

SKOL 60 VUOTTA

Arvostettua asiantuntemusta LAURI SEPPÄNEN

Arvostettua
asiantuntemusta

SKOL 60 VUOTTA

LAURI SEPPÄNEN

SKOL

SKOL

**Arvostettua
asiantuntemusta**

**SKOL
60 vuotta**

Kustantaja ja julkaisija: Suunnittelu- ja konsulttitoimistojen liitto SKOL ry

Teksti ja kuvatoimitus: Lauri Seppänen

Ulkoasu ja taitto: Markus Janhunen

ISBN 978-951-96386-1-4

Painopaikka: Otavan Kirjapaino Oy Keuruu 2011

Sisällysluettelo

<i>Esipuhe: Arvostettua asiantuntemusta</i>	4
<i>Vuodet 1951–1967: Herrakerhosta suunnittelujärjestöksi</i>	8
<i>Vuodet 1967–1973: Yritysvetoinen järjestö</i>	22
Kuparista kouluttajatoimisto	36
<i>Vuodet 1974–1987: STKn jäseneksi</i>	40
FIDIC Helsingissä.....	51
SNILin 30-vuotisjuhla	55
<i>Vuodet 1988–1999: Strategia vahvistettiin</i>	66
Monisäikeinen Finnmap.....	77
Konsulttiala myllerryksessä.....	77
Viatekin kujanjuoksu.....	94
<i>Vuodet 2000–2011: Euroaikaan</i>	102
Yli seitsemän kuukauden kokous.....	114
Suunnitteluala vuonna 2011	121

liitteet

SNIL-hallitusten puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat 1951–2007	124
SKOL-hallitusten puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat 1967–2011.....	125
Kontakti- ja Konsulttipäivät sekä niiden puhujat	126
SNILin ja SKOLin jäsenmäärien kehitys	129
Lähteet.....	130
Rahanarvokerroin	131
Gooni	132

Arvostettua asiantuntemusta

Arvostettua asiantuntemusta on kertomus suunnittelu- ja konsulttialan 60 vuoden järjestötaipaleesta, mikä alkoi vuonna 1951 perustetusta Suomen Neuvottelevien Insinöörien Liitto SNIListä ja laajeni vuonna 1967 perustetun Suomen Konsulttitoimistojen Liiton kautta yhteiseksi Suunnittelu- ja konsulttitoimistojen liitto SKOLiksi.

Järjestäytyneen konsulttitoiminnan alkuvaiheessa eettisyys personoitui omistajuuteen ja vastuu nähtiin konsultin henkilökohtaisena arvona. Konsultin oli kannettava vastuuta töistään vaikka koko omaisuudellaan. Niinpä osakeyhtiömuotoisten toimistojen konsultteja vierastettiin eikä heitä hevin hyväksytty henkilöjärjestön jäseniksi. Tämä olikin yhtenä merkittävänä syynä yrityspohjaisen SKOLin perustamiseen.

Pian kuitenkin ja konsulttien onneksi henkilö- ja yritysjärjestö löysivät toisensa. Järjestöillä oli muutaman vuoden ajan yhteinen hallitus ja puheenjohtajat sekä yhteisiä toimikuntia. Tiet kuitenkin erkaantuivat, kun työehtosopimusasioiden hoitaminen korostui yritysjärjestön toiminnassa. Edessä oli jäsenyyden hakeminen silloiseen Suomen Työnantajain Keskusliittoon 1970-luvun alkupuolella. SKOL onkin hoitanut itsenäisesti jäsenoimistojensa työehtosopimusasioita viime aikoihin asti, jolloin ne ovat siirtyneet uuden yhteistyökumppanin Teknologiateollisuuden neuvoteltaviksi.

Konsultin etiikasta on keskusteltu ja taitettu peistä, kunhan vain kaksikin konsulttia on ollut koolla. Niin henkilö- kuin yritysjärjestökin tarkistivat sääntöjään ja hyväksyivät eettiset säännöt toimintaohjeikseen vuonna 1971. Säännöt on laadittu niin kaukokatseisesti, että ovat voimassa edelleenkin.

Konsultit ovat perinteisesti olleet eturintamas-

sa kansainvälistymisessä ja viennin keihäänkärkinä. Järjestönä SKOL on ollut yhtäältä luomassa toimintaedellytyksiä jäsenoimistoilleen niin kotimaan viranomaisten kuin eri järjestöjen kanssa. Toisaalta yritysjärjestön kansainväliset kontaktit ovat luoneet kontakteja alan vaikuttajiin ja järjestöihin. Vientipyrkimyksissä on onnistuttu, jos mittarina käytetään yritysten vientilaskutusta verrattuna kokonaislaskutukseen. Suomalaiskonsulttien vientilaskutus on kansainvälisestäkin huippuluokkaa.

Viennin voimistuessa Suomen ja Neuvostoliiton rajaprojekteista sovittiin useinkin valtiojohdon korkeimmalla tasolla. Näissä hankkeissa moni konsultti sai arvokasta kokemusta kansainvälistymisestä. Sittemmin 1970-luvun energiakriisin jälkeen vientihankkeita avautui öljyntuottajamaista sekä kehitysyhteistyöprojekteja Aasiasta ja Afrikasta.

Kiinteistöbusineksen ja viennin huumassa 1980-luvulla moni konsulttiyritys pyrki kotimaassa täyden palvelun suunnittelulaloksi, useinkin yritysostoin. Ulkomaille pyrittiin niin ikään laajentumaan perustamalla aluetoimistoja. Monet haaveista ja suunnitelmista romuttuivat 1990-luvun alun lamavuosina, jolloin koko konsulttiala oli myllyryksessä. Alan laskutus ja henkilöstö putosi miltei puoleen konkurssi- ja viikkotien harventaessa konsulttikenttää. Moni toimisto pystyi kuitenkin aloittamaan uudestaan konkurssien raunioilta.

Laman jälkeen ja jo sen aikanakin suuret kansainväliset suunnittelukonsernit tulivat Suomen markkinoille. Yhtenä tarkoituksena oli luonnollisesti hyödyntää suomalaisten Venäjän kokemuksia ja markkinaosaamista sekä päästä Baltian markkinoille. Toisaalta jotkut suomalaisoimistuksissa olevat konsulttiyritykset ovat pystyneet laajentumaan kansainvälisillä konsulttimarkkinoilla.

Suunnittelu- ja konsulttiala on päässyt kasvurallalle lamasta ja finanssikriisistä ja on aikaisempaa vahvempi kohtaamaan uusia haasteita. Konsultit ovat tässäkin mielessä historiikkinsa ansainneet.

Tässä historiikissa on primäärilähteinä käytetty kummankin liiton toiminta- ja vuosikertomuksia sekä vuosikokousten pöytäkirjoja. Vain joissakin tapauksissa on perehdytty hallituksen tai eri toimikuntien pöytäkirjoihin. Yrityksistä on lisäksi saatu toimistojen historiikkeja, yritys- ja asiakaslehtiä sekä muuta materiaalia, mistä on ollut suurta apua. Historiikin kirjoittaja on ollut toimittamassa 1980-luvulla silloista Konsultti-Extraa ja 2000-luvulla SKOL Visio -lehteä yhteensä kahdeksan vuoden ajan, mikä on osaltaan helpottanut asioihin perehtymistä ja historiikin kirjoittamista.

Historiikin tapahtumia on pyritty elävöittämään yritysjohtajien haastatteluilta, mistä haluan esittää asianomaisille parhaat kiitokset. Samoin lämpimät kiitokset liiton toimitusjohtaja Timo Myllykselle sekä Hilve Nurmiselle, jotka ovat kiittävästi uurastaneet historiikin toteuttamiseksi.

Historiikin tekstissä on käytetty kulloisenkin ajankohdan rahanarvoa, markkoja tai euroja. Lukija voi halutessaan muuttaa kunkin ajankohdan markat tai eurot nykyiseen rahanarvoon kirjan liitteenä olevan rahanarvonkerrointaulukon avulla.

Haluan toivottaa onnea juhlivalle Suunnittelu- ja konsulttitoimistojen liitto SKOLille sekä sen jäsenoimistoille sekä menestystä seuraavillekin vuosikymmenille.

Vantaalla, heinäkuussa 2011

Lauri Seppänen
Fil.kand.

1969

1989

1987

1996

2005

SNIL ja SKOL käyttivät vuodesta 1969 yhteistä logoa, SKOL vuoteen 1986 ja SNIL vuoteen 1989.

Tämän jälkeen SNILin uudistettu logo oli käytössä liiton lakkauttamiseen vuoden 2006 loppuun. SKOLin logoa on uudistettu kolmesti.

1951–1967

Kemijärven sulfaattiselluloosatehdasta ryhdyttiin rakentamaan toukokuussa 1962 ja tehtaan koekäyttöön päästiin vuoden 1964 lopussa.

Tehtaan vuosituotanto oli noin 110 000 tonnia valkaistua sulfaattiselluloosaa. Raaka-aineena käytettiin männyn lisäksi koivua. Kemijärvelle rakennettiin kaikkiaan 368 000 kuutiometriä tehdasrakennuksia ja 37 000 kuutiometriä asuinrakennuksia.

Kemijärven tehtaan suunnitteluun käytettiin ulkopuolisia suunnittelutoimistoja. Tehdas- ja prosessisuunnittelusta vastasi Insinööritoimisto Jaakko Pöyry - SNIL, rakennesuunnittelusta Insinööritoimisto Pöysälä & Sandberg - SNIL sekä vesiteknillisestä suunnittelusta Insinööritoimisto Vesi-Hydro - SNIL.

Vuodet 1951–1967

Herrakerhosta suunnittelujärjestöksi

Yksityisten suunnittelutoimistojen määrä alkoi lisääntyä sotien jälkeen. Toimistot olivat pääsääntöisesti perustajien ja/tai johdon omistuksessa. Yksityiset, suunnittelutoimintaa harjoittavien toimistojen edustajat perustivat sitten kesäkuussa 1951 muiden pohjoismaisten esimerkin mukaan oman yhdistyksen. Yhdistys sai nimekseen Suomen Neuvottelevien Insinöörien Liitto – Finlands Konsulterande Ingeniörers Förbund.

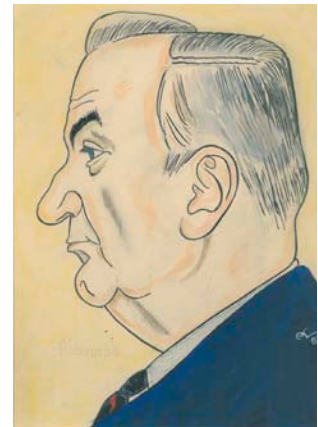
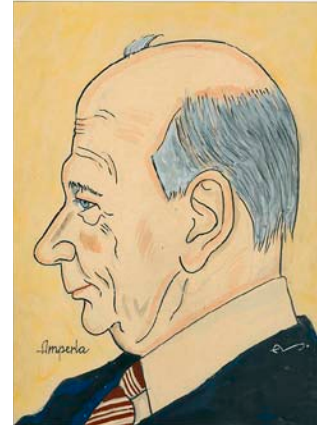
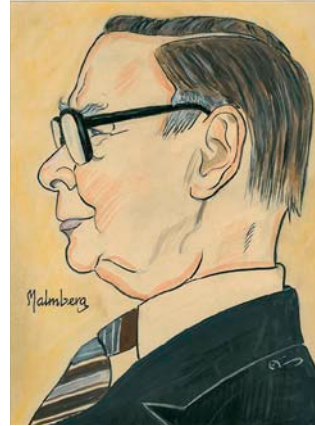
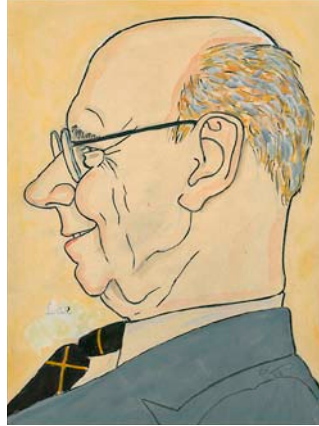
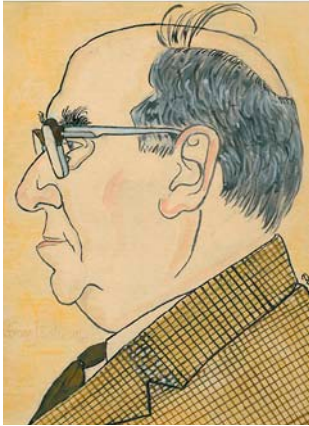
Erikosisaamista edellyttävien suunnittelijoiden määrä lisääntyi, kun rautabetonirakenteiden käyttö yleistyi Suomessa 1900-luvun alkupuolella. Myöhemmin nimi muuttui teräsbetoniksi. Näitä rakenteita käytettiin vaativissa teollisuus-, voimalaitos- ja siltarakenteissa. Myös suuret kaupungit palkkasivat ulkopuolisia suunnittelijoita esimerkiksi vesilaitosten suunnitteluun.

Teollisuus toteutti suuret hankkeensa vuosisadan alkupuolella yleensä ulkomaisin suunnitelmin. Rakentajina oli niin ikään esimerkiksi saksalaisia ja ruotsalaisia aikansa suurrakentajia.

Sotien jälkeen Suomella oli valtava rakennusurakka edessään. Teollisuus toteutti suuret hank-

keet yleensä omatoimisesti. Suurilla teollisuusyrityksillä oli omat rakennusosastonsa, joissa saattoi olla satoja henkilöitä, tuhatkin. Yritysten suunnitteluosastoilla oli arkkitehteja, insinöörejä ja eri alojen asiantuntijoita. Rakentaminen toteutettiin omaehtoisesti perustusten kaivuusta viimeisteilyyn ja maalaukseen. Joukkoon mahtui sukeltajiaakin.

Teollisuuslaitosten suunnittelussa käytettiin myös ulkopuolista suunnittelua. Tästä on esimerkkinä arkkitehti Alvar Aallon ja Insinööritoimisto Magnus Malmbergin yhteistyö Ahlströmin Varkauden tehtaiden suunnittelussa ja uudistamisessa. Niin ikään Alvar Aallon suunnittelema ovat Sunilan tehtaat Karhulassa ja hänen käden jälkiään on niin ikään silloisen Kaukaan tehtailla nykyises-

sä Lappeenrannassa. Näissä kaikissa hankkeissa rakennesuunnittelusta vastasi Malmbergin toimisto.

Korkeakouluinsinöörien käyttämä diplomi-insinöörin arvo virallistettiin sotien jälkeen. Näiden insinöörien vastuulla oli paljolti teknisesti vaativien rakenteiden suunnittelu. Valtion ja kuntien palveluksessa olevat insinöörit toimivat päivisin virkamiehinä ja usein he iltaisin tekivät ”firaabelityönä” rakennesuunnittelua. Lisäksi rakennusliikkeiden palveluksessa oli korkeakouluinsinöörejä johtajina, mutta myös suunnittelijoina.

Yksityisiä suunnittelutoimistoja oli ennen sotia vain vähän. Ekono oli perustettu vuonna 1911 ja Arkkitehtitoimisto Gripenberg & Co 1918. Seuraavalla vuosikymmenellä perustettiin Siren Arkkitehdit vuonna 1928. Ennen sotia perustettiin vielä-

Liiton puheenjohtajina toimivat Verner Jaatinen 1951–1952, Gunnar Lax 1953–1954, Magnus Malmberg 1955–1962, Kaarlo Amperla 1963–1964 ja Risto Mäenpää 1965–1968. Liiton toiminnan alkuaikoina korostuivat eettisten asioiden painottaminen, riippumattomuus sekä jäsenyyssrajan pitäminen korkealla.

Sunila Oy oli perustettu 1920-luvun lopulla, mutta 1930-luvun alkupuolen pulavuosien takia sulfaattiselluloosatehtaan rakentaminen siirtyi vuosikymmenen loppupuolelle.

Tehtaan suunnittelusta vastasi yhtiön teknillinen johtaja Aulis Kairamo, joka oli jo aikaisemmin rakennuttanut Kaukopään sellutehtaan. Alvar Aalto suunnitteli teh-

taan rakennukset. Tiukan aikataulun vuoksi rakennesuunnitteluun osallistui neljä insinööriä, joista Magnus Malmbergin toimisto suurimpana.

Todettakoon, että Aulis Kairamo tunsu Magnus Malmbergin jo Kaukopään tehtaan suunnittelusta ja vastaavasti Sunilasta alkoi Alvar Aallon ja Magnus Malmbergin välinen tiivis yhteistyö.

Porvoon vesitorni toteutettiin vuonna 1966 julkisen kilpailun voittaneen ehdotuksen pohjalta. Vesitornin yleissuunnittelusta vastasi insinööri Tuomo Pitkänen, rakennesuunnittelusta Insinööritoimisto Y. Pitkänen & Co - SNIL sekä putkisto- ja sähkösuunnittelusta Insinööritoimisto Vesi-Hydro Jäämies & Co - SNIL.

Vesitornin tilavuus oli 2 000 kuutiometriä ja sen rakenne oli esijännitetty teräsbetonikartio. Katto oli teräsbetoninen kuorilaatta ja ulkoverhouksena käytettiin teräsbetonisia elementtilaattoja.

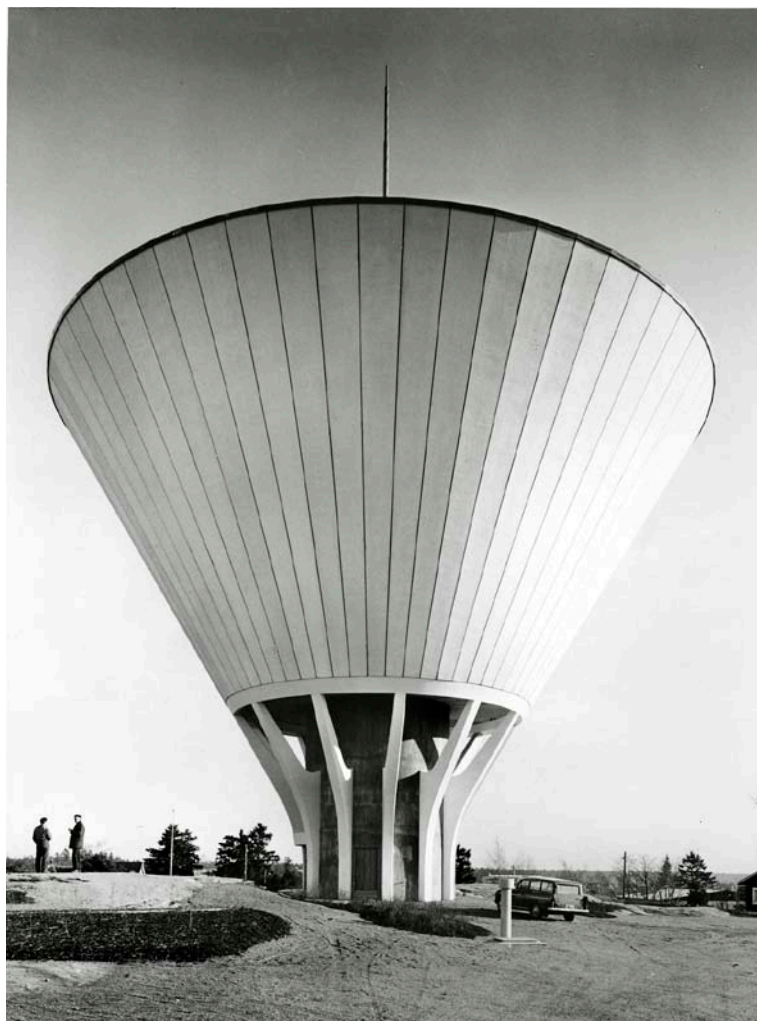
kin toimiva rakennesuunnittelutoimisto, Insinööritoimisto Magnus Malmberg Oy vuonna 1935.

Sotien jälkeen perustettiin useita insinööritoimistoja kuten Pöysälä & Sandberg Oy vuonna 1944, Hanson & Co Oy 1945, Risto Mäenpää Oy 1948. Samalla vuosikymmenellä päivänvalon näkivät Sata-matekninen Oy 1948, Maa ja Vesi Oy sekä Suunnittelukeskus vuonna 1949. Vuosikymmenen vaihteessa perustettiin Insinööritoimisto E. O. Eloranta & Co 1950 ja Kunnallistekniikasta myöhemmin Finnmap Oy:ksi muuttanut toimisto vuonna 1951.

Rakennusinsinöörien ammattikunta oli varsin pieni sotien jälkeen. Teknillisen korkeakoulun rakennusosastolle kirjoittautui vuosittain vain viitisenkymmentä opiskelijaa. Näin esimerkiksi vuonna 1950.

Kuusi perustajajäsentä

Yksityiset, suunnittelutoimintaa harjoittajien toimistojen edustajat halusivat perustaa oman yhdistyksen. Kuusi diplomi-insinööriä Kurt Hanson, Holger Holmberg, Verner Jaatinen, Viljo Kuuskoski, Gunnar Lax ja Paavo Simula kokoontuivat 28.6.1951 Hotelli Klaus Kurkeen, Helsinkiin. Herrat perustivat Suomen Neuvottelevien Insinöörien Liiton – Finlands Konsulterande Ingenjörers Förbund, jolle hyväksyttiin säännöt. Todettakoon, että järjes-

tön lyhenne SNIL otettiin käyttöön vasta vuonna 1956 liiton vuosikertomuksessa sekä sana Ingenjörers muuttui myöhemmin muotoon Ingenjörers.

Perustavan kokouksen puheenjohtajana toimi Verner Jaatinen ja sihteerinä Viljo Kuuskoski. Liiton säännöt vahvistettiin sittemmin oikeusministeriössä joulukuun 1951, jolloin liitto sai virallisen statuksen.

Merkittävää oli, että tuossa liiton perustavas-

sa kokouksessa tulkittiin heti tuoreeltaan sääntöjä. Liiton jäseneksi näet saatettiin hyväksyä korkeakoulujen, teknillisten opistojen ja koulujen opettajat, mikäli he harjoittivat huomattavaa neuvottelevaa insinööritoimintaa. Muuten tuo jäsenyyskynnys oli varsin korkea, sillä jäseniltä edellytettiin vähintään viiden vuoden neuvottelevan insinööritoiminnan itsenäistä harjoittamista. Edelleen tuossa perustavassa kokouksessa päätettiin lähettää ilmoitus Rakennusinsinööriyhdistykselle liiton perustamisesta ja, että ”virkamiesinsinöörien neuvotteleva toiminta jää Rakennusinsinööriyhdistyksen huoleksi”.

Ensimmäisiä, joita sääntötulkinta käytännössä koski, oli juuri Viljo Kuuskoski. Hän näet siirtyi vuonna 1954 Teknillisen korkeakoulun huoneenrakennustekniikan professoriksi, mutta jatkoi oman pienehkön suunnittelutoimiston pyörittämistä. Suunnittelijoita hän sai oppilaistaan, jotka kuitenkin aikaa myöten siirtyivät muihin toimistoihin paremman palkkauksen perässä.

Tuolloin ei nähty ristiriitaa korkeakouluprofessorin opetustyön ja oman suunnittelutoimiston välisessä toiminnassa. Pikemminkin professorilla säilyi tuntuma käytännön suunnittelutyöhön, mikä oli tuolloin käytäntö muissakin Pohjoimaissa.

Rakennuttajan luottomies

Liitto korosti, että sen jäsenet toimivat nimenomaan rakennuttajan luottamusmiehinä. Urakoitsijan valitsevat suunnittelijat sen sijaan eivät voi toimia yhtä tehokkaasti rakennuttajan valvovina asiantuntijoina. Liitto vierasti niin ikään tarjosten pyytämistä useilta neuvottelevilta toimistoilta, sillä se ei ollut rakennushankkeelle eduksi eikä rakennuttajalle taloudellisesti kannattavaa. Neuvottelevat insinöörit toimivat vahvistettujen taksojen mukaan, mitä liitto valvoi.

Liiton toimintaohjeissa korostettiin, että ”liitomme päämääränä on, että sen jäsenet edustavat alansa korkeinta ammattitaitoa ja omaavat pitkäaikaista kokemusta sekä toimivat moitteettomalta moraaliselta pohjalta”.

Tuo moraalinen pohja tarkoitti tuolloin myös sitä, että suunnittelija vastasi suunnitelmistaan vaikka koko omaisuudellaan. Suunnittelutoimistot eivät niin ikään ilmoitelleet lehdissä eikä muissaakaan medioissa. Ainoastaan yhteisilmoittelu sallittiin ja joissakin tapauksissa kannatusilmoittelu esimerkiksi asevelilehdissä. Asiakkaat siis tulivat suunnittelijan luo eikä päivinvastoin, oli suunnittelijoiden 1950-luvun näkemys.

Koska suunnittelijan piti vastata suunnitelmistaan vaikka koko omaisuudellaan, tämä karsi osakeyhtiöiden palveluksessa olevat suunnittelijat liiton jäsenyydestä. Esimerkiksi Ekonon insinööreillä ei ollut mitään asiaan liiton jäseniksi 1950-luvulla. Ekonon omistajia olivat kaupungit ja teollisuus. Kun lisäksi liiton eettisissä säännöissä kiellettiin yhteistyö teollisuuden ja urakoitsijoiden kanssa, Ekonon suunnittelijoiden jäsenyysehdot eivät täytyneet.

Ensimmäinen naisjäsen

Terttu Raveala valmistui ensimmäisenä naisena rakennusinsinööriksi vuonna 1940 silloisesta Polyteknillisestä opistosta, joka sittemmin tunnettiin Teknillisenä korkeakouluna. Hän oli myös SNILin ensimmäinen naisjäsen vuonna 1952. Hän työskenteli arkkitehtimiehensä yhteisesti omistamassa Arkkitehtuuri- ja insinööritoimisto Ravealassa. Terttu Ravealan erikoisalaa olivat rakennuskonstruktioiden sekä betoni- ja puurakenteiden suunnittelu.

SNILin jäsenyys kesti vain neljä vuotta, sillä vuonna 1956 hän siirtyi Helsingin kaupungin rakennustarkastuksen palvelukseen. Tämä tarkoitti

1953

SUOMEN
NEUVOTTELEVIEN
INSINÖÖRIEN
LIITTO —

FINLANDS
KONSULTERANDE
INGENIÖRERS
FÖRBUND r.y.

FIDIC'n jäsen.

Medlem av FIDIC
(Fédération Internationale des Ingenieurs-Conseils — International
Federation of Consulting Engineers).

SUOMEN NEUVOTTELEVIEN INSINÖÖRIEN LIITTO
FINLANDS KONSULTERANDE INGENIÖRERS FÖRBUND r.y.
FIDIC'n (Fédération Internationale des
Ingenieurs Conseils) jäsen

Postileiman päivämäärä.

K. H.

Allekirjoittanut Suomen Neuvottelevien Insinöörien Liitto
y. esittää kunnioittaen seuraavaa:

Vuosien 1951/52 vaiheessa perustettiin liittomme, jonka tarkoituksena on neuvottelevan insinööritoiminnan edistäminen ja kehittäminen Suomessa ja huolehtiminen siitä, että teollisuuden ja yhteiskunnan piirissä esiintyvä pystyvien, puolueettomien ja moitteettomien teknillisten neuvonantajien tarve tulee tyydytetyksi. Liiton jäseninä ovatkin tietopuolisen ja käytännöllisen insinöörikoulutuksen saaneita Suomen kansalaisia, jotka omistautuvat ja vähintään 5 vuotta ennen jäseneksi liittymistään ovat omistautuneet neuvottelevan insinööritoiminnan itsenäiselle harjoittamiselle ja jotka tämän ohella eivät harjoita sellaista toimintaa tai ole sellaisessa asemassa, joka voi vaikuttaa haitallisesti heidän puolueettomuuteensa.

Liitto valvoo jäsentensä toiminnan puolueettomuutta ja liittyessään liittoon on jäsenen sitouduttava noudattamaan häntä tässä suhteessa velvoittavia määräyksiä sekä olla toimimatta hänen puolueettomuuteensa vaikuttavissa yrityksissä ja tehtävissä. Erimielisyyksien sattuessa palkkion uuruudesta liiton jäsenen ja hänen toimeksiantajansa välillä liiton hallitus asiakkaan pyynnöstä määrittelee palkkion suuruuden.

Liiton hallituksella on kurinpidollista valtaa jäseniään ohtaan siten, että se tutkittuaan ilmaantuneita selkkoja ei esitä jäsenilleen varoituksen tai eroittaa hänet tosta.

suunnittelukieltoa Helsingin alueella, jolloin Terttu Raveala siirsi suunnittelutoimistonsa osuuden pojalleen ja erosi SNILin jäsenyydestä.

Koska liiton jäsenyyksynnys pidettiin tarkoituksellisesti korkealla, vastaavasti liiton jäsenmäärä pysyi rajallisena. Esimerkiksi vuonna 1953 liiton jäsenistö kattoi 18 suunnittelijaa, joista 15 edusti rakennustekniikka ja yleisiä töitä. Risto Mäenpää oli ainoa sähkötekniikan suunnittelijajäsen sekä Ilmari Aspiala ja Helge Leander lämpö-, ilmanvaihto- ja terveystekniikan suunnittelijajäseniä.

Liiton puheenjohtajana toimi tuolloin Gunnar E. Lax sekä varapuheenjohtajana Magnus Malm-

berg. Hallituksen muina jäseninä olivat Kurt Hansson, Toivo O. Pöysälä, Paavo Simula ja Helge Leander. Hallitus kokoontui vuosittain kahdesta kahdeksaan kertaa ja liitto piti kokouksiaan pari kertaa vuodessa. Liiton toiminta olikin pienimuotoista koko 1950-luvun ajan ja sihteeritehtäviä hoidettiin oman toimen ohella milloin missäkin suunnittelutoimistossa. Sinänsä sihteerien koulutustaso oli korkea, he olivat näet diplomi-insinöörejä. Sihteerin avuksi palkattiin sittemmin, vuonna 1963 puoli-ikäinen toimistonhoitaja, Kate Korpikangas.

Varsin pian liiton toimintaan vakiintuivat joka kuukauden ensimmäisenä tiistaina järjestetyt lou-

Liiton ensimmäiset painetut säännöt ja vuoden 1953 jäsenluettelo. Liiton asiamiehenä toimi tuolloin varatuomari Rolf Lax ja liiton toimisto sijaitsi Kruunuvuorenkadulla.

nastilaisuudet. Alkuvaiheessa lounastettiin Tekniska Föreningenin eli TFiFn ravintolassa. Myöhemmin 1960-luvulla siirryttiin Hotelli Marskiin Tiistailounastilaisuuksiin. Näiden yhteydessä pidettiin alustuksia kulloinkin ajankohtaisista aiheista, jotka sivusivat ammattiasioita ilmastointitekniikasta uusiin betoninormeihin ja insinööritoimistojen tilinpäätösten verotusasioista matkakertomuksiin kansainvälisten järjestöjen kokouksista.

Kansainvälistä yhteistyötä

Suomen pohjoismaisilla naapureilla oli varsin pitkät perinteet neuvottelevien insinöörien toiminnassa. Tanskaan oli perustettu neuvottelevien insinöörien liitto jo 1800-luvun puolella, Ruotsiin 1910 ja Norjaan 1918. Alan kansainvälinen järjestö perustettiin vuonna 1913, jolloin se sai nimekseen FIDIC eli Fédération International des Ingenieurs Conseils tai englanniksi International Federation of Consulting Engineers. Järjestöä oli perustamassa Belgian Gentissä 19 virallista edustajaa seitsemästä maasta.

Magnus Malmberg osallistui FIDICin kongresseihin yli 20 kertaa ja ”juoksi Suomen FIDICin maailmankartalle”. Kuvassa oikealla naurava Malmberg toimii tarjoilijana Washingtonin kongressissa vuonna 1967.

Kun Suomi liittyi FIDICin jäseneksi vuonna 1953, se oli järjestön kymmenes jäsenmaa. Järjestössä oli ollut vuosikymmenien kuluessa useitakin jäsenmaita, jotka olivat jostain syystä vetäytyneet järjestön toiminnasta. Todettakoon, että Suomen jälkeen FIDICiin ovat liittyneet mm. Yhdysvallat, Kanada, Australia, Intia ja Etelä-Afrikka.

Ensimmäisen kerran suomalaiset osallistuivat FIDICin kongressiin Lontoossa vuonna 1956. SNILiä Lontoossa edusti Magnus Malmberg, joka yhtäjaksoisesti edusti liittoaan kansainvälisillä foorumeilla aina vuoteen 1974. Tähän ajanjaksoon mahtuu myös Malmbergin FIDICin hallituksen jäsenyys vuosina 1966–1970, mikä onkin ainut suomalaisille myönnetty järjestön hallituspaikka. Insinööri-toimisto Magnus Malmbergin 1935–1985 historiassa ”Hyvin suunniteltu” todetaankin varsin oikeutetusti Magnus Malmbergin ”juosseen Suomen FIDICin maailmankartalle”.

Kansainvälisissä kokouksissa suomalaisedustajat maksoivat itse matka- ja hotellikulunsa, koska liitolla ei yksinkertaisesti ollut edustukseen varoja. Kokouksiin matkustettiin useimmiten vaimojen ja joskus koko perheen voimiin. On muistettava, että SNILin jäsenmäärä oli 1960-luvun vaihteessa vain 26 henkilöjäsentä.

Vaikkakin SNIL oli jäsenmäärältään pieni, sille tarjottiin vuonna 1960 FIDICin vuoden 1962 kokouksen järjestämistä Suomessa. Pari vuotta kestäneet järjestelyt toteutettiin talkoovoimin, mistä päävastuun kantoivat SNILin silloinen puheenjohtaja Magnus Malmberg ja sihteeri Mauri Pasanen. Jäsenten vaimot vastasivat naisten ohjelman suunnittelusta ja käytännön järjestelyistä sekä hotellivarauksista.

FIDICin kokous järjestettiin sitten Suomessa 13.–16.6.1962. Hotelli Palacessa pidettyyn viralliseen kokoukseen osallistui 29 edustajaa 15 maasta, mutta yhteensä kongressiin osallistui 152 henkilöä, kun

tarkkailijat ja seuralaiset laskettiin mukaan. Suomen virallisina edustajina olivat Magnus Malmberg kongressi-isäntänä ja Kurt Hanson yhdysupseerina eli virallisemmin liason officer’ina.

Ennen virallista kokousta Helsingin kaupunki järjesti vastaanoton kaupungintalolla kaikille osanottajille. Vuosikokouksen jälkeen järjestettiin Kalastajatorpalla illallinen, jossa Mauri Pasasen paikka oli osan iltaa tyhjänä. Hän oli näet tuolloin smokisaan haastateltavana tv-uutislähetyksessä. Lisäksi Magnus Malmbergia haastateltiin radioon ja televisioon ja lehdissä FIDICin kongressista ja SNIListä julkaistiin kirjoituksia 26 palstametrin verran.

Pohjoismaista yhteydenpitoa

Joskin neuvottelevien insinöörien kansainvälinen yhteistyö eli FIDICin toiminta oli ”sääntöjenmukaista”, pohjoismainen kanssakäyminen oli vapaaehtoista ja henkilökontakteihin perustuvaa. Kontakteja oli solmittu ja yhteyttä pidetty jo ennen SNILin perustamista. Liiton perustamisen jälkeen vuonna 1954 muut pohjoismaiset järjestöt lähettivät omia vuosikokouspöytäkirjojaan ja raporttejaan.

Kun Helsingissä järjestettiin vuonna 1955 Pohjoismaiset Rakennuspäivät, tapahtumaan saapui Pohjoismaista neuvottelevia insinöörejä seuralaisineen. Suomalaiset isännät järjestivät Ravintola Laulumiehessä vastaanoton kahdeksalle pohjoismaiselle vieraille seuralaisineen.

Säännöllinen kanssakäyminen pohjoismaisten järjestöjen kanssa vakiintui vuodesta 1962 lähtien. Tuolloin Kurt Hansson osallistui SNILin edustajana pohjoismaisten järjestöjen hallituksen kokoukseen. Syksyllä 1964 vastaavanlainen kokous järjestettiin Suomessa, jolloin tänne saapui viisi pohjoismaista edustajaa.

Tämän pohjoismainen yhteistyöjärjestö otti vuonna 1965 nimekseen Rinord, jota ei sinänsä re-

FIDICin vuoden 1962 kongressin virallinen kokous järjestettiin Hotelli Palacen 10. kerroksessa. Kokoukseen osallistui 29 virallista edustajaa 15 maasta.

Alakuvassa kongressiedustajat seurallaiseen juhlaillallisilla Kalastajatorpan Siirtomaasalissa. Kongressivieraita oli seurallaiseen kaikkiaan 152 henkilöä.

kisteröity mihinkään. Se on siis täysin vapaamuotoinen järjestö, jonka vuonna 1968 Suomessa pidettyyn kokoukseen Islannin neuvottelevien insinöörien liitto osallistui ensimmäistä kertaa. Tuolloin kokouksen pääteemana oli eettisten sääntöjen ja riippumattomuus-käsitteen yhdenmukaistaminen.

Profiilin nostoa – sääntötulkintoja

Suomalainen suunnittelu- ja konsulttitoiminta oli jäämässä ulkomaisen invaasion alle 1960-luvulla. Tämä koski etenkin silta-, teräs ja ydinvoimasuunnittelua. Aikanaan Suomen suurimman teräsrakenteisen sillan, Helsingissä sijaitsevan Lapinlahden sillan suunnittelun toteutti saksalainen konsultti. Sama toimisto laati suunnitelmat Kuopiossa rakennettaviin Kallan läppäsiltoihin. Teräsrakenteita valmistava suomalainen konepaja lasketutti kuitenkin konstruktiot Malmbergin toimistolla. Virheitä todettiin siksi paljon, että läppäsilat jäivät välillä pysyyn. Silat ristittiinkin juhlavasti ”saksanseisojiksi”.

Teollisuuden teräsrakenteiden suunnittelusta suomalaiskonsulteilla oli vielä 1960-luvulla varsin vähän kokemusta. Kun Rautaruukki rakennutti Raaheen terästehdasta, suunnitelmat tilattiin Englannista ja Ruotsista. Kun asiaa selvitettiin tarkemmin, raaka-aineiden kilohinnalla olisi saatu valmiit tietokonesuunnitelmat konepajakuvineen.

SNILin silloinen puheenjohtaja Risto Mäenpää, joka oli sähkösuunnittelija, kävi puhumassa siltojen suunnittelusta tie- ja vesirakennushallituksen silloisen pääjohtajan Martti Niskalan luona. Vastaavasti teollisuusrakenteiden suunnittelusta Risto Mäenpää tapasi kurssikaverinsa Rautaruukin Helge Haaviston. Ensi vaiheessa kummaltakin taholta tuli lunta tupaan, ettei suomalaisilla konsulteilla ole kykyä eikä kapasiteettia suunnitella niin vaativia rakenteita.

Sittemmin Suomen Rakennusinsinöörien Liitti RIL järjesti ensimmäisen teräsrakenteiden suunnittelukursin vuonna 1970. Kurssien järjestämistä jatkoi myöhemmin Insinöörijärjestöjen koulutuskeskus, Insko. Todettakoon, että teräsrakenteiden suunnittelun yleistymistä hidasti osaltaan SNILin oma nihkeä, betonirakenteisiin erikoistunut suunnittelijakunta.

Vastaavasti teräsrakenteiden suunnittelijat saivat voimakkaan puolestapuhujansa silloisen Nesteen vuorineuvos Uolevi Raadesta, joka toteutti Nesteen, Keilaniemeen kohonneen, aikansa suurimman teräsrakenteisen toimistorakennuksen suomalaisin suunnitelmin. Uolevi Raade piti lakoniseen tapaansa betonirakentamista rakennusalan kehityksen suurimpana jarruna.

Kun Suomeen ryhdyttiin kaavailemaan ydinvoimaloita, tilanne oli samantyyppinen kuin Imatrankosken vesivoimalaa suunniteltaessa 1920-luvulla. Rakennuttaja, Imatran Voima katsoi, ettei suomalaisilla insinööreillä ole kokemusta voimaloiden suunnittelusta. Lopputulos oli kummassakin tapauksessa samanlainen, että suomalainen insinööriosaaminen nousi kunniaan niin Imatrankosken vesivoimalan kuin Loviisan kahden ydinvoimalan suunnittelussa.

Urakoitsijat omassa roolissaan

SNIL otti voimakkaasti kantaa 1960-luvulla rakennuttajan ja urakoitsijan väliseen suunnitteluun, kun siihen sisältyi urakoitsijalle sisällyntä suunnittelua. Tuolloin myöhemmin yleistynyt kokonaisvastuurakentaminen eli kvr alkoi nostaa päätään. Asuntosäätiö sisällytti Tapiolan pohjoisen lähiön toteuttamisessa suunnittelua silloisen Ra-

kennusliike Mattinen-Niemelän urakkaan.

SNILin eettisten sääntöjen mukaan urakoitsijan ja suunnittelijan kombinaatio ei ollut mahdollista. Asiasta lähetettiin kirje Asuntosäätiölle, mikä johti neuvotteluihin. Asuntosäätiön seuraavassa projektissa käytäntöä muutettiin. Kvr-rakentamisen käytäntöä ja sisältöä ryhdyttiin kehittämään vasta muutamaa vuotta myöhemmin.

SNIL oli pystynyt nostamaan profiiliaan 1960-luvun kuluessa suomalaisen konsulttitoiminnan edistäjänä. Toisaalta näkymätön seinä alkoi tulla vastaan eettisissä säännöissä, kun suunnittelijan piti vastata vaikkapa koko omaisuudellaan suunnitelmistaan. Projektien koko alkoi kasvaa niin suuri, ettei yksittäisen suunnittelijan omaisuuskään riittänyt korvausvaateiden realisoituessa.

SUOMEN NEUVOTTELEVIEN INSINÖÖRIEN LIITTO -
FINLANDS KONSULTERANDE INGENJÖRS FÖRBUND ry

1962

FIDIC in jäsen
Anslutet till FIDIC
FÉDÉRATION INTERNATIONALE DES INGÉNIEURS-CONSEILS

JÄSENET

SEUTUENIKKÄ:

NATUKKA, ANTTI, dipl.ins.
Insinööri Matti ja Veli Oy
Helsinki, Tuusula. 12 A. Puh. 44 05 31

LÄMPÖ-, ILMAVAIHTO- JA TIEVEYSTEENIKKÄ:

ASPIALA, ILMAARI, ins.
Helsinki, Puhonvanta 20 C. Puh. 61 577

BÄCKE, JOHN, dipl.ins., 12. maa.

Lämpö- ja sähkötekniikan toimisto E. Seivasa

Helsinki, Fredrikink. 61. Puh. 13 991

BELIN, MARTTI OLAVI A., dipl.ins.

Lämpötekniikan toimisto Cator

Helsinki, Ruusurinteentie 2. Puh. 47 25 41

BRANLUND, OLOF K. V., dipl.ins.

Insinööritoimisto Olof Carlqvist Asent. Osasto

Helsinki, Leskin. 19 A 5. Puh. 61 811

MAASKOLA, LEO KULLERVO, ins.

Helsinki, Hattula. 8. Puh. 66 32 22

POHJALAINEN, OLAVI, dipl.ins.

Helsinki, Kasinontie. 10 A. Puh. 59 844

PAPERI- JA SELULOGISTEILLE:

AMPERLA, KAARELO, dipl.ins.

Helsinki, Kallunki. 3 A. Puh. 13 411

RAKENUSTEENIKKÄ JA YLEISET TYÖT:

FRIEDRIKSSON, TORSTEN, dipl.ins.

Helsinki, Hattula. 17 A. Puh. 42 53 47

GUMMELUS, JOHANNES, dipl.ins.

Helsinki, Lutheric. 12 A. Puh. 49 36 49

HACKZELL, LARS, dipl.ins.

Helsinki, Lutheric. 12 A. Puh. 49 36 49

PIITKANEN, YRJO, dipl.ins.

Helsinki, Uudenmaanti. 20-22. Puh. 50 033

PUKANEN, ENDO, dipl.ins.

Helsinki, Tuusula. 2. Puh. 48 50 37

PUJOPONEN, OSMO, dipl.ins.

Tapiola, Ahrenskaantie 6. Puh. 46 36 62

PATILAA, OLAVI, dipl.ins.

Insinööritoimisto Almgren, Malmberg

Helsinki, Hattula. 2 B. Puh. 11 900

ROYVALA, T. O., dipl.ins.

Insinööritoimisto Pyynti & Sundberg

Helsinki, Hattula. 17 A. Puh. 62 43 62

RANKI, ARVO, dipl.ins.

Helsinki, Vuosaari. 12 B 17. Puh. 66 06 52

ROSENDAHL, A., ins.

Insinööritoimisto Rosenblad - Ruuskahti

Helsinki, Kaivok. 5 A. Puh. 66 47 87

SANDBERG, RUNAR, dipl.ins.

Insinööritoimisto P. A. Taapainmäki & Co

Helsinki, Hattula. 8 A. Puh. 32 508

SIMULA, PAAVO, dipl.ins.

Vantaa. Puh. 76 59 88

TURAMÄKI, PAAVO, tekn.ins.

Insinööritoimisto P. A. Taapainmäki & Co

Helsinki, Hattula. 33. Puh. 77 54 94

TORMANEN, OLAVI, dipl.ins.

Vantaa. Puh. 89 23 69

VAAJANEN, MIKKO, dipl.ins.

Helsinki, Ruusurinteentie. 37 A. Puh. 44 93 80

WORMAN, KJERT, dipl.ins.

Insinööritoimisto Kurt Höman & Co

Helsinki, Uusink. 24. Puh. 62 34 36

VIJJO, ENDO, dipl.ins.

Helsinki, Ruusurinteentie. 29 A. Puh. 44 42 42

MAGMAN, MARTTI, dipl.ins.

Helsinki, Tammela. 12 A. Puh. 44 05 44

MANNON, KJERT, dipl.ins.

Insinööritoimisto Kurt Höman & Co

Helsinki, Uusink. 24. Puh. 14 694

MIITTENSUO, HEIKKI, dipl.ins.

Insinööritoimisto Iweto

Puh. Uudenmaanti. 77 A. Puh. 13 129

HOLMSTRÖM, HOLGER, dipl.ins.

Helsinki, Puh. Eppilintie. 27 C. Puh. 62 42 23

JAATINEN, VERNER, dipl.ins.

Helsinki, Juhankatu. 6 A. Puh. 64 36 65

KALLIO, AIVO, dipl.ins.

Helsinki, Ruusurinteentie. 5 A. Puh. 44 16 51

KIVISALO, ERICUD, insinööri

Helsinki, Tuusula. 7 C. Puh. 41 24 52

KOCHONEN, AARO, dipl.ins.

Insinööritoimisto Pyynti & Sundberg

Helsinki, Hattula. 8 A. Puh. 62 43 62

KOSKELAINEN, H. V., dipl.ins.

Insinööritoimisto Kurt Höman & Co

Helsinki, Uusink. 24. Puh. 62 36 68

KUUSIKOSKI, VIJJO, tekn.ins., professori

Tapiola, Tapiolantie. Puh. 48 10 84

LAX, GUNNAR, dipl.ins.

Consulting Oy

Helsinki, Linnank. 25. Puh. 61 881

MALMBERG, NACHUS, dipl.ins.

Helsinki, Hattula. 2 B. Puh. 11 900

MEHTO, LAURI, tekn.ins.

Helsinki, Siltavuori. 12. Puh. 76 71 99

PACKALIN, ILMARI, dipl.ins.

Helsinki, Eerikink. 24. Puh. 58 988

VAAHKALLIO, PENTTI, dipl.ins.

Rakennusinsinööritoimisto Prof. T. R. Viikolahti

Helsinki, Hattula. 8 A. Puh. 34 200

SANKITEENIKKÄ:

MAENPÄÄ, RISTO, ins.

Helsinki, Aleksanterink. 48 B. Puh. 10 200

NISSINEN, TAENO, ins.

Helsinki, Aleksanterink. 30. Puh. 59 577

SANTA, MIKKO A., ins.

Insinööritoimisto Riito Mäntylä

Helsinki, Aleksanterink. 48 B. Puh. 10 200

VAHVASELA, VEIKKO, dipl.ins.

Helsinki, Eerikink. 15-17. Puh. 15 126

VEDJÄ, PENTTI, dipl.ins.

Helsinki, Lutheric. 12 A. Puh. 44 65 78

VEHNIÖTEENIKKÄ:

JÄKIMES, AARDE, dipl.ins.

Oy Vesi-Hydro Ab

Helsinki, Tuusula. 3. Puh. 41 33 37

NISKANEN, ILMARI K., dipl.ins.

Insinööritoimisto Matti ja Veli Oy Oulun toimisto

Oulu, Kirkko. 16 A. Puh. 12 730

PAJANEN, MAJRI, dipl.ins.

Oy Vesi-Hydro Ab

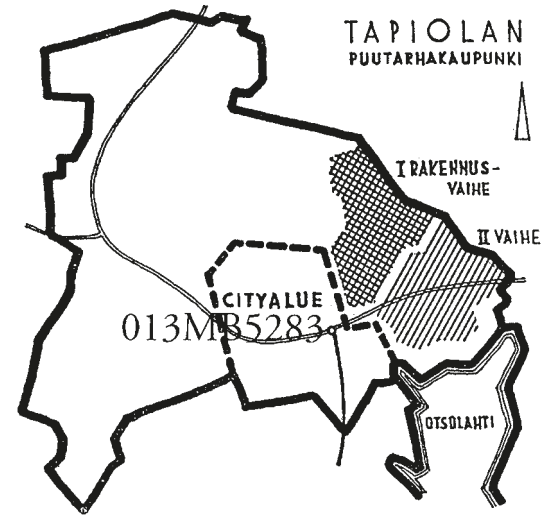
Helsinki, Tuusula. 2. Puh. 41 33 37

RAUSTI, URSHO, dipl.ins.

Insinööritoimisto Matti ja Veli Oy

Helsinki, Eerikink. 4. Puh. 44 05 31

Suomen Neuvottelevien Insinöörien Liittoon kuului vuonna 1962 yhteensä 50 jäsentä. Puheenjohtajana oli Magnus Malmberg, varapuheenjohtajana Paavo Simula ja sihteeriinä Antti Natukka.

SNIL vastusti voimakkaasti suunnittelun sisällyttämistä urakoitsijan työhön eli kokonaisvastuurakentamista. Tapiolan puutarhakaupungin pohjoista lähiötä rakensi Rakennusliike Mattinen-Niemelä, jonka toteutukseen sisältyi suunnittelua. SNIL kirjelmöi asiasta Asuntosäätiölle, pääsi neuvottelemaan, minkä jälkeen käytäntöä muutettiin seuraavissa kohteissa. Kuvan ilmakuva esittää Tapiolan itäisiä rakennusvaiheita.

Suomalaiset vakuutusyhtiöt eivät tuolloin 1960-luvulla useinkaan edes tunteneet suunnittelijoille myönnettäviä vastuuvakuutuksia. Eikä niitä haluttu kehittääkään. Suomalaisen suunnitteluviennin uranuurtajia Kaarlo Amperla joutui ottamaan 1960-luvun alussa vastuuvakuutuksen Lloyd-silta, kun Saudi-Arabiaan ryhdyttiin suunnittelemaan myllyprojektia.

Aika alkoi ajaa SNILin periaatteiden ohi. Osakeyhtiömuotoiset suunnittelutoimistot lisääntyivät konsulttitoiminnassa. Korvaustapauksissa suunnitelmista vastattiin osakepääomalla eikä suunnittelijan koko omaisuudella. Avoimet yhtiöt ja toiminnat olivat SNILin herraklubin yleisimpiä yhtiömuotoja. Tästä alkoi muodostua ristiriitaa.

SNIL hyväksyi jäsenikseen ensimmäistä kertaa osakeyhtiöiden suunnittelijoita vuonna 1961. Tuolloin kolme Maa ja Vesi Oy:n suunnittelijaa sai SNIL-jäsenyyden. Jäsenyysvaatimuksista nousi kui-

tenkin ylitsepääsemätön este SNILin toiminnan kehittämiseksi. Liiton sääntöihin lisättiin vuonna 1965 kohta, jossa todettiin, että ”liiton jäsenen ei tule ottaa vastaan sellaisia asiantuntijatehtäviä, joiden suorittamiseen hän ei omaa riittävää asiantuntijan pätevyyttä ja joita vastaavia toimialoja hän ei liitossa edusta”.

Liiton sääntöjen lisäys oli kohdistettu suoraan osakeyhtiömuotoisten toimistojen suunnittelijoihin. Kun lisäksi SNIL oli viivytännyt joidenkin jäsenanomuksien käsittelyä useita kuukausia, osakeyhtiömuotoisten toimistojen mitta alkoi täyttyä. SNIL ei ollut pystynyt uudistumaan konsulttialan ja yhteiskunnan kehityksen myötä, mutta herraklubi piti sitkeästi kiinni eettisistä periaatteistaan. Ratkaisun tekivät tuossa tilanteessa yhtiömuotoiset suunnittelutoimistot.

Suunnittelua vuonna 1960 Insinööri-toimisto Olof Granlundin toimistossa. Edessä suunnitelmia laatii Veli Patrikainen ja taustalla mm. Ralf Dyhr ja Martti Remes.

Suomen Neuvottelevien
Insinöörien Liitto ry.

Suomen Konsultti-
toimistojen Liitto ry.

The Finnish Associations of
Consulting Engineers and Firms

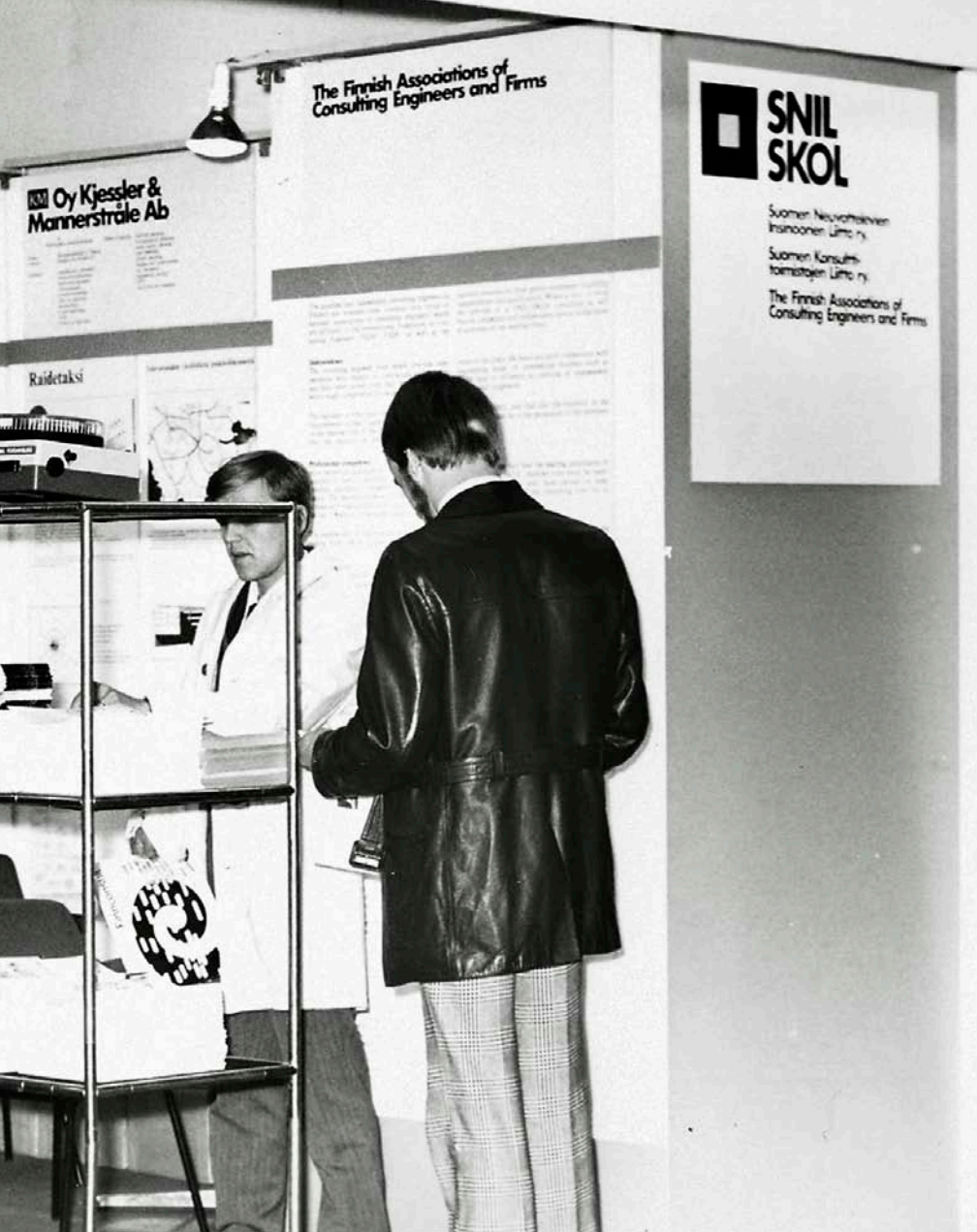
Insinööri-toimisto
Magnus Malmberg

OY VESH-HYDROAB

VIATEK

KONSULTTITOIMINTAA CONSULTING ENGINEERING

1967– 1973

Henkilöjärjestö SNIL ja yrityspohjainen SKOL toimivat läheisessä yhteistyössä vuosina 1969–1973, jolloin niillä oli yhteinen hallitus puheenjohtajineen sekä yhteisiä toimikuntia. Järjestöjen toimintaa oli tuolloin vaikea erottaa toisistaan.

Kuvassa järjestöjen yhteisosasto Teknisillä messuilla syyskuussa 1971 Helsingissä.

Vuodet 1967–1973

Yritysvetoinen järjestö

Vuoden 1967 lokakuussa perustetun, yrityspohjaisen Suomen Konsulttitoimistojen Liiton SKOLin tärkeäksi tehtäväksi muotoutui varsin pian jäsenoimistojen työsuhteasioiden hoitaminen. Neuvoja ja apua saatiin Suomen Työnantajain Keskusliitosta STKsta. Ajankohtaiseksi tuli myös jäsenyyden hakeminen, mitä päätettiin marraskuussa 1973 pidetyn syyskokouksen päätöksen mukaisesti hakea.

Suomen Neuvottelevien Insinöörien Liitto SNIL ja SKOL ryhtyivät etsimään yhteistyömuotoja kohta SKOLin perustamisen jälkeen. Liitoille laadittiin yhteiset säännöt ja valittiin yhteinen hallituskin. Kummankin liiton toiminnot olivat varsin lähellä toisiaan yhteisine toimikuntineen.

Vastapainona henkilökeskeiselle Suomen Neuvottelevien Insinöörien Liitto SNILille kolme osakeyhtiöpohjaista suunnittelutoimistoa perustivat Suomen Konsulttitoimistojen Liitto SKOLin lokakuun 23. päivänä 1967. Nämä kolme toimistoa olivat erikoisaloillaan suurimmat toimitukset Suomessa.

Insinööritalolla liittoa olivat perustamassa Kunnallistekniikka Oy:stä Kalevi Eranti ja Pentti Murole. Maa ja Vesi Oy:n edustajina perustavaan kokoukseen osallistuivat Uki Rausti, Antti Natukka

ja Ilmari Nikander. Ilmari Häyrinen, Jussi Hakala ja Erkki Kaijala edustivat puolestaan Viatek Oy:tä.

SNILin kanssa oli käyty vuosien ajan neuvotteluja eettisistä säännöistä ja jäsenkelpoisuusehdoista. Niitä ei haluttu väljentää koskemaan osakeyhtiöpohjoisten suunnittelutoimistojen konsultteja. Toisaalta SKOLin perustamista vauhditti ruotsalaisten esimerkki, kun siellä oli perustettu vuonna 1965 konsulttiyrityksille oma liitto, Svenska Konsultförening. Ruotsissa toimi lisäksi jo vuonna 1910 perustettu henkilöjärjestö Svenska Konsulterande Ingenjörers Förening SKIF.

SKOLin perustavassa kokouksessa liitolle valit-

Suomen Konsulttitoimistojen Liiton SKOLin perustavan kokouksen osanottajat vasemmalta Jussi Hakala, Kalevi Eranti, Pentti Murole, Ilmari Nikander, Antti Natukka, Erkki kaijala ja Uki Rausti.

Kuvan on ottanut perustavaan kokoukseen osallistunut Ilmari Häyrinen.

tiin väliaikainen hallitus, joka toimi vuoden 1967 loppuun. Liiton joulukuussa Ravintola Dipolissa pidetyssä syyskokouksessa valittiin uusi hallitus. Tähän valittiin mm. Erkki Juva ja Esko Poltto, joiden toimistot olivat marraskuussa liittyneet SKOLin jäseniksi. Syyskokous vahvisti niin ikään liiton eettiset säännöt, toimintasuunnitelman sekä tiedotustoiminnan ohjeet.

Joskin SNILin jotkut jäsenet saattoivat tuntea katkeruutta SKOLia kohtaan, yhteistyömuotojen etsiminen aloitettiin jo vuoden 1967 puolella. SNILin Aarre Jäämies otti varhaisessa vaiheessa yhteyttä SKOLin edustajiin kompromissien löytämiseksi. Vastaavasti SKOLissa perustettiin kahden hengen neuvotteluryhmä hoitamaan neuvotteluja SNILin edustajien Aarre Jäämiehen ja Johannes Gummeruksen kanssa. SKOLin neuvottelijat olivat Antti Natukka ja Ilmari Häyrinen sekä tämän sairastuttua Erkki Kajjala.

Liittojen yhteistyöryhmät kokoontuivat peräti 15 kertaa ja tuloksena oli suositus liittojen välisestä kiinteämmästä yhteistyöstä. Toimikunta esitti kummankin liiton säilyttämistä, joskin SKOLin painoarvoa haluttiin nostaa ja liittojen toimintaa esitettiin keskistettäväksi SKOLille. Vastaavasti SNILiä ei voitu lakkauttaa, koska se oli henkilöjärjestönä FIDICin jäsen. SNILille jäisivät neuvottelevien insinöörien toiminnan kehittäminen eettisissä ja ammatillisissa kysymyksissä, esitelmä- ja neuvottelutilaisuuksien järjestäminen sekä palkkiokysymykset erimielisyystapauksissa.

Yksi konkreettinen esimerkiksi liittojen välisestä lähentymisestä oli SKOLin toimiston siirtyminen Viatekin tiloista SNILin toimiston yhteyteen heinäkuussa 1968. SKOLin toiminnanjohtajan tehtäviä hoiti Viatekin Ilmari Häyrinen ja syksystä lähtien Häyrisen sairastuttua Erkki Kajjala niin ikään Viatekista.

Liitoille yhteiset säännöt

Liittojen välisen toimikunnan tärkeimpiä tehtäviä oli ollut laatia kummallekin liitolle uudet säännöt. Asiaa ei voitu hoitaa ”paikkaamalla vanhoja sääntöjä”. Kummankin liiton säännöt oli kirjoitettu yhteiseen asuun käyttämällä samaa pykäläjakoa ja samaa terminologiaa. Liitot sidottiin säännöissä kiinteästi toisiinsa sääntömääräyksillä pakollisesta jäsenyydestä, mikä tarkoitti henkilöjäsenyyttä SNILissä ja yhteisjäsenyyttä SKOLissa. Liittojen ulkopuolelle jäävä neuvotteleva insinööritoiminta huomioitiin säännöissä määräyksistä yhteisjäsenyydestä tai ulkojäsenyydestä.

Millainen oli sitten suunnitteluhenkilöstön määrä noihin aikoihin? Konsulttitoimistojen palveluksessa työskenteli vuonna 1966 noin 2 500 henkilöä, joista noin 230 oli diplomi-insinöörejä. Vuosikymmenen vaihteessa suunnittelevien diplomi-insinöörien määrä oli noussut noin 300 henkilöön. Kotimaassa osa suunnittelijoista sai tutustua kansainväliseen toimintaan suunnitellessaan Maailmanpankin rahoittamia moottoritiehankkeita.

SKOLin ja SNILin toimikunnan merkittävin tulos oli kuitenkin ehdotus yhteisestä vaali-toimikunnasta. Tämä tarkoitti käytännössä mahdollisimman yhtenäisen hallituksen valitsemista kummallekin liitolle. Tämä toteutui sittemmin 29. marraskuuta 1968 TFiFn huoneistossa pidetyssä syyskokouksessa. Samanaikaisesti viereisessä salissa SNIL piti omaa vuosikokousta. Kun kumpikin liitto olivat hyväksyneet esitetyt uudet säännöt ja vaalitoimikunnan ehdotuksen yhteiseksi hallitukseksi, kokoustilojen väliverho siirrettiin sivuun.

Kokous jatkui tämän jälkeen SNILin ja SKOLin yhteisenä kokouksena. Tämä merkitsi yhteistyön alkamista vuoden 1969 alusta lukien. Yhteisen hallituksen puheenjohtajana aloitti Johannes Gum-

merus, varapuheenjohtajana Kalevi Eranti ja jäseninä Eric Ehrnrooth, Erkki Juva, Aarre Jäämies, Erkki Kaijala, Antti Natukka ja Mikko Vahanen.

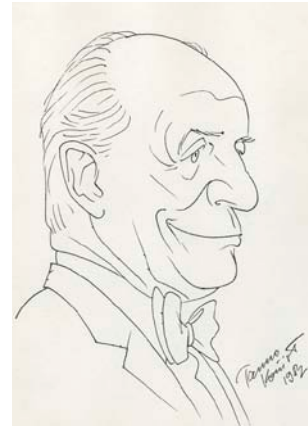
Jäsenmäärät nousuun

SNILin ja SKOLin uusien ja yhtenäisten sääntöjen ansiosta kummankin liiton jäsenmäärät kääntyivät voimakkaaseen kasvuun. Sääntöjen mukaan SNILin jäsenen täytyi olla skolilaisen toimiston palveluksessa ja SKLOin jäsenoimiston johdon ja omistuksen täytyi olla SNILin jäsenen tai jäsenen hallussa. Yhteistyön kynnyksellä vuoden 1968 lopussa oli SNILin jäsenmäärä 88 jäsentä, joista yksi oli vuonna 1963 kunniajäseneksi kutsuttu Magnus Malmberg. Vuoden 1969 kuluessa SNIL kutsui 79 uutta jäsentä, mutta kuolemantapauskin koetteli jäsenistöä, joten vuoden lopussa jäsenmäärä oli 162 henkilöä. Jäsenmäärä kasvoi kuitenkin lähes 90 prosenttia vuoden kuluessa.

Vastaavasti SKOLin jäsenmäärä käsitti yhdeksän jäsenoimistoa vuoden 1968 lopussa. Vuoden 1969 alussa jäsenoimistojen palveluksessa oli 1 450 henkilöä ja yhteinen liikevaihto oli noin 55 miljoonaa markkaa. Vuoden 1969 lopussa jäsenmäärä oli noussut 76 toimistoon.

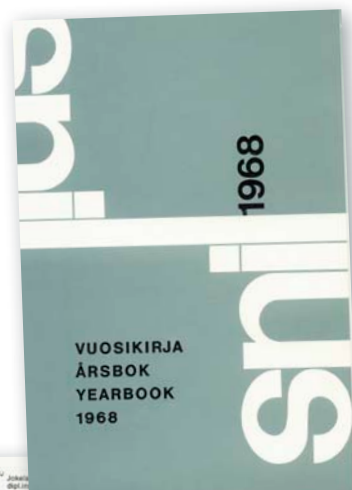
Vuoden 1969 kuluessa SKOL kävi neuvotteluja mm. Ekonon ja Imatran Voiman sekä parin muun ulkopuolisen suunnittelutoimiston kanssa yhteistyöjäsenyydestä. Myönteisessä hengessä käytyjä neuvotteluja pitemmälle asiassa ei kuitenkaan päästy. Sen sijaan Liikkeenjohdon Konsulttien kanssa päästiin sopimukseen yhdistyksen asiamies- ja toimistotehtävien hoidosta SNILin ja SKOLin toimistossa. Vuosikertomuksessa todettiin, että yhteistyön kehittämiseksi oli tältä pohjalta hyvät edellytykset.

SNILin ja SKOLin ensimmäinen yhteinen toimintavuosi sujui varsin juohevasti. Kumpikin liitto laati kyllä omat toimintakertomuksensa ja tätä lä-

SKOLin puheenjohtajana toimi Urho Rausti 1967–1968 (ylh. vas.), SNILin ja SKOLin yhteisinä puheenjohtajina toimivat Johannes Gummerus 1969–1972 (ylh. oik.) ja Auvo Kallio 1973 (vas.).

SNILin jäsenmäärä oli 88 henkilöä vuoden 1968 lopussa. SNILin ja SKOLin yhteistyön ansiosta jäsenmäärä kasvoi lähes 90 prosenttia vuoden 1969 kuluessa 162 henkilöön.

**VUOSIKIRJA
ÅRSBOK
YEARBOOK
1968**

Nimi/Name	Toimisto/Office	Osoite/Address	Puhelin/Telephone
Magnus Meinberg	HONORARY MEMBER		
Maasilta, Erkki	dpl.ins. / dipl.ing.	Insinööritoimisto Erkki Mattia Ingerintyöry	Tapiolantie 7 Tapiola / Hagalund 40 08 00
Oksanen, Antti	dpl.ins. / dipl.ing.	Insinööritoimisto Olof Strandberg Antti Oksanen Ingerintyöry	Lisankatu 19 A Elielintie 10 Helsinki / Helsingfors 17 81 903
Poulsen, Olof	dpl.ins. / dipl.ing.	Insinööritoimisto Olof Poulsen Ingerintyöry	Runeberginkatu 29 B Runebergintie Helsinki / Helsingfors 10 44 05 75
Saari, Kalevi	dpl.ins. / dipl.ing.	Insinööritoimisto Saari & Co Ingerintyöry	Pohjanpuu 3 Tapiola / Hagalund 40 08 44
Tajala, Matti	dpl.ins. / dipl.ing.	Lämpöinsinööritoimisto Toikka & Ayrskälän Yhteistyötoimisto	Runeberginkatu 31 A Runebergintie Helsinki / Helsingfors 10 44 08 01
Uusikallio, Risto	ins. / ing.	LVI-insinööritoimisto Oy	Linnankatu 30 D Linnankatu Helsinki / Helsingfors 16 64 45 33
Ayrskälän, Osmo	dpl.ins. / dipl.ing.	Lämpöinsinööritoimisto Toikka & Ayrskälän Yhteistyötoimisto	Runeberginkatu 31 A Runebergintie Helsinki / Helsingfors 10 44 08 01

PAPERI- JA SELULLUOSATEOLLISUUS / PAPPER- OCH CELLULOSAINDUSTRIN / PAPER AND PULP INDUSTRY

Aaperi, Samuli	dpl.ins. / dipl.ing.	Insinööritoimisto Jaska Piöry & Co Ky Ingerintyöry	Korneliuksenkatu 8 Korneliuksenkatu Helsinki / Helsingfors 37 40 80 45
Angerla, Kaarlo	dpl.ins. / dipl.ing.	Kaarla Angerla Insinööritoimisto	Kalevankatu 3 A Kalevankatu Helsinki / Helsingfors 10 13 41 11
Ehrnroth, Eric	dpl.ins. / dipl.ing.	Insinööritoimisto Jaska Piöry & Co Ky Ingerintyöry	Korneliuksenkatu 8 Korneliuksenkatu Helsinki / Helsingfors 37 40 80 45

**KUNNIAJÄSEN
HONORARY MEMBER** Magnus Meinberg

JÄSENET / MEDLEMMAR / MEMBERS

Nimi/Name	Toimisto/Office	Osoite/Address	Puhelin/Telephone
Parvi, Meeri	dpl.ins. / dipl.ing.	Insinööritoimisto M. Parvi Ingerintyöry	Macholintie 13-14 A 1 Macholintie Helsinki / Helsingfors 10 49 12 45
Viljo, Eero	dpl.ins. / dipl.ing.	Gesteekniikallinen Insinööritoimisto Eero Viljo Gesteekniikallinen Ingerintyöry	Vartiopuuku 7 Tapiola / Hagalund 40 11 81 40 08 91
Pirkkainen, Leevi	dpl.ins. / dipl.ing.	Insinööritoimisto Matti Pirkkainen & Co Ingerintyöry	Arkadiankatu 12 A Arkadiankatu Helsinki / Helsingfors 10 49 72 04
Hannasaari, Leevi	dpl.ins. / dipl.ing.	Suunnittelutoimisto Leevi Hannasaari ja arkitehti Matti Teusti	Mauritsinkatu 4 A Mauritsintie Helsinki / Helsingfors 17 65 22 91

GEOTEKNIIKKA JA POHJARAKENNUUS / GEOTEKNIK / SOIL MECHANICS

KAAVITUS / PLANERING / URBAN AND REGIONAL PLANNING

LÄMPÖ-, ILMAVAIHTO- JA TERVEYSTEKNIikka / VÄRME-, VENTILATIONS- OCH SANITETSTEKNIK / HEATING AND VENTILATION

RAKENNUSTEKNIikka / BYGGNADSTEKNIK / STRUCTURAL ENGINEERING

Kankaanpää, Matti	dpl.ins. / dipl.ing.	Insinööritoimisto Jaska Piöry & Co Ky Ingerintyöry	Korneliuksenkatu 8 Korneliuksenkatu Helsinki / Helsingfors 37 40 80 45
Mäkelä, Eino	dpl.ins. / dipl.ing.	Insinööritoimisto Jaska Piöry & Co Ky Ingerintyöry	Korneliuksenkatu 8 Korneliuksenkatu Helsinki / Helsingfors 37 40 80 45
Piöry, Jaska	dpl.ins. / dipl.ing.	Insinööritoimisto Jaska Piöry & Co Ky Ingerintyöry	Pöytäkatu / Huvutienkatu Korneliuksenkatu 8 Korneliuksenkatu Helsinki / Helsingfors 37 40 80 45
Engström, Bertel	dpl.ins. / dipl.ing.	Insinööritoimisto Bertel Engström Ingerintyöry	Pöytäkatu 18 Tullintie Stockholm 24 01 80
Wirttilä, Erkki	dpl.ins. / dipl.ing.	Rakennusinsinööritoimisto Erkki Wirttilä Byggnadsohjeita Ingerintyöry	Isikkari 32 G Burgåsen Helsinki / Helsingfors 20 67 01 00
Engström, Bertel	dpl.ins. / dipl.ing.	Insinööritoimisto Bertel Engström Ingerintyöry	Pöytäkatu 4 A 18 Norskaåsen Helsinki / Helsingfors 20 67 01 87
Fredriksson, Torsten	dpl.ins. / dipl.ing.	Insinööritoimisto Y. Fredriksson & Co Ingerintyöry	Vuorimieskatu 25 A Lutherintie Helsinki / Helsingfors 10 62 53 47
Gummesson, Johannes	dpl.ins. / dipl.ing.	Insinööritoimisto J. A. Gummesson Ingerintyöry	Lutherintie 12 A Lutherintie Helsinki / Helsingfors 10 49 36 49
Hackzell, Lars	dpl.ins. / dipl.ing.	Rakennusinsinööritoimisto Lars Hackzell Byggnadsohjeita Ingerintyöry	Lutherintie 12 A Lutherintie Helsinki / Helsingfors 10 49 36 49
Vanhanen, Kurt	dpl.ins. / dipl.ing.	Insinööritoimisto Kurt Vanhanen & Co Ingerintyöry	Aleksanterinkatu 21 H Aleksanterinkatu Helsinki / Helsingfors 10 63 92 86
Hedqvist, Hilding	dpl.ins. / dipl.ing.	Insinööritoimisto Y. Hedqvist ja Kumpp. Ingerintyöry	Tapiola Kaakatoriin Hagaland Centralen Ingerintyöry 40 10 84
Vanhanen, Rauno	dpl.ins. / dipl.ing.	Insinööritoimisto Y. Vanhanen & Co Ingerintyöry	Eteläkatu 14 A Söderstråden Helsinki / Helsingfors 14 60 00 33

heistä yhteistyötä kuvastaa SNILin toimintakertomuksessa oleva maininta, että ”toimintaa on useissa tapauksissa hyvin vaikea erottaa joko SNILin tai SKOLin toiminnaksi. Lausunnot on yleensä annettu SNILin nimissä, mutta esimerkiksi useat edustukset ovat olleet liittojen yhteisiä”.

Liitoille toimitusjohtaja

Kun konsulttialan järjestöt, SKOL ja SNIL tiivistivät toimintaansa, huomattiin pian talkootoiminnan riittämättömyys. Järjestöt hakivat normaalilla lehti-ilmoittelulla kokopäivätoimista toimitusjohtajaa. Tehtävään valittiin koulutukseltaan maanmittausalan diplomi-insinööri Vesa Rintamäki. Hänellä oli kokemusta järjestöalalta mm. Teknillisen korkeakoulun ylioppilaskunnan pääsihteerin sekä Oulun ylioppilaskunnan toimitusjohtajan tehtävistä. Vesa Rintamäki aloitti tehtävässään huhtikuun alusta 1969. Hänen tehtävänsä laajenivat vielä saman vuoden lopussa, kun hänet nimitettiin Liikkeenjohdon Konsultit LJKn toiminnanjohtajaksi.

Toimitusjohtajan ja liittojen toimikuntien luottamushenkilöiden työtä kuvastaa mm. toukokuussa annettu liikevaihtoverokomitean mietintö. Siinä ehdotettiin neuvottelevan insinööritoiminnan asettamista liikevaihtoverolliseksi. Tämä työllisti SKOLin palvelutoimikuntaa varsin paljon, sillä asiaa oli laadittava lausunto valtiovarainministeriölle. Lausunnon taakse oli lisäksi saatava mahdollisimman kattava järjestökenttä kuten Suomen Arkkitehtiliitto SaFa, Suomen Rakennusinsinöörien Liitto RIL, Liikkeenjohdon Konsultit.

Lausunto luovutettiin sittemmin lokakuun lopussa 1969 valtiovarainministeri Eino Rauniolle. SKOLin ja SNILin puolesta lausuntoa olivat luovuttamassa Erkki Juva ja Vesa Rintamäki. SaFan ja Liikkeenjohdon Konsulttien edustajat osallistuivat niin ikään lausunnon luovuttamiseen.

SNIL/SKOL ja SAFA luovuttivat 29.10.1969 liikevaihtoverolain lausunnon valtiovarainministeri Eino Rauniolle. Kuvassa SAFAn puheenjohtaja Veli Paatela luovuttamassa lausuntoa ministeri Rauniolle. Muut SAFAn edustajat olivat pääsihteeri Kari Järnefelt ja liiton toimitusjohtaja Jarmo Kosonen. SNIL/SKOLin edustajat Vesa Rintamäki vasemmalla ja Erkki Juva neljäs vasemmalta.

Liittojen toiminta työllisti toimitusjohtajaa, sillä esimerkiksi SKOLin kuusi toimikuntaa pitivät vuoden kuluessa 35 kokousta. SNIL antoi kymmenkunta lausuntoa, joten sihteerillä riitti askareita. Kaikille jäsenille avoimissa kunkin kuukauden ensimmäisen tiistain lounailla oli alustus ajankohtaisista aiheista. Esimerkiksi tammikuussa 1969 Mauri Pasanen kertoi Libyaan suuntautuneesta ministeri Väinö Leskisen valtuuskunnan matkasta. Kesäkuussa Vesa Rintamäki selvitti liittojen toiminnan senhetkistä tilannetta ja tulevaisuuden tavoitteita.

Metrosuunnittelu koukeroista

Lokakuun 1969 lounaskokouksessa diplomi-insinööri, osastopäällikkö Turjo Rantanen Helsingin Metrosuunnittelusta esitelmöi metrosuunnittelusta ja konsulttien käytöstä. Tämä aihe oli tuolloin hy-

vin ajankohtainen, jopa herkkäkin. Sillä.

Lähes vuoden verran näet käytiin Helsingin Metrotoimiston ja suunnittelujärjestöjen välisiä neuvotteluja metron suunnittelun yleisistä sopimusehdoista. SKOLin ja SNILin lisäksi neuvotteluihin osallistuivat Suomen Arkkitehtiliitto SaFa ja Suomen Rakennusinsinöörien Liitto RIL.

Sopimukseen päästiin vasta joulun aatonaattona 1970. Neuvottelujen vaikeimpia kysymyksiä olivat vastuu-, vakuus- ja viivästysakkokysymykset. Suunnittelusopimus oli voimassa vuoden 1972 loppuun ja tämän jälkeen vuoden kerrallaan ellei sitä sanottu irti kolmea kuukautta aikaisemmin ennen sopimuksen loppumista.

Neuvottelujen vaikeutta kuvastaa alallaan ainutlaatuinen suunnittelijoiden lakko. Metrotoimiston johtaja Unto Valtanen yritti painostaa suunnittelijoita tekemään työnsä kiinteällä hinnalla niin

kuin urakoitsijatkin. Tähän eivät järjestöt suostuneet, mikä johti suunnittelijoiden lakkoon. Unto Valtanen otti tässä vaiheessa yhteyttä Helsingin ylipormestari Teuvo Auraankin, mutta suunnittelijoiden lakko saatiin päättymään viikon kuluttua. Metroimiston neuvottelijat hyväksyivät tällöin suunnittelijajärjestöjen näkemyksen taksapalkkioista.

Toimintaa selkeytettävä

SKOLin ja SNILin toiminta oli määrällisesti vireää, mutta toimintaan osallistui jäsenkunnasta vain pieni osa. ”Kaikkia tasapuolisesti tyydyttävän ja kiinnostavan toiminnan aikaansaaminen oli vaikeaa”, Vesa Rintamäki kirjoitti vuoden 1970 toimintakertomuksessa. Hän ehdottikin tavoitteiden ja päämäärien organisatorista selvittämistä. Hän piti lisäksi tarpeellisenä selvittää työnjakoa muiden alalla toimivien yhdistysten kanssa.

Yksi tällainen laaja-alainen aihepiiri oli eri suunnittelujärjestöjen välisten neuvottelujen aloittaminen konsulttitoiminnan yleisten sopimusehtojen aikaansaamiseksi. SKOLin/SNILin sopimusehtotoimikunnan ensimmäinen versio konsulttitoiminnan yleisiksi sopimusehdoiksi valmistui jo vuoden 1969 lopulla. Jäsenistöltä saadun palautteen pohjalta keväällä 1970 valmistuivat sopimusehdot. Tämän jälkeen muilta suunnittelujärjestöiltä pyydettiin sopimusehdoista lausunnot ja pyydettiin järjestöjä nimeämään edustajansa järjestöjen väliin neuvotteluihin.

Neuvottelukunnan puheenjohtajana toimi Mikko Vahanen ja neuvottelut pyörähtivät käyntiin marraskuussa 1970. Tavoitteena oli, että neuvottelut saataisiin päätökseen vuoden 1971 helmikuun loppuun mennessä. Aikataulu oli ilmeisesti laadittu liian toiveikkaaksi, sillä SKOLin/SNILin hallitus hyväksyi sopimusehdot ja lomakkeen joulukuun alkupuolella 1971 pidetyssä kokouksessa.

Konsulttitoiminnan yleisten sopimusehtojen KSE 72:n painatus jäi sitten vuoden 1972 puolelle. Pitkäjänteinen työ tuotti kyllä tulosta, sillä KSE 72 levisi varsin pian laajaan käyttöön. Näin täyttyi SKOLin/SNILin vuoden 1971 toimintakertomuksessa esitetty toive, että ”sopimusasiakirjat ovat viime aikoina tulleet yhä tärkeämmiksi ja liittojen tehtävänä on toimia käytännön yhtenäistäjänä ja neuvotteluelimenä tilaajataholle päin”.

SKOL myi sopimusehtoja vuoden 1972 alkupuolella noin 2 900 kappaletta, mutta syyskuussa julkaisuoikeudet luovutettiin Rakennustietosäätiölle. Sopimusehdoista laadittiin sitten RT-kortti ja sopimusehdot käännettiin sekä ruotsiksi että englanniksi. Näin sopimusehtojen markkinointiin saatiin laajempi myyntiorganisaatio.

Eettiset säännöt

Eettiset kysymykset olivat puhuttaneet konsultteja niin kauan kun heitä oli ”kaksikin koolla”. Kysymys oli ajankohtainen silloinkin, kun Suomen Neuvottelevien Insinöörien Liitto perustettiin vuonna 1951. Kaksikymmentä vuotta myöhemmin sekä SNIL että SKOL hyväksyivät sääntömääräisissä vuosikokouksissaan sääntöihinsä muutoksia sekä eettiset säännöt. Tämä tapahtui huhtikuussa 1971 Tekniska Föreningen’in tiloissa pidetyssä kokouksessa.

Eettiset säännöt olivat kaukokatseisesti laadittu ja muotoiltu, sillä ne ovat käytössä edelleenkin:

”Jäsen ei saa olla taloudellisesti riippuvainen eikä saada taloudellista etua sellaisesta kauppa-, teollisuus- tai urakoitsijaliikkeestä, jonka toimiala liittyy hänen toimialaansa ja voi häiritä hänen puolueetonta asennoitumistaan.

Jäsen ei saa toimeksiannon suorittamisesta ottaa vastaan muuta korvausta kuin sen palkkion, jonka hän saa toimeksiantajalta.

Helsingin Metron suunnittelusta käytiin pitkiä ja vaikeita neuvotteluja rakennuttajan ja suunnittelujärjestöjen kesken. Viereisen sivun kuvassa rakennetaan katetun metrotunnelin kalliioleikkausta Kulosaaren Hopeasalmentielä. Suunnittelu on toteutettu Helsingin kaupungin rakennusviraston HKRn sekä Maa ja Veden yhteistyönä.

Jäsenen tulee välittömästi ilmoittaa toimeksiantajalleen mikäli tämän antaman tehtävän suorittaminen saattaa koskea jäsenen omia etuja tai sellaista etua, joita hän valvoo toisen henkilön puolesta. Tämä koskee myös patenti- tai lisenssioikeuksia, joista jäsenen on ilmoitettava toimeksiantajalleen.

Jäsen ei saa vahingoittaa toisen henkilön mainetta tai ammatillista toimintaa.”

SNILin samassa vuosikokouksessa, jossa hyväksyttiin eettiset säännöt, esitettiin ponsi liiton ansiomerkin tai sitä vastaavan plaketin aikaansaamisesta. Liitto vietti 20-vuotisjuhliaan myöhemmin kesällä Kalastajatorpalla, jossa mitali päätettiin jakaa SNILin kuudelle perustajajäsenelle. Seitsemäskin mitali myönnettiin Jaakko Pöyrylle ennen, kun mitali oli edes valmistunut. Professori Viljo Savikurjen suun-

SNIL vietti 20-vuotisjuhliaan kesällä 1971 Kalastajatorpan Siirtomaasalissa. Kevään vuosikokouksessa oli hyväksytty eettiset säännöt sekä esitetty ponsi ansiomerkin aikaansaamisesta. Professori Viljo Savikurjen suunnittelema mitali valmistui sittemmin vuonna 1974.

Oikeassa yläkuvassa on taiteilija Kyllikki Paananen suunnittelema Magnus Malmberg -mitali, joka luovutettiin syyskuussa 1979 professori Magnus Malmbergille Hotelli Hesperiasa.

Alakuvassa rouva ja Magnus Malmberg mitalin luovutustilaisuudessa.

nittelema mitali valmistui sittemmin vuonna 1974 ja mitaleja päästiin jakamaan vuoden 1975 vuosikokouksessa.

SNIL teetätti toisenkin mitalin 1970-luvulla. Liiton kunniajäsen Magnus Malmberg oli täyttämässä 75-vuotta vuonna 1978. Arkkitehti Heikki Siren soitti SNILin silloiselle puheenjohtaja Lars Hackzellille ja valitti, ettei SNIL saa edes mitalia aikaa Malmbergin kunniaksi, mutta SaFa kyllä tekee sen. Hackzell kutsui vielä samana iltana ”hätkökouksen” kotiinsa, jossa päätettiin teetättää mitali. Asiasta ilmoitettiin sitten seuraavana päivänä Sirenille, ettei SaFan tarvitsekaan tehdä mitalia.

Magnus Malmberg antoi suostumuksensa mitalin tekemiselle, minkä suunnitteli taiteilija Kyllikki Paananen. Mitali saatettiin luovuttaa Magnus Malmbergille syyskuussa 1979.

Tietoa konsulteista

Vuoden 1972 toimintakertomuksessa on todetaan, että ”perinteellisesti vuosittain ilmestyvän jäsenluettelon lisäksi voitiin vuonna 1972 jakaa toimeksiantajatahoille Konsultti ’72 -julkaisu, jossa esiteltiin liittoja toiminnan tuloksia sekä käsiteltiin eräitä konsulttitoimintaan liittyviä ajankohtaisia kysymyksiä”.

SKOLin ja SNILin yhteinen tiedotusjulkaisu oli 24-sivuinen ja painosmäärältään 4 000 kappaletta. Sen taitossa käytettiin ulkopuolista asiantuntemusta, mutta kirjoitukset olivat SKOLin jäsenten kirjoituksia. Liittojen hallituksen puheenjohtaja J.A. Gummerus totesi julkaisun alussa, että ”Informaatiota tarvitaan”. Liiton toimitusjohtaja Vesa Rintamäki valotti kirjoituksessaan konsulttien yhteistyöstä Suomessa.

Tiedotusjulkaisun ilmestymisen aikoihin valmisteltiin konsulttitoiminnan yleisiä sopimusehtoja, joista diplomi-insinööri Antti Natukka kirjoitti

erillisessä artikkelissaan. Aina ajankohtaisesta konsultin valinnasta oli niin ikään kirjoitus tässä konsulttien ensimmäisessä tilaajatahoille suunnatussa julkaisussa.

Toinen tuohon aikaan ajankohtainen asia oli kokonaisvastuurakentaminen eli kvr. Julkaisussa tätä asiaa valotettiin SNILin ruotsalaisen sisärjestyksen toimitusjohtajan R. Widengrenin kirjoituksen käännöksellä. Kirjoituksen lopussa oli aukeaman verran taulukoita ja huomautuksia kvr–menettelyn eduista ja haitoista tavanomaiseen toteutusmenettelyyn verrattuna.

SKOLin/SNILin vuoden 1972 toimintakertomuksessa tuosta ensimmäisestä tiedotusjulkaisusta todettiin, että ”julkaisun vastaanotto oli hyvin myönteinen ja vahvisti oikeaksi sen jo tehdyn periaatepäätöksen, että tämántapaista julkaisujen sarjaa jatketaan yhdellä, kahdella numerolla vuosittain”.

Näin sitten tapahtuikin, mutta vuoden 1974 julkaisusta oli jäänyt tai jätetty SNILin nimi pois. Tästä lähtien julkaisu toimi pelkästään SKOLin tiedotusjulkaisuna. Sitä julkaistiin vuosittain, viimeisen kerran vuonna 1978. Tuolloin julkaisun teemana oli suunnittelun merkitys energian säästämässä.

SNIL ryhtyi julkaisemaan puolestaan omaa nelisivuista tiedotuslehteään vuonna 1978. Lehdessä esiteltiin lyhyesti konsulttialan ja liiton tärkeimpiä tapahtumia. Tätä SNIL-lehteä julkaistiin kaksi, kolme numeroa vuodessa ainakin vielä 1981. Lehteä toimitettiin SKOLin toimistossa.

Yhteistyöhön kaupunkien kanssa

Kun SKOLin toimistojen työstä noin 36 prosenttia suuntautui kuntasektorille, oli varsin luonnollista käynnistää yhteistyö kaupunkien ja kuntien kanssa. Vuoden 1972 puolella Kaupunkiliiton, SaFan ja SKOLin/SNILin yhteinen työryhmä selvittikin laajasti yhteistyömuotoja ja -alueita raportissaan

Konsultti '72

Suomen Konsulttitoimistojen Liitto SKOL ry:n ja Suomen Neuvottelevien Insinöörien Liitto SNIL ry:n tiedotusjulkaisu

"Konsultti on toimeksiantajansa sopimus-kumppani, joko henkilö tai useimmiten yritys, joka on ottanut suorittaakseen konsultointitehtävän.

Konsultti on tilaajaansa nähden tavalla taikka toisella neuvoa antavassa asemassa ja luovuttaa tälle korvausta vastaan hallussaan olevaa tietoa.

Konsultti on tilaajan luottamusmies, jonka tulee olla taloudellisesti muista toimeksiannon eduista riippumaton.

Konsultti nimitys merkitsee sitä, että sen käyttäjällä on ottamansa tehtävän hoitamiseen tarvittava teorettinen ja käytännön kokemukseen perustuva pätevyys."

Konsulttitoiminnan yleisten sopimusasiakirjojen laadintatyö

Dipl. Antti Natukka

Konsulttitoiminnan kehittäminen edellyttää tiedotusta, saavutettua ja taloudellisesti riittävästi sopimusasiakirjojen käyttöä. Konsulttitoimintaa puolestaan on toteutettu ja ei ole ollut mahdollista toteuttaa ilman sopimusta. Yhteismääräykset, sopimus-ehdot, tehtäväluettelot, veloitus-perusteet yms. asiakirjat ovat maamme perustavat. Suomen Konsulttitoimistojen Liitto, SKOL ry ja Suomen Neuvottelevien Insinöörien Liitto, SNIL ry, toteuttivat tämän puheen ja toimeksiannon käyttöön ja perustivat 1969 ns. sopimusasiakirjojen laatintyön, jonka ensimmäiseksi tehtäväksi asetettiin konsulttitoiminnan yleisten sopimusasiakirjojen ja sopimusluokkien laatinta. Ensimmäisenä työstettiin sopimusehtoja, jotka lähtiin Rautein sivistysseuran alaisuudessa toimivalla kaksikielisellä yhdistyksellä konsulttitoiminnan yleisten sopimusasiakirjojen ja sopimusluokkien laatintyön tukemiseksi. Yhteismääräykset, sopimus-ehdot, tehtäväluettelot, veloitus-perusteet yms. asiakirjat ovat maamme perustavat. Suomen Konsulttitoimistojen Liitto, SKOL ry ja Suomen Neuvottelevien Insinöörien Liitto, SNIL ry, toteuttivat tämän puheen ja toimeksiannon käyttöön ja perustivat 1969 ns. sopimusasiakirjojen laatintyön, jonka ensimmäiseksi tehtäväksi asetettiin konsulttitoiminnan yleisten sopimusasiakirjojen ja sopimusluokkien laatinta. Ensimmäisenä työstettiin sopimusehtoja, jotka lähtiin Rautein sivistysseuran alaisuudessa toimivalla kaksikielisellä yhdistyksellä konsulttitoiminnan yleisten sopimusasiakirjojen ja sopimusluokkien laatintyön tukemiseksi.

Yleisten sopimusasiakirjojen laadintatyö

SKOL/SCOL:n sopimusasiakirjojen laadintyö alkoi 1970-luvulla. Tällöin yhteismääräykset, sopimus-ehdot, tehtäväluettelot, veloitus-perusteet yms. asiakirjat ovat maamme perustavat. Suomen Konsulttitoimistojen Liitto, SKOL ry ja Suomen Neuvottelevien Insinöörien Liitto, SNIL ry, toteuttivat tämän puheen ja toimeksiannon käyttöön ja perustivat 1969 ns. sopimusasiakirjojen laatintyön, jonka ensimmäiseksi tehtäväksi asetettiin konsulttitoiminnan yleisten sopimusasiakirjojen ja sopimusluokkien laatinta. Ensimmäisenä työstettiin sopimusehtoja, jotka lähtiin Rautein sivistysseuran alaisuudessa toimivalla kaksikielisellä yhdistyksellä konsulttitoiminnan yleisten sopimusasiakirjojen ja sopimusluokkien laatintyön tukemiseksi.

Näköinen olihan meidän näköalajärjestelmä

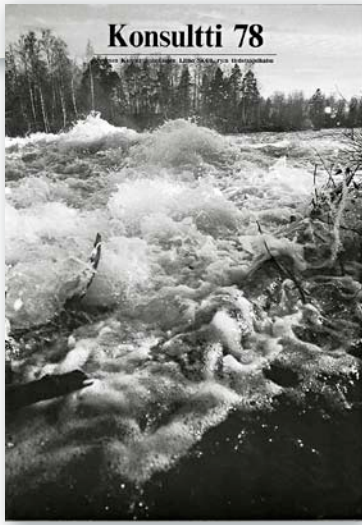
Luomista 1 ja kahdesta kolme kappaleita luomista sopimusasiakirjojen ja sopimusluokkien laatintyön tukemiseksi. Tällöin yhteismääräykset, sopimus-ehdot, tehtäväluettelot, veloitus-perusteet yms. asiakirjat ovat maamme perustavat. Suomen Konsulttitoimistojen Liitto, SKOL ry ja Suomen Neuvottelevien Insinöörien Liitto, SNIL ry, toteuttivat tämän puheen ja toimeksiannon käyttöön ja perustivat 1969 ns. sopimusasiakirjojen laatintyön, jonka ensimmäiseksi tehtäväksi asetettiin konsulttitoiminnan yleisten sopimusasiakirjojen ja sopimusluokkien laatinta. Ensimmäisenä työstettiin sopimusehtoja, jotka lähtiin Rautein sivistysseuran alaisuudessa toimivalla kaksikielisellä yhdistyksellä konsulttitoiminnan yleisten sopimusasiakirjojen ja sopimusluokkien laatintyön tukemiseksi.

Luomista 1 ja kahdesta kolme kappaleita luomista sopimusasiakirjojen ja sopimusluokkien laatintyön tukemiseksi.

Luomista 1 ja kahdesta kolme kappaleita luomista sopimusasiakirjojen ja sopimusluokkien laatintyön tukemiseksi. Tällöin yhteismääräykset, sopimus-ehdot, tehtäväluettelot, veloitus-perusteet yms. asiakirjat ovat maamme perustavat. Suomen Konsulttitoimistojen Liitto, SKOL ry ja Suomen Neuvottelevien Insinöörien Liitto, SNIL ry, toteuttivat tämän puheen ja toimeksiannon käyttöön ja perustivat 1969 ns. sopimusasiakirjojen laatintyön, jonka ensimmäiseksi tehtäväksi asetettiin konsulttitoiminnan yleisten sopimusasiakirjojen ja sopimusluokkien laatinta. Ensimmäisenä työstettiin sopimusehtoja, jotka lähtiin Rautein sivistysseuran alaisuudessa toimivalla kaksikielisellä yhdistyksellä konsulttitoiminnan yleisten sopimusasiakirjojen ja sopimusluokkien laatintyön tukemiseksi.

SKOL ja SNIL ryhtyivät vuonna 1972 julkaisemaan yhteistä Konsultti-lehteä. Ensimmäisessä numerossa Antti Natukka kirjoitti vuonna 1969 aloitetusta konsulttitoiminnan yleisten sopimusasiakirjojen laadintyöstä.

Tämä laajapohjainen työ valmistui keväällä 1972, KSE 72-sopimusmuokkeiksi. Konsultti-lehti muuttui pelkästään SKOLin tiedotusjulkaisuksi vuonna 1974, jolloin SNILin nimi jäi lehdestä pois.

Konsultti 78

Konsultti 76

”Konsulttitoiminnan kehittämisen”. Työryhmän ehdotti kahden toimikunnan perustamista, mihin tuli myös Kunnallisliiton edustus.

Ensimmäisen toimikunnan oli määrä laatia alalle yleiset sopimusehdot ja niihin liittyvät asiakirjat mukaan lukien palkkioiden muotojen ja rakenteen yhdenmukaistaminen. Toiselle toimikunnalle jäi informaatiotoimintaan ja konsulttipalvelujen hankkimismenettelyyn liittyvien kysymysten selvittäminen.

Työsuhdeasiat pintaan

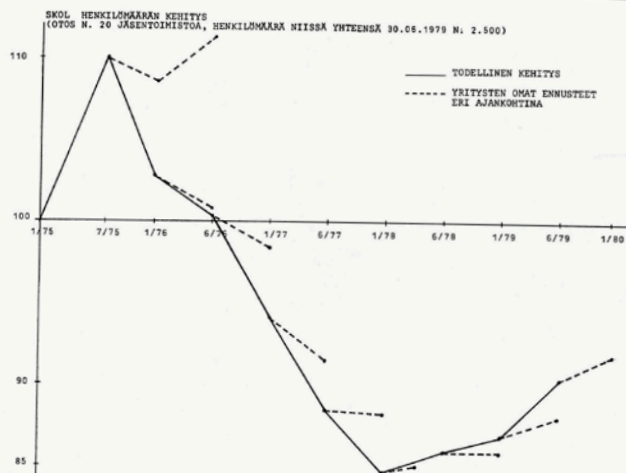
Yritysvetoisessa SKOLissa työsuhdeasiat alkoivat nousta entistä selkeämmin pintaan. Vuoden 1972 puolella ja jo aikaisemminkin liitosta otettiin yhteyttä Suomen Työnantajain Keskusliittoon STK:hon lomaltapaluurahan maksamiseen, palkankorotuksiin, työaikakysymyksiin, ylitöiden korvaamiseen, työsopimuslain tulkintoihin ja moniin muihin työehtosopimusasioihin.

Joskaan SKOL ei ollut työmarkkinajärjestö, sen yritykset joutuivat vastaamaan työntajavelvoitteitaan. Yritykset olivat noudattaneet paljolti teollisuuden toimihenkilösopimusta. SKOLissa seurattiinkin varsin tarkoin työmarkkinatilannetta ja annettiin ohjeita yrityksille erilaisissa työsuhdeasioissa.

Liiton syyskokouksessa keskusteltiin sitten liittojen organisaatioiden kehittämistä. Tällöin nousi pintaan laajapohjaisen SKOLin kehittämistarve, minkä synnyttäminen merkitsisi puolestaan SNIL-sidonnaisuuden katkaisemista sekä henkilöjärjestön aseman ja tehtävien uudelleen arvioimista. Konsulttien rekisteröinti tai auktorisointi katsottiin sentään tarpeelliseksi, ainakin jossakin muodossa. Tämän pohjalta saatiin liittojen sääntömuutosehdotukset liikkeelle.

Sääntömuutosehdotukset käsiteltiin sitten liittojen sääntömääräisissä vuosikokouksissa huhti-

SNIL-LEHTI 2/79

KONSULTTIN OMIA KUSTANNUSTEN KEHITYS 1/78-10/79

Kust.tekijä	1/78	7/78	1/79	4/78	7/79	10/79
Työpalkat	67,9	69,7	72,1	75,6	75,6	75,6
Sos.kust.	27,3	29,6	31,2	32,2	32,2	32,2
Muut kust.	26,2	27,1	27,7	28,4	29,0	29,5
Rahoituskust.	7,1	7,4	7,8	7,9	8,0	8,0
	128,5	133,8	138,6	144,1	144,8	145,3
	100,0	104,1	107,9	112,1	112,7	113,1
		100,0	103,6	107,7	108,2	108,6
			100,0	104,0	104,5	104,8
				100,0	100,5	100,8
					100,0	100,3

SNIL:n jäsenmerkki

SNIL:n jäsenmerkki on valmistunut Hopeoidun rintamerkin aiheena on SNIL:n logon nelikuvio, jossa keskusta on upotettu. Merkin koko on 4,5x4,5 mm, mikä on aluksi ja oikein sopiva mikä tahansa puvun rintapleoleen.

Merkillä on saatavissa lukkoneula- tai pistoneulaikinnityksellä, ja sen hinta on 10 markkaa. Monet SKOL:n jäsenoimistot ovat hankinneet merkin samalla kertaa kaikille SNIL-jäsenilleen, mutta kuitenkin vielä valitessa SNIL-läisistä on ilman omaa merkkiään. Tilaukset liiton toimistosta.

Liittojen toimiston väki
toivottaa jäsenille Rauhallista Joulua
ja onnea vuodelle 1980

Viimeinen Konsultti-lehti ilmestyi 1978, jolloin SNIL alkoi julkaista omaa SNIL-lehteään. Kuvan lehdessä graafi kertoo karua kieltään jäsenmäärän kehityksestä 70-luvun lopussa.

Suomalaista suunnitteluvientiä edustaa kuvan Tansaniassa sijaitsevan Serengetin luonnonpuiston kartoitustyö. Vuonna 1974 valmistunut työ käsitti noin 4,5 miljoonan hehtaarin laajuisen alueen kartoittamisen mittakaavassa 1:50000. Kuvassa valmistelun ilmakuvasignaalointia. Tämän laajan kartoitusprojektin toteuttivat insinööri-toimistot Maa ja Vesi sekä Kunnallistekniikka.

kuun lopulla 1973 ravintola Kalastajatorpalla. Koska kysymyksessä oli sääntömuutosasia, edellytti se ylimääräisen kokouksen pitämistä. Tämä pidettiin kesäkuussa ravintola Savoyssa. Näin siis uudet säännöt saatiin vahvistetuiksi.

Uudet säännöt vahvistivat yrityspohjaisen SKOLin asemaa ja aikaisempi SKOL/SNIL-sidonnaisuus poistettiin. Aikaisemmin SKOL-toimiston johdon ja omistuksen piti olla SNIL-jäsenen hallussa. Vastaavasti SNIL-jäsenen piti olla SKOL-toimiston palveluksessa. Tämän sidonnaisuuden poisto mahdollisti esimerkiksi Liikkeenjohdon Konsulttien LJKn toimistojen ottamisen SKOLin jäseniksi.

Pakkosidonnaisuuden katkeamisesta huolimatta pätevyysvaatimuksista ei tingitty, vaan johtavien konsulttien oli edelleen täytettävä entiset SNILin vaatimukset. SKOLin jäsenoimistojen pätevyyden yhtenä tärkeänä kriteerinä olikin SNIL-rekisteröityjen konsulttien määrä. Sääntöihin otettiin lisäksi määräys SKOLin toimialarekisteristä, jonka rinnalle kehittyivät myöhemmin toimisto- ja henkilökärkisterit vuoden 1974 kuluessa.

Uusien sääntöjen merkittävin asia koski SKOLin toimintaa konsulttitoimistoja edustavana työntantajärjestönä. Sääntöihin lisättiin näet kohta, että liiton tarkoituksena ”on valvoa jäsenten etua työsuhteissa”.

Järjestäytyminen edessä

SKOLin joissakin jäsenoimistoissa oli nähty jo jonkin aikaa järjestäytymisen tarpeellisuus johonkin työntantajärjestöön. SKOL oli puolestaan pitänyt epävirallista yhteyttä Suomen Työntantajain Keskusliittoon STKhon. Tämä katsoi puolestaan SKOLin voivan liittyä erillisenä työntajaliittona keskusjärjestöön, mikä tarkoitti epävirallisen suhteen virallistamista.

SKOLin hallitus teki sitten liiton marraskuun 1973 lopussa Kalastajatorpalla kokoontuneelle syyskokoukselle toimintasuunnitelmaan liittyvän ehdotuksen liittymisestä Suomen Työntantajain Keskusliiton STK:n jäseneksi hallituksen päättämänä ajankohtana. Hallituksen ehdotuksen lisäksi kokouksessa esitettiin kaksi kannatettua ehdotusta liittymisestä STKhon.

Aarre Jäämies ehdotti, että SKOL liittyy STKhon viimeistään 1975 hallituksen päättämänä ajankohtana. Kaj G. Skogberg ei olisi pitänyt niin kiirettä liittymisellä, sillä hän ehdotti, että kehitys on menossa siihen suuntaan, että lähitulevaisuudessa SKOLin lienee aihetta liittyä STKhon. Hallitus tutkii asiaa ja kun aika on kypsä, esittää liittymistä liiton ylimääräisen tai virallisen kokouksen hyväksyttäväksi”.

Ensimmäisessä äänestyksessä Jäämiehen ehdotus voitti Skogbergin ehdotuksen 55 – 40. Toisessa äänestyksessä vastakkain olivat siis Jäämiehen ja hallituksen ehdotukset. Jäämiehen ehdotus voitti hallituksen ehdotuksen äänin 78 – 1. Näin SKOL liittyisi STK:n jäseneksi viimeistään 1975 hallituk-

sen päättämänä ajankohtana. Tuohon syyskokoukseen osallistui kaikkiaan 23 henkilöä, joiden äänimäärä oli yhteensä sata ääntä.

Näin SKOLin rooli oli muuttumassa ja laajentumassa yritys- ja toimialajärjestöstä työnantajajärjestöksi.

Millaisia sitten SKOL ja SNIL olivat näiden muutosten kynnyksellä? Vuoden 1973 lopussa liiton jäsenmäärä oli 105 toimistoa, jotka työllistivät noin 2 800 henkilöä. SNILin jäsenmäärä oli puolestaan vuoden lopussa 231 henkilöä, jossa oli kasvua kahdeksan prosenttia.

Kuvassa kahdeksanhenkinen Rempsetti soittaa uudempaa ranskalaista torvimusiikkia SNILin vuosijuhlassa maaliskuussa 1973.

Yhtye on toiminut aktiivisesti vuosikymmeniä, sillä viimeksi se tanssitti juhlayleisöä SKOLin 60-vuotisjuhlissa elokuussa 2011.

Kuparista kouluttajatoimisto

Suomalaiset sähköinsinööritoimistot olivat 1970- ja vielä 1980-luvullakin paljolti sähkötekniikoiden ja –insinöörien johtamia yrityksiä. Diplomi-insinööri oli alalla pikemminkin poikkeus. Alan suurteollisuus Siemens, ASEA ja Strömberg sekä voimayhtiöt houkuttelivat sähköalan korkeakouluinsinöörit palvelukseensa mustine autoetuineen.

Vuonna 1962 diplomi-insinööriksi valmistunut Erkki Kupari oli harjoitellut suunnittelutoimiston johtamista Asuntosäätiön omistaman SIT-yhtiöiden toimitusjohtajana, kunnes hän vuonna 1972 perusti oman toimiston. Sähköinsinööritoimisto Kupari Oy ryhtyi kohta perustamisensa jälkeen markkinoimaan itseään, mikä oli alalle vieras ajatus, etenkin Suomen Neuvottelevien Insinöörien SNILin piirissä.

Suunnittelualalla ja etenkin arkkitehtitoimistoissa vallitsi tuolloin ajatustapa, että työt tulevat toimiston ovesta sisään. Markkinointia ei tarvita eikä sitä suvaittukaan. Tosin vielä 1970-luvulla suunnittelutoimistot ei tarvinnut verisesti kilpailla ja esimerkiksi Erkki Kuparin perustama toimiston henkilöstömäärä kasvoi keskimäärin yhden uuden henkilön vauhdilla kuukaudessa.

Yhtiö laajeni muutenkin, kun vuonna 1978 yhtiöön perustettiin lvi-osasto ja pari vuotta myöhemmin energiaosasto. Tällöin viitisen nuorta insinööriä siirtyi vuonna 1911 teollisuuden perustamasta Ekonosta Kuparin palvelukseen. Tämän ansiosta teollisuuden energiapäälliköt saivat kilpailijan Ekonolle, jonka kanssa oli energiapäälliköiden mielestä hankala neuvotella, Erkki Kupari muisteli toukokuussa 2011 antamassaan haastattelussa.

Sosiaaliset kontaktit kuten tennis sekä vetopaikunnan soittaminen teekkarien Retuperän WBK:ssa ja Rempsetissä loivat ja laajensivat henkilösuhteita talous-

elämään. Teollisuuden rakennuspäälliköiden ovet aukenivat ja investointihankkeissa suunnittelija istui rakennuttajan luottomiehenä samalla puolella pöytää. Tuolloin suunnitteluhankkeita ei kilpailutettu ja niistä maksettiinkin kohtuullisesti, kunhan ei ryhtynyt ahneeksi ja sitoutui investointihankkeiden tiukkoihin aikatauluihin.

Saari Saimaalta

Henkilösuhteiden toimivuutta kuvastaa Retuperän WBK:n aikainen tapahtuma. Erkki Kuparin vieressä trumpettia soitti Juhani Ylipaavola, josta tuli myöhemmin silloisen Enso-Gutzeitin Kaukopään tehtaiden johtaja.

Vuosia myöhemmin Erkki Kupari haikaili saarta Saimaalta, jonne voisi rakentaa kesämökin. Hän soitti orkesterikaverilleen, joka pyysi odottamaan muutaman päivän. Yhtiön maanhankintapäällikkö otti yhteyttä Erkki Kupariin ja pyysi valitsemaan kymmenestä saaresta mieluisimman. Kauppa tehtiin, mutta markkinahintaan.

Sosiaalisilla suhteilla oli niin ikään ratkaiseva merkitys, kun Kupari perusti ympäri Suomeen aluetoimistoja. Ensin perustettiin vuonna 1973 Kouvolan toimisto. Seuraavina vuosina aluetoimistoja avattiin Tampereelle, Ouluun, Vaasaan, Rovaniemelle ja Turkuun.

Turkuun oli tunnetusti vaikea perustaa toimistoa tai yritystä, mikä oli muualta kotoisin. Puolileikillään tai tosissaan puhuttiin ”Turun mafiasta”. Erkki Kupari kuului tuolloin nuorkauppamariiniin, jossa tutustui turkulaisiin talouselämän vaikuttajiin. Kun Kuparin aluetoimisto perustettiin, toimiston koko henkilöstö oli turkulaisia, Erkki Kupari muisteli toimiston sujuvaa toimintaa.

Kouvolan aluetoimiston perustamisen jälkeen, toiminta laajeni siellä varsin nopeasti ja hajautui kolmeen eri paikkaan. Niinpä aluetoimistolle rakennettiin uudet tilat eräälle mäelle, jota yhden tärkeä asiakkaan, Kouvo-

lan Energian taholta ryhdyttiin kutsumaan ”Kuparin takoksi”. Nimitys säilyi vielä vuosien ajan.

Jaakko Pöyry oli keskittynyt puunjalostusteollisuuden prosesseihin, mutta tarvitsi monitahoisissa projekteissa kokonaisvaltaista suunnittelua. Kuparin toimisto oli monissa metsäteollisuushankkeissa sähkösuunnittelijana ja Jaakko Pöyry ehdotti jo 1980-1981 koko toimiston myymistä. Erkki Kupari totesi tuolloin, että ”katsotaan sitten joskus myöhemmin”. Tämä joskus myöhemmin tuli sitten vuonna 1984, jolloin tehtiin yrityskauppa. Kuparin toimiston henkilöstö oli tuolloin kasvanut noin 150 henkilöön ja se oli alallaan suurin sähköinsinööritoimisto Suomessa.

Seuraavat kolme vuotta kuluivat Pöyryllä, kunnes vuonna 1989 Erkki Kupari liittoutui Pekka Uusitalon kanssa. Kohta ostettiin myös LIT ja SIT –toimistot Perttu Leppäselältä, ostettiin enemmistö insinööritoimisto Rautemaasta sekä laajennuttiin kiinteistöbusinekseen. Kun yrityksellä oli ”liian paljon pankkilainaa ja tuottamatonta maa-alueetta”, yhtiö ajautui konkurssiin vuonna 1992, Erkki Kupari muisteli aikaa, jolloin hän oli yhtiön hallituksen puheenjohtaja.

Kupari & Uusitalon raunioilta aloitti Projectus Team Oy sekä Insinööritoimisto Stacon Oy. Projectus Team’in perustajina oli kaksitoista Kupari & Uusitalon johtavaa suunnittelijaa ja toiminta jakautui kahteen pääalueeseen. Lämpöteknillinen Insinööritoimisto LIT ja Sähköteknillinen Insinööritoimisto SIT jatkoivat toimintaa 25-30 henkilön voimin. Entisillä pääomistajilla Pekka Uusitalolla eikä Erkki Kuparilla ei ollut uuden yhtiön kanssa enää osaa eikä arpaa.

Myöhemmin 1990-luvun puolivälin jälkeen Erkki Kupari siirtyi sähköenergian vapauduttua kilpailulle energiakonsultointiin. Tällöin hän asiakkaikeksen suuria energiayhtiöitä kuten silloiset Imatran Voiman, Helsingin Energian, Pohjolan Voiman.

Vuosien varrella Erkki Kuparin perustamista ja johtamista yrityksistä on lähtenyt parisenkymmentä nuorta henkilöä, jotka ovat perustaneet oman toimiston.

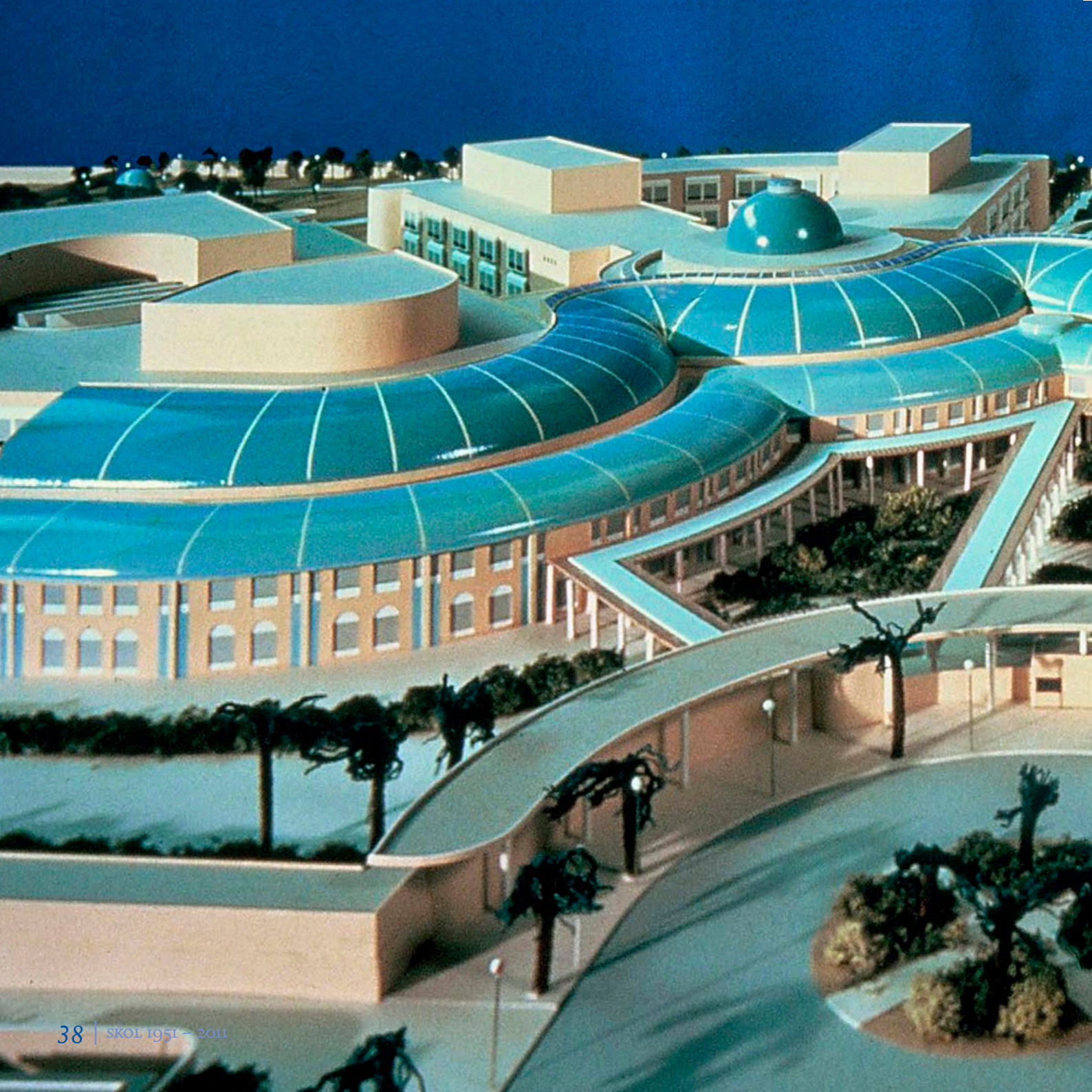
Hän sanoo pikemminkin kannustaneensa nuoria aloittamaan yritystoiminnan, mikä on hyödyttänyt koko suunnittelualaa. Osa näistä Kupari-yhtiöistä irtaantuneista toimistoista toimii edelleenkin, Erkki Kupari viestittää.

Tietokone markkinointivälineenä

Suomessa kaupiteltiin vuonna 1980 suunnittelutoimistoille graafisia amerikkalaisia, Intergraph-suunnitteluohjelmistoja. Niinpä Kupari ja samassa toimistotalossa residenssiään pitänyt Rintekno hankkivat kumpikin omat, miljoonan markan arvoiset työasemat sekä yhteisen keskustietokoneen. Tämä vaati tilaa yhden erillisen huoneen verran.

Tietokoneen tehot olivat pieniä ja graafiset kuvat liikkuvat nytkähdellen. Tietokonetta esiteltiin asiakkaille lähinnä markkinointimielessä. Se oli uutta tuolloin. Usein asiakkaat toivat mukanaan suunnittelutöitä, joita sitten piirrettiin ja toteutettiin konventionaalisesti, Erkki Kupari muisteli vuosikymmenien taikaisia tapahtumia.

Tapio Aalto oli Insinööritoimisto Kuparin toimitusjohtaja, kun vuoden 1988 Kuparilainen-lehdessä käsiteltiin laajasti Leningradin dieselmootoritehdasta, jota toteutettiin kansainvälisenä yhteistyönä. Esimerkiksi Kuparin suunnittelutiimissä oli kaksi keskieurooppalaista valimoasiantuntijaa. Lokakuun 1990 numerossa Tapio Aalto kirjoitti pääkirjoituksessa suhdannelilanteen kääntyneen ja ”alkavasta laskusuhdanteesta näyttää tulevan syvä ja pitkäaikainen”.

1974–1987

*Suomalaiset konsultti-
toimistot suunnittelivat
1970- ja 1980-luvulla
useita julkisia rakennuksia
arabimaihin. Kuvassa isla-
milaisen tradition mukaan
suunniteltu pelkästään
naisopiskelijoille tarkoitet-
tu korkeakoulu Damma-
miin, Saudi-Arabiaan.
Korkeakoulun ensimmäi-
nen vaihe oli mitoitettu
7 800 opiskelijalle.*

Vuodet 1974–1987

STK:n jäseneksi

SKOL joutui aikaistamaan Suomen Työnantajain Keskusliiton STK:n jäsenyyttään syksyllä 1974. Kysymyksessä näet oli erään SAK-laisen työmarkkinaliiton nurkanvaltausyritys.

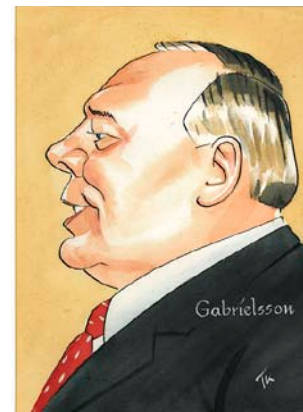
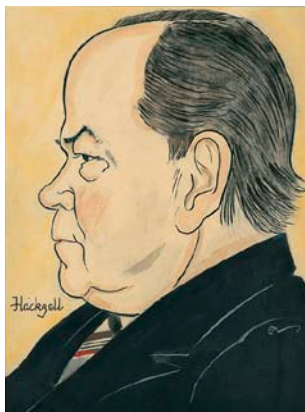
Suunnittelujärjestö pyrki laajentumaan valtakunnalliseksi järjestöksi, ovia avattiin arkkitehtitoimistoille ja liikkeen johdon konsulteille.

Viennin edistämiseksi tehtiin hartiavoimin töitä.

Liitolle ryhdyttiin laatimaan uutta strategiaa.

Syyskokouksen 1973 valtuuksien mukaisesti SKOLin hallitus haki keväällä 1974 Suomen Työnantajain Keskusliiton STK:n jäsenyyttä. STK:n hallitus hyväksyi toukokuun loppupuolella pitämässään kokouksessa SKOLin jäsenyyden ja pyysi samalla nimeämään liiton edustajan ja varamiehen STK:n edustajistoon.

Jäsenyyden oli määrä alkaa vuoden 1975 alusta lukien.

Työmarkkinatilanne muuttui varsin pian, kun SKOLin jäsenoimisto Kaupunkisuunnittelu Oy oli neuvotellut SAK-laisten Teknisten ja Erikoisammattien Liiton kanssa työehtosopimuksesta. Asiasta oli päästy jo yksimielisyyteen, kun neuvottelut keskeytettiin.

Tulehtunutta työmarkkinatilannetta käsiteltiin kesäkuun loppupuolella pidetyssä SKOLin hallituksen kokouksessa ainoana asiana. Siihen osallistuivat lisäksi

STKn juristi, tuomari Ilkka Haapalainen sekä arkkitehti Jouko Salonen Kaupunkisuunnittelusta. STKn kantana selkeästi todettiin, ettei se hyväksy jäsenliittonsa osalta erillissopimuksen tekemistä. Sopimuksen solmiminen merkitsi Kaupunkisuunnittelun eroa SKOLista, kun siitä tulisi STKn jäsen vuoden 1975 alusta lukien. Työnantajan puolesta oli ilmoitettu, että se on valmis solmimaan henkilökohtaiset työ sopimukset samalta pohjalta, mutta se ei tyydyttänyt työntekijäpuolta, joka meni puolen päivän lakkoon.

SKOLin puheenjohtajina toimivat (ylärivi vasemmalta)
Esko Poltto 1974–1975,
E. Norman Westerberg,
Leif Lindblom 1980–1984 ja
Antti J. Sääskilahti 1985–1988.

SNILin puheenjohtajina toimivat (alarivi vasemmalta)
Lars Hackzell 1974–1979,
Erkki Kupari 1980–1981,
Erkki Juva 1982–1985 ja
Juha Gabrielsson 1985–1987.

STKn ja SAKn johdon keskustelut eivät tuoneet tulosta lukkiutuneeseen työmarkkinatilanteeseen. Pikemminkin tilanne kärjistyi, kun noin 70 toimihenkilöä, teknikkoja ja piirtäjiä koskeva lakko alkoi 2. syyskuuta 1974. Lakko koski tuolloin Kaupunkisuunnittelu Oy:tä ja ATR-toimistot Oy:tä sekä lakonuhka ulotettiin Arkkitehtitoimisto KSS Oy:öön 25. syyskuuta alkaen.

SKOLin hallitus kokoontui päivää lakon alkamisen jälkeen. Hallitus hyväksyi ensin mm. ATR-toimistot Oy:n ja Arkkitehtitoimisto KSS Oy:n jäsenikseen. Työmarkkinatilanteesta todettiin, että STKn jäsenyys edellyttää toimihenkilösopimusten noudattamista SKOLin jäsenoimistoissa. Erillisopimuksien tekeminen Teknisten ja Erikoisammattien Liiton kanssa poikkeaisi kiinteistä sopimuspiireistä ja yleisistä työmarkkinaperiaatteista. Tässä tilanteessa SKOLin hallitus päätti yksimielisesti aikaistaa keväällä tehtyä STKn liittymispäätöstä, jotta se astuisi voimaan välittömästi. Jäsenyys alkoikin jo seuraavana päivänä eli 4. syyskuuta.

Lakko ei sen sijaan loppunut välittömästi, vaan asiaa käsiteltiin SKOLin hallituksen jatkokokouksessa viikkoa myöhemmin 10. syyskuuta. Kokoukseen osallistui lisäksi STKn juristi, tuomari Heikki Alanko, joka totesi, ettei ratkaisua ole toistaiseksi näköpiirissä. Sen sijaan Teknisten ja Erikoisammattien Liitto vaatii SKOLilta sopimusta, joka koskisi sellaisia toimistoja, joissa liitolla oli jalansijaa.

Lakko päättyi tuloksettomana

Kolme viikkoa kestänyt sitkeä lakko saatiin loppumaan 24. syyskuuta klo 8.00 ja samalla poistui Arkkitehtitoimisto KSS Oy:tä koskeva lakonuhka. SKOLin hallitus kokoontui vielä samana aamuna. Lopputulos oli, että SKOLin toimistoissa ryhdyttiin noudattamaan yksinomaan toimihenkilösopimusta. Hallitus päätti tässä kokouksessa yhtyä STKn aikai-

semmin alkuvuodesta solmimaan yleissopimukseen, palkkasopimukseen sekä STKn ja Ylempien Toimihenkilöiden Neuvottelukunnan YTNn väli-

seen perussopimukseen. SKOLin toiminnan laajeneminen työnantajaliitoksi oli merkittävä tapahtuma. Toinen vaihtoehto olisi näet ollut erillisen työnantajaliiton perustaminen konsulttiyritysten etujärjestöksi. Liittymistilanteissa puhutaan aina lisäksi rahasta. STKhon liittyminen oli edullista etenkin pienille jäsenoimistoille. SKOLin jäsenmaksu oli aikaisemmin esimerkiksi yhden, kahden jäsenoimistoilta 500 markkaa ja STKhon liittyminen jälkeen 33–66 markkaa. Kuuden, kymmenen henkilön jäsenoimistojen jäsenmaksu laski vastaavasti 1 500 markasta 200–330 markkaan.

Suurten jäsenoimistojen jäsenmaksut sen sijaan kasvoivat. Esimerkiksi 101–150 henkilön toimiston SKOLin jäsenmaksu oli aikaisemmin 4 500 markkaa ja liittymisen jälkeen 3 350–4 950 markkaa. Selkeimmin kasvoivat suurimpien toimistojen jäsenmaksut kuten henkilöstömääriltään 231–340 henkilön toimistojen jäsenmaksut. SKOLin maksut nousivat 5 560 markasta 7 630–11 200 markkaan.

Jäsenoimistojen oli lisäksi maksettava STKn jäsenmaksua 1,2 prosenttia maksetuista palkoista.

Valtakunnallinen järjestö

SKOLista pyrittiin luomaan konsulttialat kattava ja riittävät resurssit omaava valtakunnallinen järjestö. Perinteisten rakennussuunnittelualojen lisäksi liiton ovia raotettiin arkkitehtitoimistoille ja liikkeenjohdon toimistoille. Suomen Arkkitehtiliiton kanssa neuvoteltiin arkkitehtitoimistojen jäsenyyteen liittyvistä erityisjärjestelyistä. Tuloksiin ei kuitenkaan päästy vuoden 1974 kuluessa eikä kyllä myöhemminkään. Sen sijaan SKOLin laatimia laskelmia esimerkiksi tuntihintavelotuksista ja sosi-

aalikuluprosenteista käytettiin pohjana yhteisissä konsulttien, arkkitehtien ja tilaajapuolen välisissä neuvotteluissa.

Vuoden 1974 kuluessa SKOLiin liittyi 22 uutta jäsentä. Näistä viisi oli liikkeenjohdon konsultti-toimistoja ja seitsemään arkkitehtitoimistoa. Vuoden 1974 lopussa SKOLin jäsenmäärä oli noussut 112 toimistoon.

Hankintamenettely konsulttipalveluihin

Työnantajajärjestäytymisen lisäksi vuonna 1974 valmistui konsulttipalvelujen hankintamenettelyn suositus. Hanke oli käynnistynyt Kaupunkiliiton aloitteesta vuonna 1972. Asia oli varsin merkittävä, koska se koski koko kaupunki- ja kuntasektoria.

Suomen Kaupunkiliitto, Suomen Kunnallisliitto, Suomen Arkkitehtiliitto, Suomen Konsulttitoimistojen Liitto sekä Suomen Neuvottelevien Insinöörien Liitto olivat neuvotelleen suosituksen ja hyväksyneet sen päättävissä elimissään. Lisäksi Finlands svenska kommunförbund hyväksyi suosituksen.

Konsulttipalvelujen hankintamenettely –suositus julkaistiin sittemmin kaupunkiliiton toimiston julkaisuna B 54. Näin SKOL oli osaltaan pystynyt nostamaan profiliaan, kun se oli saanut yhtenäisen suosituksen tarjouspyyntö- ja tilausmenettelyyn. Suositus koski niin tarjousten käsittelyä, konsultin valintaa kuin sopimustakin. Laajahkoissa hankkeissa suosituksessa käsiteltiin yleisten kilpailujen tai kutsukilpailujen järjestämistä.

Suosituksen liitteissä tilaajan avuksi oli laadittu tarjouspyynnön muistilista. Lisäksi suunnittelualalle oli laadittu henkilö-, toimisto- ja toimialarekisteri, joiden sisältämiä tietoja suosituksessa valotettiin.

Konsulttijärjestöjen ja kuntasektorin välinen yhteistyö sai jatkoa, kun seuraavaksi julkaistiin konsulttitoiminnan yleiset sopimusehdot K 74 ja niihin liittyvä sopimuslomake. Ne oli tarkoitettu käytettäväksi kuntien ja konsulttien välisissä toimeksiantoissa. Sopimusehdot ja sopimuslomake julkaistiin niin ikään Kaupunkiliiton toimiston julkaisusarjassa numerolla B 55. Yhteistyö vain tiivistyi, kun osapuolet asettivat vuoden 1975 alussa eril-

SKOL ja SNIL tekivät tiivistä yhteistyötä kuntien keskusjärjestöjen kanssa. Vuonna 1974 valmistui yhteistyössä konsulttipalvelujen hankintamenettely. Yhteistyö sai jatkoa, kun vuonna 1977 Kunnallislehti toteutti suunnittelun teemanumeron. Kuvan piirrookset liittyivät arkkitehti Heikki Tegelmannin ja hall.maist. Reijo Huttusen viisisivuisen kirjoituksen suunnittelun tarpeesta ja merkityksestä kunnallishal- linnossa. Kirjoitus oli otsikoitu "Kummoiseen koloon konsultti kelpaa?"

SKOLin toimiston henkilöstö syksyllä 1975 vasemmalta Hannele Rinne, Vesa Rintamäki, Pauli Paavilainen, Hilve Nurminen ja Paula Olli.

lisen konsulttipalkkiotoimikunnan. Sillä oli kaksi tehtävää, nimittäin valmistella konsulttipalkkioita ja -taksoja koskeva suositus sekä valmistella mm. konsulttien tehtäviä koskevat asiakirjat.

Konsulttien ja kuntasektorin juohevaa ja syvälistä yhteistyötä kuvastaa ehkä selkeimmin Suomen Kaupunkiliiton Kunnallislehden 13/1977 -numero. Lehdessä oli käsitelty laajasti niin tilaajan kuin konsulttienkin näkökulmasta konsulttialaa, konsultin valintaa ja tilausmenettelyä, tutkimus- ja kehitystoimintaa sekä konsulttipalvelujen hintaa ja konsulttipalkkioita, unohtamatta kuntien keskusjärjestöjen ja konsulttijärjestöjen välistä yhteistyötä. Lehden kirjoituksista otettiin sitten 28-sivuinen ja 2000 kappaleen eripainos jaettavaksi valtion virastoille, teollisuudelle ja eri organisaatioille.

Hintakilpailu hätkähdytti

Vuoden 1975 energiakriisin jälkeen Suomen talouselämää koetteli taantuma. Se harvensi SKOLin toimistojen henkilökuntaa noin 15 prosenttia vuoden 1976 loppuun mennessä. Vuosikymmenen alkuvuodet heiluttelivat muutenkin konsulttikenttää. Tämä näkyi tilaajakunnan muuttumisena ja teollisuuden roolin vahvistumisena. Vuosikymmenen

alussa teollisuuden osuus konsulttien kotimaan töiden laskutuksesta oli runsas viidennes, mutta vuosikymmenen puolivälissä teollisuuden osuus oli kasvanut yli 52 prosenttiin. Valtion osuus konsulttien tilauksista oli enimmillään niin ikään runsas viidennes, mutta laski vuoden 1975 kuluessa kymmenkunta prosenttia vajaan 11 prosenttiin. Kuntasektorin osuus konsulttien kotimaan tilauksista oli vuosikymmenen alussa noin 40 prosenttia, mutta laski saman ajanjaksona runsaaseen 22 prosenttiin.

Konsulttien kotimaan laskutus oli 348 miljoonaa markkaa vuonna 1975, missä oli kasvua edellisestä vuodesta runsaat 12 prosenttia. Konsulttien ulkomaan laskutus oli vuosikymmenen puolivälissä 62 miljoonaa markkaa, joten se oli kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna 55 prosenttia.

Viennin edistämiseksi tehtiin sittemmin harviavoimin työtä. Vuonna 1976 tehtiin mm. Konsultti-lehden 22-sivuinen vientinumero, joka luovutettiin erikseen ulkoministerille ja valtiovarainministerille. Lehti rakentui erillisistä kirjoituksista, joissa mm. Jaakko Pöyry tarkasteli projektivientiongelmia suunnittelijan näkökulmasta. Diploma-insinööri Berndt Karsten valotti insinööriyön viennin edistämistä SITRAn kokemusten valossa. Know-how'n viennin kehittämiseen tarvittaisiin yhteistyötä, ekonomi Jaakko Ahtiluoto selvitti kirjoituksessaan.

Lehden ilmestymisen ajankohtana Suomen ja Neuvostoliiton rajaprojektit olivat myöätuudessa. Niinpä lehdessä pohdittiin suunnittelutyön vientiä ja tuontia maidemme välisessä yhteistyössä. Lehteen oli lisäksi koottu seitsemän toimiston tai vientiyhteisliittymän ulkomaisia referenssikohteita. Tuolloin vientiä voimakkaammin harjoittivat Devecon, Ekono, Finnconsult, Finnmap, Finnplanco, Jaakko Pöyry ja Rintekno.

Viennin edistämiseksi SKOL oli yhteydessä val-

tiovaltaan ja ensimmäistä kertaa liiton edustaja kelpuutettiin valtuuskunnan virallisena jäsenenä osallistumaan Suomen ja Iranin välisiin TTT-yhteistyöneuvotteluihin syksyllä 1977. Seuraavina vuosina SKOL sai edustajansa mm. Suomen ja Egyptin, Irakin sekä Saudi-Arabian TTT-sekakomissiokokouksiin. Vuoden 1976 kesäkuussa oli puolestaan tehty yhteistyössä Ulkomaankauppaliiton kanssa Finnish Consulting Services -vientiesite. Tätä vientiesitettä päivitettiin sitten vuosien varrella ja esitettä jaettiin ulkomaisille tilaajatahoille Suomen kaupallisten sihteerien avustuksella.

Suomen suurin vientiurakka

Maaliskuussa 1977 suomalainen neljän rakennusliikkeen yhteenliittymä Finn-Iran Construction Goup eli FICG sai Teheranin esikaupungeista 630 miljoonan markan jättiurakan. Se oli silloin Suomen suurin yksittäinen vientiurakka, joka käsitti Iranin shaahin henkivartiokaartille rakennettavat 63 viisitoistakerroksista asuinkerrostaloa, joihin tulisi 3 524 asuntoa. Tilajana oli Iranin asuntoministeriö

Nuo neljä rakennusliikettä olivat Rakennusosakeyhtiö Hartela, Rakennustoimisto Mattinen & Niemelä, Polar-rakennusosakeyhtiö sekä Rakennus-Ruola. Hankkeen suunnittelijoina olivat Suunnittelukeskus sekä SKOLin jäsenoimistot Insinööritoimisto Olof Granlund & Antti Oksanen Ky, Säh-

Teheranin projektia toteutti 1600 henkilöä, jotka puhuivat kahtatoista äidinkieltä. Suomalaisia työnjohtajia ja ammattimiehiä oli noin 80 henkilöä, joista useimmat olivat maassa perheineen. Suomalaiset veivät Iraniin peruskiven muurauksen tradition.

Muurauspuhetta kuuntelemassa vasemmalta Aaro Vakkuri, varaministeri Ettesamii, varaministeri Vahidi, ministeri Toufigh, kenraali Badrei, arkkitehti Dana ja kenraali Rahimi.

köinsinööritoimisto Matti Leppä Ky ja Insinööritoimisto Kalevi Narmala Ky.

Suunnittelun haasteita kuvaa yksin se, että kohta urakan saamisen jälkeen tilaaja laittoi suunnitelmat lähes kokonaan uusiksi. Kerrostalot oli suunniteltava maanjäristysten varalta kestävämmän Richterin 7 asteen järjestykset. Maanjäristysnormien laskennassa käytettiin Teklan kehittämää Raemo-ohjelmaa. Käytännössä tämä tarkoitti, että kerrostalojen perustuksiin käytettiin enemmän terästä kuin suomalaisiin A-luokan väestönsuojiiin.

Suunnittelumetodina käytettiin englantilaista Bill of Quantities järjestelmää, mikä opetti suomalaisuunnittelijoita perehtymään ja omaksumaan kansainvälistä suunnittelukäytäntöä.

Tätä Teheranin projektia päästiin rakentamaan erinäisten viivästysten takia vuoden 1978 alkupuolella. Kun rakennustyöt oli saatu parhaaseen vauhtiin puhkesi shaahin valtaistuimeltaan kaatanut pappisvallan vallankumous. Suomalaiset joutuivat evakuoimaan valtaosan henkilöstöstään joulukuussa 1978 ja viimeisetkin dramaattisten vaiheiden jälkeen helmikuussa 1979. Projekti ei siis koskaan valmistunut.

Kaksi evakuointilentoa

Iranin vallankumouksen myrskyn silmässä oli Jaakko Pöyry Oy:n silloinen paikallisjohtaja Jaakko Ebeling, joka kesäkuussa 2011 muisteli vuoden 1979 tapahtumia. Hän oli saapunut maahan vallankumousta seuranneena päivänä. Iranin shaahi poistui puolestaan maasta tammikuun 1979 puolivälissä, minkä jälkeen tilanne kärjistyi siinä määrin, että maassa olevia suomalaisia oli ryhdyttävä evakuoimaan.

Tammikuun loppupuolella 1979 evakuoitiin Etelä-Iranin paperitehtaan suomalainen käyttö- ja koulutushenkilöstö, joka oli saapunut sokeriruo'osta sanomalehtipaperia valmistavaan tehtaaseen ennen

vallankumousta vuoden 1978 puolella. Kahdella bussilla ja neljällä henkilöautolla matkannut Pöyryn henkilöstön 1 500 km:n pituinen matka oli seikkailu sinänsä, kun viimeinen auto saapui Teheranin kentällä vain puoli tuntia ennen koneen lähtöä.

Kentällä oli odottamassa Finnairin Istanbulista saapunut Caravelle –suihkukone, jonka oli päästävä lähtemään ennen auringonlaskua. Koneen nousua ei ohjattu lennonjohdosta, vaan koneen miehistö sai omalla vastuullaan nousta, kun koneen ohjaajalla oli näköyhteys. Muuten normaali lentoliikenne oli katkaistu.

Jaakko Ebeling vastasi suomalaisen lähetystövirkaileijan kanssa koneen lastauksesta. Matkatavarat ajettiin lainaksi saadulla FICGin Jyry-Sisulla koneen luo ja lastattiin koneeseen sekä kiinnitettiin paikoilleen. Tämä evakuointilento sujui vielä suhteellisen helposti, Jaakko Ebeling muisteli. Hänellä itsellään oli tuolloin voimassa oleva lentolupakirja, joten hän oli tietoinen ilmailusäännöksistä.

Toinen, helmikuussa toteutettu suomalaisten evakuointilento oli sen sijaan huomattavasti dramaattisempi. Lennosta oli kyllä sovittu ulkoasiainministeriön ja paikallisten viranomaisten kanssa. Teheraniin saapui niin ikään Finnairin pitkä DC 9 kone Bagdadista. Kentällä oli mm. Suomen Teheranin suurlähettiläs ja muuta lähetystön henkilöstöä.

Koneen perämies oli Jaakko Ebelingin kehoituksesta hakenut lennonjohtotornista leiman tähän lentoon. Koneessa oli runsaat 60 suomalaista henkilöä, jotka olivat työskennelleet FICGin projektissa. Suomalaiset olivat joutuneet käymään kaikkiaan kolmessatoista tarkastuspisteessä, joista olivat saaneet leiman passeihinsa.

Kun suomalaiset istuivat jo koneessa, paikalle saapui ilmavoimien teknikon johtama aseellinen tarkastuspartio. Suomalaisia vaadittiin ulos koneesta ja haluttiin vielä kerran tarkastaa matkatavarat. Iranilaiset näet etsivät Yhdysvaltain kansalaisia ja

tuolloinhan iranilaiset olivat valloittaneet Yhdysvaltojen Teheranin suurlähetystön ja ottaneet henkilöstön panttivangeiksi.

Tarkastuspartion johtajalle esitettiin lennonjohdon antama leimattu lupapaperi, jolla haluttiin todistaa, että kysymyksessä oli laillinen lento. Ensimmäinen syntyi kova huuto ja meteli, mutta sitten tarkastuspartion johtaja sai tilanteen rauhoitettua. Finnaarin evakuointilento pääsi lopulta lähtemään ennen auringonlaskua, kun koneen ohjaajalla oli vielä näköyhteys. Jaakko Ebelingin mielestä tämä evakuointilento pääsi ilmaan yhdennellätoista hetkellä ja hän itse poistui myöhemmin Iranista autolla Turkin läpi.

Tämä Teheranin evakuointilentojen järjestely, sukkulointi lennonjohdon ja paikallisten viranomaisten sekä Suomen lähetystöhenkilöstön kanssa lienee erikoisimpia konsultointitehtäviä, joihin suomalaiset ovat joutuneet.

Ras Lanuf Libyassa

Tuon ajan merkittävimpiä suunnitteluvientiprojekteja oli Ras Lanufin kaupungin suunnittelu Libyassa. Suunnitteluyritysten vientiyhteenliittymä Devecon Oy sai vuonna 1979 kansainvälisen tarjouskilpailun jälkeen 40 000 asukkaan kaupungin suunnittelun, minkä toteuttaminen maksaisi 13 miljardia markkaa suomalaisen suunnittelutyön arvon noustessa 110 miljoonaan markkaan.

Suunnittelijoiden ensimmäinen tehtävä oli etsiä teknisesti ja taloudellisesti paras sijaintipaikka kaupungille sadan kilometrin pituiselta Välimeren rannikkokaistaleelta. Kaupungista oli määrä rakentaa korkealuokkainen ja itsenäinen yhdyskunta paikallisen öljynjalostamon työntekijöille ja heidän perheilleen. Suunnitteluun sisältyi paikan valinnan jälkeen alueen kartoitus, pohjatutkimukset, teknis-taloudellisten kaupunkivaihtoehtojen kehittä-

Tulevaisuuden vientimalli Ras Lanufissa?

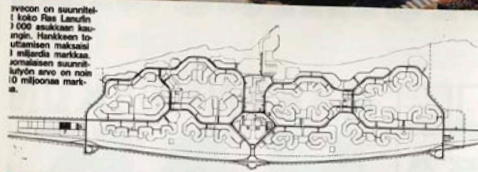
Suomi suunnittelee – Turkki rakentaa

Kaupungin ajottua Libyan raskaan teollisuuden maastoon pääkivut. Sen pituus on 20 000 metriä.

Julkaisua rakennuksia suunniteltiin yhteensä 500 000 neliömetriä. Näitä olivat kuvassa näkyvä moskeija sekä koulu ja erilaisia teollisuusrakennuksia.

Vuode on suunniteltu koko Ras Lanufin 7 000 asukkaan kaupungin. Hankkeen tulot ulottuivat maksuksi 1 miljardia markkaa. Järjestelmän suunnittelun arvo on noin 10 miljoonaa markkaa.

Näyttely on lähtenyt 7 000 asukkaan, kirkon pituus on 100 metriä. Auringon ympäröimä lentokenttä, kaupunkin ja kunnallisen suunnitteluun kuuluu sekä suunnittelu.

Suomalaisen suunnitteluvierin esimerkitapauksia on Ras Lanufin 40 000 asukkaan kaupunki Libyassa Välimeren rannalla. Kaupunki on tarkoitettu korkealuokkaiseksi ja itsenäiseksi yhdyskunnaksi kaikkein palveluineen lähistöllä sijaitsevan öljynjalostamon työntekijöille ja heidän perheilleen. Kohde sijoittui kolmannen Liiton järjestämässä vuoden rakennusinsinööriä 1984 -kilpailussa.

Devecon Oy alusti kaupungin suunnitelun vuonna 1979 kansainvälisen tarjouskilpailun jälkeen. Ensimmäinen tehtävä oli teknisesti ja taloudellisesti parhaimman sijainnilla valittu kaupungin vuote noin 100 kilometriä rannikkokaistalta. Tätä vaihtoa seurasivat kartoitus ja pohjatutkimukset sekä teknis-taloudellisten kaupunkivaihtoehtojen kehittäminen, vertailu ja valinta.

Koko kaupungin yleiskaavallinen mittaus, yleiskaavoin ja esitutkimus toteutettiin alustajayrityksen suunnittelun ja Deveconin tekemien kartoitusten ja pohjatutkimusten perusteella. Kaupungin suunnittelun arvo on noin 10 milj. markkaa.

Käytännön rakentamisen on myös johtanut mittavien tavarantoimien Suomeen. Näiden arvo ylittää tiellä olevien suunnittelupaljon arvon.

Alueita rakentaa nyt turkkilainen yritys noin 3000 miehen voimin. Deveconin henkilökunta vastaa työn tekemisestä vuorokausi. Ensimmäisten rakojen arvo on noin 2 miljardia markkaa vastaten noin 7000 asukkaan työväen yhdyskunnan palvelun. Tarjouspöytäkirjat kaupunkiin lausuttuun osuuteen on noin 24 000 asukkaan osuuteksi ovat valmiina.

Kaikki suunnittelu on tehty pääosin suomalaisilla suunnittelijain voimin. Suunnittelun kokonaisarvo on noin 10 milj. markkaa.

Käytännön rakentamisen on myös johtanut mittavien tavarantoimien Suomeen. Näiden arvo ylittää tiellä olevien suunnittelupaljon arvon.

Tilaa ensi- ja toisen luokan asuinrakennuksia ja projektin toteuttamiseen ovat antaneet mahdollisuuden toteuttaa vapauti suurimpia ja parhaiksi katsottuja kaupunkisuunnitteluperiaatteita ja rakennusmenetelmiä on otettu. Erikoisratkaisua on kehitetty mm. auringonenergiaa hyödyntävien, lämpöenergian ja sähköenergian tuottamiseen ja jätteenkäsittelyyn perustuvan, jäteveden hyödyntämisen, maastotien ja paikallisen asuin- ja kaupunkivaihtoehtojen luomisen osittain sekä soveltamisen ja soveltuksen luomisen osittain kehitettyjen kaavojen avulla, että alueen omaleimaisuus, identiteetti ja yksityisyys säilyy.

Rakennustien valvonta, joka koostuu sadasta työntekijästä, tarkastusta, hallitua pienellä henkilökunnalla ja tarkoituksellisesti kehitettyjen kartoitusten avulla, josta valvonta on ollut valmiina. Kaupunki on ollut valmiina.

Kaupunkiin suunniteltiin yksittäisiä koteita maastotien noin 100 kilometrin sisällä ja tukkimus- ja auringonenergiaa tuottavien ja uuden auringonenergiaa tuottavien, noin 500 rakennuksen suunnitellaan rakentamaan suunnitellun maastotien ja paikallisen asuin- ja kaupunkivaihtoehtojen luomisen osittain kehitettyjen kaavojen avulla, josta valvonta on ollut valmiina. Kaupunki on ollut valmiina.

minen, niiden vertailu ja valinta.

Ensimmäisen vaiheen tarjouspyyntöasiakirjat valmistuivat ”maailmanennätysajassa”, vain kahdessatoista kuukaudessa toimeksiannon saamisesta. Tämä ensimmäinen vaihe käsitti 7 000 asukkaan täydellisen yhdyskunnan palveluineen ja se oli arvoltaan kaksi miljardia silloista markkaa. Rakennusurakan sai turkkilainen Enka, jonka pääjohtaja oli aikoinaan ollut työssä Suomessa. Enka rekrytoi tämän ensimmäisen vaiheen rakentamiseen noin 3 000 henkilöä.

Suomalaiset vastasivat puolestaan rakennustöiden teknisestä valvonnasta. Tämä koostui sadoista tuhansista tarkastuksista, mikä hoidettiin pienellä henkilöstömäärällä ja tähän tarkoitukseen kehitetyllä tiekonejärjestelmällä. Projektia vetänyt Kari Lautso joutui puolestaan keskimäärin kerran kuukaudessa viikon verran vierailemaan Libyassa hyväksyttävässä tilaajalla suunnitelmia ja raportoimassa projektin edistymisestä.

Deveconin toimeksiantoon kuului mm. asuntojen lisäksi, infrastruktuurin suunnittelu, julkisia rakennuksia 300 000 neliömetrin verran mukaan lukien moskeija, kouluja erilaisia teollisuusrakennuksia, 30 000 neliömetrin suuruinen raskaan teollisuuden ministeriön pääkonttori, 40 000 kuutiometrin vesisäiliöt sekä islamin uskonnon mukaiset teuras- ja leipomorakennukset. Tilaajan ennakkoluulottoman suhtautumisen ansiosta kaupunkiin voitiin suunnitella sadan koetalon aurinkokylä tutkimus- ja lämpökeskuksineen.

Ensimmäisen vaiheen jälkeen suomalaiset valmistelivat tarjouspyyntöasiakirjat kaupungin laajentamiseksi 24 000 asukkaan yhdyskunnaksi. Suomalaisuunnittelun työpanos oli tuolloin kasvanut 450 miestyövuoteen. Suunnittelun kautta materiaalitöitä oli voitu ohjata suomalaisille toimittajille ja suomalaiset materiaalitöitä ylittivätkin vuonna 1984 suunnittelupalkkion arvon. Esi-

merkiksi Makrotalo toimitti kohteeseen rakennus- aikalaiset työmaatilat.

Ras Lanufin projektista saatiin noin puolet toteutetuksi, toinen puolet jäi odottamaan myöhempiä toteutusta. Samoin suomalaiset jäivät odottamaan 12 miljoonan markan vakuuksien palauttamista Libyasta. Näitä saatiinkin odottaa seuraavat kymmenen vuotta ennen, kun rahat saatiin, Deveconin yhden osakkaan Liikennetekniikan ja myöhemmän LT-Konsulttien toimitusjohtaja Pentti Murole muisteli huhtikuussa 2011 antamassaan haastattelussa. Haastattelun aikoihin Ras Lanuf oli kokenut kovia, kun kaupunki oli raunioitunut Libyan johtajan Muammar Gaddafin ja häntä vastaan taistelleiden kapinallisten välisissä pommituksissa.

Viennin pioneeri uutta oppimassa

Kauko Tukiainen on Suomen rakennusviennin pioneeri. Lisäoppi ei ole paljetteksi: Englantia hän hallitsee, venäjää ei osaa, mutta sitä olisi syytä ryhtyä opiskelemaan.

Kahdeksannen RSV-kurssin nestori niin pitkään kuin työkokemuksiensa oli Oy Alfred A. Palmberg Ab:n vienninjohdaja Kauko Tukiainen. Todellinen viennin pioneeri.

Kun Ylienen Insinööritoimisto eli YIT aloitti ensimmäisen suomalaisena rakennusviennin urakoinnin Lähi-idässä, Tukiainen oli tässä etujoukossa mukana. YIT:n ensimmäinen viennityö oli Karbalan vedenpuhdistamo Irakissa vuonna 1958–60. Tukiainen oli tämän kohteen rakennuspäällikkönä. Hän oli silloin 25-vuotias, nyt ikään on kertynyt 57 vuotta ja työkokemustaan runsas neljänneksivuotias.

Kurssille hän hakettiin työnantajansa kehotuksesta. Palmbergin silloinen varatoimitusjohtaja oli aikaisemmin käynyt RSV-kurssin vuonna 1970, joten Tukiainen kertoo saaneensa ennakko tiedon ja näkemystä kurssista. Toisaalta hän itsekin halusi tälle vienninkurssille, joka on myös alallaan Suomessa ainoa.

LUENNOT KORKEATASOISIA
Tukiainen piti käynnissä kurssin laentoja yleisesti ottaen korkeatasoisina ja hyvin valmistettuina. Luennoitsijasta kinnostavimpana ja ehdottomana ykkönsä hän piti Helsingin kauppoarkkitehtuurin professori Reijo Laoutaria. "Niiden tallekin pitkä väli muulin."

Vienninkurssin antia Tukiainen piti yleisivistävänä, mikä vahvisti hänen näkemyksensä suomalaisen viennin tärkeydestä. Pitkän viennin kokemuksen perusteella Tukiainen arveli, ettei hänellä olisi väkivoitaa hyötyä tästä kurssista, mutta vihjätti siitä kuitenkin sat.

IHMISSUHDEASIA
Käytännön viennitoiminnassa ihmissuhteista on Tukiainen mukaan ennen opti-

tavaa. Tällä kurssillaan ihmissuhteissa eivät olleet riittävästi esillä. Jos ihmissuhteet eivät ole kunnossa sivoliiton rakottamisen tai säröilyn tai vienninohjelmien tai aikataulujen, heijastuu silloin välittömästi myös työhön ja työmaalle. Hyvätkin kättä häviävät huonojen ihmissuhteiden takia, lähten jään vain tappion karvas kaikki, Tukiainen muustuttaa.

Toivokin hän paasa haasteiltaan eikä vaihtaisi sitä kottomaan tehtävään. Tähän olisi kyllä ollut moneta kertaa mahdollisuus. Viimeksi vuonna 1981, jolloin hän palasi Irakista työtehtävistään Malempin projektipäällikön tehtävistä. Työ Bagdadissa oli tuolloin kestänyt kolme vuotta. Kaaan viennitehtävissä mukana olleena Tukiainen halusi jatkaa viennitehtävissä eikä ole päätöksenä katunut.

Suhtautumista työhön kuvasi Tukiainen arvoa kädentaidostaan. "Kielitaitoni on englantia, venäjää en osaa, mutta sitä olisi syytä ryhtyä opiskelemaan."

KOTINPALUU ONGELMA

Monissa viennin harjoittavissa yhteisöissä viennitehtävistä Suomeen palautuvan työllistämisen on todellinen ongelma, Tukiainen sanoo. Monet työt eivät ole pysty ajottomasti viennin tuloon, mutta silti on kehitetty viennin tukemiseksi erilaisia tukitoimia.

Seurauksena on hyvien tietojen hajanaisuus ja sigittuminen toisarvoisiin tehtäviin. Tämä jos mikäkin on lausuttavasti tuhlauksia, johon Suomella ei pitäisi olla varaa. Yhteille sinä on ainakin ongelmaa pohdittavaksi, Tukiainen selvittää keinoistaan uuden viennin kannu vuoressa siitä.

Vientikoulutus käynnistyi

Rakennus- ja suunnitteluvienti purjehti 1970-luvun loppupuolella voimakkaassa laitametyöissä. Neuvostoliiton rajaprojektit kuten Svetogorsk, Pääjärvi, Kostamus tarjosivat suomalaisille suunnittelijoille, rakentajille sekä teollisuudelle paljon työtä ja materiaali-toimituksia. Öljykriisin jälkeen Lähi-idän ja Afrikan maihin avautui viejille merkittäviä markkinoita.

Suomen Rakennusurakoitsijaliiton hallituksen puheenjohtaja, vuorineuvos Kauko Rastas ja liiton toimitusjohtaja Lauri Reunala huolestuivat, että riittäkö viennitehtäviin ammattitaitoista ja sopivaa henkilöstöä. Kolmanneksi lenkiksi, hänkin muuten karjalaisia, asiaan vihkiytyi Teknillisen korkeakoulun yhdyskuntatekniikan professori, arkkitehti Olli Kivinen. Kolmikko oli yksimielinen siitä, että vientikoulutusta on ryhdyttävä järjestämään.

TKKn yhdyskuntatekniikan osastolla oli järjestetty aikaisemmin kuuden viikon mittaisia YJK-kursseja yritysjohdolle. Osastolla työskenteli tuoloin laboratorionsinöörinä, tekniikan lisensiaatti Kari Lautso, joka oli itsekin käynyt tuon YJK-kurssin. Hän sai tehtäväkseen suunnitella ja järjestää vientikoulutuskurssin rakennus- ja suunnittelualan tarpeisiin. Kurssin tason piti vastata akateemista jatkokoulutusta, jotta sen suorittaneet saisivat tarvittaessa opintoviikkoja täydennys- tai jatko-opintoihin. Niinpä kurssin erikoisopettajien merkitys nousi keskeiseen rooliin kurssia suunniteltaessa. Valinnassa noudatettiin yhtäältä tiukkaa seula ja erikoisopettajiksi valittiin alansa parhaat asiantuntijat. Toisaalta opetustehtävät saattoivat jäädä lyhytaikaisiksi, jos kurssilaisilta saatu palaute oli negatiivista.

RSV-jatkokoulutuskurssien johtajana tai rehtorina toimi Kari Lautso apunaan erikoisopettajien joukko. Kurssi haki muotoaan ja esimerkiksi viennin kulttuurikysymyksiä oli avartamassa mm.

RSV-opiskelijoiden jakauma koulutuksen (tutkinnon) mukaan vuosina 1978–84

opiskelijan koulutus		yhteensä	%
		henkeä	
akateeminen	Rakennusalan DI	100	38,9
	Arkkitehti	15	5,8
	Muun alan DI	11	4,3
	Otk, varat.	5	1,9
	Ekon, Ktm, Ttm	10	3,9
	Agronomi, metsänhoit	3	1,2
	Muu, mm. TKT, TKL	6	2,3
	Akateeminen yhteensä	150	58,4
Ei-akateeminen	Rakennusinsinööri	73	28,4
	Rakennusarkkitehti	2	0,8
	Rakennusmestari	8	3,1
	Muun alan insinööri	11	4,3
	Teknikko	1	0,4
	Tekniikan yo	5	1,9
	muu	7	2,7
	Ei-akateeminen yhteensä	107	41,6
Kaikki yhteensä	257	100,0	

Kahdeksas RSV-kurssi järjestettiin vuonna 1984. Kurssin nestori oli Palmbergin vienninjohtaja Kauko Tukiainen, joka oli 25-vuotiaanaan rakennuspäällikkönä toteuttamassa vedenpuhdistamoa vuosina 1958-1960. Kohde oli kaukoviennin ensimmäinen kohde, jonka urakoi YIT.

Helsingin yliopiston islamilaisen kulttuurin opettaja. Samalla tavalla paneuduttiin afrikkalaiseen kulttuuriin.

Rakennus- ja suunnitteluviennin jatkokoulutuskurssien taustavaikuttajina olivat Suomen Konsulttitoimistojen Liitto, Suomen Rakennusurakoitsijaliitto ja Teknillinen korkeakoulu. Ensimmäinen kurssi järjestettiin syksyllä 1978 ja se oli 3 x 2 viikon mittainen ja siihen osallistui 33 henkilöä, joista suunnittelijoita oli 12 henkilöä. Kurssin osanottajat valittiin työvoimatoimistolle osoitetuista hakemuksista.

RSV-kursseja järjestettiin kaikkiaan kymmenen kurssia, viimeinen 1985–1986. Kaikkiaan koulutettiin kolmisensataa henkilöä, jotka työskentelivät arkkitehti- ja suunnittelutoimistoissa, rakennusliikkeissä, materiaaliteollisuudessa, mutta myös julkishallinnon palveluksessa sekä pankki- ja liikelämän sektoreilla. Kurssit olivat varsin suosittuja, sillä hakijoita oli yleensä enemmän kuin mitä mukaan mahtui.

Suunnitteluyritysten vientilaskutus kasvoi 1970-luvun loppuvuosina varsin merkittävästi. Vientilaskutus kasvoi kotimaan laskutusta huomattavasti nopeammin ja sen osuus koko toiminnasta nousi merkittävämmäksi kuin muissa pohjoismaissa. Kun vuonna 1978 vienti oli 174 miljoonaa markkaa, seuraavana vuonna päästiin 228 miljoonaa markkaan ja vuonna 1980 viennistä kertyi 326 miljoonan markan laskutus. Viennin osuus SKOLin toimistojen kokonaislaskutuksesta kasvoi noin kolmena vuonna 33 prosentista 39 prosenttiin, mikä osoittaa suunnittelun kansainvälistymistä.

Miten sitten tuo kasvussa ollut vienti jakautui? Vuonna 1978 noin kolmannes suunnitteluviennistä suuntautui Länsi-Eurooppaan. Neuvostoliiton ja muiden Sev-maiden vienti oli runsas 22 prosenttia, Lähi-idän maiden osuus suunnitteluviennistä oli vajaat 18 prosenttia ja Afrikkaan suunnitteluvien-

nistä kohdistui 15 prosenttia. Kauko-itäänkin suomalaiskonsultit suunnittelivat, mistä kertyi kymmenkunta prosenttia koko vientilaskutuksesta.

Teollisuus kilpailutti

Teollisuus rakennutti 1970-luvulla noin sata miljoonaa kuutiometriä teollisuus- ja varastorakennuksia, paperi- ja sellutehtaita, sahoja, terästeollisuutta, laivanrakennukseen telakoita, Paraisille modernin ja vieläkin pyörivän sementtiuunin. Teollisuus toteutti tuolloin 1970-luvulla hankkeensa paljolti omien rakennusosastojensa toimesta. Teollisuus toimi hankkeissaan pitkälti omien pelisääntöjensä mukaan. Suunnittelussa käytettiin ulkopuolisia konsultteja, mutta joissakin tapauksissa suunnittelehtivatkin kilpailutettiin.

SKOLin vuoden 1976 toimintakertomuksessa todetaan, että ”valitettavana seurauksena on ollut tilaajapuolen myötävaikutuksella syntynyt hintakilpailu, joka on johtamassa kannattavuuden alenemiseen entisestään ja konsulttipalkkioiden tulevaakin tasoa ajatellen varsin negatiivisiin seurauksiin”.

Joskin vuonna 1976 Suomen talouselämä sukelsi minitaantumaan, sieltä oli päästävä nousu-uralle. SKOL loi uskoa omiin jäseniinsä ja myös ulkopuolisiin tahoihin järjestämällä vuonna 1976 ensimmäiset Konsulttipäivät, tammikuussa Helsingissä, toukokuussa Oulussa ja lokakuussa Lappeenrannassa. Näihin konsulttipäivien tilaisuuksiin osallistui kaikkiaan vajaat 300 henkilöä. Konsulttipäivien yhteydessä järjestettiin niin ikään tiedotustilaisuuksia julkiselle sanalle.

Näistä Konsulttipäivistä muodostui hyvin pian traditio, sillä vuonna 1977 niitä järjestettiin maaliskuussa Turussa ja joulukuussa Tampereella. Kummassakin tapahtumassa oli satakunta osallistujaa.

FIDIC Helsingissä

Vuonna 1974 Etelä-Afrikassa pidetyssä FIDICin kongressissa päätettiin vuoden 1977 kokous pitää Helsingissä. Seuraavan vuoden maaliskuussa järjestön hallitus kokoontui Helsingissä tutustuen mm. kongressin pitopaikaksi valittuun Finlandia -taloon. Samassa hallituksen kokouksessa Helsingin kokouksen teemaksi valittiin ”The future of consulting engineering”.

Kahdeksanhenkinen järjestelytoimikunta teki hartiavoimin töitä kaksi vuotta FIDICin kongressin onnistumiseksi. SNIL oli valinnut järjestelytoimikunnan puheenjohtajaksi Kaj Skogbergin, mutta hän sai surmansa lento-onnettomuudessa Keniassa. Uudeksi puheenjohtajaksi valittiin tässä tilanteessa E. Norman Westerberg ja muina jäseninä toimivat Lars Hackzell, Erkki Kupari, Leif Lindblom sekä naisitoimikunnan edustajina Tellervo Hackzell ja Eeva Pasanen. Liiton toimistosta Vesa Rintamäki ja Hannele Rinne kantoivat vastuun kongressin käytännön järjestelyistä.

Kongressin järjestelyjen laajuutta kuvaa vertaus vuonna 1962 Helsingissä pidettyyn FIDICin kongressiin. Tuolloin osanottajamäärä oli noin 150 henkilöä ja nyt osanottajia oli tulossa runsaat 500 henkilöä. Virallisen ohjelman lisäksi vieraiden majoittaminen, liikuttaminen paikasta toiseen ja kongressin jälkeiset matkat silloiseen Leningradiin ja Lappiin olivat suuri voimainponnistus.

FIDICin hallitus piti kokouksiaan Helsingissä perjantaina ja lauantaina 3.–4. kesäkuuta, kun vieraiden pääosa saapui sunnuntaina. Tuolloin järjestettiin kiertoaajelu ja vastaanotto Hotelli Hesperiasa. Järjestön vuosikokous pidettiin sitten maanantaina Finlandia-talon kamarimusiikkisalissa. Tähän kokoukseen osallistui noin 500 henkilöä, joista 240 oli eri maiden jäsenjärjestöjen virallisia edustajia. Kong-

ressi oli merkittävä tapahtuma valtakunnallisestikin, sillä sen avasi ulkomaankauppaministeri Esko Rekola. Saman päivän iltana ohjelmassa oli Helsingin kaupungin järjestämä vastaanotto Ritarihuoneella.

FIDICin kongressin cocktailtilaisuus järjestettiin Ritarihuoneella.

Huippuasiantuntijat luennoitsijoina

Kongressin syvällisintä antia oli kolmelle päivälle jakautunut keskustelu- ja esitelmätilaisuus Forum. Tilaisuuden ensimmäisen päivän avasi Maailmanpankin varatoimitusjohtaja Warren Baum, joka puhui maailmantaloudesta ja tulevista investointihankkeista. Hänen jälkeensä esitelmöi yhdysvaltalainen Forecasting Internationalin varatoimitusjohtaja Marvin Cetron maailmalla tulevaisuudessa tarvittavista palveluista. Hän pohti myös erilaisia kriisitilanteita.

Forumien esitelmätilaisuudessa asiakkaan näkökulmaa valotti Iranin varaministeri Mohammed Boutorabi. Todettakoon, että alkuvuodesta suomalaisrakentajat olivat saaneet Teheranista siihen asti suurimman, 630 miljoonan markan asuinkerrosta-

Kongressin järjestelytoimikunta teki pari vuotta töitä tilaisuuden onnistumiseksi. Kuvassa vasemmalta Hannele Rinne, Vesa Rintamäki, Eeva Pasanen, Lars Hackzell, Tellervo Hackzell ja Norman Westerberg.

loprojektin shaahin henkivartiokaartille. Konsultin näkökulmaa puolestaan valotti Jaakko Pöyryn varatoimitusjohtaja Yrjänä Heikinheimo.

Forumien loppuvaiheessa urakoitsijan näkökulmaa selvitti kanadalaisen Genstar Konstruktion'in varatoimitusjohtaja David Penner. Aiheen konsulttipuolesta esitelmöi ruotsalaisen SKIFin toimitusjohtaja Ragnar Widegren.

Monipuoliset vierailut

Tiistain ohjelmassa oli tutustumiskäyntejä Helsingin metron, Jaakko Pöyryn toimitaloon ja Wärt-

Järvenpään Pitokartanossa järjestettiin illanvietto noin 50 vieraalle. Ulkona grillattiin poroa ja sisällä ihalettiin täytetyn hirven päätä.

silän Helsingin telakkaan. Naisten ohjelmassa oli muotinäytös, jonka jälkeen odoteltiin busseja, joita ei sitten saapunutkaan. Suomalaisjärjestäjät ohjasivat värikkään naisjoukon raitiovaunuihin, mikä koettiin mielenkiintoisena kokemuksena. Vastavasti mm. afrikkalaisasuihin pukeutuneet tummahipiäiset daamit toivat väriä harmaaseen matkustajajoukkoon.

Perinteen mukaan suomalaiset isännät kutsuivat ulkomaalaisia kongressivieraita koteihinsa iltaa istumaan. Poikkeuksena oli järjestelytoimikunta, jonka jäsenet olivat tiiviisti kiinni kongressin tapahtumissa. Niinpä noin 50 vieraalle järjestettiin

Järvenpään Pitokartanossa illanvietto, jossa grillattiin kokonainen poro. Se nautittiin hanurimusiikin säestyksellä.

Kongressin päättäjäisillalliset pidettiin keski-
viikkona 8. kesäkuuta Kalastajatorpalla. Ravinto-
lan sekä pyöreä sali että siirtomaasali olivat täyn-
nä kongressivieraita. Illallisen isäntänä toimi Lars
Hackzell ja musiikkiohjelman järjestelyistä vastasi
Erkki Kupari. Seuraavan päivän ohjelmassa retkei-
lyt Kuusamoon ja Lappiin sekä laivaristeily ja len-
tomatka Leningradiin.

*FIDICin kongressissa
esitelmöivät mm. Maailman-
pankin varatoimitusjohtaja
Warren Baum sekä Iranin
varaministeri Mohammed
Boutorabi.*

SKOL piti tiivistä yhteyttä vuonna 1977 perustettuun Suomen Rakennuttajaliittoon, joka julkaisi 10-vuotisen toimintansa kunniaksi juhla-julkaisun "Maa on harkiten rakennettava". Rakennuttajaliitto perusti jo keväällä 1978 konsulttialan neuvottelukunnan, joka valmisteli ja käsittelee mm. sopimusasioita ja taksakysymyksiä.

Neuvottelupinta laajeni

SKOL oli perinteisesti neuvotellut useiden tilaajatahojen kanssa. Kuntien keskusjärjestöjen sekä Helsingin kaupungin eri virastojen kanssa oli neuvoteltu konsulttipalkkioista, taksoista, ATK:n käytön veloituserusteista, konsultin vastuusta ja virheistä tai laiminlyönneistä. Valtion puolella rakennushallitus, rautatiehallitus sekä tie- ja vesirakennushallitus olivat SKOLin tärkeitä tilaaja- ja neuvottelutahoja.

Vuosikymmenen lopulla, vuoden 1977 heinäkuussa perustettiin rakennuttajien etujärjestö. Liitto sai nimekseen Suomen Rakennuttajaliitto ja siihen kuului valtio- ja kuntasektorin, pankkien, vakuutuslaitosten ja säätiöiden sekä teollisuuden rakennuttajia. Liiton ensimmäisiä ja kiireellisimpiä asioita oli rakennuttajakoulutuksen käynnistäminen. Seuraavassa vaiheessa rakennuttajat käynnistivät yhteistyön urakoitsijajärjestöjen rakennusurakan yleisten sopimusehtojen laatimiseksi.

Rakennuttajaliitossa perustettiin varsin pian konsulttiasian neuvottelukunta keväällä 1978. Toimikunnan puheenjohtajaksi valittiin Seppo Lyyranen, joka toimi tuossa luottamustehtävässä kymmenkunta vuotta. SKOL oli ottanut yhteyttä Rakennuttajaliittoon kohta sen perustamisen jälkeen, sillä "konsulttisopimuksiin ja -taksoihin liittyvät ongelmat olivat olleet vahvasti esillä jo Rakennuttajaliiton varhaisimmissa perustamisvaiheissa", kuten Rakennuttajaliiton 10-vuotisjuhla-julkaisussa kirjoitettiin.

Suomen Rakennuttajaliitosta muodostuikin SKOLin luonnollinen ja vuosien myötä vahvistuva neuvotteluosapuoli. Vastaavasti SKOLin sisällä konsulttialan eri toimialoille perustettiin asiantuntijaryhmiä. Ensimmäiset toimialaryhmät perustettiin vuonna 1978 ja ne olivat geo-, LVI-, rakenne- ja sähköryhmät. Nämä valmistelivat keskuudessaan alojensa tehtävälueletoiden ja palkkioperusteiden uusimiseen. Koko konsulttikentän kannalta SKO-

Lin koordinoitiryhmässä eri toimialojen esitykset pyrittiin yhtenäistämään yhteiseen formaattiin.

Myöhemmin SKOLin toimialaryhmien määrä lisääntyi, kun vuonna 1981 perustettiin tie- ja liikenneryhmä sekä seuraavana vuonna ARK-toimialaryhmä. Näin liiton toimialaryhmät kattoivat suurimman osan konsulttitoimialasta.

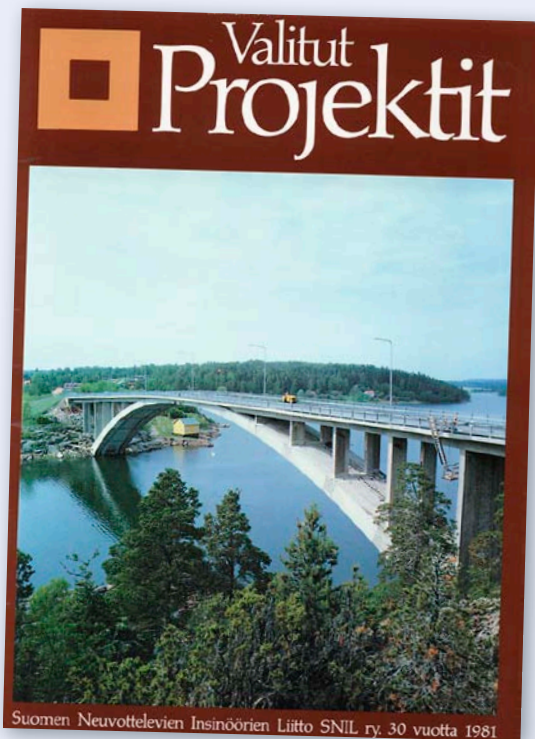
Vuoden 1980 toimintakertomuksessa SKOLin hallituksen puheenjohtaja Leif Lindblom kirjoitti yhteenvedona 1970-luvusta. "Liitto on 1970-luvulla löytänyt toimintamuodot, joiden puitteissa konsulttitoimistot voivat esiintyä kiinteänä ja vaikuttavana ryhmänä sekä liiton sisällä että sen ulkopuolella...Lisäksi koko 1970-luvun toiminta oli vaikuttanut siihen, että konsulttien yrityskuva oli selkiintynyt ja sen arvostus noussut..."

Konttoriväki lakkoon

Uuden vuosikymmenen, 1980-luvun alkaessa SKOLin jäsenoimistojen määrä oli 152 toimistoa ja vuoden lopussa 165 toimistoa. Nämä työllistivät noin 5 300 henkilöä. Liiton jäsenoimistoista arkkitehti-toimistoja oli 18 ja liikkeenjohdon toimistoja kahdeksan. SKOLin toimistojen kattavuus Suomen koko konsulttialasta oli 65 prosenttia henkilöstön ja 70 prosenttia laskutuksen osalta.

Konsulttitoimistojen teknisten toimihenkilöiden kaksivuotiset työehtosopimukset takasivat alalle työrauhan. Sen sijaan toimistojen järjestäytyneet konttoritoimihenkilöt menivät huhtikuun alussa lakkoon. Lakko kesti toukokuun 11. päivään asti, "eikä sillä ollut SKOLin kentässä sanottavaa vaikutusta", kuten liiton 1980 toimintakertomuksessa kirjoitettiin.

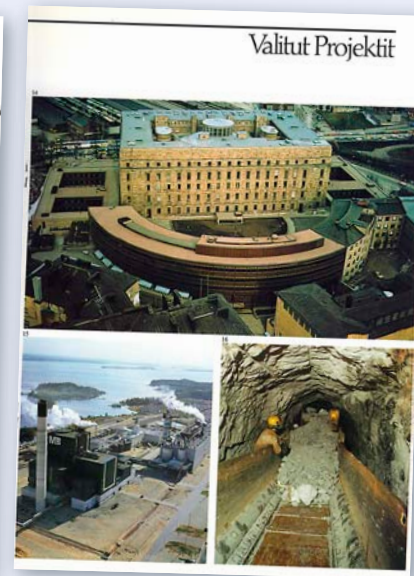
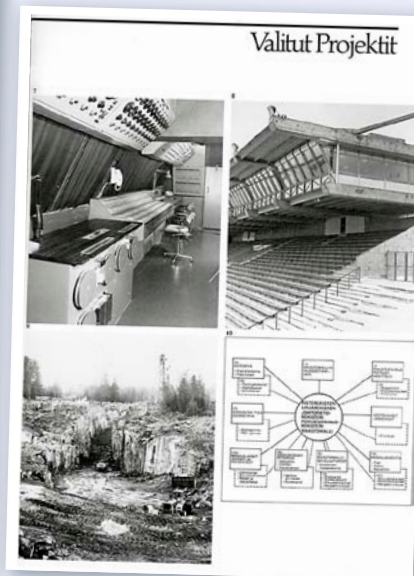
Vuoden 1981 maaliskuussa saatiin solmituksi tulopoliittisen selvitysmiehen Matti Pekkasen antaman välitysehdotuksen mukainen kaksivuotinen tulopoliittinen kokonaisratkaisu. Näin alalle saatiin työrauha helmikuun 1983 loppuun saakka.

SNILin 30-vuotisjuhla

Vuosi 1981 oli lähes 700-jäsenisen SNILin 30-vuotisjuhlavuosi. SKOL osallistui SNILin juhla-julkaisun, Valitut projektit painattamiseen. Julkaisua painatettiin 2 000 kappaletta ja sitä ajettiin lähinnä kaupunkien ja kuntien teknisten lautakuntien jäsenille. Liittojen yhteistyönä valmistui SNIL/SKOL –standaari, joita jaettiin lokakuussa pidetyissä 30-vuotisjuhlissa liiton perustajajäsenille Verner Jaatiselle, Gunnar Laxille, Viljo Kuuskoskelle ja Holger Holmbergille.

Juhlissa muistettiin standaarilla tärkeitä tilaajatahoja, joita olivat Helsingin kaupungin rakennusosasto, tie- ja vesirakennushallitus, rakennushallitus, Finnstroi sekä A. Ahlström. Myöhemmin stan-

daari luovutettiin Uki Raustille sekä Mikko Vahaselle heidän 60-vuotispäivinä liiton hyväksi tehdystä pitkäaikaisesta ja ansiokkaasta työstä.

Erkki Kupari oli toiminut kaksi vuotta SNILin puheenjohtajana, mutta joutui työnsä puolesta viettämään paljon aikaansa ulkomailla mm. Bagdadin kongressipalatsin työmaalla. Niinpä hän viestitti, että haluaisi luopua puheenjohtajuudesta seuraavassa syyskokouksessa, kun ei ollut Suomessakaan kovin säännöllisesti.

Liiton vaalivaliokunta päättyi Erkki Kuparin mielipiteen kuultuaan pyytämään Erkki Juvaa SNILin puheenjohtajaksi. Toinen delegaatio pyysi kuitenkin Erkki Kuparia jatkamaan puheenjohtajana, mihin Erkki Kupari totesi, että hän oli valmis jatkamaan mikäli se sopii Erkki Juvalle. Hän kuitenkin edellytti, että delegaatio kysyy asiassa Erkki Juvan mielipidettä, muttei kuitenkaan kysynyt.

Erkki Juva oli vuonna 1964 hyväksytty SNILin

Valitut Projektit -julkaisun kansikuvassa on Färjsundin silta Ahvenanmaalla. Silta valittiin vuonna 1981 sekä Vuoden Insinöörityöksi että Vuoden Betonityöksi. Alkuperäisen sillan olivat rakentaneet tanskalaiset ruotsalaisten suunnitelmien mukaan 1930-luvulla.

Keskimmäisessä kuvassa esitellään Helsingin kaupunginteatterin sähkö- ja teatteritekniikkaa, Lahden urheilukeskuksen pääkatsomoa ja Kymijoella sijaitsevan Ankkapurhan uuden voimalan kalliorakennustöitä.

Oikeapuoleisessa kuvassa on vuonna 1978 käyttöön otettu Eduskuntatalon laajennus, Metsä-Botnian Kaskisten sellutehdasprojekti sekä Savio-Viikki tunneliviemäri.

jäseneksi ”nuorempana jäsenenä”, koska hänellä ei tuolloin ollut kahdeksan vuoden kokemusta vastuunalaisten, vaativien rakenteiden suunnittelusta. Parin vuoden kuluttua hänelle myönnettiin SNILin varsinaisen jäsenen pätevyys.

Kun SNILin vaalivaliokunta esitti Erkki Juvaa liiton puheenjohtajaksi, närkästytti tämä liiton johtakin arvokkaita herrajäseniä. Erkki Juva vietti monen mielestä railakasta elämää ja ”alkoholinkäyttö oli liian runsasta”.

Puheenjohtaja äänestämällä

Erkki Kupari oli SNILin syyskokouksen aikoihin Bagdadissa, mutta häntä ehdotettiin puheenjohtajaksi. Erkki Juva oli puolestaan vaalivaliokunnan ehdokas. Ennen äänestystä Erkki Juvalle kuiskattiin, että hän tekisi viisaasti, jos luopuisi ehdokkuudesta. Lopputulos oli, että Erkki Juva valittiin puheenjohtajaksi äänestyksen jälkeen. Tämä oli ensimmäinen kerta liiton kolmikymmenvuotisessa historiassa, kun puheenjohtaja valittiin äänestämällä.

Erkki Juva tiesi astuneensa monen kollegansa varpaille, kun hän oli yhtäältä huomattavasti nuorempi verrattuna moniin muihin toimistojensa omistajiin. Toisaalta hänen toimintonsa kasvoi voimakkaasti tuohon aikaan ja lisäsi häntä syytettiin ja arvosteltiin töiden ottamisesta hintakilpailun avulla. Tämä, jos mikään nosti SNILin vanhempien jäsenten karvat pystyyn.

Sinänsä Erkki Juva hoiti SNILin puheenjohtajuuden jäsenistöä tyydyttävällä tavalla. Hän toimi liiton puheenjohtajana vuosina 1982–1985. Liiton vuosikokouslounailla oli aikaisempaa enemmän väriä, kun esimerkiksi huhtikuussa 1983 Ravintola Marskissa Kauppalehden päätoimittaja Arto Tuominen esitteli ulkopuolisen

tarkkailijan näkemyksiä konsulttialasta ja konsulteista. Syyskokouksen 1983 lounaalla vuorineuvos Uolevi Raade esitelmöi aiheesta ”Sitä sun tätä, etenkin asian vierestä”. Tämän raflaavan otsikon sisältö kosketteli yleistä teollisuus- ja talouspolitiikkaa.

Vuonna 1984 SNIL muutti sääntöjään ja syyskokous pidettiin marraskuun loppupuolella Finlandia-laivalla Helsingin Eteläsatamassa. Kokoukseen osallistui tuolloin runsaslukuisasti 57 jäsentä. Toimintakertomuksen syyskokousta jatkettiin vielä joulukuun 18. päivänä Heikinkillassa Tapiolassa. Lopputuloksena liiton uudeksi nimeksi päätettiin Suomen Konsulttiyhdistys SNIL.

SNILin sääntömuutosten yhteydessä sisäistä valvontaa tiukennettiin nostamalla jäsenyysvaati-

muksia. Uudistuksen yhteydessä SNILin hallitukseen valittiin kaksi ulkopuolista jäsentä toimeksiantajatahoilta. Näiden ulkopuolisten asiantuntijoiden näkemyksillä oli suuri painoarvo sääntöjen noudattamisessa sekä uusia jäseniä valittaessa. Tämä tarkoitti käytännössä jäsenkunnan sisäistä auktorisointia, jolla haluttiin viestittää tilaajille, että valitsemalla SNIL-konsultin, tämä sai hankkeeseensa alansa parasta asiantuntemusta.

Asia korostui entisestään, kun yhdistyksen sisälle perustettiin vuonna 1985 SNIL/S-asiantuntijakategoria. Tätä uutta kategoriaa perusteltiin niin ikään kansainvälisellä käytännöllä. Senior(S)-nimitys edellytti 12 vuoden SNIL-jäsenyyttä ja yhdistettyä muuta toimintaa, joka vastasi SNIL-tasoa. Lisäksi edellytettiin nousevaa urakehitystä sekä tehtävien vaativuuden ja vastuun kasvamista sekä kolmea suosittelijaa, joista kahden piti olla ulkopuolisia.

Ensimmäisen SNIL/S-jäsenyys myönnettiin lokakuussa 1985 Ilmari Nikanderille. Todettakoon, että SNILin vuoden 1985 hallituksessa ulkopuolisia edustajina olivat rakennusneuvos Pekka Metsola ja diplomi-insinööri Ahti Valpas. Vuoden 1990 lopussa SNILin jäsenmäärä oli kasvanut 1 073 jäsenen, joista SNIL/S-konsultteja oli 82 henkilöä.

SNILin hallitukseen valittiin vuoden 1984 sääntömuutoksen jälkeen kaksi ulkopuolista asiantuntijajäsentä rakennuttajien edustajina. Seuraavana vuonna käyttöön otettiin SNIL/S-jäsenyysskategoria, joka edellytti 12 vuoden SNIL-jäsenyyttä.

Yhteistyötä rakennuttajien kanssa

SKOLin jäsenoimistot toimivat 1980-luvun alkupuolella yli 30 toimialalla. Kotimaan laskutuksen suurimmat toimialat olivat rakennetekniikka, LVI-tekniikka ja sähkötekniikka. Johdon konsultointi oli neljänneksi suurin toimiala ja tämän jälkeen seurasivat arkkitehtuuri, prosessitekniikka sekä tie-, katu- ja aluetekniikka. Kymmenen suurimman joukkoon mahtuivat vielä georakennustekniikka, koneenrakennustekniikka sekä automaatiotekniikka ja instrumentointi.

Viennin suurin toimiala oli prosessitekniikka sekä rakennuttamistehtävät ja projektinjohto. Rakenne-, sähkö- ja LVI-tekniikka olivat seuraaviksi suurimmat toimialat ennen arkkitehtuuria. Mittaus- ja kartoitustekniikan osaamista vietiin niin ikään merkittävästi ulkomaille. Koneenrakennustekniikka, kaavoitus ja maankäytön suunnittelu sekä automaatiotekniikka ja instrumentointi mahtuivat nekin kymmenen suurimman vientitoimialan joukkoon.

SKOLin sisälle oli perustettu vuodesta 1978 lähtien toimikuntia eri toimialoille. Niitä toimi vuonna 1982 kaikkiaan kuusi toimikuntaa. Rakenne-, LVI-, sähkö- ja geotoimikunnat oli perustettu vuonna 1978. Tie- ja liikennetoimikunta aloitti vuonna 1981 sekä arkkitehtiryhmä vuonna 1982.

Toimialakuntien valmistelutyö loi perustan mm. SKOLin ja Suomen Rakennuttajaliiton yhteistyölle eri asiakirjojen laatimiseksi. Tuloksena olivat mm. talonrakennuksen LVI-suunnittelun tehtäväluettelo LVI 81; rakennesuunnittelun tehtäväluettelo, talonrakennus RAK 82; maa- ja pohjarakennus-suunnittelun tehtäväluettelo, talonrakennus GEO 82A. Lisäksi laadittiin taksapalkkioita eri aloille, veloituserusteita maastotutkimuskaluston käytölle sekä geoteknisten laboratoriotutkimusten veloituserusteita ja ohjehinnastoja.

SKOLin toimenkuvaan liittyi oleellisesti koulu-

Kuntien keskusjärjestöt sekä SAFA ja SKOL saivat neuvoteltua syyskuussa 1980 muistion "Konsultin vastuu virheestä tai laiminlyönnistä". Tämä tarkoitti tilaajan etujen turvaamista vahinkotapauksissa. Vahingonkorvauksen yläraja määriteltäisiin sopimuksessa. Mikäli sitä ei olisi erikseen määritelty, korvaus olisi korkeintaan konsultin kokonaispalkkion suuruinen tai suunnitelma-asiakirjojen osalta yläraja olisi vähintään 100 000 markkaa. Muistion valmistumisen jälkeen otettiin käyttöön uudet konsulttivaikutusehdot, joissa oli kolme maksuluokkaa.

Nyt tarvitaan asiantuntijaa.

Konsultinvalintamenettelyn ohjelehtinen päättäjille

Suomen Konsulttitoimistojen Liitto SKOL ry

Huumori otettiin avuksi vuonna 1982 valmistuneessa konsultin valintaa koskevassa esitelehtisessä. Takasivulla muistutetaan, että "Paras suositus on tyytyväinen asiakas".

Virka- vai konsulttityönä?

Konsulttitoimistojen toiminta on Suomessa ollut jo vuosikymmeniä. Konsulttitoimistojen toiminta on Suomessa ollut jo vuosikymmeniä. Konsulttitoimistojen toiminta on Suomessa ollut jo vuosikymmeniä.

Mahdollisuus nopeaan toteutukseen

Konsulttitoimistojen toiminta on Suomessa ollut jo vuosikymmeniä. Konsulttitoimistojen toiminta on Suomessa ollut jo vuosikymmeniä.

Kokemus ja asiantuntemus

Kokemus ja asiantuntemus ovat tärkeitä tekijöitä konsultin valinnassa. Konsulttitoimistojen toiminta on Suomessa ollut jo vuosikymmeniä.

Taloudellinen vaihtoehto

Taloudellinen vaihtoehto on usein konsultin valinnassa. Konsulttitoimistojen toiminta on Suomessa ollut jo vuosikymmeniä.

Miten tehävän mittainen konsultti löytyy?

Järjestelmällinen konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa. Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa.

Tarjouspyyntömenettelyn neljä vaihetta konsultin valintaan

Vaihe 1 Prosessin määrittäminen ja tarjouspyyntömenettelyn suunnittelu. Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa.

Vaihe 2 Tarjouspyyntömenettelyn toteutus. Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa.

Vaihe 3 Tarjouspyyntömenettelyn arviointi. Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa.

Vaihe 4 Konsultin valinta ja konsultin valinta. Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa.

Vaihe 5 Konsultin valinta ja konsultin valinta. Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa.

Vaihe 6 Konsultin valinta ja konsultin valinta. Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa.

Vaihe 7 Konsultin valinta ja konsultin valinta. Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa.

Vaihe 8 Konsultin valinta ja konsultin valinta. Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa.

Vaihe 9 Konsultin valinta ja konsultin valinta. Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa.

Vaihe 10 Konsultin valinta ja konsultin valinta. Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa.

Vaihe 11 Konsultin valinta ja konsultin valinta. Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa.

Vaihe 12 Konsultin valinta ja konsultin valinta. Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa.

Vaihe 13 Konsultin valinta ja konsultin valinta. Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa.

Vaihe 14 Konsultin valinta ja konsultin valinta. Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa.

Vaihe 15 Konsultin valinta ja konsultin valinta. Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa.

Vaihe 16 Konsultin valinta ja konsultin valinta. Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa.

Vaihe 17 Konsultin valinta ja konsultin valinta. Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa.

Vaihe 18 Konsultin valinta ja konsultin valinta. Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa.

Vaihe 19 Konsultin valinta ja konsultin valinta. Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa.

Vaihe 20 Konsultin valinta ja konsultin valinta. Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa.

Vaihe 21 Konsultin valinta ja konsultin valinta. Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa.

Vaihe 22 Konsultin valinta ja konsultin valinta. Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa.

Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa. Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa.

Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa. Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa.

Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa. Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa.

Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa. Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa.

Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa. Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa.

Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa. Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa.

Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa. Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa.

Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa. Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa.

Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa. Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa.

Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa. Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa.

Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa. Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa.

Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa. Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa.

Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa. Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa.

Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa. Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa.

Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa. Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa.

Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa. Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa.

Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa. Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa.

Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa. Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa.

Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa. Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa.

Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa. Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa.

Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa. Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa.

Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa. Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa.

Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa. Konsultinvalintamenettely on tärkeä osa yrityksen toimintaa.

tus sellaisilla aloilla, joita koulutusorganisaatiot eivät järjestäneet. Puhtaasti konsulttialaan liittyvä koulutus oli liiton tehtäviä. SKOL oli teettänyt 1980-luvun alussa koulutuskartoituksen, johon osallistui 27 jäsenoimistoa. Näiden

toimistojen osuus koko jäsenkunnan laskutuksesta nousi kahteen kolmasosaan. Toimistojen koulutuskustannukset olivat vain vajaan prosentin kokonaislaskutuksesta. Koulutuksesta 85 prosenttia kohdistui ammattitaidon kohottamiseen sekä loput hallinnon ja johtamisen kehittämiseen.

SKOLin koulutukselle oli siis selvästi tarvetta. Vuosina 1981–1983 järjestettiin koulutusta yritysjohdolle strategisesta suunnittelusta, markkinoinnin kehittämisestä, kustannusseurannasta, tilinpäätösten lukemisesta ja tilinpäätösanalyysistä. Budjetointi, sopimus- ja palkkioasiat, rahoitus- ja verosuunnittelu olivat niin ikään ajankohtaisia koulutusaiheita.

Vuosikymmen puolivälin paikkeilla kehittyvä tietotekniikka, projektijohtaminen ja yhteistyö hankkeeseen osallistuvien muiden tahojen ja henkilöiden kanssa olivat painopistealueita. Koulutuk-

essa muistettiin myös sihteerien taitojen kehittäminen sekä viestinnän taitojen tarjoaminen.

Koulutuksella pyrittiin varautumaan konsulttialan voimakkaisiin muutoksiin lähivuosina. Aihetta tarkasteli SKOLin puheenjohtaja Leif Lindblom vuoden 1984 toimintakertomuksessa. Hän näki muutosten aiheutuvan lähinnä neljästä syystä. Ensimmäisenä aihealueena hän näki tietokonepohjaisten järjestelmien nopean leviämisen suunnittelun ja valmistuksen apuvälineinä eli CAD/CAMin yleistymisen. Kansainvälisen engineering-toiminnan kasvun pysähtyminen oli puolestaan johtanut kilpailun kovenemiseen ja suomalaisen konsulttiviennin supistumiseen. Vienti laskikin vuonna 1984 edelliseen vuoteen verrattuna runsaat seitsemän prosenttia.

Konsulttialalla niin kuin laajemmaltikin rakennusosalalla ja Suomen talouselämässä tehtiin lukuisia yrityskauppoja 1980-luvulla. Pyrkimys oli kasvaa ja laajentua alueellisiksi tai valtakunnallisiksi yrityksiä. Leif Lindblom näki kansainvälisen kilpailun edellyttävän mahdollisuutta tarjota kokonaispalveluja. Tämänkaltainen kehitys merkitsi keskisuuren yritysten aseman vaikeutumista ja markkinoiden menettämistä yhtäältä suurille ja toisaalta pienille, mutta pitkälle erikoistuneille yrityksille. Nel-

jäntenä muutosasiana Leif Lindblom näki ihmisten luontoon ja vapaa-aikaan kohdistuvan arvostuksen kasvun.

Suora linja toimintaan

SKOLin hallituksen puheenjohtajana aloitti vuoden 1985 alusta Mec-Rastorin toimitusjohtaja Antti Säaskilahti. Hän oli historian ensimmäinen liikkeenjohdon konsultti liiton puheenjohtajana. Toimintatapa ja -linjat muuttuivat melkoisesti uuden puheenjohtajan ohjauksessa. Esimerkiksi liiton toimintakertomuksessa hallituksen jäsenet ja toimitusjohtajat olivat kommentoineet liiton toimintaa. Vuoden 1985 toimintakertomuksessa asioita kommentoi liiton käyttämä ulkopuolinen viestintäkonsultti.

Liiton toimintasuunnitelmassa liiton tehtävät oli jaettu 25 avainalueeseen auktorisoinnista kannattavuuteen, koulutuksesta vientiin. Suoran linjan toiminnassa asiat oli jaettu kolmeen ryhmään kuten sisäiseen toimintaan työmarkkinakysymyksiin, ulkoiseen vaikuttamiseen sekä muihin asioihin.

Sisäiseen toimintaan kuului ”myös maailman ensimmäisen K200 -päivän järjestäminen. Nimesä ’K’ tarkoittaa konsulttia ja 200 sitä vähimmäislukua, joka tällaisiin yhteydenpito- ja koulutuspäiviin pitäisi saada”, vuoden 1985 toimintakertomuksessa kirjoitettiin. Todettakoon, että tähän ensimmäiseen K200 -päivään, jonka teemana oli Tieto/tekniikka – tekniikka/tieto, osallistui noin 120 konsulttia.

K200-päivässä Sanoma Oy:n toimitusjohtaja Jaakko Rauramo määritteli tietoyhteiskunnan sellaiseksi järjestelmäksi, jossa puolet yhteiskunnan jäsenistä toimii tietotehtävissä. Järjestelmä lisäsi myös kotityötä ja vapaa-aikaa. Tietoyhteiskunnan kehittyminen vaikuttaa suunnittelutoimintaan si-

ten, että tietotekniikan infrastruktuuri on vielä pahasti keskeneräinen, Jaakko Rauramo pohti.

Lokakuussa 1985 järjestettyyn konsulttipäivään osallistui noin 140 tilaajatahojen edustajaa sekä noin 160 liiton jäsenyritysten konsulttia kuuntelemaan Suunnittelu Suomessa 2000 -projektin tietoja.

Ulkoisen tiedottamisen uusia avauksia oli Konsultti-Extran julkaiseminen kolmena numerona ja 8 000 kappaleen painoksena. Ensimmäisen, toukokuun 1985 alussa ilmestyneen Konsultti-Extran pääkirjoituksessa Antti Säaskilahti kehotti konsultteja tulemaan ulos pesästä ja hyödyntämään nykytehtävien kommunikaatiomenetelmiä.

Lehden toimitus- ja julkaisupalvelut liitto osti yhteistyösopimuksella Uusi Suomi Oy:n Rakennus-Suomi -yksiköltä, jossa toimi mm. kolme entistä rakennusalan ammattilehtien päätoimittajaa. Lehtiyhteistyö ei ollut liitolle halpaa toimintaa, vaan ylitti budjetoidun 100 000 markan lähes 88 000 markalla.

SKOL jatkoi lehtiyhteistyötä Uusi Suomi Oy:n kanssa vuosina 1986–1987 ja kumpanakin vuonna julkaistiin neljä numeroa. Lehteä toimitettiin tab-

V viimeiseksi jääneen Konsultti-lehden kansikuussa FIDICin silloinen puheenjohtaja Sven-Erik Frick-Meijer onnittelee SKOLin puheenjohtaja Antti Säaskilahtea liiton 20-vuotisseminaarissa. Taustalla hymyilee seminaarin puheenjohtajan toiminut Erkki Kupari. Liiton uudeksi toimitusjohtajaksi valittu Timo Myllys oli haasteen edessä, miten myllyttää liiton uutta strategiaa.

loid-kokoisena ja 16-sivuisena, mutta sen julkaiseminen muodostui liitolle kalliiksi. Vuonna 1986 lehden julkaiseminen maksoi lähes 256 000 markkaa ja vuonna 1987 runsaat 348 000 markkaa. Vuoden 1987 toimintakertomuksessa todettiin siten, että ”lehden kalleudesta johtuen päätettiin kuitenkin lopettaa lehden ilmestyminen toistaiseksi”.

Marraskuussa 1987 ilmestyneessä ja viimeiseksi jääneessä Konsultti-lehdessä oli haastateltu SKOLin uutta toimitusjohtaja Timo Myllystä. Kirjoitus oli otsikoitu enteellisesti: ”Myllys strategiaa myllyttämään”. Ensimmäiseksi hän joutui puuttumaan Konsultti-lehteen, joka jouduttiin lopettamaan liian kalliina.

Suunnittelu Suomessa

Liitolla oli toinenkin merkittävä hanke Rakennus-Suomen kanssa, nimittäin vuonna 1985 alkanut Suunnittelu Suomessa –projekti. Siinä haluttiin selvittää vuoden 1984 rakennustoimintaan liittyvä suunnittelupanoksen määrä ja jakautuminen. Tätä selvitettiin rakentamisen eri osa-alueiden ja toisaalta eri suunnittelutehtävien ja suunnittelijaryhmien kesken.

Tuloksia ja projektin etenemistä selvitettiin mm. liiton marraskuussa 1986 pidetyssä liiton syyskokouksessa. SKOLin jäsenoimistojen osuus talonrakentamisen suunnittelusta oli tutkimuksen mukaan noin 40 prosenttia. Liiton vuoden 1986 toimintakertomuksessa todettiin, että ”kasvupotentiaalia on tämän osuuden kasvussa samoin kuin uusissa tehtävissä ja suunnittelun arvostuksen parantamisen avulla kasvavissa suunnittelumarkkamäärissäkin”.

Vuosikokouksiinsa liitto sai alansa huippuesitelmöitsijöitä. Huhtikuussa 1985 Kalastajatorpalla pidettyyn vuosikokoukseen saapui esitelmöitsijäksi FIDICin hallituksen jäsen ja Ruotsin suurim-

man konsulttitoimiston hallituksen puheenjohtaja Sven-Eric Frick-Meijer. Hän valotti 21 jäsenoimiston edustajille konsulttitoiminnan ajankohtaista kansainvälisistä ja ruotsalaisista näkymistä. Marraskuussa liiton syyskokous pidettiin Ravintola Palacessa, jossa vuorineuvos Kauko Rastas kertoi rakentamisen kotimaan ja viennin näkymistä 34 jäsenoimiston edustajille.

Uusi strategia vireille

Lokakuussa 1986 pidetyssä hallituksen toimintasuunnittelukokouksessa todettiin SKOLin strategian, profiilin ja toiminnan vaativan terävöittämistä. Tämä johtui ympäristömuutoksista ja jäsenkunnan rakenteen monipuolistumisesta. Vuoden 1986 toimintakertomuksessa strategian uudistamisesta todetaan, että ”pidettiin tarpeellisena määritellä mm. keiden edunvalvoja SKOLin halutaan olevan, mitkä ovat edunvalvonnan asiakohteet ja muodot, kansainvälinen toiminta, jäsenpalvelut ja suhde muihin järjestöihin”.

Hallitus käynnisti uuden strategian laatimisen, jonka sai käytännössä tehtäväkseen liiton toimitusjohtaja Vesa Rintamäki. Aikaa oli vuoden loppuun saakka eli vajaat kaksi kuukautta laatia hallitukselle ehdotus uudistetuksi strategiaksi. Tehtävä oli yhdelle henkilölle tai vaikkapa laajemmallekin työryhmälle tuossa aikataulussa ylitsepääsemätön, mahdoton.

Toimitusjohtajan laatiman ehdotuksen pohjalta käynnistyi keskustelu uuden strategian sisällöstä, mikä johti Vesa Rintamäen eronpyyntöön. Hallitus myönsi hänelle eron 21. tammikuuta 1987 pitämässään kokouksessa. Puheenjohtajisto sai valtuudet hoitaa eroon liittyvät järjestelyt ja vt. toimitusjohtajaksi nimitettiin liiton lakimies Pertti Kinni 11. maaliskuuta alkaen, kun Vesa Rintamäen työsuhde päättyi 20. kesäkuuta 1987.

SKOLin juhlavuosi

Uuden strategian mukaisesti maaliskuussa 1987 järjestettiin konsulttien koulutus- ja kontaktipäivä K200-tapahtuma. Aiheena oli Konsulttiyrityksen menestystekijät, mutta aihe houkutteli paikalle vain 85 osallistujaa, joten 200 osallistujan tavoitteesta jäätiin kauaksi jälkeen. Tämän jälkeen tilaisuuden järjestämistä päätettiin jatkaa uudella nimellä Kontakti-200. Tilaisuutta valmistelevalle toimikunnan nimikin muutettiin kontaktitoimikunnaksi, joka toimi tuolla nimellä vuoteen 2011. Tuolloin nimi muutettiin viestintäryhmäksi.

Vuosi 1987 oli SKOLin 20-vuotisjuhlavuosi ja

liiton juhlallisuudet oli määrä pitää 23. lokakuuta Kalastajatorpalla. Samana päivänä liiton hallitus nimitti uudeksi toimitusjohtajaksi diplomi-insinööri Timo Myllyksen, joka siirtyi uuteen tehtävään Suomen Rakennusurakoitsijaliitosta. Liiton vuosijuhlien lisäksi Kalastajatorpalla pidettiin valtakunnallinen konsulttipäivänä, jonka aiheena oli talouden rakennemuutos ja palveluiden kehittäminen.

Ulkomaankauppaministeri Pertti Salolainen toi tilaisuuteen valtiovallan tervehdyksen. Hän viestitti noin 400 juhlavieraalle, että Suomi on muuttamassa rakennemuutoksen myötä palveluyhteiskunnaksi. Konsultti on tässä muutoksessa asiakkaan

Ruotsin konsulttijärjestön SKIFin toimitusjohtaja Roland Rengefors lahjoitti 20-vuotiaalle SKOLille kolmihaaraisen kynttiläjalan. Lahjaa vastaanottamassa vasemmalta liiton varapuheenjohtaja Matti Alinikula, puheenjohtaja Antti Sääskilahti ja toimitusjohtaja Timo Myllys.

Valtakunnalliseen konsulttipäivään ja SKOLin XX-vuotisseminaariin osallistui nelisen sataa kutsuvierasta ja konsulttia. Kalastajatorpan Siirtomaasali täyttyi ääriään myöten.

Kuvissa seminaarin luennoitsijoita vasemmalta Taloudellisen suunnittelukeskuksen johtaja Eero Tuomainen, kansanedustaja Eero Paloheimo, FIDICin puheenjohtaja Sven-Erik Frick-Meijer sekä alakuvasa Krister Ahlström.

sparraaja eikä perinteinen opettaja. Kansainvälisyyttä tilaisuudessa edusti ruotsalainen Sven-Eric Frick-Meijer, joka tällä kertaa runsaan vuoden tauon jälkeen puhui nyt FIDICin puheenjohtajana.

Suomalaisia esitelmöitsijöitä tilaisuudessa olivat SKOLin puheenjohtaja Antti Sämskilahden lisäksi, Taloudellisen suunnittelukeskuksen johtaja Eero Tuomainen, tohtori Eero Paloheimo ja A. Ahlströmin pääjohtaja Krister Ahlström.

Suomalaiset teollisuusyritykset ostavat ei-teollisia palveluja noin 12 miljardilla markalla vuonna 1987. Tällaisten palveluiden ostot ovat nousseet 15 vuodessa poikkeuksellisen nopeasti, sillä ne olivat 1970-luvun alussa kolmisen prosenttia. SKOLin juhlavuonna ei-teollisten palvelujen ostot edustivat peräti 13 prosentin menoerää teollisuuslaitosten ostoista, Eero Tuomainen valotti.

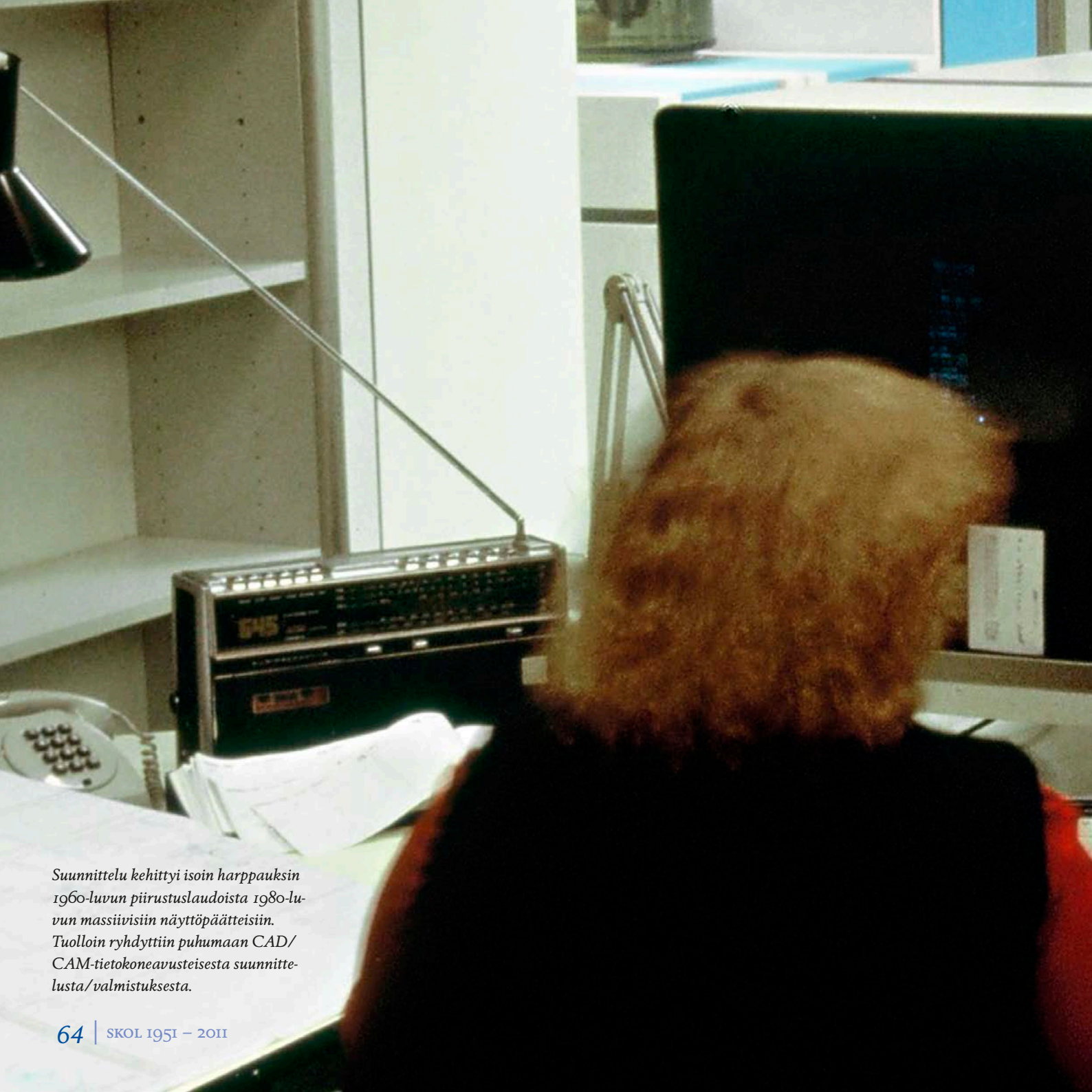
Krister Ahlström piti konsultteja hyvinä, mutta kalliina ystävinä. Hän johtamansa yritys osti vuosittain konsulttipalveluja 20–25 miljoonalla markalla. Konsulteilta Krister Ahlström edellytti uusiutumiskykyä ja näiden oli oltava edelläkävijöitä, joita käytetään yrityksissä nimenomaan muutosvoimana.

Konsulttien oli oltava puolestaan itse aktiivisia. Heidän oli itse ehdotettava laajoja ja eri toimialoja käsittäviä tutkimushankkeita eri ministeriöiden rahoitettaviksi, tekniikan tohtori ja silloinen kansanedustaja Eero Paloheimo kehotti. Hän ehdottiikin eri alojen konsulttitoimistoja liittoutumaan valtakunnallisissa useiden miljoonien tutkimushankkeissa. Esitelmässään hän valotti kymmentä eri tyyppistä hanketta yhteiskunnan eri aloilta.

Liiton iltajuhlaa vietettiin Kalastajatorpan Pyöreässä salissa, jossa 200 juhluvieraista skoolasivat ennen illallispöytiin siirtymistä. Vieraat saivat ihailla illan mittaan mm. vauhdikasta show'ta.

Suunnittelu kehittyi isoin harppauksin 1960-luvun piirustuslaudoista 1980-luvun massiivisiin näyttöpäätteisiin. Tuolloin ryhdyttiin puhumaan CAD/CAM-tietokoneavusteisesta suunnittelusta/valmistuksesta.

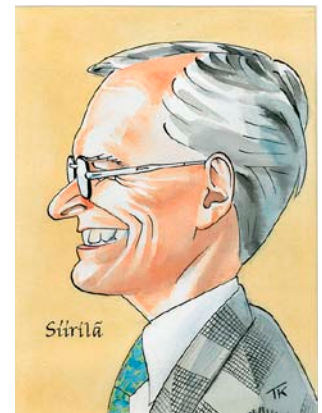
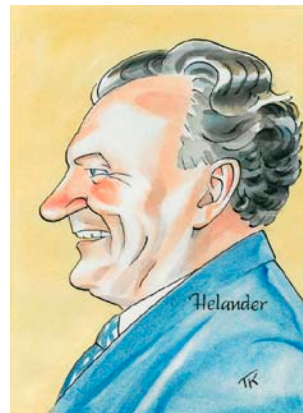
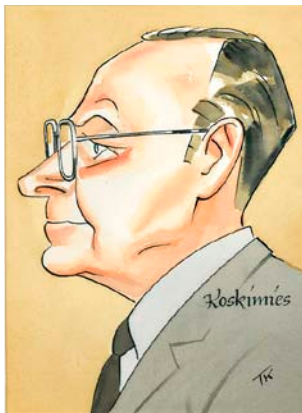

1988–1999

Vuodet 1988–1999

Strategia vahvistettiin

SKOLin uusi strategia vahvistettiin liiton huhtikuussa 1988 pidetyssä kokouksessa. Seuraavana vuonna Suomen Neuvottelevien Insinöörien Liitto SNIL luopui kansainvälisen järjestön FIDICin jäsenyydestä SKOLin hyväksi. Syvä lama ravisteli Suomen koko talouselämää 1990-luvun alkuvuosina. Liiton jäsenoimistoilta saadut jäsenmaksut putosivat yli 40 prosenttia. Vuosikymmenen puolivälissä liitto muutti nimensä Suunnittelu- ja konsulttitoimistojen liitto SKOLiksi.

Liiton uusi toimitusjohtaja Timo Mylly laati toimintasuunnitelman mukaisesti ehdotuksen uudeksi strategiaksi. Hallitus viimeisteli ehdotusta strategiaksi ja hyväksyi uuden strategian huhtikuussa 1988 pidetyssä kokouksessaan.

”Liiton tehtävänä on riippumaton konsultointia harjoittavien jäsenyritysten toimintaedellytysten parantaminen ja edunvalvonta sekä kotimaassa että ulkomailla. Edellytysten parantaminen tähtää

ensisijaisesti hyvään laatuun ja markkinoiden laajentamiseen sekä tuottavuuden, kannattavuuden ja vakavaraisuuden kehittämiseen”.

Tuon toiminta-ajatuksen pohjalta laadittu päästrategia kohdennettiin sitten viiteen osa-alueeseen. Ne olivat konsulttialan arvostus ja imago; tiedonvälitys ja informaatio; edunvalvonta ja työmarkkinarooli; vaikuttaminen ja palvelut sekä organisaatio.

SKOLin silloisen puheenjohtajan Antti Sääsکیلahden kuningasajatuksena oli muo-

SKOLin hallituksen puheenjohtajina toimivat

(ylärivi vasemmalta)

Kalle Vartola 1989–1993,

Kari Stadigh 1994–1995 ja

Matti Ollila 1996–1999.

SNILin puheenjohtajina toimivat

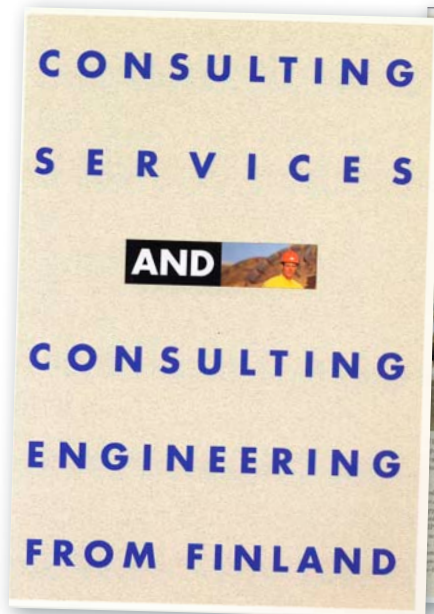
(alarivi vasemmalta)

Matti Koskimies 1987–1988,

Arne Lemström 1989–1993,

Kari Helander 1994–1997 ja

Risto Siirilä 1998–1999.

Suomen Ulkomaankauppaliiton kanssa SKOL teki useana vuonna vientiesitteen. Ensimmäisessä esitteessä liiton 22 jäsenyhtiöstä tai yhteenliittymää esitteli vientikohteitaan ja toimintaansa. Kuvassa Finnconsultin kohteita Keniasta, Mosambikista, Tansaniasta, Vietnamista ja Namiabiasta.

dostaa liitosta konsulttialan järjestöjen kattojärjestö. Puheenjohtajan business to business -kaavailussa SKOL ja SNIL sekä Liikkeenjohdon Konsultit LJK laajentuisivat arkkitehtitoimistojen ja rakennuttajakonsulttien suuntaan. Samaan kattojärjestöön kaavailtiin lisäksi mainostoyhtiöitä ja asianajotoimistoja.

Nämä Sääskilahden kaavailut toteutuivat 1990-luvun alussa siinä mielessä, että SKOL hoiti SNILin ja LJK:n lisäksi Arkkitehtitoimistojen Liiton ATLn ja Rakennuttajatoimistojen Liiton RTL:n tehtäviä. Vuosikymmenen kuluessa tämä rakennelma mureni, kun ATL siirtyi Suomen Arkkitehtiliiton SAFAn siipien suojiin, Liikkeenjohdon Konsultit LJK Tietöalojen Liittoon sekä Rakennuttajatoimistojen Liitto RTL Suomen Rakennuttajatoimistojen Liittoon Rakliin.

Kasvun aikaa

Vuosi 1988 oli rakennusallalla ja niin muodoin konsulttialallakin voimakasta kasvun aikaa. Vuoden lo-

pussa SKOLin jäsenyhtiöiden määrä oli 201 toimistoa, joiden palveluksessa oli 10 062 henkilöä. Alkuvuonna toimistoja oli 199 ja niiden palveluksessa runsaat 9 200 henkilöä.

SKOLin jäsenyhtiöiden kokonaislaskutus oli 2 700 miljoonaa markkaa, missä oli kasvua 16 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Kotimaan laskutustakin nopeammin kasvoi SKOLin toimistojen ulkomaisten töiden laskutus, peräti 27 prosenttia 650 miljoonaan markkaan. Tilaukseen perusteella kasvu näytti vain jatkuvan ja vuoden 1989 alussa SKOLin toimistoilla oli 41 tytäryhtiötä tai aluekonttoria ulkomailla. Näistä kymmenkunta oli perustettu vuoden 1988 kuluessa.

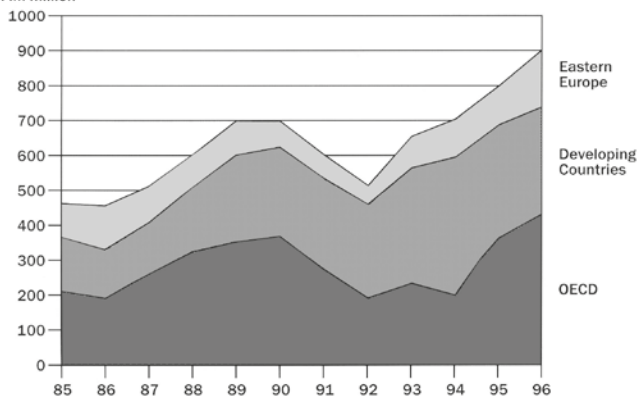
Viennin edistämiseksi SKOLissa oli tehty pitkäjänteistä työtä. Vuoden 1988 huhtikuussa oli valtion eri viranomais tahojen järjestetty tapahtuma Yhdistyneitten Kansakuntien alaisten järjestöjen ostajille Helsingissä. Rakennusalan kontaktipäivät järjestettiin puolestaan lokakuussa Moskovassa yhteistyössä Suomen Ulkomaankauppaliiton kanssa..

SKOL järjesti toukokuussa 1988 Ulkoasiainmi-

FINNISH CONSULTING ABROAD 1985–96

FIM million

Konsulttiviennin laskutus oli vuonna 1996 noin 900 miljoonaa markkaa. Kuvan graafista selviää viennin jakauma maaryhmittäin.

nisteriön kehitys yhteistyöosaston kanssa yhteistointapalaverin Helsingissä. Siinä käsiteltiin helmi-kuussa ilmestynyttä ja yhteistyössä laadittua konsulttikäsikirjaa sekä yhteistoiminnan kehittämistä. Yhteistointapalaverista saadut kokemukset osoittautuivat siinä määrin myönteisiksi, sillä niitä järjestettiin seuraavinakin vuosina, parikymmentä kertaa. Ulkomaankauppaliiton kanssa liitto laati konsulttialan vientiesitteen. Consulting Services and Consulting Engineering from Finland -esitteen toimittamiseen osallistui SKOLin 22 jäsenyritystä.

Kasvun huipulla

Suomen talouselämä purjehti voimakkaassa sivumyötäisessä vielä 1989–1990. SKOLin jäsenyritysten kokonaislaskutus kasvoi 24 prosenttia vuonna 1989, mutta viennin kasvu hieman hidastui ja oli 15 prosenttia. Kokonaislaskutus oli 3 350 miljoonaa markkaa ja ulkomaisten kohteiden laskutus 750 miljoonaa markkaa. Viennin osuus oli siten 22 prosenttia SKOLin jäsenyritysten kokonaislaskutuksesta.

Joskin konsulttialan kotimaan ja viennin laskutus lisääntyivät merkittävästi, henkilökunnan lisäys oli vain kuusi prosenttia. Henkilökunnasta alkoi olla pikemminkin pulaa, sillä Suomen Työnantajain Keskusliiton tekemän selvityksen mukaan vaje oli runsaat kahdeksan prosenttia loppuvuodesta 1989.

Koska SKOLin henkilökunta ei kasvanut tarvetta vastaavasti, laskutus henkilöä kohden kasvoi noin 16 prosenttia vuoteen 1988 verrattuna. Tuoloin laskutus henkilöä kohden oli 280 000 markkaa ja vuonna 1989 vastaavasti 325 000 markkaa henkilöä kohden. Kustannustason nousu oli 11 prosenttia ja toisaalta yritysten kuluja lisäsivät ensisijaisesti ulkopuolisten palvelujen käyttö sekä lisääntyneet ATK-veloitukset. Mutta kaikkienensa yritysten kannattavuus parani aikaisempiin vuosiin verrattuna.

SKOLista FIDICin jäsen

Henkilöjäsenyyteen perustuva Suomen Neuvottelevien Insinöörien Liitto SNIL, vuodesta 1985 Suo-

Vuoden 1989 Konsulttipäivän paneeliin osallistuivat vasemmalta rakennushallituksen pääjohtaja Matti K. Mäkinen, SKOLin hallituksen puheenjohtaja Kalle Vartola ja professori Martti Tiuri.

men Konsulttiyhdistys oli ollut kansainvälisen FIDICin jäsen vuodesta 1953 lähtien. Järjestöön kuului vain henkilöjäsenyyteen perustuvia konsultteja, ei yrityspohjaisia järjestöjä. Suomessa niin kuin muuallakin maailmalla konsultointiala oli kehittynyt yhä enemmän yritysmuotoiseksi pelkästään projektien koon ja niiden monialaisuuden vuoksi.

Suomessa SKOLiin kuului rakennusalan konsulttiyritysten lisäksi arkkitehtitoimistoja ja liikkeenjohdon konsulttitoimistoja, joita FIDIC ei hyväksynyt jäsenikseen. FIDIC muutti kuitenkin vuonna 1988 sääntöjään siten, että rakennusalaan lähellä olevat konsultit voivat kuulua FIDICin jäsenjärjestöön.

Kansainvälisten kontaktien hoitaminen oli muuttunut SNILille taloudellisesti raskasteeksi, joskin SKOL tuki tätä kansainvälistä toimintaa. Vuoden 1989 kuluessa SNILin piirissä keskusteltiin FIDICin jäsenyyden siirtämisestä SKOLille, jolloin esitettiin epäilyjä, merkitseekö se SNILin loppua, kun se luopuu vahvimasta valtiastaan eli FIDICin jäsenyydestä. Asiasta ei kuitenkaan missään vaiheessa äänestetty.

Kädenojennuksena SNILin suuntaan SKOLin toimistoissa työskennelleet SNIL-konsultit vapautettiin jäsenmaksujen maksamisesta. Sekä SNILin ja SKOLin hallitusten toimikaudet yhtenäistettiin kalenterivuodeksi ja liittojen toimintaa lähennettiin. SNILille jäi edelleen konsulttien auktorisointi ja sääntöihin kirjattiin S-kategoria, joka oli tosin ollut käytössä epävirallisesti jo viisi vuotta.

Vuoden 1989 kuluessa SNIL siis luopui FIDICin jäsenyydestä SKOLin hyväksi, koska kustakin maasta voi vain yksi konsulttijärjestö olla järjestön jäsen. SKOLin jäsenyys FIDICissä alkoi siten vuoden 1990 alusta lukien. Toisaalta on nähtävä, että usein samat henkilöt jatkoivat tätä kansainvälistä yhteistyötä.

Kansainvälistyminen jatkui muutenkin Euroopassa. SKOL liittyi näet vuonna 1989 Euroopan yhteisön eli EYn maiden konsulttijärjestön CEDICin tarkkailijajäseneksi. Täällä kotimaassa Euroopan yhdentymiskehityksen vaikutuksesta konsulttialaan käynnistettiin kaupparkeakoulussa tehtävä selvitys. Sen laati kauppatieteen ylioppilas Johanna Rantanen opinnäytetyönään ja se valmistui vuoden 1990 puolella.

Arkkitehtitoimistot järjestäytyivät

SKOLin viettäessä 20-vuotisjuhliiaan lokakuussa 1987 Kalastajatorpalla Helsingissä onnittelijoiden joukossa oli mm. Suomen Arkkitehtiliiton SAFAn delegaatio. Siihen kuuluivat liiton puheenjohtajat Pekka Salminen ja Marja Heikkilä-Kauppinen.

SAFAn delegaatio Pekka Salminen ja Marja Heikkilä-Kauppinen kävivät onnittelemassa 20-vuotiasta SKOLia lokakuussa 1987. Onnitteleva vastaanottamassa vasemmalta SKOLin varapuheenjohtaja Matti Alinikula, puheenjohtaja Antti Sääsکیlahti ja toimitusjohtaja Timo Myllys.

Arkkitehdit olivat tunnetusti vaalineet pietetillä eettisiä kysymyksiä, mutta pääsääntöisesti yksittäisen jäsenen näkökulmasta. Sen sijaan yrittäjä-arkkitehtien näkemykset sekä yritysten toiveet ja tarpeet eivät olleet edenneet keskustelua pidemmälle. Tällaista yrittäjäarkkitehtien keskustelua oli kyllä käyty SAFAn piirissä 1970-luvulta lähtien.

Sen sijaan SKOLin jäseninä olevien arkkitehti-toimistojen keskuudessa ryhdyttiin virittämään keskustelua arkkitehti-toimistojen omasta järjestöstä liiton juhluvuonna 1987. Vuoden lopulla asia eteni jo pidemmälle, kun Helsingissä Hotelli InterContinentalissa kokoontui seitsemän arkkitehti-toimiston edustajaa pohtimaan oman liiton perustamista.

Kokouksesta laadittuun muistioon SKOLin lakimies Pertti Kinni kirjasi keskustelun antia. Siinä todettiin, että ”aika näyttää olevan kypsä arkkitehti-toimistojen edunvalvonnan tehostamiseen. SAFA ei henkilöjärjestöluonteensa johdosta pysty hoitamaan riittävästi toimistojen intressissä olevia asi-

oita”. Muistiossa todettiin toisaalta selkeästi, ettei SKOLin silloinen edustavuuskaan riittänyt, vaan perustavaan kokoukseen kutsuttaisiin 30–40 arkkitehti-toimistoa.

Merkittävien arkkitehti-toimistojen edustajat kokoontuivat 14. tammikuuta 1988 Ravintola Tekniskaan. Tuossa kokouksessa käytiin läpi Arkkitehti-toimistojen Liitto ATLn, ruotsiksi Arkitektbyråers Förbund ABFn sääntöehdotus ”kohta kohdalta ja tehtiin siihen tarpeellisiksi katsotut muutokset”. Yhdistyksen nimen varaamiseksi allekirjoitettiin sopimuskirja.

Tuo yhdistysrekisteriin toimitetun sopimuskirjan allekirjoitusprosessi oli jo sinänsä mielenkiintoinen tapahtuma. Itse kokoukseen osallistuneista allekirjoittajina olivat Sigvard Eklund, Aatos Issakainen, Pentti Riihelä, Kalevi Ruokosuo ja Matti Seppänen. Lisäksi kokous päätti ottaa mukaan allekirjoittajiksi Kalle Vartolan ja Simo Järvisen, ”jos he sitä haluavat”.

Nimenkirjoitustapa (ohje 3)

Liiton nimen ovat oikeutetut kirjoittamaan puheenjohtaja tai toimitusjohtaja yksin tai kaksi hallituksen jäsentä yhdessä.

4 Yhdistyksen nimenkirjoittajat (ohje 4)

Sukunimi ja kaikki etunimet	Nimenkirjoittajien yhteinen merkitys toimi tai asema	Kotikunta
Seppänen Matti Eklund Sigvard Järvinen Simo Riihelä Pentti Ruokosuo Kalevi Vartola Kalle Issakainen Aatos Sirén Jukka	puheenjohtaja hallituksen jäsen XXXXXXXXXXXXXXXXXX XXXXXXXXXXXXXXXXXX " " " " (varapuheenjohtaja) hallituksen jäsen	Helsinki Turku Espoo Helsinki Helsinki Porvoo Espoo

5 Hallituksen varsinaiset jäsenet (ohje 5)

Sukunimi ja kaikki etunimet	Kotikunta
Seppänen Matti Eklund Sigvard Järvinen Simo Riihelä Pentti Ruokosuo Kalevi Vartola Kalle Issakainen Aatos Sirén Jukka	Helsinki Turku Espoo Helsinki Helsinki Porvoo Espoo

Hallituksen varajäsenet (ohje 6)

Sukunimi ja kaikki etunimet	Kotikunta
-----------------------------	-----------

7 Vakuutus ja allekirjoitus (ohje 7)

Vakuutan, että yhdistyksen nimenkirjoittajat ovat täysi-ikäisiä, että heidän nimensä on ilmoitettu täydellisinä ja että ilmoitetut tiedot ovat muutenkin oikeat.

Päivä ja aika Helsinki 19.1.1988	
Hallituksen puheenjohtajan allekirjoitus <i>Matti Seppänen</i>	Puheenjohtajan nimi Matti Seppänen
Lähtöosoite Maistraatinkatu 5	Postinumero 00240
	Postitoimipaikka HELSINKI

Tämän jälkeen allekirjoitusprosessi sai uusia piirteitä, kun Kaupunkisuunnittelu ei antanut Pentti Riihelälle lupaa allekirjoittaa ATLn sopimuskirjaa. Samoin Simo Järvinen joutui perumaan allekirjoituksensa. Tilalle piti tällöin saada kuudes allekirjoittaja, koska perustettavan liiton hallitukseen tarvittiin puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan lisäksi neljä hallituksen jäsentä. Kuudenneksi allekirjoittajaksi saatiin Jukka Sirén Sirén Arkkitehdit Oy:stä.

ATLn perustamista koskevat sopimuskirjat toimitettiin tammikuun lopulla 1988 yhdistysrekisteriin. Sieltä ne palautuivat myöhemmin SKOLiin muutosten tekemistä varten. Oikeusministeriö hyväksyi sittemmin helmikuussa 1989 Arkkitehtitoimistojen Liitto ATLn merkittäväksi yhdistysrekisteriin.

SAFA vastusti

Maaliskuun alussa 1989 SKOLin toimistossa pidettiin neuvottelu arkkitehtitoimistojen edunvalvonnasta. Kokoukseen osallistui kymmenen toimiston edustajat. SKOLin hallituksen puheenjohtaja Kalle Vartola kertoi SAFAssa käydyin kokouksen palautetta. SAFAn edustajien näkemykset ATLn perustamiseen olivat kielteiset ja lisäksi epäiltiin SKOLin pyrkivän hajottamaan arkkitehtijärjestöä.

SKOLin puolelta oli toisaalta painotettu arkkitehtitoimistojen edunvalvonnan tärkeyttä ja, että ATL tarjoaisi keinon toimistojen edunvalvonnan kehittämiseen. Tuossa maaliskuun kokouksessa tarkasteltiin myös muiden pohjoismaiden tilannetta.

Keskustelun päätteeksi todettiin, ettei ATLn toimintaa toistaiseksi käynnistetä eikä "asiasta anneta mitään tietoa julkisuuteen". SAFAn kanssa oli sen sijaan sovittu, että kumpikin liitto nimeää työryhmän selvittämään tilannetta. Tämän mukaisesti SKOLin työryhmään nimettiin kolme arkkitehtijä-

Arkkitehtitoimistojen Liitto ATLn yhdistysrekisteriin toimitetusta hakemuksesta on Simo Järvisen ja Pentti Riihelän nimet "viivattu" yli ja Jukka Sirénin nimi on lisätty jälkeen päin.

sentä ja mahdolliset kysymykset ohjattaisiin kokouksen puheenjohtajana toimineelle ja ATL:n hallituksen puheenjohtaja Matti Seppäselle.

SKOLin ja SAFAn työryhmät vahvistettuina liittojensa toimitusjohtajalla ja pääsihteerillä koontuivat huhti- ja toukokuussa 1989 pohtimaan arkkitehtitoimistojen edunvalvonnan kehittämistä. Yksimielisesti päädyttiin toteamaan, että arkkitehtitoimistojen edunvalvonta oli järkevintä hoitaa SKOLin ja SAFAn välisenä yhteistyönä sekä näiden liittojen arkkitehtitoimikuntien kesken. Lisäksi todettiin, ettei arkkitehtitoimistojen edunvalvonnan tehostamiseksi tarvita uusia organisaatioita.

Tämä tarkoitti siis käytännössä ATL:n laittamista koipussiin tai ainakin, ettei liiton toimintaa aloitettaisi. Se jäisi odottamaan rekisteröitynä yhdistyksenä mahdollista tulevaa käyttöä. Toukokuusta 1989 ATL nukkui omaan Prinsessa Ruususen untaan, kunnes vuonna 1990 SAFAn uudeksi puheenjohtajaksi valittiin arkkitehti Esko Kahri. Hän oli silloisen Suomen Työnantajain Keskusliiton STKn työehtosopimusten pääneuvottelija Tapani Kahrin veli.

SAFAn linja muuttui

Esko Kahri kirjoitti SAFAn Arkkitehtiutisten vuoden 1990 viimeisessä numerossa otsikolla ”Talomme rakenteet tarvitsevat remonttia”. Kirjoituksessaan hän suoraan esitti, että ”arkkitehtitoimistojen asioiden hoitajaksi aktivoitaisiin Arkkitehtitoimistojen Liitto ATL, joka vähitellen korvaisi YAPA-SAFAn. Se toimisi uudelta pohjalta SAFAlaisten johtamien arkkitehtitoimistojen liittona ja olisi SKOLin ja Euroopanliiton kanssa yhteydessä”.

Kahrin viittaama YAPA tarkoitti yrittäjärkkitehtiryhmää, joka toimi SAFAn sisällä, minkä ATL:n oli määrä korvata.

Tämän linjamuutoksen jälkeen SAFAssa käyn-

nystyi vuoden 1991 kuluessa toimet ATL:n toiminnan aloittamiseksi. Tehtiin mm. kysely noin 200 arkkitehtitoimistolle halukkuudesta liittyä AT-Loon. Yli sata toimistoa halusi osallistua asian jatkokäsittelyyn ja 65 suhtautui asiaan myönteisesti. SAFAn liittovaltuuston ylimääräinen kokous valtuutti lokakuussa 1991 valtuuston käynnistämään ATL:n ”aktivoimista edellyttämät toimet”.

ATL:n hallitus piti ensimmäisen kokouksensa 23. lokakuuta 1991, jolloin muutoin SNIL vietti 40-vuotisjuhlaan. Tuossa hallituksen kokouksessa hyväksyttiin 12 tunnettua arkkitehtitoimistoa liiton jäseniksi sekä myöhemmin marraskuussa 34 uutta toimistoa.

ATL:n toiminta käynnistyi sittemmin liitolle valitun uuden hallituksen ja syyskokouksen vahvistaman toimintasuunnitelman mukaisesti vuodenvaihteessa 1991–1992. Vuoden 1992 marraskuussa ATL ja SKOL sekä toisaalta ATL ja SAFA sopivat arkkitehtitoimistojen edunvalvonnan kehittämistä. SKOL lupautui hoitamaan liiton työmarkkina- ja yrittäjäpoliittisia kysymyksiä sekä tuottamaan liitolle tilastoja, suhdannekatsauksia, palkkatilastoja sekä muuta yritystoimintatietoutta. Lisäksi SKOLin lakimies olisi arkkitehtitoimistojen käytettävissä. SAFA tarjosi puolestaan ATL:lle tilat ja koko ammattikuntaa koskevat edunvalvonta-asioiden hoitamisen.

Näin SKOLiin kuuluneiden arkkitehtitoimistojen perustama Arkkitehtitoimistojen Liitto ATL:n toiminta käynnistyi viittisen vuotta perustamisensa jälkeen. Liiton jäsenyys on tarkoitettu vain SAFAlaisten korkeakouluarkkitehtien toimistoille, ei rakennusarkkitehdeille. Näiden toimistot saivat palvelunsa suoraan SKOLista. ATL:n toiminnanjohtajana oli alkuvaiheessa Antti Pirinen ja hänen jälkeen Jukka Sirén, joka oli perustamassa liittoa. ATL:n nykyinen toiminnanjohtajana Vesa Juola aloitti tehtävässään vuonna 1997.

Kasvu hidastui

Liiton toimintakertomuksessa vuotta 1990 luonnehdittiin ”ensimmäiseksi hitaamman kasvu vuodeksi 1980-luvun puolivälin jälkeen”. SKOLin jäsenkunnan kasvu oli näet ollut käyvin hinnoin keskimäärin 18 prosenttia vuodessa. Nyt kasvuvauhti oli hidastunut 12 prosenttiin ja jäsenyritysten henkilöstön kasvun jäädessä vain kahteen prosenttiin. SKOLin jäsenmäärä oli 231 jäsenyritystä vuoden 1990 lopussa. Yritykset työllistivät noin 11 000 henkilöä.

SKOLin jäsenyritysten laskutus kasvoi vuonna 1990 vielä hieman 3,7 miljardiin markkaan, mutta sen sijaan vientilaskutus kääntyi jo pieneniseen laskuun. Se oli 700 miljoonaa markkaa, mikä vastasi 19 prosenttia kokonaislaskutuksesta.

Kun Suomen talouselämän kasvuvauhti oli hidastumassa, taantumassa, kääntymässä laskuun, valtiovalta sääti siihen yhden tekijän lisää, kilpailurajoituslainsäädännön. Kilpailuvirasto ottikin yhteyttä SKOLiin ja vaati liittoa luopumaan suositusluontoisista suunnittelupalkkioperusteista. Virasto tulkitse ne vahingollisiksi kilpailunrajoituksiksi.

SKOLin hallituksen mielestä taksat ja suunnittelupalkkioperusteet eivät olleet vahingollisia kilpailunrajoituksia. Asia oli esillä liiton huhtikuussa 1990 pidetyssä sääntömääräisessä vuosikokouksessa, jossa Kilpailuviraston Kari Lehtola puhui lounaalla kilpailusta ja kilpailunrajoituksista. Asia ei tuntunut liiemmästi kiinnostavan liiton jäseniä, sillä paikalla oli vain kymmenen jäsenyrityksen edustajat.

Kiinnosti kilpailu tai kilpailunrajoitukset yrityksiä, niin SKOLin hallituksen oli käsiteltävä asiaa. Hallitus joutui syyskuussa 1990 pitämässään kokouksessa ”yleisen suuntauksen mukaisesti luopumaan uusien palkkiosuosituksen antamisesta”, niin kuin liiton toimintakertomuksessa todettiin.

Joskin kilpailuviranomaisilta tuli lunta tupaan kilpailulainsäädännön varjolla, SKOL kävi tilaajatahojen kanssa tiiviitä neuvotteluja hintakilpailun

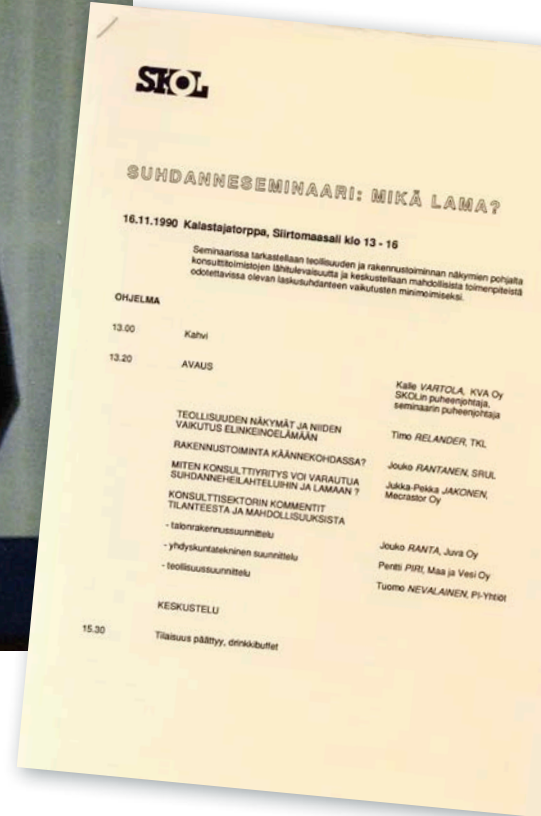

vähentämisestä. Vuoden 1991 puolella neuvotteluja käytiin mm. Suomen Rakennuttajaliiton, rakennushallituksen sekä tiehallituksen kanssa hintakilpailun vähentämisestä ja siitä, että suunnittelijan valinnassa painotettaisiin laatua, resursseja ja osaaamista. Rakennuttajaliiton kanssa järjestettiin esimerkiksi toukokuun lopulla 1991 seminaari aiheesta Kilpailu ja laatu suunnittelussa.

Mikä lama?

SKOLin syyskokous pidettiin marraskuussa 1990 Kalastajatorpalla. Kokoukseen osallistui 27 jäsenyrityksen edustajaa, mutta kokouksen jälkeiseen ajankohtaiseen suhdanneseminaariin go henkilöä. Seminaari aiheena näet oli ”Mikä lama?”

Seminaarin luennoitsijoina oli alansa parhaita asiantuntijoita, joista Teollisuuden Keskusliiton toimitusjohtaja Timo Relander tarkasteli teollisuuden näkymiä ja niiden vaikutuksia elinkeinoelämään. Suomen Rakennusurakoitsijaliiton toimitusjohtaja Jouko Rantanen pohti kysymystä, onko rakennustoiminta käännekohtassa? Mecratorin Jukka-Pek-

ka Jakonen yritti vastata siihen, miten konsulttiyritys voi varautua suhdanneheilahteluihin ja lamaan? Konsulttisektorin kommentit esittivät Jouko Ranta Juva Oy:stä, Pentti Piri Maa ja Vesi Oy:stä sekä Tuomo Nevalainen PI-Yhtiöistä.

Jos vielä SKOLin syyskokouksen jälkeisessä seminaarissa kyseltiin lamasta, niin seuraavina vuosina Suomen koko talouselämä sukelsi laman syövereihin. Se myllersi koko talouselämää, suunnittelu-ala mukaan lukien.

Laman syvyyttä voidaan tarkastella monesta näkökulmasta. Rakennusalalla talonrakentamisen aloitukset laskivat vuoden 1989 yli 61 miljoonasta kuutiometristä 23–24 miljoonan kuutiometrin tasolle vuosina 1993–1994. Konkursssiivikate harvensi rakennusalan yritys kenttää noin tuhannen yrityksen vuosivauhdilla vuosina 1991–1993.

Suunnitteluyrityksille tärkeällä teollisuussektorilla valmistuneiden rakennusten tilavuus oli huippuvuonna 1990 runsaat 14,5 miljoonaa kuutiometriä. Teollisuus- ja varastorakennuksia valmistui laman pohjalla vuosina 1993–1995 vain 5,7–5,8 miljoonaa kuutiometriä. Näin alhaisella ta-

solla oli ollut viimeksi 1960-luvulla. Uuteen nousuun päästiin sitten vuosina 1996–1997.

Rakentamisen romahtaminen heijastui välittömästi sementin valmistukseen. Kun vuonna 1990 sementin tuotanto oli runsaat 1,9 miljoonaa tonnia, kaksi vuotta myöhemmin tuotanto oli laskenut runsaaseen 1,2 miljoonaan tonniin. laman pohjalla vuosina 1993–1995 tuotanto jäi runsaan miljoonaan tonnin tasolle.

Sukellus lamaan

Miten sitten laman vaikutukset näkyivät konsulttialalla? SKOLin jäsenoimistojen määrä väheni lamavuosina merkittävästi. Kun vuonna 1990 jäsenoimistoja oli 231 kappaletta, niin vuoden 1993 lopussa niitä oli jäljellä 192 toimistoa. Samana ajanjaksona konkurssiin ajautui SKOLin jäsenistä 28 konsulttitoimistoa, jotka olivat työllistäneet noin 2 100 henkilöä.

Konsulttitoimistojen yritys kenttää eli voimakkaasti, kun toisaalta konkurssin tehneiden yritys-

SKOLin hallitus piti kokouksensa tammikuussa 1990, jolloin paikalla oli myös vanhan hallituksen kaksi jäsentä. Kokoukseen osallistuneet vasemmalta Timo Myllys, Ari Elo, Tapio Aalto, Erkki Jännes, puheenjohtaja Kalle Vartola, Tuomo Nevalainen, Kari Stadhig, Tapani Tuisku, Aarne Hollmen, Sointu Rajakallio ja Jaakko Järvinen.

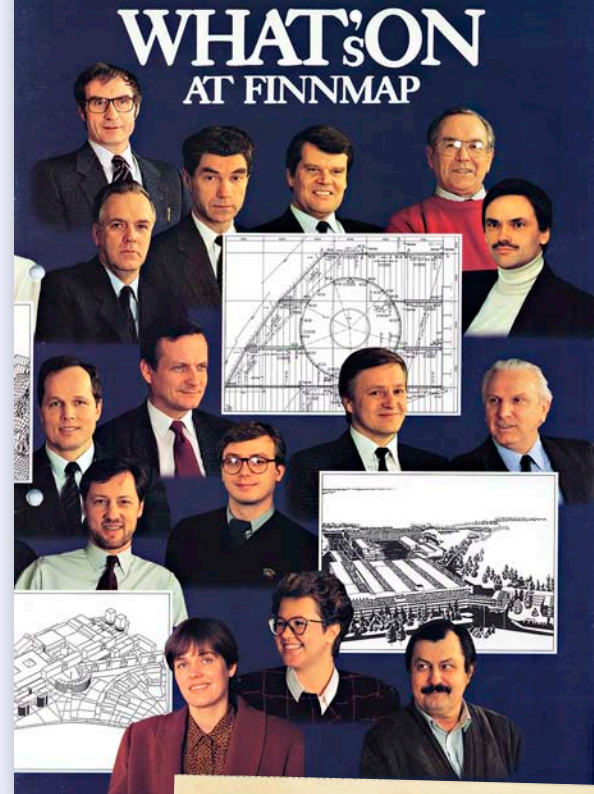
Finnmapin juuret juontavat vuonna 1951 perustettuun Kunnallistekniikkaan, joka esiintyi 1960-luvulla ulkomailta toimiessaan Finnmapin nimellä. Rakennustekniikan puolella vuonna 1959 Pentti Kaista perusti oman toimiston, joka toimi 1960-luvulla Insinööritoimisto P. Kaista & L-O Sebbas Ky:n nimellä. Vuonna 1984 nämä kaksi toimistoa fuusioitiin Finnmap Oy:ksi, jonka laskutus oli 281 miljoonaa markkaa vuonna 1990.

ten raunioille perustettiin uusia yrityksiä. Näitä johtivat useinkin samat henkilöt, joiden yritykset olivat ajautuneet konkurssiin. SKOLin jäsenkentän elämistä kuvaavat esimerkiksi vuoden 1993 tapahtumat. SKOLin jäsenoimistosta 13 ajautui konkurssiin, uusia jäseniä hyväksyttiin 28 toimistoa ja liittosta erosi 44 jäsenoimistoa.

Kun SKOLin jäsenoimistoilta saadut jäsenmaksut olivat vuonna 1991 runsaat 5,2 miljoonaa markkaa, laman pohjalla vuonna 1993 jäsenmaksut olivat hieman yli 3,0 miljoonaa markkaa. Jäsenmaksutulojen vähennys oli siten yli 40 prosenttia. Tuon ajan epävarmuutta kuvastaa sekin, kun tilinpäätökseen jouduttiin sisällyttämään kirjattuja tai kirjaamattomia jäsenmaksusaatavia runsaat 142 000 markkaa, mikä oli lähes viisi prosenttia liiton jäsenmaksutuloista.

Tässä lamatilanteessa SKOLin hallitus joutui miettimään kustannusäästöjä toiminnan turvaamiseksi. Esiin nostettiin mm. liiton jäsenyys työntäjiliitossa sekä kansainvälisissä järjestöissä.

Konsulttialan toiminnan supistumista kuvastaa osaltaan SKOLin jäsenyritysten kokonaislaskutuksen supistuminen. Vuonna 1990 jäsenyritysten kokonaislaskutus oli 3,7 miljardia markkaa, vuonna 1992 se oli laskenut 2,5 miljardiin ja laman pohjalla vuonna 1993 laskutuksesta oli jäljellä 1,8 miljardia markkaa. Laskutus oli romahtanut siten runsaat 50 prosenttia. Yritysten henkilöstö supistui samana ajanjaksona noin 11 000 henkilöstä noin 6 000 henkilöön.

Helsingin Sanomat, keskiviikkona 6. tammikuuta 1993

TALOUS

Eläketurvakeskus haki Finnmap Oy:n konkurssiin

Kartoitustoiminta irtautui konsernista itsenäiseksi yhtiöksi

Heli Arala

Rakennusalan lama on saanut voimakkaita vaikutuksia eläketurvakeskuksen osittain ulkomailta toimivaan Finnmap Oy:hen, joka on ilmoittanut konkurssin. Finnmapin omistajat ovat Pentti Kaista ja L-O Sebbas.

Eläketurvakeskus jätti konkurssin aloitteen kesäkuun lopulla. Yhtiön omistajat ovat Pentti Kaista ja L-O Sebbas, jotka ovat olleet yhtiön omistajina vuodesta 1984 lähtien. Yhtiön toiminta on ollut voimakkaasti riippuvainen ulkomailta tulevista tilauksista. Yhtiön omistajat ovat Pentti Kaista ja L-O Sebbas.

Eläketurvakeskus jätti konkurssin aloitteen kesäkuun lopulla. Yhtiön omistajat ovat Pentti Kaista ja L-O Sebbas, jotka ovat olleet yhtiön omistajina vuodesta 1984 lähtien. Yhtiön toiminta on ollut voimakkaasti riippuvainen ulkomailta tulevista tilauksista. Yhtiön omistajat ovat Pentti Kaista ja L-O Sebbas.

Yhtiön on laskettu tulleensa 400 miljoonaa markkaa vuonna 1992, mutta se ei ole pystynyt maksamaan velkojiaan. Yhtiön konkurssi on yksi viimeisimmistä konkurssista, jotka ovat syntyneet laman seurauksena.

Yhtiön konkurssi on yksi viimeisimmistä konkurssista, jotka ovat syntyneet laman seurauksena. Yhtiön konkurssi on yksi viimeisimmistä konkurssista, jotka ovat syntyneet laman seurauksena.

Suunnitelmoitusten laskutus putoaa 1980-luvun alun tasolle

Yli 4 000 työttömää

Konkurssin seurauksena noin 4 000 henkilöä on jäänyt työttömäksi. Tämä on yksi viimeisimmistä konkurssista, jotka ovat syntyneet laman seurauksena.

Eläketurvakeskus on hakenut Finnmap Oy:n konkurssiin. Yhtiön konkurssi on yksi viimeisimmistä konkurssista, jotka ovat syntyneet laman seurauksena.

Monisäikeinen Finnmap

Suunnittelu- ja konsulttialan muuttumista ja sirpaloitumista kuvastaa havainnollisesti Finnmapin tapahtumat. Finnmap oli yksi suurimmista suunnittelukonserneista, jolla oli 14 tytäryhtiötä. Konserni työllisti yli 600 henkilöä, mutta se joutui kahden toimistotalon loukkuun ja ajautui konkurssiin vuoden 1992 viimeisinä päivinä.

Uuden Finnmapin palvelukseen jäi noin 140 henkilöä. Uuden konsernin ydinosa muodosti rakennustekniikan palveluja tarjonnut Finnmap Consulting Oy, jolla oli kolme tytäryhtiötä Hämeenlinnassa, Jyväskylässä ja Vaasassa Finmacon-nimellä. Konsernin vienti tapahtui puolestaan Finnmap Engineering Oy:n nimellä. Tytäryhtiötä ja toimipisteitä oli Berliinissä, Moskovassa, Pietarissa ja Tallinnassa (Estkonsult).

Yhdyskuntatekniikan suunnitteluun perustettiin kaksi yhtiötä Finnmap Infra ja Geomap Oy. Uuteen konserniin kuuluivat lisäksi rakennuttamistehtäviä hoitanut Rapcon Oy, erikoistehtäviin erikoistunut Insinööri-toimisto Pentti Kaista & Co Oy sekä puunjalostusteollisuuden suunnitteluun keskittynyt Duoplan Oy. Sillä oli toimipiste myös Yhdysvalloissa. Finnmap Partners Oy:n tehtävänä oli puolestaan koota monialahankkeita varten konsortio konsernin sisältä ja/tai ulkopuolelta.

Entisen Finnmapin kartoitustoiminta oli pitkälle kehittynyttä. Kahdeksan hengen ryhmä osti konkurssipesältä kartoitustoiminnan, jota jatkettiin FM-Kartta Oy:n ja FM-International Oy:n nimissä. Yhtiöt toimivat lähinnä ulkomailla, missä niillä oli oikeus käyttää Finnmapin nimeä.

Konsulttiala myllerryksessä

Konsulttiala niin kuin laajemmalti koko rakennus- ja kiinteistöklusteri koki myllerryksen 1990-luvun laman syövereissä. Suunnitteluyritykset olivat perinteisesti olleet yrityksen johdon omistamia pienehköjä tai keskisuuria toimistoja. Ulkomaiset konsulttiyritykset olivat olleet poikkeuksia 1970- ja 1980-luvulla. Pari ruotsalaista oli yrittänyt päästä Suomen markkinoille, mutta poistuivat vähin äänin Pohjanlahden länsipuolelle.

Konkurssit, yrityssaneeraukset, omistajanvaihdokset, yritysten uudelleen perustamiset yhtäältä sirpaloittivat, mutta toisaalta keskittivät suunnittelualaa. Ulkomaiset, maailmanlaajuiset konsulttiyritykset tulivat yritystoin Suomen markkinoille. Vastaavasti jotkut suomalaiset konsulttitoimistot pystyivät laajentamaan toimintaansa ulkomaille.

Esimerkiksi lamavuonna 1993 Jaakko Pöyry-yhtiöt työllisti Suomessa lähes kolmanneksen SKOLin jäsenoimistojen palveluksessa olleesta henkilöstöstä. Yhtiöiden markkinajohtajuus vain korostui suunnitteluviennissä, jossa se oli kolme neljäsosaa ja suomalaisten suunnitteluyritysten kansainvälisistä toiminnoista yli 90 prosenttia. Jaakko Pöyry-yhtiöt oli aikaisempina vuosina määrätietoisesti laajentanut yritystoin ja toimialajärjestelyin rakennus- ja infrasuunnittelun osaamista ja syventämistä maailmanlaajuisestikin vahvan tuotanto-suunnittelun rinnalla.

Uuden vuosituhatosen alussa ruotsalainen ÅF-IPK osti viidenneksen osuuden metsäteollisuuteen erikoistuneesta CTS Engineering'in osakkeista. Yritys oli perustettu vuonna 1973 Teollisuussuunnittelu Oy-nimisenä ja se kuului 1990-luvun alussa Eko-

non metsäteollisuusryhmään. Syyskuussa 1992 yritys muutti nimensä CTS Engineering Oy:ksi. Kouvolassa residenssiään pitänyt CTS osti puolestaan kymmenen prosenttia ÅF-IPKn osakkeista. Tarkoituksena oli saada tasaveroinen kilpailija Pöyrylle Euroopan markkinoille. ÅF-IPK oli osa ÅF Groupia, joka oli Ruotsin johtava teollisuuden konsultti-toimisto. ÅF-IPK työllisti tuolloin runsaat 600 henkilöä ja CTS 240 henkilöä, joista 27 yrityksen johto mukaan lukien omistivat CTSn.

Myöhemmin ÅF-Consult osti silloisesta Imatran Voimasta irtautuneen ja energiatekniikkaan suuntautuneen Enpriman. ÅF-Consult toimii Vantaalla entisissä Imatran Voiman tiloissa ja työllistää noin 180 henkilöä.

Suunnittelualan merkittäviä yrityskauppoja tehtiin joulukuussa 2001, kun englantilainen WSP-ryhmä osti LT-Konsultit Oy:n. Osakkeiden osti tehtiin ruotsalaisen tytäryhtiön WSPn ruotsalaisen tytäryhtiön AB Jacobson & Widmarkin kautta. Lontoon pörssissä noteerattu WSP Group työllisti tuoloin maailmanlaajuisesti yli 5 000 henkilöä ja aikaisemmin Ruotsista ostettu Jacobson & Widmark noin 2 000 henkilöä.

LT-Konsultit työllisti tuolloin noin sata henkilöä liikenne-, infrastruktuuri- ja ympäristösuunnittelussa. Ostajaa kiinnosti mahdollisuus päästä suomalaisyrityksen avulla Suomen lisäksi Venäjän ja Baltian markkinoille sekä Euroopan komission rahoittamiin projekteihin. LT-Konsulttien entiset pääomistajat Pentti Murole ja Kari Lautso puolestaan totesivat lehdistötiedotteessa, että ”olemme hyvin innostuneita toiminnasta maailmanlaajuisen yhtiön ja verkoston osana. Kauppa osoittaa, että osaamisemme on kansainvälisesti arvostettua ja haluttua”.

Merkittävimpiä kotimaisia suunnittelualan yrityskauppoja oli puolestaan Aaro Kohonen Oy:n myynti Finnmap Consulting Oy:lle tammikuussa

2003. Finnmap Consulting oli noussut Fenix-linnun tavoin 1990-luvun laman tuhkaista. Aaro Kohonen Oy oli raskaita tappioita tehden ja Teklan konserniavustusten tuella selviytynyt laman yli.

Finnmap Consulting oli kasvanut maan suurimmaksi rakennustekniseksi suunnittelutoimistoksi. Konsernilla oli aluetoimistoja ja tytäryhtiöitä kymmenellä paikkakunnalla kotimaassa sekä toimintaa Virossa ja Puolassa. Konsernin liikevaihto oli kasvanut 22 miljoonaan euroon vuonna 2002 ja se työllisti 340 henkilöä.

Vuonna 1972 perustettu Aaro Kohonen Oy oli maan johtavia rakennesuunnittelutoimistoja. Kautantekovaiheessa yhtiössä suunniteltiin mm. tuoloin maan suurimman talonrakennuskohteen, Kampin keskuksen rakenteita. Yhtiön liikevaihto oli vuonna 2002 noin 3,3 miljoonaa euroa ja se työllisti 65 henkilöä.

Maa ja Veden kohtalonhetket

SKOLin jäsenoimistojen kohtaloita yrityskauppojen myllerryksessä kuvaa vaiherikkaasti Maa ja Veden tapahtumat.

Vuonna 1949 perustettu yksityisomisteinen Insinööritoimisto Maa ja Vesi Oy kaavaili kalliokaivojen, nykykielellä porakaivojen rakentamisesta haja-seutujen vesihuollon parantamiseksi. Yhtiö sai lisenssin ruotsalaisen köysiporakoneen hankintaan, mutta poraustoiminta osoittautui odotettua hankalammaksi ja taloudellisesti tappiolliseksi.

Maaliskuussa 1951 Insinööritoimisto Vesto Oy tuli apuun ja osti osake-enemmistön Maa ja Vesta. Lisäksi yhtiö joutui myymään kallioporakoneensa uudelle omistajalle, minkä jälkeen perustajajäsenet myivät loputkin osakkeensa Vestolle. Todekkoon, että tuolla köysiporakoneella porattiin vuosikymmenen lopulla yli 800 metrin syvyisiä testireikiä Mallasjuomalle Lahdessa sekä Helsingin

Pitäjänmäessä Valiolle porakaivojen rakentamista varten.

Vesto oli kiinnostunut ruotsalaisesta tietotaidosta ja ryhtyi neuvottelemaan Ingenjörfirma Orrje & Co:n kanssa yhteisen vedenhankintayhtiön perustamisesta. Ruotsalaisyhtiölle myytiinkin puolet Maa ja Veden osakkeista huhtikuussa 1952. Myöhemmin Skandiakonsult Ab:n nimellä tunnettu yhtiö vähensi omistussuuttaan Maa ja Vedestä ja myi loputkin osakkeensa Maa ja Veden henkilökunnan eläkesäätiölle vuonna 1984. Eläkesäätiöstä muodostui tämän jälkeen yhtiön suurin omistaja, millä oli suuri merkitys yhtiön tulevan kehityksen kannalta.

Maa ja Vesi herätti konsulttipiireissä epäluuloa, kun sen omistajana oli urakoitsija. Yhtiöllä ei ollut edes omaa henkilöstöä, vaan Veston henkilöstö teki tutkimus- ja suunnittelutehtävät sekä usein toimiksiantoihin sisältyi työmaatehtäviä ja valvontaa. Tämän tyyppisen toimiston konsulteilla ei ollut mitään asiaa vuonna 1951 perustetun Suomen Neuvottelevien Insinöörien Liiton SNILin jäseniksi.

Tilanne muuttui, kun Maa ja Vesi sai vuosikymmenen lopulla, toukokuussa 1959 sai oman, emoyhtiöstä riippumattoman organisaation, henkilöstön ja toimitilat. Yhtiön palvelukseen siirtyi parisenkymmentä asiantuntijaa Veston palveluksesta ja ensimmäiseksi päätoimiseksi toimitusjohtajaksi nimitettiin, diplomi-insinööri Uki Rausti. Vestolta ostettiin myös yhtiön toiminnalle tärkeä vesilaboratorio.

Maa ja Veden osakepääoma kaksinkertaistettiin, mistä yhtiön henkilöstö merkitsi puolet. Lisäksi Vesto myi loputkin Maa ja Veden osakkeensa yhtiön henkilöstölle 1960-luvun alussa. Näin Maa ja Vesi sai riippumattoman suunnittelutoimiston statuksen ja leiman. Yhtiön kolme diplomi-insinööriä Uki Rausti, Ilmari Nikander ja Antti Natukka hyväksyttiin SNILin jäseniksi vuonna 1961.

Antti Natukka toimi SNILin sihteerinäkin,

mutta erosi vuonna 1964 tuosta tehtävästä. Syynä oli yhdistyksen johdon epäluuloinen suhtautuminen yhtiömuotoisten toimistojen henkilöiden jäsenanomuksiin. Esimerkiksi Maa ja Veden laboratoriojohtaja, diplomi-insinööri Vuokko Hagmanin ja Kunnallistekniikan Kalevi Erantin jäsenhakemukset olivat ”lojuneet kuukausikaupalla yhdistyksen hyllyllä”.

Myöhemmin vuonna 1966 Maa ja Veden kaikki viisi SNILin jäsentä erosivat liitosta. Seuraavan vuoden lokakuussa Kunnallistekniikka, Maa ja Vesi sekä Viatek olivat perustamassa Suomen Konsultti-toimistojen Liitto SKOLia. Tuon perustavan kokouksen puheenjohtajana toimi Antti Natukka.

Ruotsalaisvoimin tiesuunnitteluun

Maa ja Veden päätoimialoja olivat alun perin vesihuolto, pohjavesitutkimukset ja geotekniikka. Satamasuunnittelu aloitettiin 1960-luvun alussa, kun ensimmäiseksi työksi saatiin Inkoon syväsataman tutkimus- ja suunnittelutyöt. Maailmanpankki rahoitti 1960-luvulla suomalaisia moottoritiehankkeita, joista myös ruotsalaiset suunnittelutoimistot olivat kiinnostuneita. Niinpä Maa ja Vesi sekä sen ruotsalainen omistaja Orrje & Co liittoutuivat Helsinki-Turku moottoritien suunnittelutoimeksiannoista ja ensimmäiseksi työksi saatiin Gumböle-Veikkola- välinen osuus.

Kotimaassa yhtiö oli lähtenyt perustamaan aluetoimistoja jo Veston omistajuuden aikana 1950-luvulla Ouluun ja Lapualle. Myönteisten kokemusten siivittämänä Turkuun perustettiin aluetoimisto 1960 ja myöhemmin samalla vuosikymmenellä Kuopioon, Lappeenrantaan ja Jyväskylään. Jokaisen aluetoimiston perustoiminnoksi muodostui vesihuolto, jota täydennettiin pian geotekniikalla. Aluetoimistoja perustettiin myöhemmin lisää ja taloudellisessa laskusuhdanteessa niitä jouduttiin sul-

Juva Oy oli vuonna 1986 kasvuhakuinen yritys, jonka johtoryhmään kuuluivat vasemmalta Raimo Vierimaa, Erkki Juva, Jorma Eskola, Jouko Ranta ja Pekka Sivula. Yritys oli tuolloin päässyt ensimmäisenä suunnittelutoimistona pörssin OTC-listalle.

kemaankin. Lopetettu aluetoimisto saatettiin avata uudestaan, mikäli siihen oli edellytyksiä.

Maa ja Vesi oli päässyt ruotsalaisavuin kiinni suomalaiseen tiesuunnitteluun. Vastaavasti 1970-luvun energiakriisi avasi mahdollisuuksia vientitöihin öljyntuottajamaissa. Niinpä viisi suunnittelutoimistoa perustivat vientiyhteenliittymän Deveconin. Perustajia olivat Arkkitehtitoimisto Castren-Jauhiainen-Nuuttila, Ekono Oy, Liikennetekniikka Oy, Insinööritoimisto Eero Paloheimo & Matti Ollila sekä Maa ja Vesi.

Viennin kasvua kuvaa esimerkiksi Maa ja Veden vientiliikevaihdon kehittyminen muutamasta prosentista kokonaisliikevaihdosta 20–30 prosenttiin muutamassa vuodessa 1970-luvulla. Deveconin osuus Maa ja Veden viennistä oli kaksi kolmasosaa. Devecon sai vientitöitä mm. Pohjois-Afrikasta, Lähi-idästä ja Vietnamista. Vientiyhtiön merkitys korostui, kun esimerkiksi vuonna 1981 Maa- ja Veden viennistä noin 80 prosenttia kertyi Deveconin kautta. Loput 20 prosenttia saatiin Neuvostoliiton

rajarajaprojekteista, lähinnä Svetogorskista.

Sittemmin Deveconin merkitys alkoi vähetä, kun omistajat kävivät kädenvääntöä mm. Vientitakuulaitoksen vaatimista takuista isoissa projekteissa. Maa ja Vesi sai esimerkiksi vuonna 1987 enää viennistään kolmisen prosenttia Deveconin kautta, joten se myi 20 prosentin osuutensa Ekonon emoyhtiö Ety-Finance Oy:lle yhdellä (1) markalla. Tosin yhtiö oli saanut Deveconin entisen toimitusjohtajan Harri Leppäsen vientijohtajakseen vuonna 1984.

Pyrkimys suoraan vientiin oli monella yrityksellä kivulloista, sillä Maa ja Veden oma suora vienti koki kolauksia. Ensimmäinen ulkomainen toimipiste perustettiin vuonna 1978 Nigeriaan, jossa yhteistyötä tehtiin kolmen paikallisen konsulttitoimiston kanssa. Töitä kyllä saatiin, mutta rahaa ei, joten toimisto suljettiin vuoden kuluttua. Samoin kävi vuonna 1983 Kameruniin perustetun toimiston kanssa. Nyt yhteistyökumppaneina olivat suomalaiset Vesi-Pekka ja Nokia, mutta toimisto jouduttiin sulkemaan jo toisena toimintavuonna.

Henkilövaihdoksia ja yrityskauppoja

Maa ja Vesi Oy:tä 23 vuotta luotsannut rakennusneuvos Uki Rausti jäi vuonna 1982 eläkkeelle. Rakennusneuvoksen arvon hän saanut vuotta aikaisemmin 60-vuotispäivänään. Uudeksi toimitusjohtajaksi nimettiin tekninen johtaja Antti Natukka ja hänen varamiehikseen diplomi-insinööri Matti Tikka.

Antti Natukan viisivuotinen toimitusjohtajakausi ajoittui taloudelliseen nousukauteen lukuun ottamatta vuosia 1983–1984. Tällöin Irakin ja Ira-

taloustiistai

Köyhempi osti rikkaampansa Juva Oy rakentaa suurtoimistoa insinöörisuunnitteluun

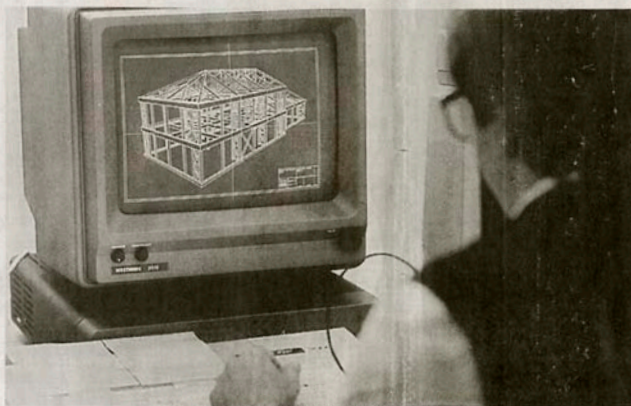
Juva Oy osti viime viikolla 45 prosenttia Maa ja Vesi Oy:n osakekannasta.

Köyhempi osti rikkaampansa.

Jos operaation loppuosakin onnistuu, Maa ja Vesi Oy:n määräysvalta siirtyy Juva Oy:lle.

Silloin Pöyryn ja Ekonon rinnalle on nousut kolmas insinöörisuunnittelun suurryhmittymä.

Osapuolilla on eri käsitykset siitä, mitä kauppa merkitsee. Juvan tiedotteen mukaan kauppa synnytti "Suomen suurimman rakennusalan insinööritoimistoyhitymisen". Juva-toimitusjohtaja Jouko Ranta perustelee laskentatapaansa sillä, että Pöyryn ja Ekonon kärkeksiä 400 000 markkaa vuodessa. Juvan pääomakulut Tapiolan uudesta toimitalostaan ovat 3 miljoonaa vuodessa. Juvan toimeksiantajien rakennetakin voidaan nyt oikaista edullisemmaksi. On mahdollisuus päästä kiinni kuntien ja valtion rakennus-

Perspektiivikuva Juvan järjestelmässä. Tätä hämmästelevät japanilaisetkin.

Helsingin Sanomien kirjoituksessa Kyösti Reunanen tarkasteli yhtäältä Juvan yritysostoa ja suunnittelualan viittä suurta toimijaa. Juvan tietotekniikka oli tuolloin alansa huippua. Kuvan perspektiivikuva jopa japanilaisetkin kävivät kirjoituksen kuvatekstin mukaan ihastelemissa.

nin välinen sota oli tuonut rakenteellisia muutoksia suomalaisyritysten vientitoimintaan. Kotimaassa Maa ja Vesi jatkoi alueellista laajentumista ja kasvatti markkinaosuuttaan yritysostoin. Yhtiön kehitystoiminta toi tiehankkeisiin laajamittaisesti cad-suunnittelun, kun ensin oli kehitetty digitaalinen maastomallituotanto.

Maa ja Vesi oli taloudellisesti hyvässä kunnossa, kun Antti Natukka tapasi Svetogorskin vihkiäisissä Juva Oy:n toimitusjohtaja Jouko Rannan. Tällöin Jouko Ranta otti esiin mahdollisuuden ostaa Maa ja Vesi, jonka pääomistajia olivat Antti Natukan lisäksi yhtiön hallituksen puheenjohtaja, rakennusneuvos Uki Rausti ja varapuheenjohtaja Ilmari Nikander.

Juva Oy oli puolestaan ensimmäisenä suunnittelutoimistona mennyt tai pikemminkin päässyt vuonna 1986 pörssin OTC-listalle, josta se oli saanut kerätyksi riskipääomaa. Tuon ajan pörssihuu-

maa kuvastaa toimitusjohtaja Jouko Rannan haastattelu Rakennuslehdessä. Siinä hän totesi, että "kyllä minä näillä pörssipuhasteluilla saan enemmän tulosta aikaan kuin yrityksen 760 henkeä suunnittelupöytien äärellä".

Jo joulukuussa 1986 oli päätetty, että Maa ja Veden toimitusjohtajana aloittaa elokuun 1987 alusta diplomi-insinööri Pentti Piri. Varatoimitusjohtajana oli määrä aloittaa Matti Tikka. Pentti Piri oli tullut yhtiön palvelukseen jo syyskuussa 1967, joten hänellä oli perusteellinen tuntemus yhtiön tilasta ja toiminnoista.

Maa ja Veden kolme pääomistajaa pääsivät Juva Jouko Rannan kanssa sopimukseen osakkeiden myymisestä, kun kaikki kolme olivat lisäksi jo eläkeikäisiäkin. Kauppalehti julkaisi etusivullaan 3. kesäkuuta 1987 yrityskaupan otsikoimalla, että "Pöyrylle ja Ekonolle haastaja – Juva osti Maa ja Veden". Yhtiön toimivalle johdolle oli asiasta ilmoitettu edellise-

12.9.1991

Pörssi puuhastelu kannattaa...

”Kyllä minä näillä pörssi puuhasteluilla saan enemmän tu-
lostoa aikaa kuin yrityk-
sen 700 henkilösuoritte-
lupotyön äärellä”, kehoi
Juva Oyn toimitusjohtaja
Jouko Ranta ja Rakennus-
lehdessä haastatetuksa
1988. ”Ehkä henkilöistä
toivoo, että yrityksen joh-
to olisi aktiivisemmin
kiinnostunut perusinsinööri-
työn kehittämisestä,
mutta ei minun sydäme-
ni siinä niin kovin suurta
piisaa tule.”

Juvan uusi pääomistaja
Jouko Ranta antanee toi-
mitusjohtaja Rannalle an-
teeksi sen, että yhtiön
osakkeiksi on romahtanut.
Se tekee loppujen
osakkeiden luvustuksen
halvaksi nyt, kun yhtiön
vedettymsää on otelista.
Odotamme mielenkiin-
nolla, millä hinnalla Ran-
ta tarjoaa lunastettavaksi
Juvan optiodistukset.
Optiolainan Juva hankki
60 miljoonaa markkaa

Jouko Ranta (vasen) pörssi puuhastelullaan enemmän kuin
insinööriinsuunnittelulla.

*Moni yritysjohtaja unohti
1980-luvun pörssi huumassa
ja kiinteistöbusineksessa
johtamansa yrityksen perustoi-
mintojen kehittämisen. Näin
tapahtui niin rakennusyrityk-
sissä kuin suunnittelutoimis-
toissakin. Siitä saatiin maksaa
karvasta laskua 1990-luvun
alun lamavuosina.*

Keskiviikkona 1. syyskuuta 1993

**”Ehkä ensi viikolla”
Juva ei pysty maksamaan optiolainansa korkoja**

Juva Oyn olisi pitänyt eilen tiistaina maksaa optiolainansa haltijoille viikkotaset korot. Lainalla ei ole pankkitaikuria ja Juvan KOP:n tilillä ei ollut rahaa, joten korkoja ei pystytty maksamaan.

Jouko Ranta

Juvan toimitusjohtaja Jouko Ranta sanoo, että tavotteina on maksaa korot ensi viikolla. Viikkotaset korkojen maksuttelu on kuitenkin onna. Juva on pyrkinyt parantamaan taloudellista asemaansa omistuksen myynnillä. Juva myi kannattavimman yksikönsä Maa ja Vesi Oyn maanastajana tehdyllä kaupalla Jaakko Pöyrylle.

Jouko Ranta kertoo, että tällä viikolla on tarkoitus tehdä toinenkin kauppa. Juvan aikoo myydä osintamain kiinteistöjä Ranta ei kerro kauppaohjintoja, mutta joka tapauksessa kaupat parantavat Juvan taseaansa.

Velkaa Juvalla oli viimeisen tilinjakson mukaan 210 miljoonaa, josta 40 miljoonaa markkaa optiolainan haltijoille.

— Hoitamattomia lainoja on Suomessa 60 miljardilla, eikä siinä 40 miljoonaa kovin paljon ole, Ranta puolustautuu. Juva laski optiolainan on jatkuvuuskaikia vielä vuosi, Juvan lainan korko on 5,5 prosenttia, joten Juvan olisi eilen pitänyt maksaa optiolainan haltijoille korkoa 2,5 miljoonaa markkaa. Juvan pitisi vuoden

ELJAS REPO

nä päivänä, joten johtoryhmä koki tiedon tulleen ”puskista”. Lisäksi Maa ja Veden johtoryhmää närästi Kaupalehden uutisen muotoilu, kun uutisessa todettiin, että ”sopivien jatkajien puute vaikutti Maa ja Vesi Oyn suurimpien yksittäisten osakkeenomistajien päätökseen myydä yrityksensä”.

Todellisuudessa Juva Oy sai yritys-
kaupassa 45 prosenttia Maa ja Veden osakkeista, mutta 56 prosenttia äänivallasta. Maa ja Vedestä, jonka laskutus oli noin 85 miljoonaa markkaa, tuli Juva Oyn tytäryhtiö. Juvan

laskutus oli puolestaan noin 70 miljoonaa markkaa. Pienempi siis osti suuremman ja myöhemmin myös ilmeni, että Juva Oy oli tappiollinen, kun taas Maa ja Vesi voittoa tuottava yritys.

Yrityskauppa oli tuolloin suurin suunnittelutoimistojen välinen toimialajärjestely. Helsingin Sanomat kirjoitti viikkoa myöhemmin taloustieteis-sivuillaan yrityskaupasta, että ”Köyhempi osti rikkaampansa – Juva Oy rakentaa suurtoimistoa insinööri-suunnitteluun”. Kyösti Reunanen tarkasteli laajassa kirjoituksessaan suunnittelualan viittä suurta toimijaa: ETY-konsernia, Jaakko Pöyry-yhtiötä, Maa ja Vesi + Juvaa, Finnmap-konsernia sekä PI-yhtiötä.

Konserniyhtiöksi

Juva Oy pyrki ostamaan loputkin osakkeet pienomistajilta saadakseen Maa ja Veden osaksi Juvan konserniyhtiötä. Tämän jälkeen konserniavustukset olisivat mahdollisia. Pienomistajia pyrittiin pehmittämään puheilla ja lupauksilla pörssi yhtiön toimitusjohtajuudesta, Pentti Piri muisteli toukokuussa 2011 antamassaan haastattelussa.

Pienomistajat taipuivat vasta puoleltoista vuoden jälkeen, kun Pentti Piri oli ensin joutunut ohi-tusleikkaukseen ja ostotarjousta oli nostettu yli kaksinkertaiseksi 1 200 markasta 2 500 markkaan osakkeelta. Pentti Piri ja Matti Tikka sekä yhtiön eläkesäätiö myivät tällöin osakkeensa Juvalle, jonka omistus nousi yli 90 prosenttiin.

Vielä saman vuoden 1988 aikana Maa ja Veden Lauttasaaren toimitalo pantiin myyntiin. Kauppa tehtiin vuoden lopussa 70 miljoonalla markalla ja myynnistä saadut varat tuloutettiin osinkoina emoyhtiölle. Maa ja Vesi saattoi sen sijaan jatkaa vuokralaisena entisissä tiloissaan.

Kun 1990-luvun lama alkoi ravistella koko Suomen talouselämää, Maa ja Vedessä ryhdyttiin tervehdyttämään toimintaa. Yhtäältä tämä tarkoitti henkilöstön vähentämistä. Kun yhtiöstä tuli Juvan tytäryhtiö vuonna 1987, henkilöstön määrä oli 340 henkilöä. Tämän jälkeen se kasvoi vielä lähes 420 henkilöön vuonna 1991. Tämän jälkeen alkoi raju pudotus. Esimerkiksi vuonna 1994 henkilöstön määrä oli noin 280 henkilöä, joista 90 lyhennetyllä työajalla tai kokonaan lomautettuna. Vasta vuonna 1998 lomautuksista voitiin kokonaan luopua.

Joskin Maa ja Vedessä henkilöstöä supistettiin ja toimialarönsyjä karsittiin, Juvassa ei voimakkaasti tervehdyttämistoimiin ryhdytty. Emoyhtiön taloudellinen tilanne sen sijaan vaikeutui entisestään. Vuosina 1991–1993 otteet kovenivat jopa laittomuuk-sien puolelle, kun Juva halusi Maa ja Vedeltä taloudellista tukea, Pentti Piri muisteli haastattelussaan.

Pentti Piri lähetti esimerkiksi Jouko Rannalle 9. syyskuuta 1991 päivätyyn kirjeen kaavailuista siirtää Maa ja Veden vakuuksia Juva Oy:lle. Pentti Piri piti vakuuksien siirtoa Maa ja Veden kannalta ”suorastaan vaarallisina, lainvastaisina ja toisaalta Maa ja Vesi tarvitsisi vakuuksiaan itse parin kuukauden kuluessa”. Lokakuussa 1992 Juvan hallitukselle lähetettiin kirje Maa ja Veden antamista lainoista, joita haluttiin takaisin yhtiön tilan tervehdyttämiseksi, sillä maksuvalmius oli vain yksi viikko, kun sen pitäisi olla vähintään kaksi kuukautta.

Fuusiota kaavailtiin

Yhtiöiden välinen tilanne kärjistyi entisestään, kun Juvan johdossa kaavailtiin Maa ja Veden fuusioimista emoyhtiöön. Pentti Piri piti 22. joulukuuta 1992 Jouko Rannalle lähettämässään faxissa ”fuusiota täysin kuolleena syntyneenä ajatuksena”. Piri totesi Maa ja Veden maksaneen Juvalla siihen mennessä noin 90 miljoonaa ja lainanneen 42 miljoonaa markkaa. Juvan velkasalkun siirtyminen Maa ja Vedelle, merkitsisi 110 prosentin varmuudella yhtiön konkurssia muutaman kuukauden sisällä. Faxi päättyy toteamukseen, että ”täysin pois suljettu ajatus fuusio”.

Maa ja Veden kohtalonhetkistä käytiin ankaraa kädenvääntöä ja taistelua. Kysymys oli ulkoisesta ja neuvotteluja käytiin kireissä tunnelmissa toimitusjohtajan eroilmoitus toisessa kädessä, Pentti Piri muisteli. Tilanne onneksi helpottui, kun vielä loppuvuoden 1992 kuluessa emoyhtiön suostumuksella voitiin ryhtyä neuvottelemaan Maa ja Veden myynnistä emoyhtiön pelastamiseksi.

Neuvottelut käynnistyivät Jaakko Pöyry-yhtiöiden kanssa, mutta keskeytyivät alkuvuodesta 1993. Tällöin Jaakko Pöyry-yhtiöt ja Ekono Oy sopivat viiden toimialayhtiön muodostamisesta maaliskuun loppupuolella. Nämä viisi yhtiötä olivat Energia-

Ekono, JP-Ympäristö Oy, JP-Suunnittelu Oy, Rakennus-Ekono Oy, Jouko Salonen Terasto Oy. Yhtiöt olivat alansa markkinajohtajia Suomessa ja ne työllistivät Suomessa noin 800 henkilöä ja niiden yhteinen liikevaihto oli noin 250 miljoonaa markkaa. Tämä toimialajärjestely ei kuitenkaan estänyt Ekonon ajautumista konkurssiin toukokuun puolivälissä, sillä yhtenä painolastina oli laskusuhdanteessa valmistunut moderni toimistotalo Espoon Otaniemessä.

Pöyryä kiinnosti ensisijaisesti Maa ja Veden vesihuollon osaaminen, mutta myyjä asetti ehdoksi koko yhtiöryhmän myynnin. Neuvottelujen jatkuessa, osin pitkittyessä Maa ja Veden osastopäälliköt kokoontuivat toimitusjohtajan kutsusta yhtiön saunatiloihin pohtimaan neuvottelutilannetta. Tällöin päädyttiin yhteisesti toteuttaa henkilöstön MBO-kauppa, jota varten saatiin kahden miljoonan markan rahoituskin kootuksi. Silloinen Kansallis-Osake-Pankki ilmoitti harkitsevansa kaupan rahoittamista.

Tämän tiedon vuotaminen herätti viimeistään Pöyryn neuvottelijat ja yhtiön toimitusjohtaja Kari Stadigh soitti Pentti Pirille, että ”tämä aikoo vetää välistä”. Neuvotteluilla oli sikäläkin kiire, koska neuvottelut oli saatava päätökseen ennen Juvan optiolainan erääntymistä elokuun loppuun mennessä.

Todettakoon, että Kauppalehdessä 24. elokuuta 1993 julkaistussa tilinpäätösanalyysissä Juvan luvut olivat surullista luettavaa, konsernin nettotulos oli 24 miljoonaa markkaa miinuksella, mikä edusti 12 prosenttia liikevaihdosta. Nettotulos oli ollut miinuksella myös vuosina 1989 ja 1991. Konsernin tilauskanta oli 67 miljoonaa, mutta siitäkin keskeytyneiden töiden osuus oli noin 20 miljoonaa markkaa. Tilinpäätösanalyysin otsikko kertoi jo sinänsä tilanteen vakavuuden: ”Juva-konsernin talous keikkuu veitsenterällä”.

Kun Maa ja Veden Pentti Piri sekä Pöyryn Kari Stadigh menivät elokuun lopulla pankkiin neuvot-

telemaan yrityskaupasta, Maa ja Veden MBO-henkilöstölle oli tiedotettu neuvottelusta. Mikäli Pöyry ostaisi yhtiön, sitä pidettiin hyvänä ratkaisuna. Ratkaisevat neuvottelut käynnistyivät klo 10 aamulla pankin avautuessa, jatkuivat koko päivän, illan ja päättyivät seuraavana yönä klo 2. Ratkaisuun päästiin, mutta kelloja jouduttiin kääntämään pari tuntia taakse päin Juvan optiolainan erääntymisen takia. Juvan hallitus hyväksyi Maa ja Veden myynnin JP-Finance Oy:lle.

Juva hakeutui konkurssiin

Todettakoon, että syyskuun 1. päivän Kauppalehdessä oli kirjoitus otsikolla: ”Juva ei pysty maksamaan optiolainansa korkoja”. Kirjoituksessa todettiin Juvan velkojen määräksi 210 miljoonaa markkaa, josta optiolainan osuus oli 40 miljoonaa. Optiolainan korot olivat puolestaan 2,5 miljoonaa markkaa, joita ei siis pystytty määrääjassa maksamaan lainanhaltijoille. Muutaman viikon kuluttua syyskuussa 1993 Juva Oy hakeutui sittemmin omasta hakemuksestaan konkurssiin, mistä aiheutui Maa ja Vedelle noin 25 miljoonan markan menetykset.

Juvan konkurssi koski sen päätoimialaa, rakennetekniikkaan keskittynyttä Kalvdal-yhtiötä, joka oli entinen Oy Juva Engineering Ltd. Konkurssiin asetettiin myös Hämeen Juva, muttei Juvan entisiä ja jo yhtiötettyjä aluetoimistoja. Niin ikään joitakin Juvan tytäryhtiöitä asetettiin konkurssiin.

Joulukuussa 1993 annetun tiedotteen mukaan Juva-ryhmän muodostivat Insinööritoimisto Juva Oy, rakennesuunnitteluun erikoistunut Oy Juva Engineering Ltd, kansainvälisiin toimintoihin keskittynyt Juva Consulting Oy sekä ohjelmistoyhtiö Cadex Oy. Juvalla oli lisäksi Pietarissa suomalaisvenäläinen suunnittelyyhtiö North West Consultants sekä Moskovassa yhteistyöyritys Proektsofin.

Myöhemmin joulukuussa 1993 ilmoitettiin Oy Juva Engineeringin siirtyneen tehdyllä kaupalla avainhenkilöiden omistukseen. Tuolloin yrityksessä oli kymmenen toimivaa henkilöä. Yhtiön vahvuuksia oli tuolloin rakennussuunnittelussa käytetty 3D-tekniikan käyttö, kun suunnitelmista yli 90 prosenttia tehtiin tietokoneavusteisesti ja pääosin kolmiulotteisesti.

Maa ja Vesi kuiville

Maa ja Veden kohtalo oli siis veitsenterällä, mutta se sai omistajakseen suomalaisen omistajan, joka antoi uudelle yhtiölleen mahdollisuuden kehittää toimintojaan. Esimerkiksi lokakuussa 1993 JP-Ympäristön henkilöstö ja toiminnot siirtyivät Maa ja Veden Lauttasaaren toimistoon. Toimitusjohtaja Pentti Piri jäi eläkkeelle elokuussa 1996 jouduttuaan toisen kerran ohitusleikkaukseen. Hän oli joutunut luotsaamaan yhtiötä vaikeina aikoina, mutta onnistui välttämään uhkaavat karikot.

Jos JP-Finance pelasti Maa ja Veden yhdenellätoista hetkellä, helppoa ei ollut ostajallakaan. Jaakko Pöyry-yhtiöt horjui näet itsekkin konkurssin partaalla, mutta maaliskuussa 1995 Finnvest Oy turvasi Jaakko Pöyry-yhtiöiden tulevaisuuden ja jatkuvuuden monimutkaisilla rahoitusjärjestelyillä.

Riippumattomuus ohjenuorana

Laman pohjallakin, konkurssiviikatteen harventamassa yritys kenttää SKOL pyrki ylläpitämään korkeatasoista jäsenkuntaa. Useiden konkurssitapausten osalta jäsenpolitiikkaan jouduttiin linjaamaan. Sama koski riippumattomuustulkintaa, jota pohdittiin mm. huhtikuussa 1993 pidetyssä hallituksen kokouksessa.

Hallitus tarkasteli kokouksessaan kansainvälisen konsulttijärjestön FIDICin ja ruotsalaisen SKI-Fin sekä tanskalaisen FRIn riippumattomuustulkintoja. SKOLin sääntöjä todettiin tulkitun eri aikoina hieman vaihtelevasti, koska mitään kirjoitettua jäsenpolitiikkaa tai tulkintaohjetta ei ole laadittu. Epäselvissä tapauksissa oli pyritty löytämään yhteyksiä aikaisempiin jäsenvalintoihin, hallituksessa jouduttiin toteamaan.

Puheenjohtaja, arkkitehti Kalle Vartolan ehdotuksesta riippumattoman konsulttitoiminnan perustulkinaksi saatiin seuraava näkemys:

”Riippumaton konsulttitoiminta tarkoittaa, että konsultti toteuttaa toimeksiantonsa täysin tilaajan edun mukaisesti ja yrityksen omistuspohjasta ja omistajista riippumattomasti. Riippumattomuus edellyttää myös, että pääosa konsultin toimeksiannosta saadaan muilta kuin pääomistajilta”.

Kehitystyö jatkui

Tutkimus laman yli näytti siivittävän SKOLin kehitystoimintaa taloudellisesti ja henkisesti vaikeina vuosina. Teknologian kehittämiskeskus TEKES rahoitti mm. Rakentamisen laatu – tutkimusohjelmaa. Tähän sisältyivät laatujärjestelmämallien kansiot, jotka jaettiin marraskuussa 1993 jäsenoimistoille. Laatuprojektin jatkona SKOL oli käynnistämässä yhdessä tilaajien kanssa konsulttitoimistojen laatujärjestelmämallien arviointi- ja hyväksymismenettelyn kehittämishankkeen.

Suunnittelijoiden ja rakennuttajien yhteistyönä valmistuivat talonrakentamisen uudet tehtäväluettelot: ARK 93, GEO 93, LVI 93, RAK 93, SIS 93, SÄHKÖ 93 sekä TATE 93. Syyskuussa tehtäväluettelot jaettiin rakennuttajille ja suunnittelijoille, minkä jälkeen ne otettiin koekäyttöön.

Tielaitoksen kanssa SKOL oli kehittämässä Tiensuunnittelun laatujohtaminen – projektia, joka saatiin sisällön osalta päätökseen. Yhteistyöhön sisältyi myös arviointimenettelyyn perustuva konsultin valintaprosessi. Tätä kehitettiin osana tiensuunnittelun strategiatyöskentelyä.

Ulkomaa- ja kauppa- ja liikenne ministeri Pertti Salolainen toi valtiovaltan tervehdyksen juhlivalle 40-vuotiaalle SNILille elokuussa 1991 Finlandia-talossa pidetyssä valtakunnallisessa konsulttipäivässä.

SNILin juhlavuosi

Laman alkuvaiheessa vuoden 1991 elokuussa järjestettiin Finlandia-talossa valtakunnallinen konsulttipäivä. Tarkoituksena oli kohottaa yhtäältä konsulttialan näkyvyyttä ja imagoa sekä toisaalta muistaa Suomen Konsulttiyhdistys SNILiä. Päivän teeman näet oli 40 vuotta järjestäytyneitä konsulttitoimintaa. Tilaisuuteen osallistui yli 300 kutsuvierasta, joille valtiovalan tervehdyksen toi ulkomaa- ja kauppa- ja liikenne ministeri Pertti Salolainen.

Finlandia-talon konsulttipäivän jälkeen osa vierasta lähti SNILin juhlaristeilylle, joka suuntautui

SNILin risteilyllä Gotlantiin oli merihenkistä ohjelmaa, jossa merten jumala Neptunus piti järjestystä m/s Kristina Brahella. Keskellä SNILin naistoimikunnan puheenjohtaja Irene Kalervo-Vähäkallio sekä SNILin puheenjohtaja Arne Lemström. Taustalla kipparin lakki päässään ohjelman juontaja Erkki Kupari.

Gotlantiin. Perillä Visbyssä kaksi SNIL-S -konsulttia Erkki Juva ja Seppo Pyyskänen mittaailivat iloisella mielin kaupungin katuja, kun katse osui erään vaate-liikkeen näyteikkunassa somisteena olevaan afrikkalaiseen puuveistokseen, päätään käsiensä välissä pitelevään, laihaan ja kyykyssä istuvaan miesfiguuriin.

Konsultit menivät liikkeeseen ja ryhtyivät hieromaan kauppaa tuosta afrikkalaispöloisestä. Ruotsalaiskauppiaisi taisi hieraista toisenkin kerran hiuksiaan ennen, kun suostui myymään puuveistoksen suomalaiskonsulteille. Niinpä veistos oli saatava satamaan, mutta hetken kannettuaan tuota painavaa figuuria, sille oli hankittava omat sateenvarjoratat. Näin afrikkalaisveistos saatiin ohikulkijoiden katseiden ja hämmästyneiden ilmeiden saattelemina laivaan.

Paluumatkalla tuo puuveistos ristittiin Nilliksi. Veistoksen jalustaan on myöhemmin kaiverrettu metallilaatta, jossa on teksti: "Nilli – laman ajan konsultti syntynyt Keniassa, ristitty Itämerellä SNILin 40v -juhlaristeilyllä 17.8.1991".

Eurooppa muutosten kourissa

Eurooppa eli tuolloin 1990-luvun alussa suurten muutosten keskellä ja mm. Baltian maat itsenäistyivät vuonna 1991. Suunnittelualan kansainvälisten järjestöjen FIDICin ja CEDICin sekä pohjoismaisen RINORDin kautta seurattiin eurooppalaista integraatiota. FIDICin toimitusjohtajatapaaminen järjestettiin huhtikuussa Helsingissä ja Tallinnassa, jossa tavattiin virolaisia konsultteja. Tämä olikin ensimmäinen tapaaminen virolaisten kanssa sitten maan itsenäistymisen.

Kotimaassa SKOL piti tiiviisti yhteyttä ulkoasiainministeriön kehitys yhteistyöosastoon. Toukokuun 1991 lopulla järjestettiin sitten yhteistyössä seminaari, "Laatua yhteistyöllä". Niin ikään pyrittiin luomaan kontakteja ulkomaisiin kehitysrahoituslaitoksiin, jotka investoivat ulkomaisiin kehityshankkeisiin.

Euroopan yhdentyminen heijastui myös kansainvälisiin järjestöihin. Vuonna 1992 kaksi eurooppalaista konsulttialan kattojärjestöä yhdistyivät uu-

deksi liitoksi, European Federation of Consulting Engineering Associations EFCA. SKOL liittyi jo perustavassa kokouksessa tämän uuden liiton jäseneksi.

Työnantajajäsenyyden puntarissa

Lama myllersi yhtäältä elinkeinoelämän ja rakenusalan järjestökenttää. Suomen Työnantajain Keskusliitto STK ja Teollisuuden Keskusliitto TKL olivat yhdentymässä vuoden 1993 alusta lukien. Uuden keskusliiton nimeksi oli määrä tulla Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto.

SKOLin hallituksessa oli tuota keskusliittojen yhdentymiskehitystä seurattu tarkkaan jo vuoden 1991 puolella. Tuolloin liitto päätti jatkaa STKn jäsenyyttä ja selvittää kantaansa STKn ja TKLn yhdentymisen jälkeen. SKOL keräsi esimerkiksi jäseniltään STKn jäsenmaksut vuonna 1991 yhteensä runsaat 1,6 miljoonaa markkaa, mikä tarkoitti 0,12 prosenttia maksetuista palkoista.

Työnantajaliittona SKOL pyrki vaikuttamaan sekä suoraan että STKn kautta työmarkkinoiden yleisiin pelisääntöihin. Tarkoituksena oli päästä joustavaan työvoiman käyttöön ja mahdollisimman vapaaseen sopimuskäytäntöön. Erityisesti työntekijöitä koskeviin lomautusaikeisiin pyrittiin saamaan joustoa. Taustalla oli sekin, että lamavuonna 1992 SKOLin jäsenyritysten henkilöstö väheni 20 prosenttia. Vuoden lopussa yritysten henkilöstöstä 40 prosenttia oli joko kokonaan tai osa-aikaisesti lomautettuna. SKOLin pääasiallisin jäsenten neuvontatarve jäsenyrityksille liittyi laman vaikutuksiin työvoiman käytössä.

SKOL hallitus joutui arvioimaan uudelleen suhtautumistaan ja jäsenyyttään uuteen keskusliittoon Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliittoon. Hallituksen suosituksesta SKOLin marraskuussa 1992 kokoontunut syyskokous päätti erota keskusliitosta

1.7.1993 alkaen. Tuo syyskokous pidettiin työnantajien linnakkeessa Palacessa ja syyskokoukseen osallistui 51 jäsenyrityksen edustajat. Kokouksen aluksi järjestetyllä lounaalla puhui kauppa- ja teollisuusministeri Pekka Tuomisto.

Kokouksen jälkeen pidettiin suhdanneseminaari. Siinä alustivat budjettineuvos Erkki Virtanen valtiovarainministeriöstä, johtaja Timo Airaksinen Metalliteollisuuden Keskusliitosta, johtaja Veikko Myllyperkiö Rakennusteollisuuden Keskusliitosta sekä konsulttien edustajana, toimitusjohtaja Jorma Törönen Air-Ix Oy:stä.

Ero peruttiin

SKOLin ero uudesta keskusliitosta Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitosta TTstä ei edes ehtinyt astua voimaan. SKOL piti näet toukokuun puolivälissä 1993 ylimääräisen kokouksen, jossa ero TTstä peruttiin ja jäsenyyttä keskusliitossa päätettiin jatkaa. Tähän päätökseen vaikutti osaltaan TTn uudet lähivuosien linjaukset, jotka paremmin soveltuivat SKOLin jäsenkunnan tarpeisiin. Toisaalta keskusliiton kustannussäästöt ja myöhemmät päätökset säilyttää keskusliiton jäsenmaksut ennallaan helpottivat SKOLin suhtautumista keskusliiton jäsenyyteen.

Laman pohjalla vuonna 1993 työmarkkinoilla sopimuskauti päättyi lokakuun lopussa. Työnantajapuoli vastusti keskistettyä ratkaisua, joten työmarkkinoilla neuvoteltiin liittokohtaiset ratkaisut. Teknisiä ja konttoritoimihenkilöitä koskeva runko- ja yleissopimus allekirjoitettiin viikkoa ennen joulua ja sen oli määrä olla voimassa vuoden 1994 loppuun. Konsulttialalle ei edes sovittu palkankorotuksia. Lisäksi uusien sopimusten osalta paikallisen sopimisen mahdollisuutta laajennettiin.

Ylempien toimihenkilöiden osalta syn-

Seppo Riski
Toimitusjohtaja Johannes Koroma
Teollisuus ja Työnantajat

TELEFAX

SKOLIN EROPÄÄTÖKSEN PERUMINEN

Kuten puhelimessa mainitsin, SKOLin hallitus yrittää kääntää jäsenkuntansa kannan TT-jäsenyyden suhteen. Liiton ylimääräinen kokous järjestetään torstaina 13.5.1993 klo 11 alkaen Palacen Unionsalissa. Tarkoituksena on SKOLin hallituksen esityksen mukaisesti jatkaa TT:n jäsenenä.

Jäsenkunnan varsin yksimielisesti tekemän eropäätöksen peruminen vaatii tuekseen vahvoja perusteluja. Erittäin tärkeää ja toivottavaa olisi, että voisit itse tulla kertomaan näkemyksiäsi talouden tilasta ja TT:n toimintalinjoista ja vaikuttamisesta.

Liitän oheen luonnoksen SKOLin jäsenkunnalle hallituksen perusteluiksi TT-jäsenyyden jatkamiselle. Kokouskutsu lähetetään 3.5. ja toivonkin, että kommentoitisit oheista liitettä ja mahdollisesti toisit siihen mukaan lisää näkökohtia.

TT:n mahdollisuudet jäsenmaksun alentamiseksi näimme Riskin ja Konkolan kanssa pitämässämme kokouksessa varsin vähäisiksi. Lykkäämällä SKOLin TT-jäsenmaksun maksaminen vuoden loppuun saadaan SKOLille noin 30.000 markan korkotulot, jota summan pienuudesta huolimatta voidaan pitää jonkinlaisena vastaanulona.

Välittämät SKOLin hallituksen päätöksen TT:n hallituksen työvaliokunnalle.

Parhain terveisin

Timo Mylly
Timo Myllys

LIITE

perustelut

- hall. seuran kokous
- Koroma
- Ojppanen

SKOL päätti erota marraskuussa 1992 pidetyn syyskokouksen päätöksen mukaisesti Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitosta heinäkuun alusta 1993 lukien. Toukokuussa 1993 pidettiin ylimääräinen kokous, jossa ero TT:tä peruttiin. Kuvassa Timo Myllyksen kirje, joka lähetettiin faksilla TTn Seppo Riskille. Kirjeessä pyydyttiin TTn johtoa saapumaan SKOLin ylimääräiseen kokoukseen kertomaan keskusjärjestön toimintalinjoista, vaikuttamisesta ja talouden tilasta.

Konsulttialan Ylempien Toimihenkilöiden YTN ei kuitenkaan tyytynyt katsomaan sivusta ja mukautumaan muiden ryhmien mukaisiin sopimuksiin. Tosin YTN perussopimus uudistettiin vuodenvaihteessa 1993-1994, mutta loppuvuodesta neuvottelujärjestö ilmoitti haluavansa oman työehtosopimuksen konsulttialan ylemmille toimihenkilöille. Järjestöjen väliset neuvottelut käynnistyivät sittemmin marraskuussa 1994.

Yhtäältä SKOLin merkitys työnantajajärjestönä korostui, kun se neuvotteli kaikille toimihenkilöryhmille omat työehtosopimukset. Näiden joukossa oli Ylempien Toimihenkilöiden YTNn kanssa 2. maaliskuuta 1995 allekirjoitettu työehtosopimus. Se oli sinänsä merkittävä tapahtuma, sillä konsulttialan YTN-sopimus oli alallaan toinen Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliiton TTn piirissä neuvoteltu sopimus. Ensimmäinen vastaava sopimus koski metalliteollisuuden ylempiä toimihenkilöitä.

Järjestön nimi muuttui

Liitossa oli koko sen olemassaolon ajan mietitty konsulttialan profiilin nostoa ja jäsenyritysten toiminnan korostamista. Vuoden 1995 alkupuolella järjestettiin nimikilpailun SKOLin nimen muuttamiseksi, jotta se vastaisi paremmin alan toimintaa. Nimiehdotuksien toivottiin tukevan mm. teknisen suunnittelun merkitystä yhteiskunnassa, monia alaan liittyviä asioita sekä alan yhteenkuuluvuutta. Nimiehdotuksia saattoi miettiä vesi kielellä, sillä ensimmäinen palkinto oli "laatikko erinomaista viiniä". Toinenkin palkinto sai ajatusnystyrät viuhahtelemaan, sillä se oli "laatikko hyvää viiniä" ja kolmas palkintokin lupasi lentäviä

Hallitus
Toimikunnat
Toimisto

SKOLin toimisto (vasemmalta) Kaija Haanmäki, Pertti Kinni, Hilve Nurminen, Timo Myllys, Kirsti Leskinen, Matti Kiiskinen, Ritva Marttila, tiedot takakannessa.

nimiehdotuksia, sillä se oli "laatikko viiniä".

Kilpailuun jätettiin 26 nimiehdotusta sekä joukko ei-varsinaisia ehdotuksia. Jonkun mieltä painoi vielä äskeinen syvä lama, mitä kuvasta lyhenne FIASCO, joka tosin kätki sisälleen englantinkielisen asianimen Finnish Association of Consulting. Koska palkituista nimiehdotuksista oli luvattu laatikoittain viiniä, Konsulttifirmat ry KOFia ei voitu hyväksyä.

Italialainen taidemaalari ja aikaansa edellä ollut tiedemies ja insinööri Leonardo da Vinci innoitti esittämään kilpailuun viisi ehdotusta. Mona Lisan ja Pyhän ehtoollisen maalannut da Vinci eli 1400–1500 luvun vaihteessa. Lähes 70-vuotisen elämänsä aikana hän edisti rakennetekniikan kehitystä, keksi mm. helikopterin, aurinkovoimalan ja panssari-vaunun, joita ei voitu vielä tuolloin toteuttaa. Yksi näistä nimiehdotuksista oli Leonardo da Finski.

Nimiehdotus ProConsult ei kelvannut liiton uudeksi nimeksi, mutta sen alkuosa tuli tutuksi vuosia

SKOL NIMIKILPAILU, EHDOTUKSIA

- FIASCO - Finnish Association of Consulting
- FINNCON The Consulting Finns: The Reliables, Suomi osaa: Luota suomalaiseen!
- Konsulttifirmat ry KOF
- Leonardo da Finski ry
- Leonardon Pojat, LePo ry
- Leonardon Pajat, LP ry
- Leonardon Studiot ry
- Leonardon Verkko ry / Leonardos Nett
- ProConsult
- Sammon Työstäjät
- STEAKS ry, Suomen teknillisten arkkitehti-, konsultti- ja suunnittelutoimistojen liitto ry
- Suomalaiset (Suomen) Arkkitehti- ja Insinööritoimistot r.y. SAI (+ logo)
- Suomen asiantuntijasuunnittelijat ry (+ logoehdotus)
- Suomen Konsulttoivien Suunnittelutoimistojen Liitto SKOL**
- Suomen Konsulttiliitto Oy (+ logoja)
- Suomen Suunnittelijat SuSu ry
- Suomen Suunnitteluverkko SSV ry /Design Net of Finland
- SUPRA, Suomen projektikonsulttien ammattiyhteisö ry
- Suunnittelu- ja konsulttitoimistojen liitto SKOL ry**
- Suunnittelu- ja konsulttiyritykset SKOL ry**
- Suunnittelukonsultit SKOL ry**
- Suunnitteluyritykset SKOL ry
- Suunnittelun asiantuntijat ry
- Tekniikan Konsultit ry TEKO
- Tekniikan palvelijat ry Tapa
- TEKNINEN UNIONI (SUOMEN ...) (+logo)
- LISÄKSI EI-VARSINAISIA EHDOTUKSIA:
- Konsulttoivat suunnittelijat ja arkkitehdit
- Konsulttoivat suunnittelutoimistot
- Konsulttoivien suunnittelutoimistojen liitto KONSOLI
- Neuvottelevien suunnittelutoimistojen liitto
- Neuvottelevat suunnittelutoimistot
- Suomen suunnittelevien konsulttitoimistojen liitto SSKL
- Suomen suunnittelu- ja konsulttiliitto
- Suunnittelevien konsulttitoimistojen liitto SKOL

myöhemmin toimihenkilöiden työmarkkinajärjestön nimessä. Kalevalan mytologiaa oli Sammon työstäjät -nimessä. Nimiehdotus Suomalaiset (Suomen) Arkkitehti- ja Insinööritoimistot ry SAI kattoi alan varsin hyvin. Lyhyteen ja kattavuuteen pyrittiin nimiehdotuksissa Suomen Konsulttiliitto Oy tai Suo-

*SKOLin 17 jäsenoimistoa te-
kivät esitteen ja järjestivät
huhtikuussa 1995 yhteisiin-
tymisen Brysselissä. Tarkoituk-
sena oli päästä mukaan EU-
projekteihin.*

*Kuvassa SKOLin toimitusjoh-
taja Timo Myllys keskustelee
aiheesta ulkoministeri Paavo
Väyrysen kanssa.*

men Suunnittelijat SuSu ry –
ehdotuksissa.

Suunnittelukonsultit ja
Suunnitteluyritykset –ehdo-
tuksiin sisältyi vanha lyhen-
ne SKOL. Tekniikka painot-
tui kolmessa ehdotuksessa,
joita olivat Tekniikan Kon-
sultit ry TEKO, Tekniikan
palvelijat ry Tapa sekä Tek-
ninen Unioni.

Liiton nimen muuttaminen edellytti luonnolli-
sesti liiton sääntöjen tarkistamista ja muuttamista.
Tämä tarkoitti asian käsittelyä kahdessa sääntömää-
rällisessä kokouksessa, ensin maaliskuussa pidetyssä
vuosikokouksessa ja sitten marraskuussa 1995 pide-
tyssä syyskokouksessa.

Uudeksi nimeksi syyskokous vahvisti Suunnit-
telu- ja konsulttitoimistojen liitto SKOLin. Nimi
muuttui, mutta lyhenne säilyi ennallaan.

Sopimusehdot valmistuivat

Liiton nimen muutoksen ohella merkittäviä tapah-
tumuksia vuonna 1995 oli vuosia työstetyn konsultti-
toiminnan yleisten sopimusehtojen KSE 1995 val-
mistuminen toukokuussa. Ne käännettiin lisäk-
si ruotsiksi ja englanniksi sekä julkaistiin vuonna
1997 myös venäjäksi. Uusista sopimusasioista sekä
vastuukysymyksistä järjestettiin kesäkuun puoli-
välissä iltapäiväseminaari. Asioita selvitettiin niin
ikään alueellisten tapahtumien yhteydessä Turussa,
Tampereella ja Jyväskylässä.

SKOL teki sittemmin pitkäjänteistä työtä KSE
1995 sopimusehtojen käyttöön ottamiseksi. Liitto
pyrkii puuttamaan vähänkin merkittäviin sopimus-
ehtojen poikkeamiin. Erittäin tärkeä tilaajataho
oli silloinen Helsingin kaupungin rakennusviras-
to HKR, joka omissa lisäehdoissaan edellytti suun-

nittelijoilta täyttä vahingonkorvausvastuuta. Asia-
ta käytiin vuosia jatkunutta sitkeää kädenvääntöä,
mikä ratkesi vasta joulukuun 1999. Tuolloin Hel-
singin kaupunginhallitus päätti, että kaupungin te-
kemissä rakennuspalvelujen suunnittelusopimus-
sissa noudatetaan pääsääntöisesti KSE 1995 mukai-
sia konsultin sopimusehtoja.

Urakoitsijoiden kanssa SKOLin oli helpompi
päästä sopimukseen. Rakennusteollisuuden Keskus-
liitto RTK ja SKOL totesivat neuvotteluissaan, että
järjestöt voivat molemminpuolisesti suositella tois-
tensa sopimusehtojen käyttöönottoa. Tämä tarkoiti,
että SKOL suosittelee Rakennusurakan Yleisten
Sopimusehtojen YSE 1998 käyttöä urakkasopimus-
sissa ja vastaavasti RTK suosittelee KSE 1995 käyt-
töä suunnittelusopimuksissa.

SKOL kävi niin ikään neuvotteluja Teollisuus-
den ja Työnantajain Keskusliiton TTn sekä Metalli-
teollisuuden Keskusliiton METin kanssa KSE 1995
käyttämistä teollisuuden sopimuksissa. Teolli-
suus katsoi, ettei sitä varten tarvita erillisiä sopi-
musehtoja, koska KSE 1995 soveltuivat pääsääntöi-
sesti teollisuudenkin suunnittelusopimuksiin. Teol-
lisuusjärjestöt eivät kuitenkaan katsoeet voivansa
erikseen suositella KSE 1995 ehtojen käyttöä, koska
eivät olleet niitä neuvotelleetkaan.

Uutta SKOLia haluttiin esitellä laajemmaltikin,
mikä mahdollistui, kun liitolle valmistuivat vuonna
1996 internet-kotisivut. Niillä oli liiton yleisesittely,
hallituksen, toimikuntien ja työryhmien kokoon-
panot. Liiton sivuilta pääsi linkkien avulla Raken-
nuttajaliiton RAKLIn suunnittelu- ja konsulttiyri-
tysten rekisteriin sekä liiton koti- ja ulkomaisiin
yhteistyöjärjestöihin.

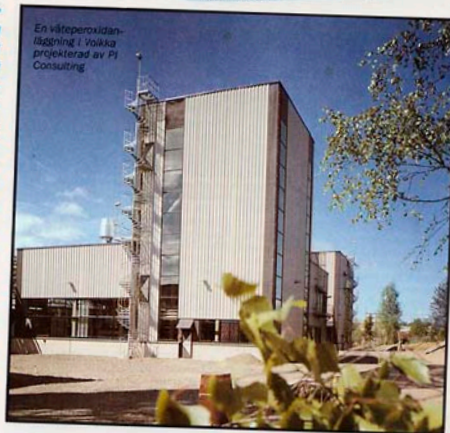
Asiantuntemus arvoonsa

Vuosi 1997 oli SKOLin 30-vuotisjuhlavuosi, jonka
teemaksi valittiin Asiantuntemus arvoonsa. Tuota

Finländsk byggkonsulting på frammarsch

Söker nya marknader och samarbetspartners

I Sverige sätts emellanåt likhetstecken mellan finländsk konsultverksamhet och Jaakko Pöyry, giganter inom processkonsulting. Men i själva verket dominerar byggnadsverksamheten stort bland medlemmarna i SKOL, motsvarigheten till svenska SKIF. Som tidigare framgick i BIN är åtskilliga finländska företag inom byggnadsverksamheten intresserade av samarbete med svenska företag och konsulterna utgör inget undantag.

En vitteperosian-läggning i Västra projektad av PJ Consulting

juhlavuotta voisi luonnehtia tasaisen kasvun vuodeksi, jolloin liiton jäsenoimistojen määrä kasvoi 229 yritykseen, henkilöstö seitsemän ja kokonaislaskutus kymmenkunta prosenttia. Viennin osuus kokonaislaskutuksesta nousi noin kolmannekseen. Kotimaassa erityisesti talonrakentamisen ja teollisuuden investoinnit lisääntyivät merkittävästi.

Kansainvälisyys ja yhteistyö oli puolestaan maaliskuussa 1997 Hanasaassa järjestetyn kontaktipäivän aiheena. Tilaisuuteen osallistui 175 jäsenyrityksen ja sidosryhmien edustajaa, joille pääministeri Paavo Lipponen valotti valtiovallan pyrkimyksiä ja tukea kansainvälisyyden ja viennin lisäämiseksi. Tilaisuuden muut esitelmöitsijät edustivat niin vientikokemusta kuin liiton yhteistyökumppaneitakin.

Ennen kontaktipäivän alkamista liitto piti sääntömääräisen vuosikokouksensa Hanasaassa, jossa oli paikalla 25 jäsenoimiston edustajat.

Liiton juhlavuoden julkiselle sanalla suunnattu tietoisuus ajoittui lokakuulle. Sanomana oli tuo asiantuntemus arvoonsa, mikä huipentui Dipolisissa 24. lokakuuta järjestettyihin 30-vuotisillallisiin. Juhlaan osallistui lähes 500 vierasta, joista yli puolet oli kutsuvieraita.

Kasvun vuodet

Vuosituhanen kahta viimeistä vuotta voisi luonnehtia vakaan kasvun vuosiksi. SKOLin jäsenoimistojen määrä nousi liki 250 toimistoon, joiden palveluksessa oli 8 800 henkilöä. Niin henkilöstön kuin kokonaislaskutuksen kasvu oli viiden prosentin tasolla vuonna 1999. SKOLin jäsenoimistojen kokonaislaskutus kasvoi 605 miljoonaa euroon, josta viennin osuus oli 235 miljoonaa euroa. Tämä edusti suurinta prosenttiosuutta kokonaislaskutuksessa liiton historiassa eli 39 prosenttia.

Uudelle vuosituhanelle tähyiltiin kesäkuussa

Konsultinbranschen i Finland genomgår en stadig tillväxt med 10-15 proc per år. Framför allt är ökningen stor på management-sidan. Även om större delen av tillvästen sker på hemmaplan är viljan att internationalisera verksamheten stor.

Timo Mylly, vd i SKOL, berättar att den finländska byggkonsultingen växer snabbt.

BYGGINDUSTRIN 5/80

– Offentliga och industriella beställare minskar den egna konsultingen, vilket ger mer arbete åt oss. Tillväxten gör att våra medlemsföretag varje år behöver öka sin personal med ca 500 personer, säger Timo Mylly, vd i SKOL, den finländska motsvarigheten till Svenska konsultföreningen.

– Men inom byggbranschen är tillväxten relativt begränsad. Den stadsplanering som behövs är redan klar och bostadsbyggnandet har minskat från ca 50 000 lägenheter per år i början av 1980-talet till ca 40 000. I början av 90-talet byggs förmodligen inte mer än 30 000 per år, menar Timo Mylly.

SKOL, Finska konsultbyråernas förbund, är ett forum för konsulterande ingenjörer, inklusive arkitekter. Föreningen har 20 år på nacken och räknar ca 200 medlemsföretag med totalt ca 9 300 anställda. Varje år utses åtta till Europeapengsdestiftelse. Finland toppar faktiskt den interaktionella sammanslutningen Fides lista med ca 1 400 konsulter per miljoner invånare.

I dag hänföres ungefär 50 proc av volymen till husbyggnad medan resten delas i ungefär lika stora delar av process, management och sultjänster byggdes upp under 1970-talet då de oljeproducerande länderna hade en stabil ekonomi. Kulmen nåddes i början av 1980-talet när närmare 40 proc av faktureringen inne-

bar export. 1987 uppgick exporten till ca 550 miljoner FIM, ca 770 Mkr, av den totala omsättningen på 2,4 miljarder FIM, 3,6 miljarder kronor.

Av exporten härrörde ca 300 miljoner FIM från Finland och resten hämtades från 31 dotterbolag runt om i världen. Av dessa finns nio i Sverige, 16 i övriga Europa och tre i USA.

Förmånligt kostnadsläge

– Ugefär hälften av exporten går till industriländer. Förmödligen för att kostnadsläget är något förmånligare än i exempelvis Sverige och Västryskland. Det är i industriländerna som tillväxten sker i dag. Till viss del även i Sovjetunionen och projekt finansierade av Sidas finländska motsvarighet Fiminda i utvecklingsländer.

U-lands handeln och handeln med öststater, egentligen bara Sovjetunionen, utgör ungefär en fjärdedel vardera av exporten. Byggesporten till Sovjetunionen har de senaste åren legat rätt stabilt på ca 1,5 miljarder FIM per år, men nu finns förutsättningar för en ökning. Vid exporten till Sovjetunionen har konsultföretagen hittills bara varit projektkontra via en finländsk beställare, men nu är en ändring på gång.

– Det finns fristående konsultföretag i Sovjetunionen idag, och perestrojkan ger möjlighet att köpa planer utifrån. En finländsk konsultfirma kan alltså nu i tex planera ett hotell.

1999 Katajanokan Kasinolla järjestetyssä palaverissa. Ulkoasiainministeriön kehitysyhteistyöosaston kanssa järjestyn tilaisuuden teeman oli näet Yhteistyössä uudelle vuosituhanelle. Tilaisuuden tarkoituksena oli pitää yhteyttä vientiä edistäviin viranomaisiin ja vientirahoitusta järjestäviin kotimaisiin ja kansainvälisiin tahoihin. Vientivinkkejä oli kuulemassa noin 90 henkilöä.

Laman pohjalla vuonna 1992 oli perustettu eu-

Ruotsalainen Byggindustrin-lehti esitteli laajasti suomalaista konsulttiosaamista ja -toimintaa vuoden 1989 numerossaan.

Toukokuussa 2002 pidetyssä EFCAn konferenssissa Unkarin liiton puheenjohtaja, arkkitehti Mátýás Borostyánkői piirsi osallistujien karikatyynejä ja Eteläsataman silhuetin. SKOL ja puheenjohtaja Kari Lautso saivat erilliskitoksen.

rooppalainen konsulttijärjestö European Federation of Engineering Consultancy Associations EFCA. SKOL liittyi ensin tämän järjestön jäseneksi, mutta kustannukset järjestöltä saatuihin hyötyihin verrattuna katsottiin liian suuriksi, joten SKOL jättäytyi järjestön ulkojäseneksi. Järjestön Euro News lehtistä jaettiin SKOLin jäsentiedotteiden mukana jäsenistölle.

SKOLin yhteistyö- tai ulkojäsenyys jatkui EFCAssa vielä vuoden 1996 loppuun, jolloin jäsenyys päättyi. Jäsenyyden hyötyjä pohdittiin sittemmin uudelleen ja vuonna 1999 SKOL päätti hakea uudestaan EFCAn jäsenyyttä vuoden 2000 alusta lukien.

Tuo jäsenyyden hakeminen toi pari vuotta myöhemmin EFCAn vuoden 2002 konferenssin Helsinkiin. Kolmipäiväinen konferenssi järjestettiin 19.–21. toukokuuta 2002 Helsingissä merellisessä ympäristössä. Ennen virallista kokousta järjestettiin laivaristeily Tallinnaan, mikä herätti jo sinänsä suurta mielenkiintoa.

Konferenssin järjestämisessä oli oltu yhteydessä Nokiaan, minkä vaikutuksesta konferenssin nimeksi muotoutui Information Society - New Challenge for Consulting Engineers. Nokian liiketoimintajohtaja Mikko J Salminen esitelmöikin sitten konferenssin osanottajille langattomasta informaatiomahdollisuudesta.

Tuo EFCAn konferenssi oli yhtäältä osanottajamäärältään menestyksellinen, sillä paikalle saapui 22 maasta noin 130 osanottajaa. Suomalaisia kokousedustajia oli 37 henkilöä, mukaan lukien konferenssin puheenjohtajana toiminut Kari Lautso. Yhtenä erikoisuutena olivat Ravintola Klippanilla järjestetyt konferenssipäivälliset, joiden yhteydessä orkesteri houkutteli parketille kokousedustajia. Tämä oli sinänsä poikkeavaa aikaisemmista kokousjärjestelyistä, mutta sai vieraiden varauksettoman hyväksynnän.

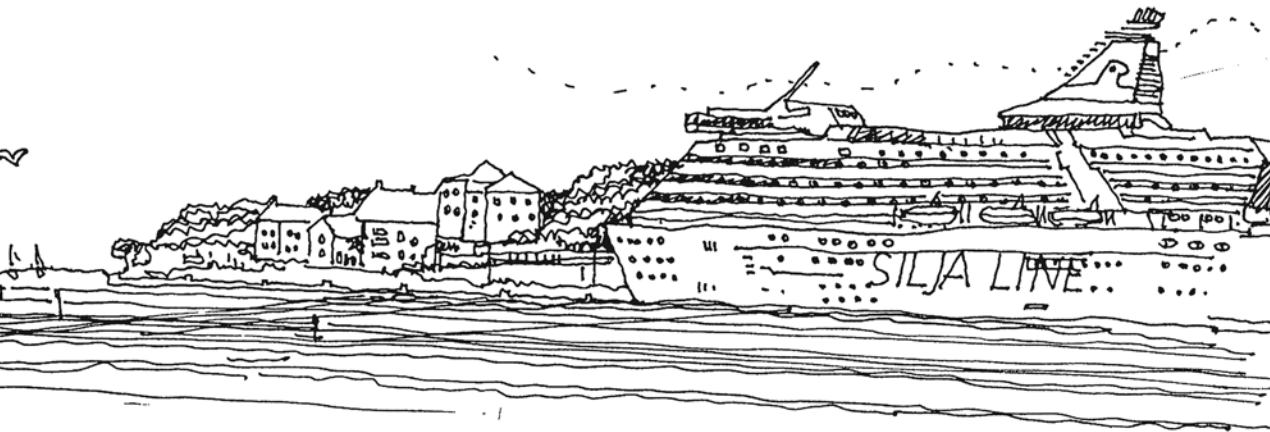

THANKS
SKOL!

EFCA GAM
HELSINKI
2002

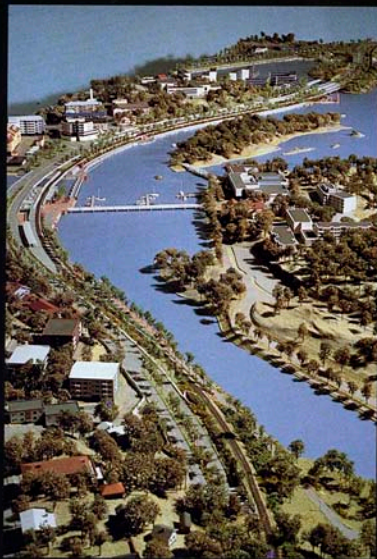

Some "new"
faces
from EFCA
from
HUNGARY

HYVIÄ RATKAISUJA

VIATEKIN ASIAKASLEHTI 1/1994

Viatekin asiakaslehdessä yhtiön toimitusjohtaja Jaakko Heikkilä loi uskoa tulevaisuuteen kirjoittamalla, että "Brutokansantuote kasvaa jo tänä vuonna."

Teollisuuden tuotanto hipoo ennätyslukemia, vienti vetää. Odotuksia paremasta luo myös Suomen mahdollinen liittyminen EU:hun..."

Viatekin kujanjuoksu

SKOLin jäsenoimistojen toimintaa ja historiaa kuvaa monipuolisesti Viatekin kehityspolku. Samantyyppinen alku on ollut monella muullakin suunnittelutoimistolla, kun ensin nuoret insinöörit Ilmari Häyrinen ja Jussi Hakala ryhtyivät tekemään iltaisin suunnittelutoimeksiantoja virkamiestöiden ohella. Paikka oli Häyrisen asunnon ullakko Tapiolassa. Pian joukkoon liittyi kunnallistekniikan asiantuntija Erkki Kaijala, jolloin näiden kolmen insinöörin yhteistyönä perustettiin insinööritoimisto Viatek vuonna 1962.

Yhtiöön kutsuttiin pian neljänneksi asiantuntijaksi Otso Taivainen. Yhtiön ensimmäiset toimeksiannot olivat tiesuunnittelua kuten Länsiväylän itäpäätä, Tuusulan tie, Tarvontie ja Helsingin Itäväylä. Viiden vuoden kuluttua yhtiössä oli jo 120 henkilöä, joiden keski-ikä oli vain runsaat 26 vuotta. Jo tuolloin Tampereelle oli perustettu aluetoimisto, jossa suunniteltiin mm. Kuljun sekä Nokia-Pisalan moottoriteitä. Kasvu ja alueellinen laajentuminen jatkui, kun toinen aluetoimisto perustettiin Turkuun.

Jussi Hakala siirtyi 1970-luvulla yhtiön toimitusjohtajaksi ja vuosikymmenen alkuvuodet olivat kasvun aikaa. Vuosikymmenen puolivälissä Suomea ravisteli energiakriisi, jonka seurauksena silloisen tie- ja vesirakennushallituksen kaikki uudet tie- ja väylähankkeet jäädytettiin. Monen suunnitteluyrityksen pelastukseksi muodostuivat tuolloin Neuvostoliiton rajaprojektit Kostamus, Svetogorsk, Viipuri, Tallinna, joissa riitti Viatekin kaltaisille toimistoille tie-, liikenne- ja kaupunkisuunnittelua.

Energiakriisi avasi yhtiöltä mahdollisuuksia vientiin, rikastuneisiin öljyntuottajamaihin. Toi-

saalta Suomen kehitys yhteistyöhankkeita rahoitettiin 1970-luvulla mm. Keniassa ja Tansaniassa, joissa Viatek yhtenä suunnittelutoimistojen muodostaman Finnconsultin jäsenoimistona sai vientitoimeksiantoja. Yhtiön henkilöstä kasvoi vuosikymmenen kuluessa 190 henkilöön.

Suomen talouselämässä 1980-lukua on kutsuttu viennin ja kiinteistöbusineksen ajaksi, mikä myös huumasi yritysjohtajat. Rakennusosalalla neljä suurta rakennuskonsernia Haka, Perusyhtymä, Polar ja Puolimatka kasvoivat valtakunnallisiksi yritysiksi, jotka haalivat markkinaosuuksia ostamalla keskisuuria rakentajia ja antamalla ”markkinahintaisia tarjouksia” välittämättä tarjouslaskentansa tiedoista. Enimmillään nämä neljä suurta hallitsivat noin 20 prosenttia Suomen rakennushankkeista ja 40 prosenttia rakennusyritysten toteuttamista kohteista.

Yritysjohtajien ostohuumaa kuvaa vuosi 1984, jolloin silloisen Suomen Rakennusteollisuusliiton jäsenyrityksistä 36 yritystä vaihtoi omistajaa. Näihin yritysostoihin käytettiin rahaa noin kolme miljardia markkaa. Toinen tärkeä sana oli tuolloin kiinteistöbusiness. Rakentajat perustajaurakoivat toimi- ja liiketiloja ja kiinteistöjen arvojen kohotessa myivät niitä edelleen. Vienti veti ja kukoisti. Vientiurakoista saatuja voittoja kotiutettiin ja käytettiin yritysostoihin sekä markkinaosuuksien kasvattamiseen.

Rakennusmateriaaliteollisuudessa valitsi samantyyppinen tilanne, kun esimerkiksi Partek ja Lohja laajensivat voimakkaasti toimintaansa sementin valmistuksesta valmisbetoni- ja elementtiteollisuuteen.

Voimakkaan taloudellisen kasvun aikana Suomea ryhdyttiin kutsumaan Pohjolan Japaniksi, jota suomalaisetkin mielellään käyttivät 1990-luvun talousromahdukseen saakka.

Taloukasvu heijastui luonnollisesti suunnittelu- ja konsulttialallekin. Suunnittelutoimistot laa-

jensivat toimialojaan, ostivat kilpailijoitaan ja laajentuivat alueellisesti.

Viatekissa geotekniikka nostettiin toimiston yhdeksi päätoimialaksi, jonka vetäjäksi palkattiin vuonna 1985 diplomi-insinööri Jaakko Heikkilä silloisesta rakennushallituksesta. Hänellä oli suunnittelijakokemusta vuodesta 1970 lähtien yksityisellä sektorilla ennen rakennushallitukseen siirtymistään.

”Suomen Suunnittelija”

Viatekissakin uskottiin jatkuvaan kasvuun ja suuruuden ekonomiaan, sillä suunnitelmissa on kasvaa koko suunnittelualan kattavaksi ”Suomen Suunnittelija-tavarataloksi”. Tämä tarkoitti suunnittelun kirjoa arkkitehtisuunnittelusta rakennetekniikkaan sekä kaavoituksen ja maankäytön suunnittelusta rakennuttamistekniikkaan.

Tarkoituksena oli lisäksi vahvistaa yhtiön perinteistä yhdyskuntatekniikan toimialuetta, mutta laajentaa osaamista kuljetus- ja materiaalitekniikkaan sekä satamatoimintoihin. Tietojenkäsittelytekniikan ja tuotekehityksen alueet olivat omia painopistealueitaan.

Yhtiön omistajan Jussi Hakalan ideana oli yhtiöittää konsernin eri osia, mutta idea ei kuitenkaan ehtinyt toteutua ennen suunnittelu- ja rakennusalaan koetellutta suurta lamaa. Yhtiöllä oli kuitenkin aluetoimistoja yhdellätoista paikkakunnalla eri puolilla Suomea sekä useita tytäryhtiöitä.

Viatekin kannalta merkittävä virstanpylväs oli yhtiön pääsy Helsingin Pörssin OTC-listalle vuonna 1988. Tällöin yhtiön henkilöstö saattoi merkitä Viatekin osakkeita, mikä sitoutti henkilöstöä entisestään arvostamaan työpaikkaansa. Samalla Jussi Hakalan omistus Viatekista laski 100 prosentista 60 prosenttiin, mutta hän siis säilytti edelleen enemmistön yhtiön määräysvallasta.

Askelta lähemmäksi suunnittelualan laajaa konsernia merkitsi joulukuussa 1988 alkanut yhteistyö IPT-Insinööritoimisto Pohjatutkimus Oy:n kanssa. Vuonna 1937 perustettu IPT oli talonrakennusalan geotekniikan markkinajohtaja, jonka toimialoihin kuului rakenne-, lvis-, energia- ja akustinen suunnittelu. Yhtiön muita toimialoja olivat mittaustekniikka, katu-, tie- ja aluetekniikka sekä vesi- ja ympäristötekniikka.

Unelma ”Suomen Suunnittelijasta” toteutui sittemmin maaliskuussa 1990, kun Suomen suurin arkkitehtitoimistojen ryhmä Suunnittelurengas Oy tuli mukaan Viatek-yhtiöiden toimintaan. Suunnittelurengas oli perustettu 1982, mutta sen edeltäjien juuret ulottuivat vuoteen 1923. Yhtiön arkkitehtuurin toimiala käsitti koko talonrakennusalan suunnittelun lisäksi esisuunnittelun, kaavoituksen ja maankäytön suunnittelun, sisutus- ja maisemasuunnittelun eli koko arkkitehtisuunnittelun kirjjon vanhojen asuinalueiden ja rakennusten saneeraus-

Viatek-yhtiöt eli konsulttiryhmä Viatek-IPT-Suunnittelurengas toimi suuruuteensa aallonharjalla 15 paikkakunnalla. Yhtiöryhmän palveluksessa oli tuolloin noin 800 henkilöä, joista runsas kolmannes diplomi-insinöörejä ja insinöörejä. Teknisiä avustajia oli niin ikään kolmannes sekä teknikoita ja rakennusmestareita kymmenkunta prosenttia. Arkkitehtejä oli vajaat kymmenen prosenttia henkilöstöstä.

Yhtiöryhmällä oli siis resursseja selviytyä suuria tai teknisesti vaativista projekteista. Henkilöstöllä oli vientikokemusta yli 40 maassa toimimisesta Euroopassa, Aasiassa, Afrikassa ja Etelä-Amerikassa. Yhteistyötä oli lisäksi tehty pohjoismaisten ja pohjoisamerikkalaisten asiantuntijoiden kanssa.

Henkilöstöllä oli käytettävissään tuolloin alansa parasta tietokoneavusteista suunnittelua. Viatekissa oli näet kehitetty infrastruktuurin suunnittelu-

järjestelmäohjelmisto eli VID-ohjelmisto. Se käsitti infrastruktuurin suunnitteluun erilaisia AutoCAD-ohjelmia.

Lähtökohdat ja resurssit ”Suomen Suunnittelija-konsernille” olivat hyvät toteuttaa laaja-alaisia suunnittelutoimeksiantoja. Suhdannetilanne muutti kuitenkin romahdusmaisesti. Sillä.

Eloonjäämisstrategia käyttöön

Viatekin liikevaihto oli vuonna 1990 noin 225 miljoonaa markkaa ja voittoakin kertyi 25 miljoonaa markkaa. Tämän jälkeen yhtiön taloudellinen tilanne alkoi nopeasti muuttua. Vuonna 1991 liikevaihto pysyi vielä suurin piirtein edellisvuoden tasolla. Kaksi vuotta myöhemmin 1993 liikevaihto oli laskenut 138 miljoonaan markkaan, mutta käyttökattetta oli jäljellä enää 3,9 miljoonaa markkaa, mikä tarkoitti vain 2,9 prosenttia liikevaihdosta.

Yhtiössä nähtiin tilanteen synkkyys syksyllä 1993, kun velkaa alkoi olla liikevaihdon verran ja korkoprosentti oli kymmenen prosenttia. Yhtiön omistamat Tapiolan kiinteistöt olivat muodostuneet painolastiksi, koska niitä jouduttiin yliarvostamaan taseissa. Poistotarve olisi ollut kymmenkunta prosenttia, joten tilanne alkoi muuttua Viatekin kannalta kestävämmäksi.

Viatekin huipulla oli ollut tuulista, kun yhtiötä oli johtanut Antti Talvitie vuosina 1991–1992 ja Tapani Tuori kymmenkunta kuukautta 1993. Hänen jälkeensä toimitusjohtajaksi nimitettiin geotekniikkaosaston johtaja Jaakko Heikkilä vuoden 1994 alusta lukien. Hän ryhtyi johtamaan yhtiötä Jussi Hakalan vision mukaan, että Viatekin pitää jatkaa, mihin oli löydettävä toimiva ratkaisu. Hänen oli toteutettava eloonjäämisstrategiaa.

Yhtiössä oli käännettävä kivet ja kannotkin säästöjen aikaansaamiseksi. Kaikki yli tuhannen

Viatek mukaan Ruotsin moottoritiehankkeisiin

Björn Liljkäll

Ruotsin tielaitoksen Vägarverketin Region Mälardalen kilpailutti ETA-menetelmän mukaisesti moottoritien Örebro - Arboga suunnittelun. Voittajaksi selviytyi Viatek.

Suunniteltava kohde sijaitsee reilut 100 km Tukholmasta länteen. Tiejakson yhteispituus on 43 kilometriä. Kyseessä on tiesuunnitelma, joka sisältää pohja-

tutkimukset, mittaukset sekä siltojen yleissuunnittelun. Viatek perustaa maastotutkikohdan tielinjan läheisyyteen.

Suunniteltava tie on on suomalaisillekin tärkeä E18, joka Suomen puolella kulkee Turusta Vaalimaalle ja edelleen siltä Pietariin.

Suunniteltavien tie on nopeampien,

sen tulee olla valmis 1995 helmikuussa. Pohjatutkimukset tehdään kesän 1994 aikana.

Voitto kovassa kilpailussa on osoitus Viatekin laatu- ja hintakilpailukyvyistä. Työn kustannusarvio on noin 11 milj. SEK. Palkkio on ohjehintapalkkio. Tehävä on pisin yhtenäinen moottoritiejakso, jonka Viatek on suunnitellut.

markan laskut alistettiin toimitusjohtajan hyväksyttäviksi. Henkilöstön palkkoja jouduttiin alentamaan, lomarahoista luovuttiin. Pankkien kanssa neuvoteltiin jopa velkasaneerauksesta, sopimukseenkin päästiin, mutta sitä ei tarvinnut ryhtyä toteuttamaan.

Vuoden 1994 liikevaihto laski runsaaseen 113 miljoonaan markkaan eli puoleen vuoden 1990 liikevaihdosta. Positiivista tuloksessa oli käyttökateen paraneminen 8,8 miljoonaan markkaan, mikä oli 7,8 prosenttia liikevaihdosta. Negatiivista oli puolestaan tappion kasvu edellisvuodesta viidellä miljoonalla markalla.

Joulukuussa 1994 Viatek ja sen päärahoittajat silloinen KOP ja vakuutusyhtiö Garantia pääsivät sopimukseen yhtiön rahoitusjärjestelystä. Rahoittajien saamiset vakautettiin 16 miljoonaan markkaan. Vastaavasti yhtiön lainoja ja rahoituskuluja järjesteltiin uudelleen vapaehtoisella ja pitkäaikaisella sopimuksella.

Viatekin yhtiökokous hyväksyi puolestaan joulukuun lopussa pitämässään kokouksessa yhtiön osakkeiden nimellisarvon puolittamisen, suunnatun osakeannin ja optiolainan. Viatekin osakepääomaa korotettiin suuntaamalla osakeanti IPT Insinööri-toimiston Pohjatutkimus Oy:n entiselle toimitusjohtajalle Lars Lindqvistille, jolta Viatek osti vuonna 1989 IPT:n osake-enemmistön. Hän suostui järjestelyllä vaihtamaan saamisensa yhtiön osakkeisiin. Viatekin osakkeiden nimellisarvon puolittamisella vähennettiin puolestaan yhtiön tappioita.

Ruotsista tiesuunnittelua

Yhtiössä jatkettiin uskoa tulevaisuuteen, vaikka kotimaassa niin julkiset kuin yksityiset investoinnit pysyivät alhaisella tasolla. Huhtikuussa 1994 Ruotsista saatiin 43 kilometrin E 18 moottoritieosuuden suunnittelu-urakka Uppsalan läheltä. Hankkeen

pohjatutkimukset oli määrä kesällä 1994 ja suunnittelun piti valmistua vuoden 1995 helmikuussa. Viatek oli niin ikään päässyt suunnittelemaan saksalaisten rahoittamia Venäjän sotilaskyläprojekteja. Yhtiössä kehitettyä ohjelmistoa maanalaisten putkistojen hallintaan toimitettiin sekä Pietarin että Tallinnan vesi- ja viemärlaitoksille.

Viatekin operatiivinen toiminta oli tukevasti yhtiön johdon käsissä ja harkinnassa, mihin ra-

Ruotsista saatu E18-moottoritiehankke oli pisin yhtenäinen moottoritiejakso, jonka Viatek oli saanut suunniteltavakseen.

hoittajat eivät puuttuneet. Yhtiön kurssi oli saatu oikeasuuntaiseksi, mutta painolastia oli edelleenkin varsin paljon. Tässä taloudellisessa tilanteessa keväällä 1995 Ruotsista otettiin yhteyttä. Scandiaconsult oli kiinnostunut laajentumisesta Suomen markkinoille.

Yrityskauppaneuvotteluja käytiin tiiviisti. Kesällä 1995 toimitusjohtaja Jaakko Heikkilä laati lomallaan Espanjassa muistioita ja yhteenvetoja yhtiön tilanteesta neuvottelijoille. ”Faxit kulkivat, mutta lomatunnelma oli kaukana”, Jaakko Heikkilä muisteli toukokuussa 2011 antamassaan haastattelussa.

Yritysjärjestelyjen palaset alkoivat lokahtaa paikoilleen elokuussa ja sopimukseen päästiin lokakuussa 1995. Scandiaconsult pääsi sopimukseen Viatekin päärahoittajien KOPsta Merita Pankiksi muuttuneen sekä vakuutusyhtiö Garantian kanssa Viatekin rahoituksen uudelleenjärjestelyistä. Tällöin Viatekin kiinteistöt siirtyivät rahoittajille, jotka puolestaan kirjasivat alas yhtiön lainoja 50 miljoonalla markalla. Päärahoittajat luovuttivat optio-oikeutensa Scandiaconsultille, joka puolestaan vahvisti Viatekin rahoitusrakennetta vajaan kymmenen miljoonan markan uusemissiolainalla.

Yritysjärjestelyjen mukaan Viatekin entiset pääomistajat Jussi Hakala ja Lars Lindqvist luopuivat osakkeistaan. Optiojärjestelyjen jälkeen Scandiaconsultin omistus nousi runsaaseen 87 prosenttiin. Myöhemmin Viatek vetäytyi pois Helsingin pörssin OTC-listalta ja yhtiön vähemmistöosakkaille tarjottiin lunastusmahdollisuutta.

Yrityskauppa tyydytti sekä myyjää että ostajaa. Viatek saattoi jatkaa toimintaansa omalla nimellä, johon lisättiin SCC Viatek. Yhtiön johto saattoi jatkaa itsenäisesti tehtävissään. Viatekin perustajan ja entisen pääomistajan Jussi Hakalan mielestä ”kauppa oli Viatekin kannalta hyvä ratkaisu” ja hän toivotti Scandiaconsultin tervetulleeksi. Sa-

malla Viatekista tuli merkittävä osa suurta pohjoismaista konsulttiperhettä. Kaupan ansiosta Scandiaconsultin asema vahvistui Ruotsin, Norjan ja Suomen johtavana konsulttiyrityksenä, jonka palveluksessa oli noin 2 000 henkilöä.

Toisessa vaakakupissa oli Viatekin poistuminen Ruotsin markkinoilta, jotka jätettiin Scandiaconsultille. Samoin Viatek vedettiin pois Helsingin Pörsistä ja jatkossa emoyhtiön osake noteerattiin vain Tukholman Pörsissä. Kaikkienensa Viatekin eloonjäämisstrategia oli toiminut.

SCC VIATEK OY

INFRARAKENTAMINEN

ETELÄ-SUOMI

- Espoo (Ralf Grönlund, Mikko Leppänen ja Pekka Kaarikoski, + (09) 430 11)
- Lahti, Geosto (Eeva Mäen, + (03) 524 3580)
- Luopioinen (SGT) (Pentti Lahtinen, + (03) 524 3200)

LÄNSI- JA POHJOIS-SUOMI

- Turku (Reno Heiskanen, + (02) 273 3000)
- Tampere (Markku Torvainen, + (03) 237 1700)
- Jyväskylä (Jouani Mali, + (014) 411 3600)
- Pori, Geostinöörit (Tapani Korpinen, + (02) 630 0800)
- Oulu (Seppo Mattila, + (08) 563 0300)

ITÄ-SUOMI

- Kuopio (Kari Kotro, + (017) 265 4555)
- Keuruu (Risto Helander, + (05) 745 5400)
- Kotka (Risto Norema, + (05) 227 9500)
- Mikkeli (Veini Leinonen, + (015) 365 911)

SCC VIACON OY

TALONRAKENNUS

- Espoo (Markku Mäkinen + (09) 430 11)
- Helsinki (Markku Rautio, + (09) 350 5970)
- Jyväskylä (Kari Hyvärinen, + (014) 334 8100)
- Pori, Ineto (Kari Salmi, + (02) 631 1500)

FINNCONSULT OY

KEHITYSYHTEISTYÖ

- Espoo (Tauno Käärä, + (09) 430 1400)

Organisaatiosuunnituksesta ja muista edellä mainituista asioista antavat lisätietoja kaikki SCC Viatek -konsernin yhtiöiden ja aliyhtiöiden johtajat.

SCC Viatek Oy on vuonna 1982 perustettu pohjoismaisen SCC -konsernin laajavaikutteinen, jakeittain omistettu suunnittelu- ja rakennuspalvelujen laatusuunnittelu-, tutkimus- ja rakennusvalvonnasta vastaava yritys. www.scc.fi

Johtamista kehitettiin

Kaksi vuotta myöhemmin, Viatekin täyttässä 35 vuotta vuonna 1997, yhtiöllä oli kotimaassa toimintaa 15 paikkakunnalla. Suomessa toimi kahdeksan yhtiötä, joiden palveluksessa työskenteli 350 ammatilasta. Viennin osuus oli pystytty nostamaan 30 prosenttiin liikevaihdosta ja Venäjältä sekä Baltian maista oli muodostunut merkittävä toiminta-alue.

Yrityksen johtamisessa organisaatiokaavio tai pyramidin oli käännetty ylösalaisin siten, että asiakkaat oli nostettu huipulle sekä yhtiön toimitusjohtaja ja hallitus olivat alimpina. Tuolloin ei enää puhuttu alaisista vaan ammattilaisista. Asiaa katsottiin viidestä näkökulmasta, jotka olivat talous, asiakas, prosessit, henkilökunta ja tuotekehitystoiminta.

Viatekissa otettiin käyttöön Balanced Scorecard-johtamisjärjestelmä, jossa yhtiön kaikki yksiköt puhuivat samaa kieltä. Yhtiön toimitusjohtaja Jaakko Heikkilä katsoi tämän järjestelmän olevan avain yhtiön menestymiselle ja puolusti sitä Scandiaconsultin johtoryhmässä uuden toimitusjohtajan edessä. Menestymisen taustalla hän näki asiakasläheisyyden, henkilöstön motivaation ja henkilökohtaisen osaamisen merkityksen, minkä hän puki matemaattisen kaavan muotoon.

Vuosikymmenen lopulla konsulttitoimistojen vientiyhteenliittymä Finnconsult siirtyi kokonaan Viatekin omistukseen. Finnconsult on keskittynyt Suomen kehitys yhteistyöprojektien toteuttamiseen. Laajentuminen jatkui vuoden 2000 huhtikuussa, kun jyväskyläläinen Helander & Nirkkonen siirtyi yrityskaupalla Viatekille. Näin yhtiö laajeni talonrakennusalan rakennetekniikan puolelle. Kauppaan sisältyi Helander & Nirkkosen Helsingin toimiston HS-Suunnittelun toiminnot, mutta Lahden toimisto jäi kaupan ulkopuolelle. Viatek sai yrityskaupan myötä runsaat 30 uutta henkilöä, kun vuonna 2002 Vesi-Hydron oston yhteydessä henkilöstö lisäantyi noin 130 henkilöllä.

Soitto Tampereelle

SCC Viatekin toimitusjohtaja Jaakko Heikkilä oli keväällä 2003 työmatkalla Tampereella, kun Tukholmasta tuli puhelinsoitto. Tämä tarjosi seuraavalla mahdollisella koneella lentoa Tukholmaan, jonne olivat saapuneet myös tanskalaisen Ramboll-säätiön edustajat.

Kysymys oli yritysjärjestelyistä, ostaako Scandiaconsult Rambollin vai Ramboll Scandiaconsultin. Koska pörssiyrityksen oli vaikea ostaa säätiötä, Ramboll osti neuvottelujen jälkeen Scandiaconsultin ulos pörssistä. Kysymyksessä oli kaikkien ystävällismielinen yritysjohtaja, Jaakko Heikkilä totesi toukokuussa 2011 antamassaan haastattelussa. Kauppa tarkoitti myös SCC Viatekin siirtymistä tanskalaisomistukseen huhtikuun 2003 alusta ja nimen muuttumista Ramboll Finlandiksi.

Näin Viatekista oli tullut osa pohjoismaista ja maailmanlaajuisia konsernia, jossa työskenteli 4 200 henkilöä 70 eri toimipaikassa ympäri maailmaa. Konsernilla oli toimintaa yli sadassa maassa Afrikassa, Aasiassa, Euroopassa ja Etelä-Amerikassa.

Kotimaassa Ramboll Finlandin laajentuminen jatkui, kun keväällä 2006 ostettiin Insinööri-toimisto Paavo Ristola Oy. Ristola oli Suomen johtava toimisto ympäristösuunnittelussa ja pohjavesitekniikassa, minkä palveluksessa oli noin 130 henkilöä. Sitten Ramboll Finlandin henkilöstö on kasvanut yli tuhannen henkilön suunnittelu-yritykseksi, Jaakko Heikkilän jäätyä eläkkeelle yhtiöstä vuonna 2007.

Lokakuussa 1995 Viatek siirtyi yrityskaupalla osaksi ruotsalaista Scandiaconsult-konsernia. Viatek säilytti tuolloin nimensä, mutta nimen alkuun liitettiin kirjaimet SCC. Keväällä 2003 tanskalainen Ramboll-säätiö osti Scandiaconsultin, minkä jälkeen Viatekista tuli Ramboll Finland.

2000 –2011

Elokuussa 2001 ilmestyneessä SKOL Visio-lehdessä julkaistiin Helsingin ilmakuva, johon oli kerätty kaksitoista keskeistä ja erilaista kohdetta, joita konsultit olivat olleet suunnittelemassa.

1. Carnival Pride
2. Ruoholahden kanava
3. Hi-Tech Center
4. Koy Itämerentori
5. Ruoholahden uusi asuntoalue
6. Metron jatko-osuus
7. Kiasma
8. Asemalaiturien kattaminen
9. Pohjois-Espan ja Aleksin muutostyöt
10. Viikin jätevedenpuhdistamo
11. Herttoniemen uusi asuntoalue
12. Vuosaaren satama ja maaliikenneyhteydet

Vuodet 2000–2011

Euroaikaan

Vuosituhaten alkaessa SKOLille ryhdyttiin luomaan pitkäjänteistä visiota, missiota, strategiaa. Tämä käynnisti laajan strategiatyöskentelyn kaikilla tasoilla, mikä konkretisoitui 13-osaiseen raporttisarjaan.

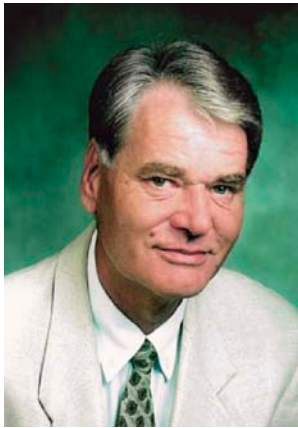
Liiton näkyvyyttä haluttiin parantaa, kun tammikuussa 2001 ryhdyttiin julkaisemaan SKOLvisio-julkaisua.

Lehti ilmestyy säännöllisesti edelleen.

Yli tuhatjäseninen Suomen Konsulttiyhdistys SNIL lakkautettiin vuonna 2006 ja sen toiminnot sulautettiin SKOLiin.

SKOLin historian merkittävin tapahtuma oli sen liittyminen Teknologiateollisuuden jäseneksi syksyllä 2010 ja toimialayhdistykseksi vuoden 2011 alusta lukien.

Näin SKOLin historia itsenäisenä työmarkkina- ja toimialaliittona päättyi ja siirtyi osaksi suurempaa kokonaisuutta.

*SKOLin puheenjohtajina toimivat
Kari Lautso 2000–2003,
Markku Kaskimies 2004–2007 ja
Heikki Hornborg 2008–.*

*SNILin puheenjohtajina toimivat
Kaarlo Sell 2000–2001 ja
Seppo Mäkinen 2002–2007.*

Uudelle vuosituhannelle saatuttaessa SKOLin jäsentöimistöjen määrä oli 250 toimiston lukemissa, missä se pysyi vuosikymmenen loppupuolelle saakka. Henkilöstömäärä ylitti vuoden 2000 kuluessa 9 000 henkilön rajan. Tässä kasvuvaiheessa liiton toimintasuunnitelman päätavoitteeksi asetettiin näkyvyyden lisääminen ja terveen yritystoiminnan edellytysten parantaminen.

Liitto oli toiminut perinteisesti toimintasuunnitelmiansa mukaisesti. Periodi käsitti

yleensä vuoden ja vuoden 2000 puolella liiton hallitus pohti seuraavan vuoden toimintasuunnitelmaa. Kokouksen loppupuolella liiton 1. varapuheenjohtaja Lauri Hintikka esitti ajatuksen, että liitolle luotaisiin kunnan visio, missio, strategia. Tästä pyörähti iso pyörä pyörimään liiton puheenjohtajan Kari Lautson ja toimitusjohtaja Timo Myllyksen vastatessa toiminnan jatkuvuudesta.

Imagon kohottaminen osoittautui niin vaativaksi tehtäväksi, että liiton hallitus käynnisti syksyllä 2000 laajan strategiatyöskentelyn. Ensimmäisessä vaiheessa liitolle luotiin visio. Tämä

oli sikäli tärkeää, koska alan nähtiin jumiutuneen paikoilleen. Hintakilpailu ja yritysten heikko kannattavuus olivat rajoittaneet kehitystoimintaa ja toiminnan uusiutumista.

Liiton strategiatyöskentelyssä luotiin strategiset peruslinjat ja visio: ”SKOL-yritykset ovat asiantuntijoina ja ratkaisujen tuottajina korvaamaton osa asiakkaan arvoketjua”. Tämän seurauksena SKOL-yritysten nähtiin tuottavan asiakkailleen olennaista arvonlisäystä tietointensiivisillä ratkaisuilla, joilla asiakkaiden ja alan yritysten kannattavuus, palveluiden laatu ja kilpailukyky paranevat jatkuvasti. Liiton visio esiteltiin marraskuun lopulla 2000 Finlandia-talossa pidetyssä syyskokouksessa. Tuolloin päätettiin jatkaa strategiatyöskentelyä vision selkiyttämiseksi ja jäsenkunnan sitouttamiseksi yhteisiin linjoihin.

Liiton ja jäsenistön näkyvyyttä haluttiin lisätä mm. jäsenluettelon laajalla jakelulla. Luettelon 8 500 kappaleen painoksesta yli 6 500 toimitettiin tilaajatahoille ja sidosryhmille. Uutena informaatiokanavana ja sidosryhmätiedotteena luotiin 9 000 kappaleen SKOLvisio -lehti. Lehden ensimmäinen numero ilmestyi tammikuussa 2001. Lehden teemanäkökulma oli tietotekniikan läpimurto ja lehdessä käsiteltiin konsulttialan eri toimintasektoreita, markkinanäkymiä, pätevyyskysymyksiä ja suunnittelun trendejä. Lehti oli luettavissa myös liiton internet-sivuilta, joita ryhdyttiin päivittämään säännöllisesti.

Tunti ratkaisi

Joskin liiton strategioiden ja vision pohdiskelussa ja valmistelussa liikuttiin pitkän tähtäyksen linjoilla, työmarkkinoilla elettiin tuntiaikataulussa. Työehtosopimukset päättyivät tammikuussa 2000, jolloin työehtosopimuksia ryhdyttiin neuvottelemaan liittokohtaisesti. Liittokierros osoittautui etenkin ylempien toimihenkilöiden osalta vaikeaksi varsinkin,

kun nämä liittoutuivat teknisten ja teollisuus-toimihenkilöiden kanssa vaatimustensa läpiviemiseksi.

Neuvottelut ylempien toimihenkilöiden kanssa ajautuivat siihen pisteeseen, että apuun tarvittiin sovintolautakunta. Ylempien Toimihenkilöiden YTN kuitenkin hylkäsi sovintolautakunnan sovintoesityksen maaliskuun alussa. Tämän jälkeen tilanne kärjistyi kaikkien kolmen toimihenkilöjärjestöjen yhteiseen lakkovaroitukseen 23. maaliskuuta 2000 alkavasta lakosta. Valtakunnansovittelija Juhani Salenius joutui tekemään hartiavoimin töitä sopimukseen pääsemiseksi. Lopulta, mutta vain tuntia ennen lakon alkamista saavutettiin neuvottelutulos, joten uhkaava kaikkia toimihenkilöjärjestöjä koskeva lakko vältettiin rimaa hipoen.

Tämän jälkeen työmarkkinoilla olikin rauhallista. Kun keskusjärjestöt sopivat tulopoliittisesta sopimuksesta, SKOL ja YTN saattoivat sopia tulopoliittisen sopimuksen mukaisesta kaksivuotisesta työehtosopimuksesta, joka oli voimassa tammikuun 2003 loppuun asti.

Liitolle kehitysstrategia

SKOLin vision pohjalta työ jatkui kehitys- ja muutosstrategian työstämiseksi vuoden 2001 puolella. Todettakoon, että saman vuoden alusta liiton taloudessa oli siirrytty euroaikaan. Alkuvuodesta käynnistettiin Teknologiastrategiaklinikka, jolle saatiin Teknologian kehittämiskeskuksen TEKESin rahoitusta. Työn kuluessa hankkeen nimeksi muotoutui SKOLin kehitys- ja muutosstrategia VISIO 2005. Laajapohjaista työtä tehtiin yhtäältä liiton hallituksessa, eri toimikunnissa ja muissa elimissä sekä liiton toimistossa. Toisaalta tämä laaja tehtävä edellytti ulkopuolisen konsultin palkkaamista, mihin tehtävään valittiin arkkitehti Aarni Heiskanen.

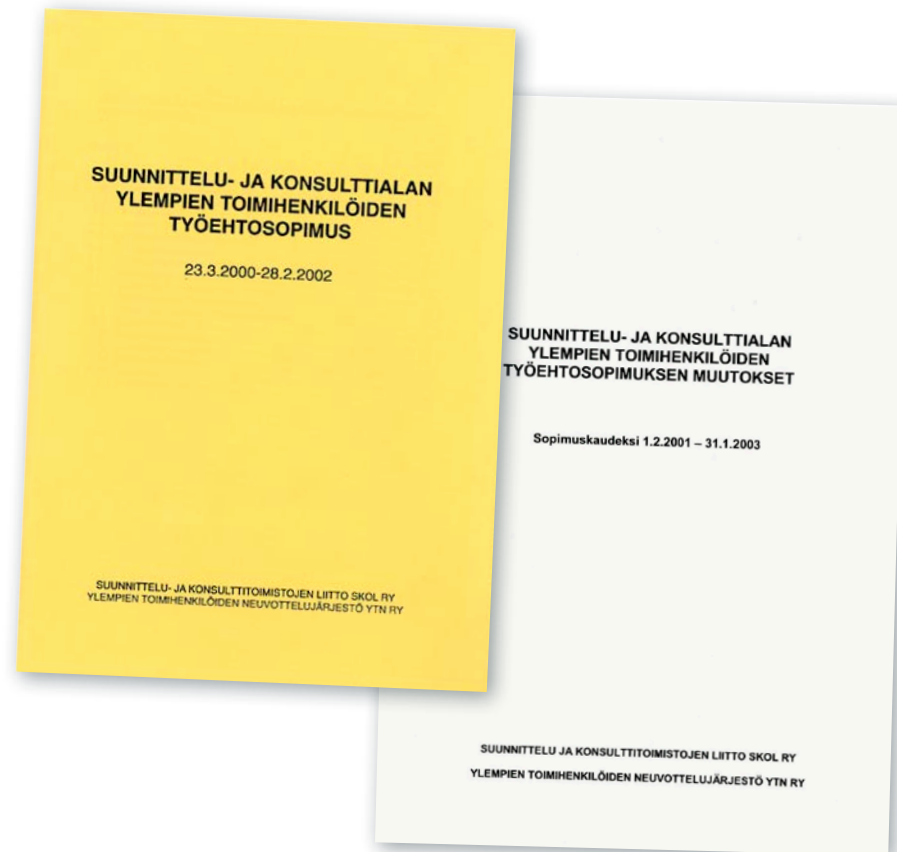
Visio 2005 kehitys- ja muutosstrategia konkretisoitui 13-osaiseen raporttisarjaan. Raportit jaettiin liiton jäsenille neljässä osassa loppuvuonna 2001 ja viimeinen osa tammikuussa 2002. Uutta tässä toimintamallissa oli siirtyminen yhden vuoden toimintasuunnittelusta neljän vuoden toimintavuoden tarkasteluun. Yhtäältä haluttiin muistaa liiton yksittäisten jäsenyritysten tarpeet ja toisaalta koko järjestön visiot.

Strategiaraporttia esiteltiin laajasti maaliskuussa 2002 julkaistussa SKOLvisio-lehdessä, jonka 700 kappaleen painoksesta suuri osa suuntautui liiton sidosryhmille. Liitto järjesti jäsenistölleen lisäksi seitsemän alueellista tapahtumaa eri puolilla Suomea. Tilaisuuksissa jaettiin strategiaraporttia, josta oli otettu 750 kappaleen painos.

Strategisen kehitystyöskentelyn liiton hallitus muodosti liiton järjestötoiminnalle vision: SKOL on arvostettu, vaikutusvaltainen ja näkyvä edunvalvoja, joka tuottaa toiminnallaan jäsenilleen kilpailuetua ja liiketoiminnallista lisäarvoa sekä tukee näin jäsenyritysten vision toteutumista”.

Järjestötoiminnan vision tueksi laadittiin sittemmin vuosia 2002–2005 koskeva toimintaohjelma. Se jakautui kuuteen teemaan: 1. Jäsenyritysten toiminnan kannattavuuskehityksen tukeminen 2. Alan imagon, näkyvyyden ja uskottavuuden parantaminen 3. Jäsenyritysten asiakkuuksien, kumpanuussuhteiden ja verkottumisen edistäminen 4. Alan osaamisen ja yhteisen tutkimus- ja kehitystoiminnan edistäminen 5. Toimivien työmarkkinoiden luominen ja ylläpito 6. Jäsenyritysten kansainvälistymiskehityksen tukeminen.

Näkyvyyttä ja imagon kohottamista liitto haki ja sai elokuussa 2001. Tuolloin SNIL vietti 50-vuotisjuhliiaan Johtamistaidon Opistolla. Tilaisuuden pääpuhujana oli FIDICin puheenjohtaja Wayne Bowes. Valtiovallan tervehdyksen tilaisuuteen toi ministeri Kimmo Sasi ja konsulttien edustajana puhui

professori Jaakko Pöyry. Juhliin osallistui runsaat 300 konsulttia ja sidosryhmien edustajaa.

SNILin 50-vuotisjuhliissa myönnettiin ensimmäiset Suunnittelun edistäjä –palkinnot kymmenelle yritykselle, organisaatiolle tai henkilölle. Palkinnon saajat olivat tehneet merkittävää työtä konsulttialan edistämiseksi. Palkinnon saivat Ilmailulaitos, jonka puolesta huomionosoituksen otti vastaan varatoimitusjohtaja Lauri Vänskä. Metso Paper Oy:n palkinnon sai toimitusjohtaja Juhani Pakkala. Kiinteistöjohtaja Juhani Katko kiitti Nokian saamasta palkinnosta. Suomen toimitila- ja rakennuttajaliitto RAKLIn kanssa oli vuosia yhteistyötä, joten toimitusjohtaja Juhani Reen sai vastaan ottaa palkinnon.

Ratahallintokeskus oli yksi palkinnon saajista, minkä puolesta johtaja Martti Kerosuo oli yksi pal-

Vuotta 2000 koskevasta Ylempien toimihenkilöiden YTN työehtosopimuksesta käytiin tiukkoja neuvotteluja valtakunnansovittelijan johdolla. Ratkaisuun päästiin vain tuntia ennen lakon alkamista. Sopimus oli voimassa vajaan vuoden, minkä jälkeen sovittiin kaksivuotisesta sopimuksesta.

kinnon saajista. Senaatti-kiinteistöjen puolesta johtaja Jorma Heinonen kumarsi palkinnon. TEKES oli vuosia rahoittanut konsulttialan useita tutkimus- ja kehityshankkeita, joten pääjohtaja Veli-Pekka Saarnivaara sai ansaitut kiitokset rahoituspäätöksistä. Tiehallinnon kanssa oli kehitetty suunnitteluun liittyviä eri hankkeita, joten johtaja Aulis Nironen kiitti laitokselle osoitetusta palkinnosta. Palkinnon saivat lisäksi kaksi konsulttia diplomi-insinööri Ari Elo sekä professori Jaakko Pöyry.

SKOLvision 12 000 kappaleen 24-sivuisen juhlanumero julkaistiin niin ikään SNILin 50-vuotisjuhlien yhteydessä elokuussa 2001. Lehdessä esiteltiin Suunnittelun edistäjä –palkinnon saaneita sekä eri toimintasektorien työskentelymenetelmiä, tietotekniikkaa ja elinkaariajattelua. Lisäksi alan markkinanäkymät olivat lehden sivuilla esillä samoin kuin suunnitteluosaamisen edellytykset.

Teollisuus omilla linjoillaan

SKOL oli tehnyt pitkäjänteistyötä KSE 1995 –sopimusehtojen käyttöön ottamiseksi rakennusalalla ja julkisen sektorin suunnitteluhankkeissa. Näissä hankkeissa sopimusehdot olivat lähes aina käytössä, joskin tilaajan esittämällä muutoksilla. Teollisuudessa tilanne oli käytännössä toisenlainen. Teollisuus oli sotien jälkeen rakennuttanut kohteitaan pitkälti omilla suunnitelmillaan ja vasta myöhemmin ulkopuolisten konsulttien käyttöä lisättiin. Tämä oli osin sidoksissa riittävän suuriin ja monipuolisiin suunnittelutoimistoihin, joilla oli osaamista ja kapasiteettia selviytyä suurista ja teknisesti vaativista toimeksiannoista.

Teollisuus toteutti hankkeitaan monissa tapauksissa omilla kestopakettien ehdoillaan. Teollisuus mm. vierasti pitkään Suomen Rakennuttajaliitto RAKLIa, koska teollisuusyritykset eivät välttämättä halunneet sitoutua ulkopuolelta annettuihin sääntöihin ja ehtoihin.

Tämä teollisuuden ajattelutapa näkyi mm.

SNILin 50-vuotisjuhlissa osana tervehdystään työmarkkinajohtaja Seppo Riski luki alun perin Kainuun Sanomissa marraskuussa 1999 julkaistun 7-vuotiaan Teron aineen ”Minusta tulee isona insinööri”. Aine herätti ansaittua ihailua sekä sai hymyn ja naurunkin vieraiden suupieliin.

SKOLin laatimien KSE 1995 sopimusehtojen käyttöönotossa. Liiton sopimusasiain toimikunnassa pohdittiin vuonna 2002 eräiden teollisuusyritysten käyttämiä sopimusehtoja, jotka ”olivat monissa kohdissa selvästi huonompia konsultin kannalta kuin KSE 1995-ehdot”, liiton vuoden 2002 toimintakertomuksessa todettiin.

Niinpä SKOL kävi Teollisuuden ja Työnantajain keskusliiton TTn kanssa neuvotteluja laatia teollisuudelle omat yleiset sopimusehdot. Asia ei kuitenkaan edistynyt suurten teollisuusyritysten kielteisen suhtautumisen takia. Sittenkin lokakuussa 2002 liitto käynnisti neuvottelut Metso Oyj:n kanssa yritys kohtaisten parannuksien aikaansaamiseksi.

Näitä neuvotteluja käytiin seuraavinakin vuosina teollisuuden kanssa, jotta KSE 1995-ehdot saataisiin laajempaan käyttöön ja toisaalta teollisuuden omia ehtoja pyrittiin neuvottelemaan lähemmäksi KSE-ehtoja. Asia nytkähti eteenpäin vuonna 2005, kun yhteistyössä PSK Standardisointiyhdistyksen kanssa toteutettiin teollisuuden suunnittelupalvelujen hankintaa käsittelevä sopimusmalli.

Joskin KSE 1995-sopimusehdot olivat laajasti käytössä rakennusalalla, käynnistettiin keskustelu sopimusehtojen uusimistyöstä Suomen toimitilaja rakennuttajaliitto RAKLIn kanssa vuoden 2002 aikana. Muutostarpeiden taustalla olivat informaatiotekniikan ja sähköisen tiedonsiirron uudet vaatimukset.

Uudistuksen yhteydessä oli syytä tarkistaa tiedostojen ja tietokantojen tekijänoikeudet sekä omistajanoikeudet. Muutostarpeita aiheuttivat lisäksi rakennuslain kokonaisuudistuksen aiheuttamat muutokset pääsuunnittelijan ja muiden suunnittelijoiden asemaan. Suunnittelun uudet hankin-

teron, 7 v. aine

Minusta tulee isona insinööri

Maaian paras ammatii:

Haluun tulla insinööriksi, kun olen kasvanut isoksi, koska se on hauskaa hommaa ja helppoa. Sen takia nykyisin on niin paljon insinöörejä ja koko ajan tulee vain lisää.

Insinöörien ei tarvitse käydä paljon kouluja, heidän on vain opittava lukemaan tietokonekieltä, jotta he osaisivat jutella tietokoneiden kanssa. Arvaan, että heidän pitää osata lukea myös, niin että he tietäisivät, mistä on kyse, kun kaikki asiat on sekaisin.

Insinöörien on oltava rohkeita niin, etteivät he pelästy, jos asiat on niin sekaisin ettei voi ollakaan tai jos he joutuvat puhumaan vieraita kieliä ulkonaankielellä, jotta he tietäisivät, mitä pitää tehdä.

Insinööreillä on oltava hyvät silmät, niin että he näkevät hameen läpi eivätkä saa pelätä konttorin naistöntekijöitä, koska he työskentelevät niiden kanssa.

Minä myös pidän siitä palkasta, jota insinöörit saavat. He saavat enemmän rahaa, kuin ehtivät kuluttaa. Se johtuu siitä, että useimmat ihmiset pitävät insinöörin työtä vaikeana, paitsi insinöörit, jotka tietävät, kuinka helppoa se on. Ei siinä ole paljon sellaista, mistä en pitäisi, paitsi se, että työt pitävät insinööreistä ja kaikki naisinsinöörit haluavat mennä naimisiin miesinsinöörin kanssa niin, että heidän on aina ajettava pois ne naiset, jotta ne eivät ole häiriöksi.

Toivottavasti en tule allergiseksi konttoripölylle, koska tullen meidän koirastakin sairaaksi. Ja jos tullen allergiseksi konttoripölylle, ei minusta voi tulla insinööriä ja sitten minun pitäisi mennä työhön.

Lähde: uranus.fi, Leena Kymäläinen / Kainuun Sanomat 24.11.1999

tatavat aiheuttivat nekin muutostarpeita sopimusehtoja sopimuslomakkeita uusittaessa.

RAKLIn kanssa käytävät neuvottelut eivät kuitenkaan edenneet toivotulla tavalla, koska ”tilaajapuolella ei ollut vielä valmiutta neuvottelujen aloittamiseen”, liiton vuoden 2004 toimintakertomuksessa jouduttiin toteamaan. Muutostarpeiden aineiston keräämistä sen sijaan jatkettiin SKOLin toimikunnissa ja aluekokouksissa.

Kiinteistö- ja rakennuskluusterin Visio 2010 -yhteishanke oli aluksi kuuden järjestön voimainponnistus. Osallistujat olivat Suomen toimitila- ja rakennuttajaliitto RAKLI, Suomen Kiinteistöliitto, Rakennusteollisuuden Keskusliitto RTK, Rakennustuoteteollisuus RTT, Suunnittelu- ja konsulttitoimistojen liitto SKOL sekä LVI-Keskusliitto. Hanketta rahoitti lisäksi Teknologian kehittämiskeskus TEKES.

VISIO 2010 – yhteishanke

Vuosituhanen alkupuolella perustettiin kiinteistö- ja rakennuskluusterin yhteishanke VISIO 2010. Projektin johtoryhmässä suunnittelu- ja konsulttialaa edustivat Teuvo Salminen Jaakko Pöyry Groupista ja arkkitehti Tommi Tuominen Evata Worldwidestä. Liiton toimitusjohtaja Timo Myllyls kuuluu puolestaan projektin ohjausryhmään.

Projektin ensimmäinen raportti julkaistiin toukokuussa 2001 teemalla ”Hyvän elämän puitteet – kiinteistö- ja rakennusalalla”. Projektin tarkoituksena oli kertoa alan yhteisen tahtotilan kehityksen suuntaa ja yhteisiä päämääriä.

Kiinteistö- ja rakennuskluusterin toinen raportti julkaistiin toukokuussa 2002 ja se jaettiin alan edustajille ja sidosryhmien edustajille. Raportissa esiteltiin VISIO 2010-prosessin etenemistä. Projektin etenemistä ja tuloksia valottava kolmas raportti julkaistiin sittemmin marraskuussa 2003 ja jaettiin laajasti alan vaikuttajatahoille.

Projektin laajuutta ja monitahoisuutta kuvastaa osaltaan marraskuussa 2004 pidetty tilaisuus. VISIO 2010-tapahtuman osana Finlandia-talossa järjestettyyn Kiinteistö- ja rakennusforum 2005-tilaisuuteen

osallistui yli 500 henkilöä rakennus- ja kiinteistöalan eri järjestöistä ja sidosryhmistä. Tilaisuuden aiheena oli ”Kilpailukykyä uudella osaamisella”. SKOLin sääntömääräinen syyskokous pidettiin samana päivänä Finlandia-talossa ennen Kiinteistö- ja rakennusforum 2005-tilaisuuden alkua. Seuraavan vuotuisen tapahtuman teemana oli ”Tieto, osaaminen ja vuorovaikutus”. Marraskuussa 2005 järjestettyyn tapahtumaan saapui runsaat 550 henkilöä.

Liiton näkyvyys pilviin

Liiton toimisto oli toiminut Tapiolassa Konsulttitalossa Pohjantie 12:ssa vuodesta 1977 lähtien. Vuoden 2003 kuluessa talolle suunniteltiin uutta käyttöä. Konsulttitalon toimitilat myytiinkin sitten lokakuussa Tapiolan sosiaali- ja terveyskeskuksen toteuttavalle Nordisk Renting Oy:lle. Niinpä SKOLin oli ryhdyttävä etsimään uusia toimitiloja.

Liitto kartoitti useita mahdollisia toimitiloja Tapiolasta ja alueen välittömästä läheisyydestä. Yksi nousi kuitenkin ylitse muiden aivan Tapiolan ydinkeskustassa, nimittäin Tapiolan Keskustornin 12. kerroksen toimitilat.

Länsi-vaikla m.07
16.12.1971

Uusi konsulttitalo sijaitsee Tapiolassa Pohjantien varrella.

Suunnittelijoille oma talo

Tapiolan uusi toimistorakennus Kiinteistö Oy Konsulttitalo saavutti harjakkoutensa viime perjantaina. Uusi rakennus on kootaan suurehko, rakennuksen tilavuus on 13 920 kuutiometriä ja kerrossalaa siinä on 3 700 neliometriä. Rakennuksen valmistuttua ensi vuoden keväällä siihen muutetaan useita eri suunnittelutoimistoja.

Haajamosteja sisäpuolelta puhui rakennuttajien puolesta diplomi-insinööri Erkki Juva, urakoitsijain

puolesta Laatu- ja Kalle Helminen ja työnkijöitten puolesta pääluottamusmiehistä Talisto Kinnunen.

Kun rakentaminen on viime aikoina muuttunut yhä enemmän laajamittaiseksi aluerakentamiseksi ja yhdyskuntarakentamiseksi. Tämä merkitsee sitä, että peikka asuntojen tuottaminen ei riitä, vaan samalla on rakentajain huolehdittava riittävien palveluiden syntyisestä uusiin yhdyskunnissa ja myös työpaikkojen aikaansaamisesta asuntojen ohella. Tapiola on tässä suhteessa ollut selvä edelläkävijä maassamme. Onhan Tapiolassa jo nyt noin 2 500 työpaikkaa, ja lisää on rakentellessa ja suunnitellussa. Tämä nyt harjaan nousussa talo on hyvänä esimerkkinä työpaikkarakentamisesta. Valmistuttuaan tulee tämä rakennus antamaan

viihtyisää ja modernit työskentelytilat noin 130 henkilölle. Erityisen merkitys on sillä, että tilat on siun pöytä suunniteltu juur seläiseen käyttöön kuin yhtiön osakkaat, kaikki suunnittelu- ja konsulttitoimistojen, tarvitsevat. Lisäksi rakennus on pyydytty aikaansaamaan varsin kohtuullisin rakennuskustannuksin, mikä samalla tekee myös kohtuullista käyttökustannuksia.

Talon arkkitehtina on toiminut Arkkitehtitoimisto Kirsi ja Heikki Koskela ja muun suunnittelun oivastin aitten hoitaneet yhtiön omat osakkaat Insinööritoimistoinen Erkki Juva Ky sekä Lämpöteknillinen Insinööritoimisto Oy ja Sähköteknillinen Insinööritoimisto Oy.

Urakoitsijoina toimivat Laatu- ja Kalle Helminen Oy, Cellit Oy, Lähipuut Oy.

Pääluottamusmiehistä Talisto Kinnunen. — Kuvat Atte Matilainen.

Diplomi-insinööri Erkki Juva.

SKOL oli toiminut Tapiolan Konsulttitalossa, Pohjantie 12:ssa vuodesta 1977 lähtien. Toukokuussa 2004 liitto muutti Tapiolan Keskustornin 12. kerrokseen.

Tapiolan Keskustorni valmistui syyskuussa 1961 ja se oli Arkkitehtitoimisto Aarne Ervin suunnittelema ja Rakennustoimisto A. Puolimatkan urakoima Tapiolan maamerkki. Keskustornin yläkerroksiin suunniteltuihin ravintolatiloihin saatiin yrittäjä vasta pitkällisten neuvottelujen jälkeen syksyllä 1962. Ravintola Linnunradasta muodostui ykkösluokan ravintola ja monien korkean tason vierailujen pyhiinvaelluspaikka. Keskustornissa vieraili kuninkaita, valtionpäämiehiä, Iranin shaahi, ministereitä.

Keskustornin ravintolamiljöön taso alkoi kuitenkin laskea vuosien kuluessa. Uusien ravintolanpitäjien käsissä Linnunradasta muodostui lopulta kolmannen luokan kuppila ja viimeksi disco. Paikan maine rasitti niin ikään Keskustornin omistajia ja maaliskuun alussa 1989 kokoontunut yhtiökokous muutti 12. kerroksen ravintolatilojen käyttötär-

koitusta konttoritiloiksi. Samoin meneteltiin myöhemmin toukokuussa jolloin 13. kerroksen kahvilatilat muutettiin konttoritiloiksi.

Näihin arkkitehti Aarne Ervin suunnittelemiin tiloihin SKOLin muutti toukokuussa 2004. Syyskuussa liitto järjesti tupaantuliaiset, joihin osallistui noin 150 henkilöä. Nämä saattoivat kuvaannollisesti todeta SKOLin imagon nousseen pilviin.

Joskin SKOLin imago oli noussut pilviin, muutoksia tapahtui järjestökentässä laajemminkin. Alkuvuodesta 2004, helmikuussa Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto TT sekä Palvelutyönantajain PT hyväksyivät liittojen yhdistämisen kokonaan uudeksi keskusjärjestöksi. Tämä tarkoitti Elinkeinoelämän Keskusliiton EKn perustamista vuoden 2005 alusta lukien. SKOLin hallitus päätti yksimielisesti liittyä uuteen keskusliittoon ja hyväksyä yhdistymissopimuksen ehdot.

Visioista tilinpäätös

SKOLin Visio 2005-ohjelmasta tehtiin tilinpäätös vuotta 2005 koskevassa toimintakertomuksessa. Jäsenyritysten työllistämä henkilöstö kasvoi lähtövuoden 2002 vajaan 10 000 henkilöstä yli 12 000 henkilöön. Vastaavasti yritysten liikevaihto kasvoi noin 700 miljoonasta eurosta yli 900 miljoonaan euroon.

Liiton jäsenyritysten kannattavuus pysyi hyvänä erityisesti pohjoismaisessa vertailussa. Suomalaisyrittäjien kannattavuuden tunnusluvut olivat selvästi muiden pohjoismaiden yritysten kannattavuuslukuja paremmat. Kehittyneiden teollisuusmaiden vertailussa suomalaiset konsulttitoimistot olivat erittäin kilpailukykyisiä insinöörityön veloitustasolla mitattuna. SKOLin jäsenyritysten ulkomaanlaskutus oli ollut vuosittain kolmanneksen luokkaa kokonaisliikevaihdosta, mikä oli kansainvälisestikin suurimpia osuuksia.

VISIO 2005-tilinpäätöksessä imagon ja näkyvyyden katsottiin parantuneen. Liitto oli julkaissut säännöllisesti kahdesti vuodessa ajankohtaisia asioita käsittelevää SKOLvisio-lehteä jäsenkunnalleen kuin sidosryhmilleenkin. Alan työllisyyden nähtiin kehittyvän myönteisesti, sillä seuraavan kymmenen vuoden aikana teknisten alojen suunnittelija- ja asiantuntijatehtäviin avautui runsaasti uusia työpaikkoja. Tämän seurauksena opiskelijoiden suuntautuminen alalle oli lisääntynyt.

Jäsenyritysten keskinäiset sekä asiakaskumppanuudet olivat lisääntyneet. Suunnittelupalvelujen hankintatapojen nähtiin kehittyneen suotuisasti, kun pääosa suunnittelutilauksista suuntautui puite- ja vuosisopimuksiin tai neuvottelumenettelyyn. Silti tarjouskilpailut olivat vielä voimissaan, koska suunnitteluhankinnoista 43 prosenttia tilattiin tarjouskilpailujen kautta vuonna 2005.

Liiton jäsenyritysten profiloituminen teknologiaosaajina oli selvästi lisääntynyt. Anso tästä lanke si osin kumppanuussopimuksille, kun suunnitteluyritysten rooli asiakkaiden teknologian, tuotannon sekä tuotekehityksen alalla oli tärkeässä asemassa.

Suunnittelualalla työmarkkinoiden joustavuuden katsottiin lisääntyneen. SKOLin solmimat työehtosopimukset ”olivat edelläkävijöitä joustavien työaikajärjestelyjen soveltamisessa”, vuoden 2005 vuosikertomuksessa kirjoitettiin. Joustavuus näkyi selkeästi esimerkiksi liukuvan työajan nostamisella lakisääteisestä 40 tunnista 100 tuntiin. Tämä joustojen lisääntyminen oli tapahtunut kymmenen vuoden kuluessa vuodesta 1995 lähtien.

SKOLin noin sadalla jäsenyrityksellä oli ulkomaisia projekteja tai suunnittelukohteita. Samoin kohdemaita oli satakunta. Liiton suurimmat jäsenyritykset olivat kansainvälistyneet voimakkaasti yhtäältä laajenemalla Suomesta maailmalle tai toisaalta ne olivat osia kansainvälisistä yritysryhmis-

tä. Liiton jäsenyritysten koko henkilöstöstä puolet työskenteli kansainvälisesti toimivissa yrityksissä.

Strategiat päivitettiin

Vaikka edellinen toimintaohjelma ei ollut vielä loppunutkaan, SKOLin hallitus jatkoi vuonna 2005 strategiatyöskentelyään. Strategiat päivitettiin sekä luotiin nelivuotinen toimintaohjelma vuosille 2006–2009.

Liiton toiminta rakennettiin viidelle strategiselle teemalle: 1. SKOL-yritykset ovat kilpailukyisiä, kehittyviä ja kannattavia 2. Suunnittelualalla toimivat markkinat ja reilu kilpailu 3. SKOL-yrityksillä osaavat, koulutetut ja kehittyvät resurssit 4. Suunnitteluala on arvostettu, näkyvä ja imagoaltaan hyvä 5. Alan työmarkkinat toimivat joustavasti ja kannustavasti.

Liiton strategiat ja toimintaohjelma vahvistettiin sittemmin marraskuussa 2006 Finlandia-talossa pidetyssä syyskokouksessa. Vuoden 2006 toimintasuunnitelmaan kuului järjestöpoliittisesti varsin merkittävä asia eli Suomen Konsulttiyhdistyksen SNILin yhdistäminen SKOLiin vuoden 2006 aikana.

SNILin toimintaan kuuluneita tehtäviä oli määrää jatkaa kaikilta osiltaan SKOLin toiminnan osana. SNILin auktorisointitehtävät siirtyivät SKOLille vastuuhenkilöiden hyväksynnän kautta. SNILin FISE-osakkeet siirtyivät niin ikään SKOLille, joka jatkoi FISE-yhteistyötä rakennesuunnitelmien tarkastajien auktorisoimiseksi. Käytännössä tämä näkyi esimerkiksi rakenteiden tarkastajien pätevyysien myöntämisenä, joita myönnettiin kymmenelle henkilölle vuoden 2006 aikana.

Kun SNIL lakkasi olemasta, lakkasivat samalla SNIL-jäsenyydetkin. Nämä siirtyivät SKOLin vas-

SKOLin hallitus kokoontui päivittämään strategioitaan Elomaticin tiloihin Turkuun syksyllä 2005. Kuvassa osallistujat vasemmalta Timo Myllys, Eevaliisa Härö, puheenjohtaja Markku Kaskimies, Kimmo Fischer, Tommi Tuominen, Jouni Mörntinen, Olli Manner, Heikki Hornborg, Eero Auranne, Pertti Kinni ja Vesa Junntila.

SKOL päivitti strategiansa

1. SKOL-yritykset ovat kilpailukyisiä, kehittyviä ja kannattavia
2. Suunnittelualalla toimivat markkinat ja reilu kilpailu
3. SKOL-yrityksillä osaavat, koulutetut ja kehittyvät resurssit
4. Suunnitteluala on arvostettu, näkyvä ja imagoaltaan hyvä
5. Alan työmarkkinat toimivat joustavasti ja kannustavasti

tuuhenkilörekisteriin. Rekisteriin siirtyneistä oli tarkoitus koota toimikunta, jonka tehtävänä oli vastuuhenkilöhyväksynnän ylläpito ja kehittäminen sekä samalla ammatillisen osaamisen ja yhteistoiminnan kehittäminen.

Tiedotus ja koulutus sisältyi SKOLin tehtäviin mm. SKOLvisio-lehden avulla. SNILin ikijäsenille luvattiin toimittaa tiedotusaineistoa maksutta edelleenkin. SNILin stipendirahasto sen sijaan jatkoi vanhalla nimellään SKOLin alaisena itsenäisenä stipendirahastona sääntöjensä mukaisesti. Stipendirahaston hallitukseen kuului kaksi SNILin naistoimikunnan, kaksi SKOLin yritysedustajaa sekä kaksi vastuuhenkilörekisterin edustajaa. Stipendirahaston pääoma oli maaliskuun 2006 alussa noin 82 000 euroa. SNILin naistoimikunnan oli määrä jatkaa va-

paaehtoista toimintaansa yhteistyössä SNIL-aktiivijäsenten ja SKOLin toimiston kanssa.

Yli tuhat jäsentä

Millainen sitten oli SNIL, kun sitä ryhdyttiin purkamaan ja sulauttamaan SKOLiin? Suomen Konsulttilyhdistyksen SNILin hallituksen puheenjohtajana toimi diplomi-insinööri Seppo Mäkinen ja varapuheenjohtajana arkkitehti Pertti Hakamäki. Hallitukseen kuului kaksi asiantuntijajäsentä niin kuin koko ajan vuodesta 1984 lähtien, kun liitto muutti nimeään ja sääntöjään. Nämä kaksi asiantuntijajäsentä olivat johtaja Martti Huomo Ilmailuhallituksesta ja asiakaspäällikkö Jukka Riikonen Senaatti-kiinteistöistä.

SNILin puheenjohtajat ovat saaneet liiton toimiston seinälle omat karikatyyrinsä.

Kuvassa mallit vasemmalta Arne Lemström, Kari Helander ja Risto Siirilä.

SNILin jäsenmäärä oli liittoa purettaessa 1 064 henkilöä, joista ikijäseniä 189 ja varsinaisia jäseniä 875 henkilöä. Jäsenistöstä 94 konsultille oli myönnetty SNIL/S-jäsenyys.

SNILin yhteyteen oli vuonna 1972 perustettu Tellervo Hackzellin aloitteesta stipendirahasto. Naistoimikunta oli siihen mennessä kerännyt rahaa satunnaisiin kohteisiin kuten Otaniemen teekkari-työläisten lastentarhaan ja juhlien soitannollisiin säestyksiin, pianon hankintaan. Tellervo Hackzell ehdotti stipendirahaston perustamista SNILin silloiselle puheenjohtaja Johannes Gummerukselle, joka piti ehdotusta hyvänä ja niin stipendirahaston rahaston säännöt sitten hyväksyttiin liiton syyskokouksessa marraskuussa 1972 Hotelli Hesperiaassa.

Stipendirahasto julisti helmikuussa 1973 yhden 2 000 markan suuruisen stipendin Helsingin teknillisen korkeakoulun opiskelijoiden haettavaksi. Stipendi myönnettiin tekkari Asko Lindroosille ja se luovutettiin liiton vuosikokouspäivän lounastilaisuudessa huhtikuussa 1973 Kalastajatorpalla. Todetakaan, että stipendirahaston varat olivat vuoden lopussa runsaat 4 780 markkaa.

SNILin stipendirahasto ryhtyi vuonna 1981 myöntämään stipendejä diplomitoistista ja vuonna 1989 lisensiaatti- ja tohtorinväitöskirjan jatko-opiskelijoille. Koulutusuudistuksen jälkeen stipendejä ryhdyttiin myöntämään ammattikorkeakoulun opiskelijoille vuodesta 2001 lähtien. Vuoden 2010 marraskuussa myönnettiin yhteensä kahdeksan tuhannen euron suuruisia stipendejä. Hakijoita oli ollut kaikkiaan nelisenkymmentä ja stipendinsaaajista kolme sai diplomitoististaan, kaksi sai opiskelustipendin ja kolme oli ammattikorkeakoulun opiskelijoita.

Historiansa aikana SNILin stipendirahasto oli myöntänyt vuoden 2010 loppuun mennessä yhteensä 185 stipendiä arvoltaan yhteensä 175 000 euroa.

SNILin toiminnan lakatessa yhdistyksen varallisuus jaettiin stipendirahaston, SNILin jäsenten kevätretken ja SKOLin vastuuhenkilötoiminnan kehittämisen kesken. Näin vuonna 1951 perustetun Suomen Neuvottelevien Insinöörien Liitosta Suomen Konsulttiyhdistykseksi SNILiksi muuttunut yhdistys saapui elinkaarensa päähän, kun SNILin vuosikokous oli päättänyt liiton toiminnan yhdistämisestä ja sulautumisesta SKOLIin vuoden 2007 alusta lukien.

SNILin stipendirahaston ensimmäinen stipendi luovutettiin huhtikuussa 1973 tekkari Asko Lindroosille vuosikokouksen lounaalla Kalastajatorpalla. Kuvassa stipendiä luovuttamassa diplomi-insinööri J.A. Gummerus, Tellervo Hackzell ja Raili Malmberg.

SNILin viimeisen hallituksen viimeiseen kokoukseen maaliskuussa 2007 osallistuivat vasemmalta Jean Andersson, Kari Kaleva, Timo Mylly, Pertti Hakamäki ja Vesa Pitsinki.

SNILin toiminnan yhdistäminen SKOLIin ja yhdistyksen purkaminen edellytti sääntöjen mukaan asian käsittelyä kahdessa kokouksessa. Lisäksi päätöksen taakse oli saatava neljän viidesosan enemmistö.

Marraskuussa 2005 pidetyssä SNILin vuosikokouksessa Finlandia-talossa asiaa käsiteltiin ensimmäisen kerran. Kokouksen puheenjohtajana toimi Pentti Piri ja paikalla oli 16 jäsentä. Yhdistyksen purkupäätös vietiin äänestykseen, jossa 13 ääntä annettiin purkamisen puolesta kahden vastustaessa SNILin purkamista. Täten sääntöjen edellyttämä ensimmäinen käsittely yhdistyksen purkamisesta oli saatu päätökseen.

SNILin jäsenet kutsuttiin toisen kerran käsittelemään yhdistyksen purkamista huhtikuussa 2006 Espoon Kulttuurikeskukseen SKOLin vuosikokouksen yhteyteen. Kokouksen puheenjohtajana toimi yhdistyksen silloinen puheenjohtaja Seppo Mäkinen, mutta osanotto oli varsin laimea, vain kahdeksan jäsentä.

SNILin purkupäätöstä vastustaneet huomauttivat, ettei SKOLin vuotta 2006 koskevassa toimin-

Yli seitsemän kuukauden kokous

tasuunittelmassa mainittu SNILin tehtävien ja vastuiden siirtymistä SKOLille. Todettakoon, että SKOLin toimintasuunnitelma oli laadittu jo syksyllä 2005 ennen asian ensimmäistä käsittelyä. Koeäänestyksessä kuusi jäsentä kannatti SNILin purkamista kahden vastustaessa.

Koeäänestyksen jälkeen kokouksen puheenjohtaja päätti keskeyttää kokouksen. Sitä jatkettaisiin myöhemmin syksyllä, kunhan SKOLin vuotta 2007 koskeva toimintasuunnitelma olisi ensin hyväksytty. Näin sitten tapahtuikin 16. marraskuuta 2007, jolloin Seppo Mäkinen jatkoi purkupäätöstä koskevan asian toista käsittelyä. Aikaa edellisestä käsitteystä oli tuolloin kulunut yli seitsemän kuukautta.

SKOLin toimintasuunnitelmaan tehdyt kirjaukset tyydyttivät nyt kokousedustajia, jotka yksimielisesti päättivät yhdistyksen purkamisesta. Edelleen päätettiin yksimielisesti siirtää yhdistyksen jäljellä olevista varoista 1 000 euroa naistoimikunnalle sekä 3 000 euroa stipendirahtoon, mikä kartutti stipendirahtoon varoja runsaaseen 81 000 euroon, toimitusjohtaja Timo Mylly muisteli haastattelussaan SNILin purkamiseen liittyvää episodtia ja yli seitsemän kuukautta jatkunutta kokousta.

SNILin hallitus piti viimeisen kokouksensa maaliskuussa 2007 Tapiolan Keskustornissa. Yhdistyksen purkamiseen liittyvät päätökset todettiin tuolloin tehdyiksi ja itse purkaminen oli tapahtunut vuosikokouksen päätösten mukaisesti.

ARVOSTETTUA
ASIAANTUNTEMUSTA
SKOL 40 VUOTTA

KUTSU

SKOL KONSULTTIPÄIVÄ

26.3.2007 klo 14.00
Espoon Kulttuurikeskus
Tapiola

Arvostettua asiantuntemusta

SKOLin 40-vuotisjuhlavuotta vuonna 2007 vietettiin taloudellisessa laitamytöissä. Yritysten työskanta pysyi koko ajan hyvällä tasolla, sillä töitä oli yli kuuden kuukauden ajaksi. Tätä voitiin pitää konsulttialalla erittäin hyvänä tasona. Meneillään oli tuolloin yhdestoista kasvun vuosi.

Juhlavuoden teemaksi oli valittu ”Arvostettua asiantuntemusta”, minkä ympärille kudottuun konsulttipäivään maaliskuun lopulla osallistui lähes 250 alan konsulttia sidosryhmien edustajaa. Maaliskuun lopulla pidetty konsulttipäivä järjestettiin Espoon Kulttuurikeskuksessa. Tilaisuuden pääpuhujana oli eduskunnan puhemies Paavo Lipponen.

Liito jalkautui niin ikään maakuntiin, kun alueellisia tapahtumia järjestettiin Jyväskylässä, Kouvolassa ja Tampereella. Näissä kaikissa tilaisuuksissa käsiteltiin alalle tärkeää hankintamenettelyä sekä muita ajankohtaisia aiheita. Kolmessa tapahtumassa oli osanottajia noin 80 henkilöä.

Hankintamenettely oli sikälikin tärkeä, koska kesäkuussa 2007 astui voimaan uusi hankintalaki. Suunnittelupalvelujen hankinnasta oli valmistunut uusi opas, jonka toimittamisesta oli vastannut diplomi-insinööri Matti Tauriainen SKOLista. Oppaaseen oli koottu uusitun lainsäädännön ja yksityisen sektorin parhaat käytännöt. Asiantuntijapalvelujen hankinnassa voitiin käyttää mm. neuvontamenettelyä lainsäädäntöön sisältyvien laatuksien ansiosta. Samoin lainsäädännössä oli selkiytetty puitesopimusten käyttämismahdollisuutta.

SKOLin 40-vuotisjuhlaseminaari pidettiin maaliskuussa 2007 Espoon Kulttuurikeskuksessa. Konsulttipäivän aiheena oli Arvostettua asiantuntemusta. Tilaisuuden juhlapuhujana oli eduskunnan puhemies Paavo Lipponen. Werner Bros vastasi tilaisuuden keveämmästä ohjelmasta, tosin raskaalla jalalla. Paikalla oli yli 250 henkilöä.

Toimihenkilöunionin TUn kanssa on päästy neuvotteluratkaisuun uudesta työehtosopimuksesta 19.10.2007 klo 17.50.

Lakko latisti juhlatunnelman

Juhlien jälkeen seurasi viilentävä syksy työmarkkinoilla. Vuoden 2005 työehtosopimukset olivat päätymässä syyskuun 2007 lopussa, joten SKOLin työmarkkinaneuvottelut käynnistyivät elokuussa erikseen Toimihenkilöunioni TUn ja Ylempien toimihenkilöiden YTNn kanssa. Syyskuun loppupuolella tekstikysymykset oli saatu pääosin ratkaistuksi, mutta erimielisyydet rahasta odottivat vielä ratkaisuaan.

Kuvassa neuvottelijat vasemmalta Pertti Kinni ja SKOLin puheenjohtaja Markku Kaskimies, TUn neuvottelijat Markku Järvinen, Antti Rinne, Raija Kari ja Jyrki Suihkonen sekä SKOLin Timo Mylly.

Toimihenkilöunionin TUn päästiin neuvotteluratkaisuun uudesta 2,5-vuotisesta työehtosopimuksesta alkuillasta 19. lokakuuta. TUn yleisen linjan mukainen työehtosopimuksen palkankorotusvaikutus oli 10,5 prosenttia. Palkkapakettiin kuului myös taulukkopalkkojen nosto, palvelusvuosilisät, korotukset henkilöedustajien korvauksiin sekä käsitteilymalli soveltamisalaa koskevaan ”rajariitaan”. Toimihenkilöiden työehtosopimus oli voimassa huhtikuun 2010 loppuun.

Joskin toimihenkilöiden kanssa oli päästy sopimukseen, YTNn kanssa käytävät neuvottelut katkesivat pahasti ja käytännössä katkesivat jo ennen TU-sopimuksen syntymistä. YTN vei ensin rahakysymykset työehtosopimuksen mukaisen sovintolautakunnan ratkaistavaksi. Sittemmin YTN hylkäsi sovintolautakunnan kolmivuotisen sopimuksen, joka olisi tuonut enimmillään 14,6 prosentin korotukset palkkoihin. Samalla YTN jätti työtaisteluilmoituksen.

Tässä työtaistelu-uhkatilanteessa neuvottelut siirtyivät valtakunnansovittelijan toimistoon. Piirisovittelija Esa Lonka ei kuitenkaan löytänyt edellytyksiä sovintoesityksen tekemiselle, jolloin YTN toteutti ulosmarssin 9. marraskuuta 2007. Tällöin noin 6 000 ylempää toimihenkilöä poistui työpaikoiltaan.

Todettakoon, että 12. marraskuuta annettu ensimmäinen kolmivuotinen sovintoesitys olisi tuonut enimmillään 15,4 prosentin palkankorotukset. Tämäkään ei kelvannut YTNlle, joka hylkäsi ehdotuksen, ylempien toimihenkilöiden lakko alkoi 13. marraskuuta.

Lakon aikana sovittelu silti jatkui ja kahdeksantena lakkopäivänä 22. marraskuuta piirisovittelija Esa Lonka onnistui löytämään hyväksyttävän sovintoesityksen. Kaksivuotisessa sopimuksessa paikallisesta sopimisesta riippuen palkkoja korotettaisiin 10,4–11,4 prosenttia. Sovintoesitys sisälsi niin ikään henkilöedustajien korvaukset sekä matka-ajan korvaukset. Molemmat osapuolet joutuivat äänestämään työehtosopimuksen hyväksymisestä, mutta lakko saatiin lopulta päättymään. Työehtosopimuksen oli määrä olla voimassa lokakuun 2009 loppuun.

Lakon saldo oli murheellista luettavaa. Lakoon osallistui lähes 4 000 ylempää toimihenkilöä ja ulosmarssi mukaan lukien lakossa menetettiin yli 30 000 työpäivää eli 130 henkilötyövuotta. Rahassa palkkamenetykset olivat lähes viisi miljoonaa eu-

roa, kun vastaavasti yritysten menetykset vastasivat 12 miljoonan euron liikevaihtoa. Tästä ”osa saatasiin takaisin myöhemmin”, liiton vuoden 2007 vuosikertomuksessa uumoiltiin.

Kotisivuilla ennätysmäärä kävijöitä

Jos lakosta oli jotain hyötyä, niin ainakin mielenkiinto SKOLin kotisivuihin nousi ennätystasolle. Liiton ja sen jäsenyritysten kotisivujen ja yritysten tietokannan kehitystyötä oli tehty jo pitkään. Kuu-kausittain kotisivuilla oli ollut keskimäärin 5 000 kävijää. Marraskuun kuumen työtaistelutilanteen aikana kotisivujen kävijämäärä nousi ennätystasolle, kolminkertaiseksi 15 000 kävijään, 54 000 vierailuun ja 260 000 avattuun sivuun.

Joskin alalla olivat voimassa olevat työehtosopimukset vuoden 2008 puolella käytiin työehtosopimusten mukaista jatkuvan neuvottelun menettelyä. Tämä koski mm. työaikapankin kehittämistä. Neuvotteluissa oli edelleen pystytty kehittämään joustavia työmarkkinoita, kun liukumarajaa voitiin nostaa 100 tunnista 120 tuntiin.

Vapaa-aikana matkustamiseen liittyvät kysymykset työllistivät neuvottelijoita. YTN näet esitti neuvotteluissa, että vapaa-aikana matkustamisen vaatisi aina työntekijän suostumuksen. Työnantajan eli SKOLin näkemyksen mukaan työehtosopimuksen kirjaus, että ”työ edellyttää matkustamista”, on yleensä riittävä. Tämä ei kuitenkaan tyydyttänyt YTN:n neuvottelijoita, vaan asia vietiin työtuomioistuimen käsiteltäväksi. Alkuvuodesta 2009 työtuomioistuin antoi asiasta päätöksensä, joka tarkoitti sitä, että YTN hävisi kanteensa.

Työmarkkinaosapuolet SKOL, TU ja YTN olivat kolmikantaisesti tarkastelleet vuoden 2008 puolella työehtosopimusten soveltamisrajoja. Selvitystyössä oli päädytty siihen, että suurin osa ylimpien vaativuusluokkien tehtävistä oli itsenäisiä asiantun-

tijatehtäviä. Siten ne voisivat työnantajan mielestä kuulua ylempien toimihenkilöiden työehtosopimuksen piiriin. TU puolestaan katsoi, että valtaosa suunnittelualan yritysten henkilöstöstä pitäisi kuulua TU-töehtosopimuksen piiriin. Kolmikantaisesti asian selvittämiseksi annettiin aikaa syyskuun 2009 loppuun. Soveltamisrajasta saatiin kyllä kolmikantaisesti kirjaus, mutta asia jäi TUn hampaankoloon.

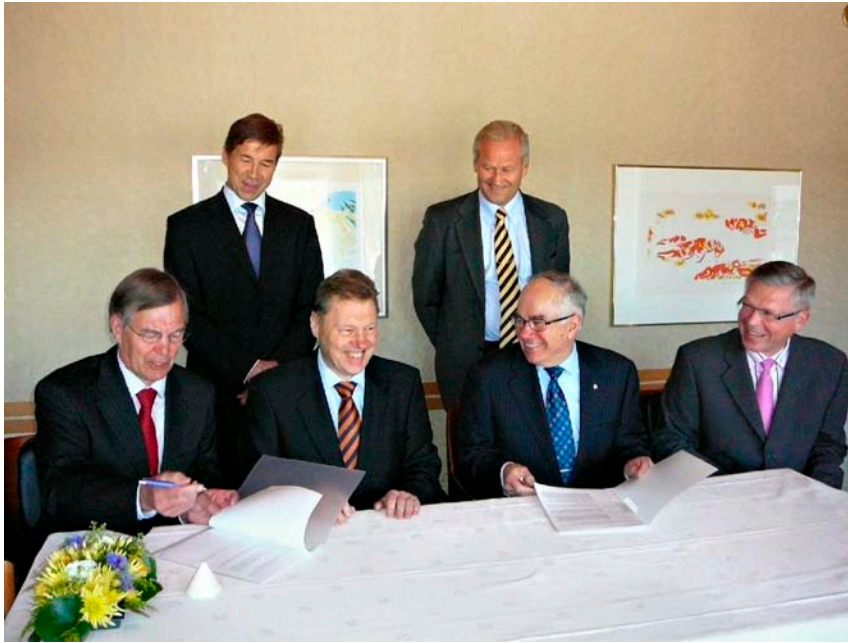
SKOL oli itsenäisesti neuvotellut alansa työehtosopimuksista Elinkeinoelämän Keskusliiton EKn jäsenliittona. Apua ja tukea oli luonnollisesti saatu keskusliiton työehtosopimusvaliokunnasta sekä keskusliiton jäsenjärjestöiltä. Ylempien toimihenkilöiden sopimusasioissa SKOL oli pitänyt tiivistä yhteyttä Teknologiateollisuuden sekä Energiateollisuuteen, joilla oli samantyyppisiä työehtosopimusasioita neuvottelupöydässä.

SKOLin asema itsenäisenä työehtosopimusneuvotteluosapuolena alkoi saapua tiensä päähän. Sillä.

Teknologiateollisuuden jäseneksi

SKOLin hallitus oli ryhtynyt selvittämään vuoden 2008 lopulla yhteistyön tiivistämistä Teknologiateollisuuden kanssa. Tämä koski erityisesti työmarkkina-asioita sekä toisaalta elinkeinopolitiikkaan liittyviä kysymyksiä. Näitä olivat koulutus ja osaminen, innovaatioympäristö, energia ja ilmasto.

Liiton hallitus laati sittemmin esityksen syyskokoukselle SKOLin ja Teknologiateollisuuden välisestä yhteistyöstä. Marraskuussa 2009 Finlandialossa pidetyssä syyskokouksessa hallituksen esitys hyväksyttiin ja hallitukselle annettiin valtuudet neuvotella sopimus Teknologiateollisuuden kanssa. Puhetta tuossa historiallisessa syyskokouksessa johti Olli Manner Elomatic Oy:stä. Kokoukseen osallistui 19 jäsenyrityksen edustajat, kun SKOLin jäsenmäärä oli tuolloin runsaat 230 yritystä.

SKOLin 60-vuotisen historian viimeisin tärkeä allekirjoitustapahtuma on nostanut hymyn suupieliin. Kuvassa istumassa vasemmalta SKOLin Timo Myllys ja puheenjohtaja Heikki Hornborg, Teknologiateollisuuden hallituksen puheenjohtaja Jorma Eloranta ja liiton toimitusjohtaja Jorma Turunen. Allekirjoitusta seuraavat taustalla johtaja Esko Keskinen ja varatoimitusjohtaja Risto Alanko.

Syyskokouksen valtuuksien perusteella huhtikuussa 2010 pidetylle vuosikokoukselle tuotiin hallituksen esitys SKOLin ja Teknologiateollisuuden välisestä yhteistyösopimuksesta. Espoon Kulttuurikeskuksessa pidetyn vuosikokouksen puheenjohtajana toimi niin ikään Olli Manner.

Hallitus oli perustellut yhteistyösopimusta, että se lisää alan ja SKOLin uskottavuutta ja vaikutusvaltaa, vahvistaa ja laajentaa yhteistyötä ja edunvalvontaa sekä lisää toimintamahdollisuuksia elinkeinopolitiikassa. Lähentyminen Teknologiateollisuuteen oli alkanut työmarkkina-asioista. Näihin SKOLin hallitus uskoi saatavan ”moninkertaisen lisän neuvotteluvoimaan”. Samalla lähes puolet elinkeinoelämän ylemmistä toimihenkilöistä saataisiin saman työnantajajärjestön piiriin.

Sopimuksen mukaan SKOL liittyi Teknologia-

teollisuuden jäseneksi syyskuun 2010 alusta ja sopimuksen mukaisena toimialayhdistyksenä vuoden 2011 alusta lukien. SKOLin jäsenyritysten liittymisaika suoraan Teknologiateollisuuden jäseniksi jatkui vuoden 2011 loppuun mennessä. Kun SKOL liittyi Teknologiateollisuuteen, se erosi Elinkeinoelämän Keskusliitosta EKsta, koska yritysten keskusliiton jäsenyys muodostui teknologiateollisuuden kautta.

SKOLin yritys- ja elinkeinopoliittinen edunvalvonta jatkui liittymisen jälkeen ennallaan. Sen sijaan työmarkkinatoiminta siirtyi kokonaisuudessaan Teknologiateollisuudelle ja SKOLin työmarkkinajuristi Mikko Oikarinen siirtyi sittemmin Teknologiateollisuuden työmarkkinaosastolle vastaamaan SKOLin työmarkkina- ja ehtosopimusasioista.

Mitä sitten yhteistyösopimus vaikutti SKOLin talouteen? Liiton hallituksen laskelmien mukaan SKOLin toimintamenot ja kulut olivat olleet miljoonan euron suuruusluokkaa vuosittain. Sopimuksen jälkeen SKOL-jäsenmaksut putosivat lähes puoleen entisestä tasosta ja yritysten jäsenmaksut alenivat tasaisesti yritysten koosta riippumatta.

Toimialajärjestelyn laskettiin tuovan yrityksille neljänneksen säästön senhetkisiin kokonaisjäsenmaksuihin. Teknologiateollisuus maksoi näet suoraan jäsenmaksut Elinkeinoelämän Keskusliitolle eikä niitä siis enää peritty yrityksiltä suoraan.

SKOLin ”liittymismaksuna” Teknologiateollisuudelle siirtyivät liiton koneet, kalusto ja Tapiolan Keskustornin toimitilahuoneisto. Omaisuuden takaisinmaksuajaksi laskettiin kolme vuotta jäsenmaksusäästöjen kautta. Liittymisen jälkeen SKOLin jäsenyritykset saattoivat päästä osallisiksi Teknologiateollisuuden omaisuudesta, palveluista ja kehitysrahoitusmahdollisuuksista. Sen sijaan SKOLin rahavarat, noin puolimiljoonaa euroa, jäivät liiton käyttöön. Näihin sisältyi SNILin stipendirahasto.

Vuoden 2011 alkupuolella SKOL muutti sitten lopullisesti Tapiolan Keskustornin 12. kerroksesta Palacen työnantajalinnakkeeseen Eteläranta 10. neljänteen kerrokseen Teknologiateollisuuden tiloihin. SKOLin henkilöstö sijoittui uusiin tiloihin ja vanhoina työntekijöinä.

Timo Mylly, Matti Kiiskinen ja Hilve Nurminen jatkoivat entisissä tehtävissään. Juristi Mikko Oikarinen oli jo aikaisemmin siirtynyt Teknologiateollisuuden työmarkkinaosastolle. Kirsti Leskinen ja Ritva Marttila siirtyivät puolestaan Teknologiateollisuuden hallintoyksikköön hoitaen osaksi SKOLin tehtäviä ja toimistopalveluja.

SKOLin edustamasta suunnittelu- ja konsulttialasta muodostettiin Teknologiateollisuuden viides toimialaryhmä.

Suunnittelu ja konsultointi muodostaa Teknologiateollisuuden organisaatiossa viidennen toimialaryhmän. Teknologiateollisuuden organisaatiokaaviosta ilmenee SKOLin tasavertainen sijoittuminen muiden toimialaryhmien joukkoon.

Helsingin Kalasataman keskukseen nousee Suomen mittakaavassa pilvenpiirtäjiä viherkannen päälle. Metroradan alapuolelle rakennetaan paljon maanalaisia tiloja liikenneväyläineen.

Suunnitteluala vuonna 2011

Miten suunnitteluala on sitten kehittynyt laman, konkurssien, yrityssaneerausten, yrityskauppojen, toimialajärjestelyjen jälkeen? Tilannetta voidaan tarkastella huhtikuun 2011 tilanteen pohjalta. Suunnittelu- ja konsulttitoimistojen liitto SKOLin jäsenmäärä oli tuolloin 215 toimistoa, joiden palveluksessa oli 13 564 henkilöä.

Yrityskoon mukaan 1–10 hengen toimistoja oli lukumääräisesti eniten eli 92 toimistoa, jotka työllistivät kolmisen prosenttia koko liiton henkilöstöstä. Alle 30 hengen yrityksiä oli 76 toimistoa, joiden palveluksessa oli kymmenkunta prosenttia liiton jäsenoimistojen henkilöstöstä. Alle 100 hengen yrityksiä oli lukumääräisesti 24 toimistoa, jotka niin ikään työllistivät kymmenkunta prosenttia alan henkilöstöstä. Yli 100 hengen yrityksiä oli 23 toimistoa, jotka työllistivät runsaat 10 300 henkilöä eli peräti 76 prosenttia alan henkilöstöstä. SKOLin jäsenkunnan yritys rakenne on selkeästi muuttunut suurten yritysten suuntaan sitten lamavuosien.

Toimialaryhmittäin yritysten päätoimialan mukaan talonrakennuksen suunnittelussa toimi runsaat 130 toimistoa, joiden palveluksessa oli runsaat 30 prosenttia alan henkilöstöstä. Yhdyskuntasektorilla oli 51 toimistoa, jotka työllistivät 26 prosenttia alan henkilöstöstä. Teollisuussektorilla oli toimistoja lukumääräisesti vähiten eli 28 toimistoa, mutta ne työll-

listivät runsaat 5 700 henkilöä eli 42 prosenttia liiton jäsenoimistojen henkilöstöstä. Toisaalta teollisuussektorilla toimii useita suuria monialatoimistoja, jotka kykenevät vastaamaan suurista projektikonaisuuksista niin kotimaassa kuin ulkomaillakin.

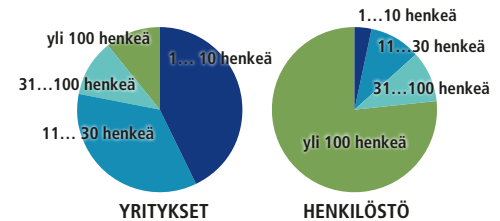
Omistuksen mukaan suomalaisomisteisia toimistoja, pörssiyrityksiä mukaan lukien oli 14 toimistoa. Näiden palveluksessa oli runsaat 4 399 henkilöä eli kolmannes alan henkilöstöstä. Ulkomaalaisomisteiset yhtiöt, yhteensä 19 toimistoa, työllistivät yli 3 200 henkilöä eli neljänneksen alan henkilöstöstä. Suomalaiset suunnittelutoimistot ovat perinteisesti olleet toimivan johdon omistuksessa. Tällaisia toimistoja oli 182 kappaletta, jotka työllistivät runsaat 5 900 henkilöä eli 44 prosenttia alan henkilöstöstä.

Kotimaassa vai ulkomailla?

SKOLissa on niin ikään tarkasteltu jäsenoimistojen kotimaan ja ulkomaan toimintoja sekä ulkomaisissa olevien toimistojen ja omistajien toimintaa. Nämä tiedot perustuvat vuoden 2009 tilanteeseen.

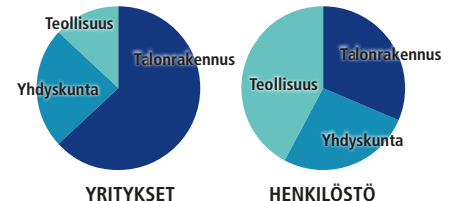
JÄSENYRITYKSET KOKOLUOKITTAIN

YRITYSKOKO	yritystä	henkeä
1... 10 henkeä	92	474
11... 30 henkeä	76	1 369
31... 100 henkeä	24	1 349
yli 100 henkeä	23	10 372
Yhteensä	215	13 564

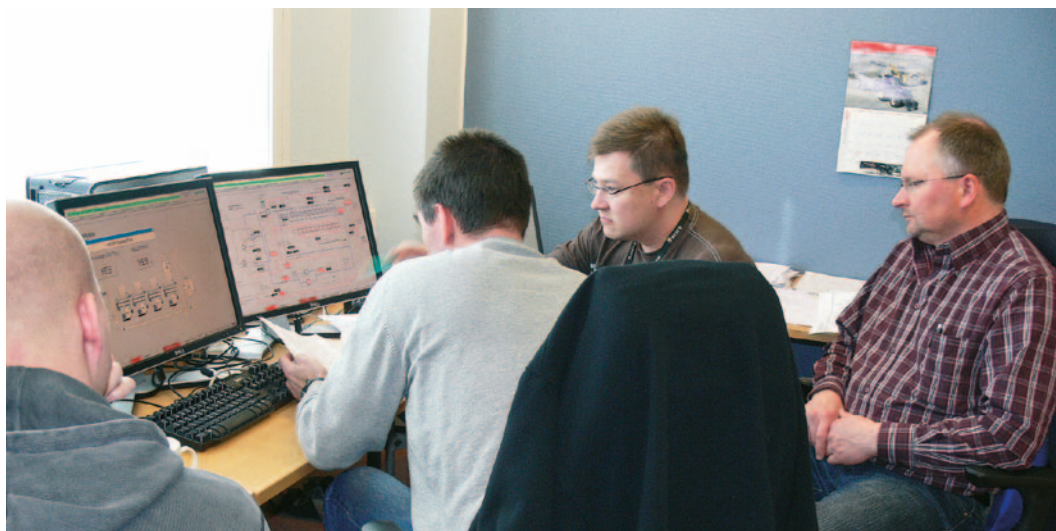

JÄSENYRITYKSET TOIMIALARYHMITTÄIN

TOIMIALARYHMÄ	yritystä	henkeä
Talonrakennus	136	4 261
Yhdyskunta	51	3 582
Teollisuus	28	5 721
Yhteensä	215	13 564

Puupellettitehtaan
automaation EAT-testaus
käynnissä Protacon
Engineeringillä.

JÄSENYRITYKSET OMISTUKSEN MUKAAN

OMISTUS	yritystä	henkeä
Suomalaiset pörssi- yms. yhtiöt	14	4 381
Ulkomaiset yhtiöt	19	3 244
Toimiva johto, yrityskoko > 30 henkeä	27	4 324
Toimiva johto, yrityskoko < 30 henkeä	155	1 615
Yhteensä	215	13 564

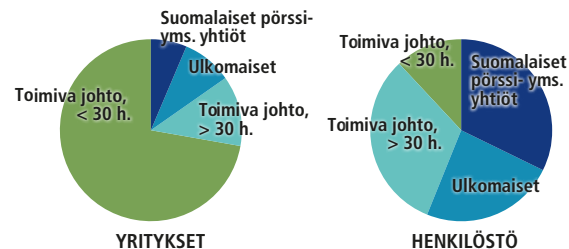
Tällöin esimerkiksi Pöyry Group työllisti Suomessa 2 600 ja muualla maailmalla 5 400 eli yhteensä noin 8 000 henkilöä. Toinen suuri suomalaisomisteinen Etteplan työllisti Suomessa 1 100 ja ulkomailla 1 100 eli yhteensä 2 200 henkilöä. Finnmapin 1 100 henkilöstä 100 työskenteli ulkomailla.

Vastaavasti tanskalaisomistuksessa oleva Ramboll Finland työllisti Suomessa 1 100 henkilöä. Muualla maailmalla Rambollin palveluksessa oli 7 800 henkilöä eli konserninhenkilöstön määrä nousi 8 900 henkilöön. Ruotsalaisomisteinen Sweco Finland työllisti Suomessa 900 ja muualla maailmalla 4 600 henkilöä, joten konsernin henkilöstömääräksi kertyi 5 500 henkilöä. Englantilainen WSP Finlandin palkkalistoilla oli Suomessa 350 henkilöä, kun valtaosa konsernin henkilöstöstä eli 9 200 henkilöä työskenteli muualla maailmalla.

Muita ulkomaisia Suomessa toimivia yhtiöitä olivat ruotsalaiset Chematur, Hifab ja ÅF-Prima, tanskalainen Niras, saksalainen Dekra ja Environ sekä kanadalainen Golder.

Suomalaisista suunnittelutoimistoista esimerkiksi Vaasassa residenssiään pitävä Citec työllisti kotimaassa noin 300 henkilöä, mutta muualla ulkomailla noin 700 henkilöä. Yhtiöllä on kotimaassa aluetuimistoja viidellä paikkakunnalla, mutta konsernilaskutuksesta viennin osuus on noin 90 prosenttia.

Kaikkiaan SKOLin jäsenoimistojen ja yritysryhmien palveluksessa oli lähes 15 000 henkilöä vuonna 2009. Muualla maailmassa nämä suunnittelukonsernit työllistivät noin 36 000 henkilöä eli kysymyksessä oli kaikkiaan noin 51 000 suunnittelija ja konsultin korkeasti koulutettu henkilöstöryhmä.

SNIL-hallitusten puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat 1951–2007

<u>Verner Jaatinen</u>	pj	51-52
<u>Gunnar Lax</u>	pj	53-54
	vpj	51-52
<u>Magnus Malmberg</u>	pj	55-62
	vpj	53-54
Paavo Simula	vpj	55-57, 62-64
Viljo Kuuskoski	vpj	58-61
<u>Kaarlo Amperla</u>	pj	63-64
<u>Risto Mäenpää</u>	pj	65-68
Aarre Jäämies	vpj	68
<u>Johannes Gummerus</u>	pj	69-72
	vpj	64-67
Kalevi Eranti	vpj	69
Olof Granlund	vpj	70-71
<u>Auvo Kallio</u>	pj	73
	vpj	72
Kaj Skogberg	vpj	73
<u>Lars Hackzell</u>	pj	74-79
Seppo Lehtinen	vpj	74
Antti Hohti	vpj	75-76
Matti Rönkä	vpj	77-78
Ilmari Nikander	vpj	79-80
<u>Erkki Kupari</u>	pj	80-81
Matti Ollila	vpj	81-82
<u>Erkki Juva</u>	pj	82-84
Seppo Pyyskänen	vpj	83-84
<u>Juha Gabriellsson</u>	pj	85-86
Eero Järviö	vpj	85-86
<u>Matti Koskimies</u>	pj	87
Tauno Nissinen	vpj	87-88
<u>Leif Lindblom</u>	pj	88
Jussi Korpela	vpj	88-90
<u>Arne Lemström</u>	pj	89-93
Seppo Mäkinen	vpj	91-92

<u>Kari Helander</u>	pj	94-97
	vpj	93
Hannu J. Mäkinen	vpj	94-95
<u>Risto Siirilä</u>	pj	98-99
	vpj	96-97
<u>Kaarlo Sell</u>	pj	00-01
	vpj	98-99
Jorma Poikonen	vpj	00-01
<u>Seppo Mäkinen</u>	pj	02-07
Vesa Lentonen	vpj	02
Pertti Hakamäki	vpj	03-07

SNIL-HALLITUSTEN ASiantuntijajäsenet 1985–2007

Pekka Metsola	asiantuntijajäsen	85-90
Ahti Valpas	asiantuntijajäsen	85-91
Mauno Kiiskinen	asiantuntijajäsen	91-96
Seppo Lyyränen	asiantuntijajäsen	92-03
Mauri Tuomioja	asiantuntijajäsen	97-04
Martti Huomo	asiantuntijajäsen	04-07
Jukka Riikonen	asiantuntijajäsen	05-07

SKOL-hallitusten puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat 1967–2011

Urho Rausti	pj	67-68
Ilmari Häyrinen	vpj	67-68
Johannes Gummerus	pj	69-72
Kalevi Eranti	vpj	69
Olof Granlund	vpj	70-71
Auvo Kallio	pj	73
	vpj	72
Kaj Skogberg	vpj	73-74
Esko Poltto	pj	74-75
E. Norman Westerberg	pj	76-79
	vpj	75
Hjalmar Brotherus	vpj	76
Pekka Mannio	vpj	76-77
Juhani Jauhiainen	vpj	77-78
Yrjänä Heikinheimo	vpj	78-79
Pentti Murole	vpj	79-81
Leif Lindblom	pj	80-84
Olli Parviainen	vpj	80
Aaro Kohonen	vpj	81-83
Markku Annila	vpj	82
Lars-Olav Sebbas	vpj	83-84
Jussi Hakala	pj	84-85
Antti J Sääskilahti	pj	85-88
Matti Tikka	vpj	86-87
Matti Alinikula	vpj	87-88
Matti Ollila	vpj	88-89
Kalle Vartola	pj	89-93
	vpj	85-86
Tuomo Nevalainen	vpj	89-90
Erkki Jännes	vpj	91-92
Jorma Törönen	vpj	93
Kari Stadigh	pj	94-95
	vpj	90-93
Matti Ollila	pj	96-99
	vpj	94-95

Olli Gerdt	vpj	96-97
Antti Nousiainen	vpj	97-98
Pentti Rouhiainen	vpj	98-99
Kari Lautso	pj	00-03
	vpj	94-96,99
Lauri Hintikka	vpj	00
Harri Ripatti	vpj	00
Jukka Laiterä	vpj	01
Juha Posti	vpj	01-04
Timo Juvonen	vpj	02-04
Markku Kaskimies	pj	04-07
Kimmo Fischer	vpj	05
Olli Manner	vpj	05
Hannu Hilli	vpj	06
Eevaliisa Härö	vpj	07
Vesa Junntila	vpj	07
Heikki Hornborg	pj	08-11
	vpj	06
Tommi Tuominen	vpj	08
Seppo Mäki	vpj	08
Tage Eriksson	vpj	09-10
Matti Mannonen	vpj	09-11
Tuomas Kaarlehto	vpj	11

Kontakti- ja Konsulttipäivät sekä niiden puhujat

- 18.4.1985 Finlandia-talo, Helsinki **Tieto & Tekniikka, Tekniikka & Tieto**
Jaakko Rauramo, Antti Sääsکیlahti, Markku Mannerkoski, Ari Elo,
työryhmätyöskentely, Seppo Pyyskänen pj.
- 17.4.1986 Finlandia-talo, Helsinki **Luovuus - kilpailukyvyn edellytys**
Antti Sääsکیlahti, Jorma Heikkilä, Risto-Matti Ratia, Reima Pietilä, Jaakko Pöyry,
työryhmätyöskentely, Seppo Pyyskänen pj.
- 12.3.1987 Hanasaari, Espoo **Konsulttiyrityksen menestystekijät**
Hans Södergård, Seppo Collander, Jarmo Leppiniemi, Antero Leppälä. Antti Mälkönen,
työryhmätyöskentely, Juha Gabrielsson pj.
- 30.3.1988 Hanasaari, Espoo **Konsultin vastuu**
Paavo Kortekangas, Juhani Kuusi, Antti Sääsکیlahti, Kari Sipilä, Marja-Riitta Norri,
Mikko Mansikka, Mirja Salkinoja-Salonen, Aaro Liuksiala, Heikki Sätilä, Matti Suvanto,
Aatos Issakainen pj.
- 15.3.1989 Hanasaari, Espoo **Konsulttitoiminnan tulevaisuus**
Paavo Väyrynen, Erkki Toivanen, Kalle Vartola, Pentti Murole, Pekka Kettunen, Hans
Södergård, Jouko Virta, Aatos Issakainen pj.
- 14.3.1990 Hanasaari, Espoo **Arvot muuttuvat - muuttuvatko konsultit**
Erkki Tuomioja, Pekka Salo, Leif Fast, Eero Silvasti, Henrik Ehrnrooth, Jukka Keitele,
Tommi Tuominen, Paul Björkman, Aatos Issakainen pj.
- 13.3.1991 Hanasaari, Espoo **Kansainvälistyminen - kuilu vai silta**
Michael Royston, Paavo Lipponen, Kari Stadigh, Juhani Mäkelä, Christian Grönroos,
Asa-Matti Lyytinen, Ari Elo, Jussi Rinta, Pentti Murole pj.
- 11.3.1992 Hanasaari, Espoo **Konsulttikulttuuri - Quo vadis**
Torsti Kivistö, Tage Draebye, Heikki Sätilä, Seppo Kuitunen, Erkki Kupari, Reijo Korhonen,
Matti Viljanen, Martti Laosmaa, Seppo Pyyskänen pj.

Paneelikeskustelu 1989

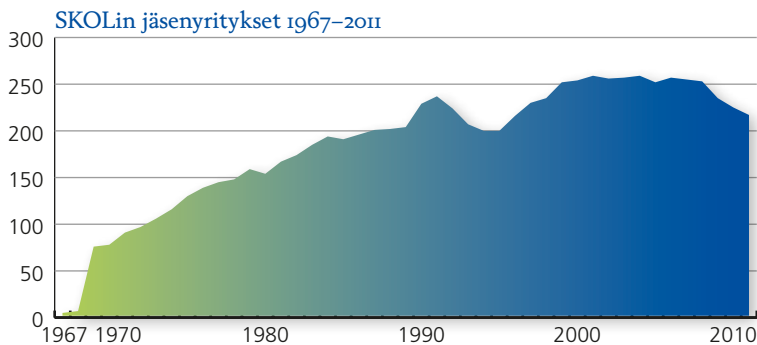
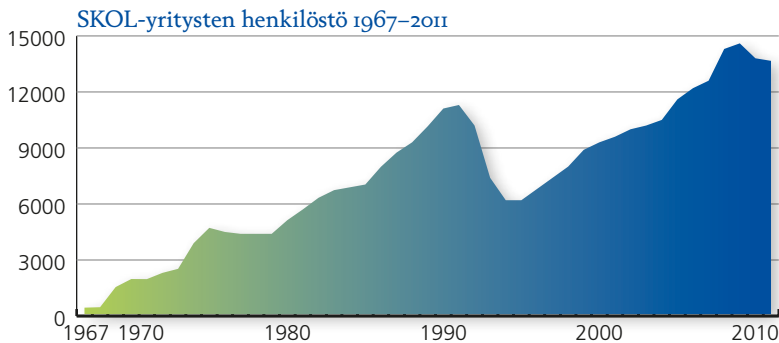
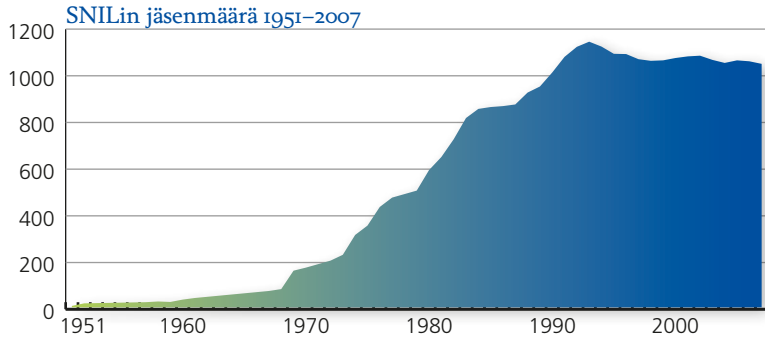
- 24.3.1993 Hanasaari, Espoo **Julkisen ja yksityisen sektorin työnjako – kuka konsultoi tulevaisuudessa**
Antti Paasio, Matti Purasjoki, Miliza Vasiljeff, Pekka Kettunen, Erkki Raimovaara, Mauri Syrjänen, Antti Nousiainen, Hannu J. Mäkinen pj.
- 23.3.1994 Hanasaari, Espoo **Strategiat ja todellisuus**
Ensio Miettinen, Antti Hautamäki, Kari Stadigh, Matti Pietarinen, Pertti Kettunen, Veli-Pekka Saarnivaara, Risto Kangas-Ikkala, Matti Haaramo, Hannu J. Mäkinen pj.
- 22.3.1995 Hanasaari, Espoo **Suunnittelun arvot ja arvostus**
Jorma Heikkilä, Gunnar Nordstöm, Pentti Ranta-aho, Mika Kamensky, Eero Paloheimo, Antti Lares, Ari Elo, Jarkko Saisto, Pentti Murole, Pertti Rantanen, Pekka Helin, Markku Annila pj.
- 20.3.1996 Hanasaari, Espoo **Toimiiko vapaa kilpailu?**
Ole Scott-Larsen, Veikko Heino, Martti Purasjoki, Lasse Lehtinen, Markku Mäkinen, Pekka Linnainmaa, Samuli Haapasalo, Markku A Salusjärvi, Erkki Kupari, Kari Lautso pj.
- 19.3.1997 Hanasaari, Espoo **Kansainvälisyys ja yhteistyö**
Lauri Palojärvi, Kauko Jämsen (ei), Pentti Yletyinen, Paavo Lipponen, Markku Silen, Lasse Weckström, Lea Kauppi, Pentti Murole, Erkki Kupari pj.
- 25.3.1998 Hanasaari, Espoo **Tulevaisuus ja kilpailukyky**
Matti Pursula, Rodrick and Sandi RhysJones, Antti Peltoniemi, Jaakko Pöyry, Matti Aura, Karlos Artto, Kari Lautso, Erkki Kupari pj.
- 24.3.1999 Hanasaari, Espoo **Muuttuva toimintaympäristö**
John Flynn, Tauno Tiusanen, Marcus Herold, Anders Palmgren, Sirkka Hautojärvi, Risto Laukkanen, Eero Karjaluo, Jaakko Heikkilä, Erkki Kupari pj.
- 5.4.2000 Hanasaari, Espoo **Suunnitteluyritys teknologiakumppanina**
Aulis Kohvakka, Veli-Pekka Saarnivaara, Matti Ilmari, Alf Björkman, Tommi Tuominen pj.
- 21.3.2001 Hanasaari, Espoo **Ympäristötietoinen suunnittelu – jatkuva haaste**
Timo Mäkelä, Sirkka Hautojärvi, Emelie Enckell-Sarkola, Lauri Ratia, Raimo Pehrsson, Kari Lautso pj.
- 19.3.2002 Hanasaari, Espoo **Visiot ja strategiat syntyvät – työ jatkuu**
Tarmo Korpela, Rauno Saari, Tommi Tuominen, Jouni J. Särkijärvi, Aarni Heiskanen, Kari Lautso pj.

Tapiolan kulttuurikeskus 2009

- 19.3.2003 Hanasaari, Espoo **Kehittyvät hankinnat ja suunnittelijan asema**
Daniel Ivarsson, Pekka Jokela, Martti Huomo, Seppo Aho, Vesa Peltonen, Juha Posti, pj.
- 10.3.2004 Wanha Satama, Helsinki **Rakennusprosessi, suunnittelu, laatu**
Thomas Erséus, Kai Valonen, Juhani Kiiras, Helena Säteri, Toivo Vainiotalo, Mauri Niemi, Kalevi Lammi, Toimi Tarkiainen, Juha Posti pj.
- 21.4.2005 Finlandia-talo, Helsinki **Kansainvälistymisen uudet suunnat**
Jukka Ahtela, Martin Landtman, Markku Ukkola, Jari Kuusisto, Olli Manner, Juha Posti pj.
- 6.4.2006 Kulttuurikeskus, Espoo **Suunnittelupalvelujen hankinta**
Nelson Ogunsakin, Johanna Lähde, Reijo Kukkonen, Matti Saksanen, Eero Auranne, Juha Posti pj.
- 26.3.2007 Kulttuurikeskus, Espoo **SKOL 40 vuotta – arvostettua asiantuntemusta**
Paavo Lipponen, Enrico Vink, Jorma Routti, Matti Pursula, Merja Strengell, Seppo Riski, Jukka Nyrölä, Werner Bros, Juha Posti pj.
- 14.4.2008 Kulttuurikeskus, Espoo **Riittääkö Suomessa suunnitteluosaamista?**
Jukka Mäkelä, Pertti Törmälä, Timo Kekkonen, Kai Wartainen, Heikki Hornborg pj.
- 23.3.2009 Kulttuurikeskus, Espoo **Ilmastopolitiikka ja energiatehokkuus**
Taisto Turunen, Jarek Kurnitski, Ralf Lindberg, Päivi Piispa, Heikki Hornborg pj.
- 12.4.2010 Kulttuurikeskus, Espoo **Kumppanuus on tulevaisuutta**
Heikki Hornborg, Panos Panagopoulos, Hannu Seristö, Anssi Salonen, Mikko Leppänen, Sirkka Heinonen, Timo Myllys pj.
- 26.8.2011 Pörssitalo, Helsinki **Arvostettua asiantuntemusta – SKOL 60 vuotta**
Jorma Eloranta, Pekka Ylä-Anttila, Mikael Saarinen, Risto Vahanan, Heikki Hornborg pj.

SNILin ja SKOLin jäsenmäärien kehitys

SNILin jäsenmäärä pysyi ”herrakerhon” aikana määrällisesti vähäisenä aina SKOLin perustamiseen. Vastakun SNIL ja SKOL löysivät toisensa ja sopivat jäsenyysrajoista, yhteisestä puheenjohtajasta ja hallituksesta, SNILin jäsenmäärä lähes kaksinkertaistui vuonna 1969. Tämän jälkeen liiton jäsenmäärä nousi tasaisesti 1990-luvun alun lamavuosiin asti. Jäsenmäärä oli vielä 2006 liiton lakkauttamisen aikana yli tuhat jäsentä.

SKOLin jäsenoimistojen henkilöstömäärät kasvoivat varsin tasaisesti liiton perustamisesta, vuodesta 1967 lähtien. Korkeasuhdanteen huipulla 1980-1990-luvun taitteessa jäsenoimistot työllistivät noin 11 000 henkilöä. Lamavuosina henkilöstön määrä romahti noin 6 000 henkilöön, joista heistäkin suuri osa saattoi olla lomautettuina. Laman pohjalta jäsenoimistojen henkilöstömäärä on noussut noin 13 500 henkilöön, mitä verotti hieman vuoden 2009 finanssikriisi.

SKOLin jäsenoimistojen määrä oli vuonna 1990 yhteensä 231 toimistoa. Laman pohjalla vuonna 1993 toimistoja oli jäljellä 192 toimistoa. Vaikka moni suuri toimisto ajautui konkurssiin, niiden raunioilta perustettiin uusia toimistoja. Tuolloin myös moni ulkomainen suunnittelukonserni rantautui Suomeen, mikä näkyy myös viime vuosien yrityskauppoina.

Lähteet

Painamattomat lähteet

Suomen Neuvottelevien Insinöörien Liitto SNIL/Suomen Konsulttiyhdistys SNIL vuosi/toimintakertomukset, kevät- ja syyskokousten pöytäkirjat, valikoidusti hallituksen pöytäkirjoja.

Suomen Konsulttitoimistojen Liitto SKOL / Suunnittelu- ja konsulttitoimistojen liitto SKOL vuosi/toimintakertomukset, kevät- ja syyskokousten pöytäkirjat, valikoidusti hallituksen pöytäkirjoja

Painetut lähteet

Hartela 1942–1992, Aaro Vakkuri (teksti), Kirjapaino Oy West Point, Rauma 1992, ISBN 951-96653-0-7

Hyvin suunniteltu, Insinööritoimisto Magnus Malmberg 1935–1985, Raimo Seppälä (päätoimittaja), Mäntän Kirjapaino Oy, Mänttä 1985, ISBN 951-99674-5-1

Keskustorni, Uolevi Itkonen, Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä 1994, ISBN 952-90-6144-7

Kohokohtia, Aaro Kohonen Oy 1972–2007, Lauri Seppänen, Vammalan Kirjapaino Oy, Vammala 2007, ISBN 978-952-92-1926-1

SNIL 40 vuotta 1951–1991, Suomen Konsulttiyhdistys SNIL ry, Arto Rautiainen, Fagepaino Oy, Espoo 1991, ISBN 952-90-3178-5

Sotien jälkeinen teollisuusrakentaminen Suomessa, Teollisuuden rakennuspäälliköiden historiikki, Lauri Seppänen, Vammalan kirjapaino Oy, Vammala 1999, ISBN 951-98217-0-8

Taidoilla ja tiedolla, Suomen Rakennusinsinöörien Liiton RILin 75-juhlajulkaisu, Esa Rantamo, Kariston Kirjapaino Oy, Hämeenlinna 2009, ISBN 978-951-758-501-9

Lehtikirjoitukset

Konsultti 72–78, Suomen Konsulttitoimistojen Liitto SKOL ja Suomen neuvottelevien Insinöörien Liitto SNIL tiedotusjulkaisu

SNIL-lehti 79–81, Suomen Neuvottelevien Insinöörien Liitto SNIL tiedotusjulkaisu

Konsultti-Extra/Konsultti-lehti 1985–1987, Suomen Konsulttitoimistojen Liitto SKOL

SKOL Visio -lehdet 2000–2011, Suunnittelu- ja konsulttitoimistojen liitto SKOL

Kauppalehden Rakennus-Extrat 1983–1985

Rakennus-Suomi -lehdet 1985–1988

Yritysten/toimistojen yritys- ja asiakaslehtiä

Haastattelut

(suluissa haastattelupäivä)

Vesa Rintamäki (21.3.2011)

Kari Lautso (9.4.2011)

Pentti Murole (13.4.2011)

Timo Mylly ja Hilve Nurminen (20.4.2011)

Erkki Kupari (4.5.2011)

Jaakko Heikkilä (5.5.2011)

Pentti Piri (20.5.2011)

Antti Natukka (20.5.2011)

Jaakko Ebeling (14.6.2011, puhelinhaastattelu)

Kuvalähteet

Suunnittelu- ja konsulttitoimistojen Liitto SKOLin kuva-arkisto

Suomen Konsulttiyhdistys SNILin kuva-arkisto

SKOLin jäsenoimistojen kuva-arkistot

Rakennusosakeyhtiö Hartelan kuva-arkisto

Yksityishenkilöiden kuva-arkistot

Rahanarvokerroin

kirjassa esiintyvien summien muuttamiseksi
tämän päivän hintoihin. 2010=1,000

Vuosi	KERROIN
1951	0,031
1952	0,0298
1953	0,0294
1954	0,0299
1955	0,0309
1956	0,0277
1957	0,0244
1958	0,0224
1959	0,022
1960	0,0213
1961	0,021
1962	0,0201
1963	1,9134
1964	1,7338
1965	1,6541
1966	1,5915
1967	1,5067
1968	1,3902
1969	1,3592
1970	1,3231
1971	1,2425
1972	1,1597
1973	1,038
1974	0,8842
1975	0,7504
1976	0,6563
1977	0,5826
1978	0,5417
1979	0,5048
1980	0,4525

Vuosi	KERROIN
1981	0,4039
1982	0,3696
1983	0,3405
1984	0,3182
1985	0,3006
1986	0,2901
1987	0,2799
1988	0,2668
1989	0,2503
1990	0,236
1991	0,2266
1992	0,2209
1993	0,2163
1994	0,214
1995	0,2119
1996	0,2107
1997	0,2081
1998	0,2052
1999	0,2029
2000	0,1963
2001	0,1913
2002	1,1201
2003	1,1103
2004	1,1083
2005	1,0988
2006	1,0798
2007	1,0534
2008	1,0123
2009	1,0122
2010	1

Halvalla hyvä tulos?

Mahdollinen lukija, älä pelästy. Tässä pakinaksi tarkoitetussa sepustuksessa ei suinkaan tutkailla makeistehdas Halva Oy:n tilinpäätöslukua, vaan tämän avsiin kustantajajan edustaman toimialan hinta-laatuksymyksiä.

Aluksi pieni taustointi. Intimitteitsuojalain suomalla oikeudella tässä nimimerkillä esiintyvä kirjuri istui viime vuosisadan jälkimmäisen puoliskon keskivaiheilla ihan omalla nimellään Kostamuksessa jätealtaan maapadon työmaakokouksessa. Keskusteltiin patotyömaalle tarvittavan sähkölinjan rakentamisesta ja joku osanottajista esitti kysymyksen ”kukahen sen rakentaisi halvalla ja hyvin?”. Tähän puheenjohtaja totesi ”koeta nyt ensin päättää kummalla tavalla haluat sen tehtäväksi”.

Tuo sanailu on palannut yllekirjoittaneen mieleen monesti viime aikoina suunnittelutarjousten laatimisen yhteydessä. Useasti tuntuu siltä, että suunnittelupalvelujen tilaajille on tärkeintä saada tämä palvelu halvalla – ellei sitten suorastaan hyvin halvalla. Voisi jopa sanoa, että suunnittelutehtävästä käydään huutokauppaa, joka poikkeaa perinteisestä huutokaupasta siinä mielessä, että alin huuto ”voittaa”. Lainausmerkit siksi, että yllekirjoittaneen mielestä tässä ”halvimman tarjouksen systeemissä” ei kumpikaan osapuoli voita, vaan menee pikemminkin ns. halpaan. Tästä kaupankäyntijärjestelmästä ei nimittäin hy-

vää seuraa – ainakaan suunnittelutuotteen laadussa.

Tässä vaiheessa on muuten syytä jyrkästi oikaista se edellä esitetystä mahdollisesti syntynyt väärinkäsitys, että yllekirjoittanut konsulttikunnan edustajana olisi halpamaisesti sysäämässä syyn valitsevasta tilanteesta yksinomaan tilaajataholle. Itsehän on konsulttikunta alennunut tällaiseen alennusmyyntiin, jossa hinta-laatuksellilla taloudelliset realiteetit väkisinikin asettavat pääpainon sanalle ”hinta”. Vanha kunnan puolalainen satiirikko Stanislav Jerzy Lec ilmaisi asian seuraavasti ”Minulle tuli kustantajalta kirje, jossa kehoitettiin kirjoittamaan lyhyempiä ajatelmia halvemalla”.

Tuosta laadusta on muuten todettava, että sen mittaaminen on suunnittelutuotteen osalta mittavasti vaikeampaa kuin esimerkiksi jonkin teollisen käsin kosketeltavissa olevan tuotteen kyseessä ollen. Suunnitelmien tuottaminenhan ei ole mitään nappikauppaa – ainakaan laadun mittaamisen helppouden kannalta katsottuna. Eräällä tilaajatahon edustajalla oli kylläkin takavuosina varsin pelkistetty arvosteluasteikko eli hänen mielestään ”suunnittelijoita on vain kahta laatua, huonoja ja pirun huonoja”. Tässä luokituksessa on toisaalta se hyvä puoli, että ensin mainittuun kategoriaan luokiteltu voi kehua edustavansa alansa parasta ja jälkimmäiseen sijoitettu olevansa lähinnä parasta.

Onneksi noista puhtaista hintakilpailuista ollaan pääsemässä eroon ja suunnittelutarjouspynnöissä perätään useimmissa tapauksissa myös laatua. Tuskin koskaan kuitenkaan pääsemme siihen konsultin toivetilanteeseen, jossa tunnustetaan että ”hyvin suunniteltu

on puoliiksi tehty”. Tämähän nimittäin kääntäen tarkoittaa sitä, että suunnittelupalkkion tulisi olla puolet projektin kokonaiskustannuksista.

Kaiken tuon yllä esitetyn vuodatuksen olisi tietysti voinut pelkistää yhteen lauseeseen: Laadulla on tekijänsä – mutta myös hintansa. Puolustukseksi jarritteluun yllekirjoittanut siteeraa erään kollegansa taannoista toteamusta ”kun en ehtinyt kirjoittaa lyhyttä, kirjoitin pitkän”. Toivottavasti mitta kuitenkin täyttää sen ainoan laatuvaatimuksen, joka tämän jutun kirjallisessa tilauksessa oli asetettu (Myllyskirje eli nykysuomeksi meili 2.7.03).

Tämä kirjoitelma julkaistaan tietävästi takasivulla, jossa siis ilmeisesti asiatonkin oleskelu on sallittu. Niinpä sananmukaisesti vihon viimeiseksi puolueetoman konsultin puolueeton lausunto. Meillä Suomessa on laadukas konsulttikunta, joka varmasti on hintansa väärti. Kohotettakoon sille lasi sakea eli ”SKOL på den saken”. ■

Gooni alias Varho Laine-Juva pakinoi vuosien ajan SKOLin lehtiin, jo 1980-luvun Konsultti-Extroihin. Oheinen ”Halvalla hyvä tulos?” on ajankohtainen tänäkin päivänä.

SKOL Visio 2/2003.